
RAJKÓ-TALENTUM AMI ÉS KÖZÉPISKOLA

Pedagógiai Programja

2024. SZEPTEMBER 1.

RAJKÓ TALENTUM
1074 Budapest, Rottenbiller utca 16-22

Tartalom

I. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI ALAPJA	2
II. INTÉZMÉNY ALAPADATAI	3
III. NEVELÉSI PROGRAM	10
1. Az iskola összetétele	10
2. Az iskola története	11
3. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	15
4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	17
5. Az esélyegyenlőség biztosítása	19
6. Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	20
7. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	24
8. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnökök feladatai	28
9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	29
10. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	33
11. Az intézmény kapcsolattartásának formái, a szülők, a tanulók, a pedagógusok részvétele az intézményi döntési folyamatokban	38
12. A képzés megkezdésének és folytatásának rendje, a tanulmányok alatti vizsgák általános szabályai	40
13. Ellenőrzés, értékelés	53
14. Tankönyvek, segédanyagok, taneszközök kiválasztásának, a térítésmentesen biztosított tankönyvek ellátásának elvei	59
15. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	61
5. HELYI TANTERV	66
VI. ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS	102
IX. MELLÉKLETEK - KERETTANTERVI KÖVETELMÉNYEK	138

I. A Pedagógiai Program jogszabályi alapja

I. A Pedagógiai Program jogszabályi alapja

- 2011. évi CXCV. Törvény a Nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.)
- 229/2012.(VIII.28.) Kormány rendelet az Nkt. végrehajtásáról
- 2019. évi LXXX. Törvény a Szakképzésről
- 12/2020.(II.7.) Kormány rendelet a Szakképzési Törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXII. Törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1999. évi XLII. Törvény a nemdohányzók védelméről
- 2003. évi CXXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 5/2020. (I. 31.) Kormányrendelet a NAT -ról
- A 2020-as Nat-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók
- Az új 2020-as NAT – alapján kiadott- 2020.09.01-től érvényes új kerettantervek (miniszeri közlemények! OH)
- A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény
- 11/2020 (II.7.) Kormányrendelet a felnőttképzési törvény végrehajtásáról
- 3/2011. (I.26.) NEFMI rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervei programjának bevezetéséről és kiadásáról (felmenő, 2. sz. melléklet)
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről (továbbiakban Vhr.)
- 100/1997.(XII.22.) Kormány rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 2023. SZAKMAJEGYZÉK a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló - a 292/2023. (VII. 6.) Korm. rendelettel módosított - 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet szerint
- 1997.évi CLIV törvény az egészségügyről
- 26/1997. (IX.3.) NM - rendelet iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997.(XII.22) Kormány rendelet a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életútjáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életútjáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 402/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet A pedagógusok új életútjáról szóló törvény szerinti felzárkózó és a kedvezményezett települések listájáról, valamint egyes közneveléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről + szakmai ajánlások
- A minden tanévben kiadott Tanév rendje rendelet (32/2024.(VIII.8.) BM rendelet)

II. Intézmény alapadatai

Az intézmény alapítója:	Talentum Kulturális Alapítvány
székhelye:	1074 Budapest, Rottenbiller u. 16-22.
Az intézmény fenntartója:	Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány
székhelye:	1074 Budapest, Rottenbiller u. 16-22.
Az intézmény neve:	Rajkó-Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola
Az intézmény rövid/rövidített neve:	Rajkó-Talentum AMI és Középiskola
székhelye:	1074 Budapest, Rottenbiller u. 16-22.
telephelye(i)/tagintézménye(i):	3163 Karancsság, Kossuth L. u. 27. 3044 Szirák, Petőfi u. 32. 2600 Vác, Nagymező u. 14. 2623 Kismaros, Liget u. 37. 2133 Sződliget, Rákóczi u. 1-3. 2118 Dány, Szent Imre tér 1. 2191 Bag, Szent András u. 41. 2114 Valkó, Szabadság u. 43-45. 2613 Rád, Rákóczi út 1. 2760 Nagykáta, Jászberényi út 76. 2116 Zsámbok, Bajza Lenke tér 17. 3396 Kerecsend, Bereksori utca 2. 3375 Mezőtárkány, Kossuth út 54-56. 8125 Sárkeresztúr, Szent István u. 1.
Az intézmény OM azonosító száma:	039907
Alapítás éve:	1990.
Törvényességi felügyeleti szerve:	
Szakmai törvényességi felügyelet:	Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány Kuratóriuma
Általános törvényességi felügyelet:	Budapest Főváros Kormányhivatala Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Pest Vármegyei Kormányhivatal Heves Vármegyei Kormányhivatal Fejér Vármegyei Kormányhivatal
Az intézmény típusa:	többcélú közös igazgatású köznevelési intézmény szakgimnázium alapfokú művészeti iskola
Az intézmény munkarendje:	nappali
Az intézmény alapfeladata:	szakgimnáziumi nevelés-oktatás felnőttoktatás (nappali) alapfokú művészetoktatás
szakgimnáziumi nevelés-oktatás kizárólag csak a székhelyen	

szakgimnáziumi nevelés-oktatás – párhuzamos művészeti szakképzés szakmai elméleti és gyakorlati oktatás:

szakma-csoport/tanulmányi terület	Szakmajegyzék szám/azonosítószám	szakképesítés	képzési idő	évfolyam	munkarend	kifutó/induló
művészet	4 0215 08	Szórakoztató zenész II. énekes szólólista, fafűvós, billentyűs, ütős, húros/vonós szakmairányok	4+1 év	9.-13.	N	induló
művészet	4 0215 09	Táncos II. színházi táncos szakmairány	4+1 év	9.-13.	N	induló

gyakorlati képzés megszervezésének módja: saját gyakorlati oktatási hely biztosításával

érettségi után kizárólag szakképzési évfolyamokkal – egyforma az alapítóval

szakma-csoport/tanulmányi terület	Szakmajegyzék szám	szakképesítés	képzési idő	évfolyam	munkarend	kifutó/induló
művészet	4 0215 08	Szórakoztató zenész II. (énekes szólólista, fafűvós, billentyűs, ütős, húros/vonós szakmairányok)	2 év	13 - 14.	N	induló
művészet	5 0215 08	Szórakoztató zenész I. (énekes szólólista, fafűvós, billentyűs, ütős, húros/vonós szakmairányok)	1 év	15.	N	induló
művészet	4 0215 09	Táncos II. (színházi táncos szakmairány)	2 év	13 - 14.	N	induló
művészet	5 0215 09	Táncos I. (színházi táncos szakmairány)	1 év	15.	N	induló

alapfokú művészetoktatás

SZÉKHELYEN (1074 Budapest, Rottenbiller u. 16-22.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján			
művészeti ág	tanszak		művészeti áganként a legmagasabb tanuló-létszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
zeneművészeti	klasszikus zene	fafűvós	110
		akkordikus	
		billentyűs	
		vonós	
		vokális	
táncművészeti	balett		150
	néptánc		
	társastánc		
	moderntánc		

Nógrád vármegyei 1. TELEPHELYEN (3163 Karancsság, Kossuth L. u. 27.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján			
művészeti ág	tanszak		művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
zeneművészeti	klasszikus zene	fafűvós	90
		akkordikus	
		vonós	
		billentyűs	
táncművészeti	társastánc		60

Nógrád vármegyei 2. TELEPHELYEN (3044 Szirák, Petőfi u. 32.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján			
művészeti ág	tanszak		művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
zeneművészeti	klasszikus zene	fafűvós	90
		vonós	
		akkordikus	
		billentyűs	
táncművészeti	néptánc		80

Pest vármegyei 1. TELEPHELYEN (2600 Vác, Nagymező u. 14.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
táncművészeti	társastánc	100

Pest vármegyei 2. TELEPHELYEN (2133 Sződliget, Rákóczi u. 1-3.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján			
művészeti ág	tanszak		művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
zeneművészeti	klasszikus zene	fafűvós	90
		vonós	
		akkordikus	
		billentyűs	
táncművészeti	társastánc		90

Pest vármegyei 3. TELEPHELYEN (2623 Kismaros, Liget u. 37.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján			
művészeti ág	tanszak		művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
zeneművészeti	klasszikus zene	fafűvós	50
		vonós	
		akkordikus	
		billentyűs	
táncművészeti	társastánc		50

Pest vármegyei 4. TELEPHELYEN (2118 Dány, Szent Imre tér 1.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
táncművészeti	néptánc	100
	társastánc	

Pest vármegyei 5. TELEPHELYEN (2191 Bag, Szent András u. 41.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
táncművészeti	néptánc	40
	modern tánc	40

Pest vármegyei 6. TELEPHELYEN (2114 Valkó, Szabadság u. 43-45.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
zeneművészeti	klasszikus zene	akkordikus
		vonós
		billentyűs
táncművészeti	modern tánc	60

Pest vármegyei 7. TELEPHELYEN (2613 Rád, Rákóczi út 1.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
táncművészeti	társastánc	60

Pest vármegyei 8. TELEPHELYEN (2760 Nagykáta, Jászberényi út 76.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
táncművészeti	néptánc	120
	modern tánc	

Pest vármegyei 9. TELEPHELYEN (2116 Zsámbok, Bajza Lenke tér 10.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
táncművészeti	néptánc	60

Heves vármegyei 1. TELEPHELYEN (3396 Kerecsend, Bereksori u. 2.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti áganként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes

zeneművészeti	klasszikus zene	fafűvós	100
		akkordikus	
		billentyűs	
		vonós	
		vokális	
táncművészeti	társastánc		90
	modern tánc		

Heves vármegyei 2. TELEPHELYEN (3375 Mezőtárc, Kossuth út 54-56.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján			
művészeti ág	tanszak		művészeti ágaként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
zeneművészeti	klasszikus zene	akkor- dikus	80
		billentyűs	
		vonós	
		vokális	
táncművészeti	balett		50
	társastánc		
	modern tánc		

Fejér vármegyei TELEPHELYEN (8125 Sárkeresztúr, Szent István u. 1.)

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján		
művészeti ág	tanszak	művészeti ágaként a legmagasabb tanulólétszám, amelyet az alapfokú művészeti iskola fogadni képes
táncművészeti	néptánc	80

Az intézmény évfolyamainak száma, maximális tanulólétszáma/gyermeklétszáma:

intézménytípus	évfolyam	munkarend	maximális létszám
szakgimnázium	9-12.	N	240
(ebből felnőttoktatás)	13.		
	13-14. és 15.		70
alapfokú művészeti iskola (székhelyen és telephelyeken)	1-2. előképző 1-6. alapfokú 7-10. továbbképző	N	1 900

Az intézményben a gyermekétkeztetés ellátásának módja: külső szolgáltatóval kötött szerződés alapján

Az intézmény gazdálkodásának módja: a fenntartó által biztosított kereten belül önállóan gazdálkodó intézmény

Az intézmény nyilvántartási száma: 62. lt. szám

Az intézmény jogállása: önálló jogi személy, részben önálló gazdálkodással

Az intézmény feladatellátását szolgáló vagyona:

a/ alapító kezdő vagyona

b/ alapítványi és egyéb támogatások

- c/ intézmény bevételei
- d/ tandíj, térítési díj, szülői hozzájárulás
- e/ költségvetési törvény által biztosított normatív támogatás
- f/ a fenntartó Alapítvány tulajdonát képező vagyon, amelyet ingyen bocsát az intézmény használatára

Ingatlan:

1074 Budapest, Rottenbiller u. 16-22.

Helyrajzi szám: 33578, 33579, 33576

Alapterület: 2.233 m²

Tulajdonosa: Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány

- g/ bérlemény (határozott, vagy határozatlan idejű szerződés)

3163 Karancsság, Kossuth L. u. 27.

3044 Szirák, Petőfi u. 32.

2600 Vác, Nagymező u. 14.

2133 Sződliget, Rákóczi u. 1-3.

2133 Kismaros, Liget u. 37.

2118 Dány, Szent Imre tér 1.

2191 Bag, Szent András u. 41.

2114 Valkó, Szabadság u. 43-45.

2613 Rád, Rákóczi út 1.

2760 Nagykáta, Jászberényi út 76.

2116 Zsámbok, Bajza Lenke tér 10.

3396 Kerecsend, Bereksori utca 2.

3375 Mezőtárcány, Kossuth út 54-56.

8125 Sárkeresztúr, Szent István u. 1.

- h/ álló és forgóeszközök: Az álló- és forgóeszközök a Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány tulajdonában vannak, melyeket az Alapítvány térítésmentesen az iskola rendelkezésére bocsát.

Rendelkezés az intézmény feladatainak ellátását szolgáló vagyon felett:

- a/ az intézmény igazgatója önállóan jogosult rendelkezni a pedagógusok alkalmazásáról
- b/ az intézmény igazgatója a rendelkezésre bocsátott ingatlant nem jogosult elidegeníteni
- c/ az intézmény igazgatója a vagyonnal és a kuratórium által évente jóváhagyott költségvetés szerint jogosult rendelkezni

- d/ az igazgató a rábízott vagyon felhasználásáról évente írásban beszámolót ad a fenntartónak
- e/ a gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatokat a fenntartó székhelyén látják el.

Az intézmény gazdálkodásával összefüggő jogosítványok:

- a/ az intézmény önálló gazdálkodó, teljes jogkörrel rendelkező szervezet, vezető felelősség mellett
- b/ Az intézmény a fenntartó által megállapított költségvetési kereteken belül jogosult és köteles a következő feladatok ellátására:
  - bér- és munkaerő-gazdálkodás megszervezése,
  - tandíjjal és térítési díjjal kapcsolatos be- és kifizetések,
  - beszámolási kötelezettség,
  - adatszolgáltatás.
- c/ Az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából – a fenntartó által megállapított éves költségvetési előirányzatok felett: az intézmény részjogkörrel rendelkezik.

A gazdasági, pénzügyi feladatokat a fenntartó székhelyén látják el.
- d/ a gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatokat a fenntartó székhelyén látják el, az intézmény az adott költségvetési keretén belül önálló bér-gazdálkodást folytat, de gazdálkodással összefüggő kötelezettséget a fenntartó jóváhagyása nélkül nem vállalhat

Az intézmény vezetőjének megbízási rendje:

A fenntartói irányítás:

A fenntartó az intézmény irányítását a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 31. §-ban szabályozott módon látja el. A kuratórium alkalmazza az intézmény igazgatóját, kinevezése határozott, 5 éves időtartamra szól. Az intézmény minden további alkalmazottja felett az igazgató gyakorolja a munkáltatói jogokat.

A fenntartó gyakorolja a fenntartói jogosítványokat, illetve eleget tesz a köznevelési törvényben előírt fenntartói kötelezettségeknek.

Az intézmény képviselőjére jogosult:

Az intézményt a hatóságok és harmadik személyek előtt az igazgató képviseli, és gyakorolja mindazokat a jogokat, amelyeket a köznevelési törvény az intézmény vezetője részére előír. Az igazgató az ügyek meghatározott körére esetenként, vagy állandó jelleggel a képviseleti jogot átruházhatja.

Az intézmény adószáma:

18196274-1-42

Az intézmény valamennyi pénzforgalmi számlaszáma:

73200165-11290236 Takarékbank Zrt.

A jelen alapító okirat hatályba lépésének időpontja, továbbá a fenntartói döntés dátuma és a határozat száma:

Hatályba lépés dátuma: **2024. szeptember 1.**

Határozat száma: **2/2024.05.06., 3/2023.05.06.**

A fenntartói döntés dátuma: **2024.05.06.**

Alapító okirat kelte: Budapest, 2024.05.06.

III. Nevelési program

1. Az iskola összetétele

Rajkó-Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola többcélú, összetett intézmény. Különböző típusú iskolák képzik az intézmény tagozatait, szakmai egységeit:

Alapfokú Művészeti Iskola (zene- és táncművészet)

Szakgimnázium:

- táncművészet:
Táncos II és táncos I. szakképzettséget nyújtó színházi táncos szakmairány
- zeneművészet:
Szórakoztató-zenész II. és szórakoztató zenész I. szakképzettséget nyújtó énekes szólista, fafúvós, billentyűs, ütős, húros/vonós szakmairány

Felnőttek gimnáziuma és szakközépiskolája

esti és más sajátos munkarend szerint

Érettségi utáni képzés:

táncos:

Táncos II. és Táncos I. szakképzettséget nyújtó színházi táncos szakmairány

zeneművészet:

Szórakoztató-zenész II. és Szórakoztató zenész I. szakképzettséget nyújtó énekes szólista, fafúvós, billentyűs, ütős, húros/vonós szakmairány

Az intézmény a pedagógiai feladatokat, követelményeket a tantervi program és követelményrendszer alkalmazásával valósítja meg.

Az iskola működésének középpontjában a tanulók közismereti és szakmai oktatása és nevelése áll. A tanulói utánpótlást részben az alapfokú művészeti iskola biztosítja.

Szakgimnáziumunk a tanulók középfokú közismereti oktatását és érettségire, szakmai érettségire történő felkészítését, továbbá komplex szakmai vizsgára történő felkészítését biztosítja.

Alapfokú növendékeink számára az alapfokú tanulmányok végén letett művészeti alapvizsga – és az elvégzett 8. osztály végbizonyítványa egyben felvételi vizsgának is számít, amennyiben középfokú intézményünket választják tanulmányaik folytatásául.

A táncos és zenész tanulók a szakmai megfelelés esetén, a 8. osztályt elvégezve, párhuzamosan felvételt nyernek az iskola közismereti évfolyamára is. A 12. évfolyam végén előrehozott érettségi vizsgát, és a 13. évfolyam elvégzésekor rendes érettségi vizsgát tesznek.

A tanulók gyakorlati képzését a Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány fenntartásában működő iskola saját feltételrendszerében biztosítja, szorosan együttműködve a Rajkó Művészegyüttes Nonprofit Kft-vel.

Az intézmény országos beiskolázási hatáskörrel rendelkezik, de fogadja a határon túlról érkező illetve a roma etnikumhoz tartozó tanulókat egyaránt.

Az iskolát 1990-ben alapította a fenntartó a Talentum Kulturális Alapítvány.

A zenei tagozat a cigányzene hagyományait ápolja, utánpótlást nevel a Rajkó zenekarba.

A színházi tánctagozat az országban szinte egyedülállóan, a klasszikus balett és néptánc mellett modern tánc, színpadi tánc, modern társastánc, akrobatika, színészi játék, zeneismeret, tánc, - és balettelmélet és tánc történet tárgyakban készíti fel a tanulóinkat.

A profil sikerességét jelzi, hogy végzett diákjaink a Fesztivál Balett, a Madách Színház, a Honvéd Együttes, az Experidance soraiban dolgoznak, illetve felvételt nyernek a Magyar Táncművészeti Egyetemre.

Végzett tanulóinknak lehetőségük van az elhelyezkedésre szakmai területen és a szakirányú továbbtanulásra egyaránt.

2. Az iskola története

Az intézmény létrejötte a KISZ Központi Művészegyüttese több, mint 60 évvel ezelőtti megalakulásához vezethető vissza. Ennek keretében kezdte meg munkáját a Rajkó zenekar, amely a roma gyerekek tehetségéből és a képzés színvonalából következően hamarosan országos, majd nemzetközi hírre tett szert. A képzés zene és tánc fejlesztésére, tehetséggondozásra irányult.

A Művészegyüttes része volt a Rajkó zenekarral párhuzamosan működő táncegyüttes is, mely az első évtizedekben kizárólagosan a néptáncra összpontosult, és csak a 80-as években szélesedett ki a kor követelményeinek megfelelően a tánc műfajának minden irányába.

Fokozatosan fogalmazódott meg az a gondolat, hogy a nevelés-oktatás akkor válik hatékonyá, ha az együttes felvállalja a tanuló iskolarendszerű képzését is. A Művészegyüttes biztosította a szakmai képzést, a tanulók általános iskolai tanulmányaikat a környékbeli általános iskolákban végezték.

A KISZ megszűnése után, 1990-ben a nemzetközi hírű Rajkó Zenekar hivatásos művészegyüttessé alakult, és csatlakozott hozzá a táncegyüttes is. E szervezeti lépéssel külön vált az intézményben az előadó-művészeti tevékenység és a művészeti képzés. Ezért második lépésként, szintén 1990-ben a Talentum Kulturális Alapítvány megalapította a Talentum Nemzetközi Tánc- és Zeneművészeti Szakiskolát, megfogalmazva azt a pedagógiai célt, miszerint felvállalja a Rajkó Művészegyüttes utánpótlásának iskolarendszerben történő képzését, feladatának tartva a tehetséges – legtöbbször halmozottan hátrányos helyzetű roma származású fiatalok felkarolását, szakképzéshez jutását.

Ez a kezdeményezés tette lehetővé, hogy az intézmény továbbra is társadalmi és kulturális missziót teljesítsen az ország különböző településein felfedezett tehetséges roma gyermekek javára, másrészt a művészeti képzés és a művészeti produktivitás nem szakad el egymástól.

Az iskola történetében kiemelkedő jelentőségű volt a 2000-es évek elején, amikor a vidéki kihelyezett alapfokú zene,- és tánc tagozatokat elindítottuk az ország különböző térségeiben. Döntő módon, olyan helyeken, ahol a lakosság, illetve az ott tanuló gyerekek roma származásúak voltak, és a helyben élők kb. 60-70 %-át alkották. Miért is volt szükség a kihelyezett tagozatok létrehozására? A rendszerváltás után a cigányság nagy része elveszítette munkáját, és ez által még jobban elszegényedett, és került többszörösen hátrányos helyzetbe. Ennek következtében gyermekeiket nem tudták a lakóhelyükön kívüli városokban taníttatni a felmerülő költségek miatt/utazási költség, kollégium, étkezés...stb./. Intézményünk az iskola megalakulásakor már egyik legfontosabb céljaként tűzte ki, hogy a roma gyerekek saját kultúrájukkal megismerkedhessenek, és akik tehetségesek kapjanak lehetőséget művészetük gyakorlására, illetve művésszé válásukra. A művészetoktatás a gyerekekre olyan jó hatással volt, hogy közismereti tanulmányi eredményeik is javultak, valamint iskolai hiányzásaik is nagy- mértékben lecsökkentek. A félévi, és év végi vizsgákat nyilvánossá tettük, ahol a szülők, és hozzátartozók nagyon büszkék voltak gyermekeikre a hallottak, és látottak alapján. Az évek során eljutottunk odáig, hogy ezek az általános iskoláskorú gyermekek különböző rendezvényeken önálló produkciókkal léphettek a közönség elé. A művészet közösséget formáló szerepe hatott azokra a tanulókra is, akik ebben az oktatási formában nem vettek részt, de a sikerek után egyre többen jelentkeztek ők is. A települések polgármesterei, iskolák igazgatói közös ügyünk büszke szószólóivá váltak, és teljes mértékben támogatták tevékenységünket. Nemcsak idehaza, de külföldön is felfigyelt a sajtó, és a televízió erre a nem mindennapi kezdeményezésünkre, amelyről filmet forgattak, és számos médiumban adott tudósítást. Az első telephelyünk Gyöngyöspátán működött, majd ezt követte Karancság, Ladánybene, Vác, Szödliget, Kismaros, Kerecsend, Sárkeresztúr. Természetesen a kihelyezett tagozatokon roma, és nem roma származású gyerekek sajátítják el egyaránt a tánc-, és zeneművészet különböző műfajait. A sikerre való tekintettel újabb tagozatokat áll szándékunkban létrehozni, evvel is hozzásegítve a többszörösen hátrányos helyzetű gyerekeket a művészetoktatás lehetőségéhez. Tisztában vagyunk azzal is, hogy csak a legtehetségesebb gyerekek léphetnek később a művészi pályára. Az alapfokú művészetoktatásnak azonban nem csak ez a célja. Másik fontos feladata, hogy a gyerekekkel szeretessük meg a művészeteket, ezzel is gazdagítva érzelmvilágukat. Reményeink szerint felnőtt korukban a kultúrát kedvelő, és szerető közönséggé válnak. Az általános iskola elvégzése után, a kiemelkedő tudású gyerekek felvételt nyerhetnek a Budapesten működő középfokú tánc,- és zeneművészeti iskolánkba. Az iskola elvégzése után bekerülhetnek a professzionálisan működő Rajkó Zenekarba és Tánckarba, valamint lehetőségük van további felsőoktatási képzésre.

Iskolánk eredményei, szerepe a magyar művészetoktatásban és kultúrában

Iskolánk az alap- és középfokú művészetoktatáson belül speciális feladatot; nevelést, oktatást, képzést, hagyományőrzést lát el. Különösen vonatkozik ez a zenei képzésre.

A cigányzenészek évszázadokon keresztül apáiktól örökölték meg, sajátították el a mesterségbeli és zenei tudást. Amikor az urbanizáció felgyorsulásával, a modernizációval a cigányzene hagyományőrző szerepe hanyatlani kezdett és ezen értékei veszni látszottak, akkor lépett színre Szigeti Pál – a Művészegyüttes, a Rajkó Zenekar, majd iskolánk megalapítója – aki összegyűjtötte az országból a tehetséges roma gyermekeket, fiatalokat, s maga mellé vette a legkiválóbb cigánymuzsikusokat, prímásokat, akik tudásuk átadásával művészi szintre emelték a cigányzene előadó-művészetét.

A mesterségbeli tudás, a hagyományőrzés ettől kezdve szervezett keretben történt. Ez jelenleg is így van, de a kor követelménye és a mesterség becsülete megkövetelte, hogy a cigányzenész ugyanúgy megfeleljen a technikai zenei követelményeknek, mint többi zeneiskolás társai. Diákjaink ma már megfelelnek a Nemzeti Alaptantervben előírt követelményeknek.

Tanulóink nem csupán országos zenei tanulmányi versenyeken érnek el jó eredményeket, hanem az együttesek magas színvonalú művészi munkájában is képesek részt venni. A zenei eredmények között kiemelkedik az elmúlt időszakban Csemer Zsolt és Kállai János cimbalmos tanulók teljesítménye, akik 2006 márciusában a Rácz Aladár Országos Cimbalomversenyen I. helyezést értek el. Lakatos Arnold – országos prímásverseny győztes. Ökrös Róbert – országos prímásverseny győztes, Salasovics Norbert országos prímásverseny győztes, Danyi Richárd – országos prímásverseny győztes, Csorba Erik – országos prímásverseny II. helyezettje, Csemer Roland – országos prímásverseny II. helyezettje.

2009. november 17. – A budapesti Vécsey János Kollégiumban megrendezett Középiskolások Közötti Zenei Tehetségkutató Verseny, első, második és harmadik díjai a Talentum iskola zenetagozat tanulóit: György Erik I. díj, Lakatos Arnold II. díj, Berki Tamás III. díj.

Kamaracsoportunk a Budapesti Zeneiskolák Kamarazene Fesztiválján, iskolánk zenekara a Veszprémi Országos Fesztiválon kapott Nívó díjat. Elégedettség és büszkeség tölt el bennünket, amikor egy-egy hangversenytermi vagy operaházi meghívást kapnak legkiválóbb tanulóink. Kiemelkedő esemény volt az iskola kamarazenekarának és népi zenekarának önálló szereplése a Budapesti Tavasz Fesztiválon 2005. és 2006. márciusában.

2009-ben a VII. országos zenekari versenyen az Ifjúsági Rajkó zenekar külön-díjat kapott.

2011-2012: Czmorek Enrico Noel III. helyezés – II. Nemzetközi Bartók Béla Zongoraversenyen Bécsben 2011. november 20-án. Tanára: ifj. Suki András.

A viszonylag rövid iskolai múlt ellenére eredményesen működnek alapfokú társastánc osztályaink is. 1999-ben és 2000-ben a Budapesti Társastánc és Samba versenyen I. helyezést, illetve nívódíjat nyertek tanulóink.

Szintén 2000-ben, a Miskolcon megrendezett Társastánc Versenyen ugyancsak I. helyezést értek el.

Tanulóink egyre több helyen állják meg helyüket országos, és nemzetközi táncversenyeken, fesztiválokon. Különösen eredményesen működtek a színpadi tánc- társastánc tagozatos tanulóink, akik több alkalommal értek el első helyezést.

A 2007-es év különösen kiemelkedő eredménye: Kirschner Gábor és Tóth Patrik tanulóink az országos bajnokság után, világbajnoki címet szereztek néptánc és show-tánc kategóriában, Las Vegasban.

A 2008-as évben a művészeti iskolák részére szervezett, III. Országos Néptánc versenyen Kirschner Gábor 3. helyezést ért el.

Várszegi Anett – „a letehetségesebb” táncos címet kapta, mint különdíjat – (országos amatőr ifjúsági táncművészeti verseny), 2009-ben Vadady Ágnes díj – Szabó Gergő – néptánc koreográfia.

2009 Országos Szakiskolák versenye Pécs, III. díj Takács Dorisz, moderntánc kategóriában és különdíj Szabó Gergő, balett kategóriában.

Vadady Ágnes díj – Szabó Gergő – néptánc koreográfia.

Országos Szakiskolák versenye Pécs, III. díj Takács Dorisz, moderntánc kategóriában és különdíj Szabó Gergő, balett kategóriában.

Tanévenként 5-10 tanuló szerez iskolánkban szórakoztató zenész, 10-15 tanuló színházi táncos szakképesítést.

Intézményünk működése iránt folyamatos az érdeklődés, elsősorban külföldről. Az iskolánkban folyó speciális zenei képzésről, nevelésről számos hazai tudósítás mellett riportot készített a belga, japán, ausztrál és francia televízió egyaránt.

Kulturális vonatkozásban is számos elismerést vívott ki az iskola úgy belföldön, mint külföldön. Legfőbb értéknek a cigányzene évszázados hagyományainak őrzését, a mesterségbeli tudás átadását, megszerzésének lehetőségét tartjuk. Az élvonalbeli cigányzenészek és zenekarok tagságának nagy többsége iskolánkban sajátította el a technikai zenei felkészültséget,

mesterségbeli tudást. A Rajkó-Talentum Zeneművészeti és Táncművészeti Iskola az egész világon egyedülálló képző, és hagyományörző intézménye a cigányzenének. Az oktatás szakmai hitelességét támasztja alá, hogy hangszeres tanáraink kb. 50-60%-a roma származású. Hatékonyságunkat növeli, hogy tőlük a tanulók látják maguk előtt a jó példát; és bíznak benne, hogy ők is eljutnak tanáraik szintjére.

A tánctagozat egyik alapfunkciója a Rajkó - Művészegyüttes utánpótlásának képzése, nevelése, amelyet a mai napig maradéktalanul ellátunk.

A tagozat szakmai sokszínűségével, egyedülállóan nagy választékával hívta fel magára a figyelmet, amelyet a táncművészet iránt megváltozó igény alakított. A médiában a műsorok struktúrája rendkívüli mértékben eltolódott a látvány, a revü irányába.

A sokféle feladat alapvetően meghatározza, hogy sokoldalú táncstudással rendelkező táncosokra van szükség. Iskolánk e feladatoknak teljes mértékben megfelel. Mára a végzett és táncos szakképesítést szerzett tanulóink szinte valamennyi területen megtalálhatók.

Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottságának alapján, **A Rajkó-módszer: tehetséges roma gyerekek zenei képzése az alapoktól a színpadi előadóművésszé nevelésig**, felkerült a Szellemi Kulturális Örökség megőrzését szolgáló jó gyakorlatok nemzeti nyilvántartására.

A Díjátadásra 2016. szeptember 16-án került sor ünnepélyes keretek között, ahol kihirdetik a jegyzékre vételt, és egyben átadták a felterjesztéseket benyújtó közösségek képviselőinek a nemzeti jegyzékre vételt elismerő dokumentumot.

ERASMUS +

A 2023-as tanévben iskolánk ERASMUS+ pályázatban vett részt, ahol Népzenei és Néptánc együttműködés projekt keretében Erdélyben járt több alkalommal.

2025-ben a pályázatok sikeres teljesítése eredményeként iskolánkat akreditált intézménnyé választották.

A csoportos mobilitási projektünk számos pozitív eredménnyel zárult:

A diákok és tanárok mélyebb megértést szereztek a fogadó ország kultúrájáról és társadalmáról, mélyebb megértést és ismereteket szereztek a partnerország roma közösségeinek kulturális háttéréről és hagyományairól. A tanárok új oktatási módszereket és eszközöket ismertek meg, amelyeket hazatérésük után is alkalmaznak, és profitálnak belőle. A diákok közötti kapcsolatok erősödtek, és hosszú távú barátságok alakultak ki.

Az Erasmus program csoportos mobilitási projektje sikeres és inspiráló élményt nyújtott mind a diákok, mind a tanárok számára. A projekt nem csak az egyéni kompetenciák fejlődéséhez járult hozzá, hanem szakmai ismereteiket is bővítették, és elősegítették az európai közösség és identitás erősítését is.

3. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Küldetés-nyilatkozatunk

Intézményünk olyan nevelési – oktatási - képzési rendszert kíván biztosítani, amely az érintett szülők, és tanulók teljes elégedettsége mellett biztosítja a társadalmi és gazdasági kihívásokra, a munkaerő-piaci elvárásokra való rugalmas reagálást. Diákjainkból olyan, önálló életkezdésre felkészült állampolgárt kívánunk nevelni, akik tudatosan képesek saját sorsukat irányítani és rendelkeznek azokkal a készségekkel, kompetenciákkal, amelyek a továbbhaladáshoz, a felnőtt életbe való beilleszkedéshez, a szakmatanuláshoz, a szakma megújításához és a munkavállaláshoz szükségesek. Szeretnénk elérni azt, hogy iskolánkban jól érezzék magukat partnereink, legelső sorban a tanulók, pedagógusok és a diákok szülei.

Törekszünk arra, hogy intézményünk hírnevét folyamatosan növeljük, így nevünket minél szélesebb körben szeretnénk ismertté tenni az oktatásügyben.

A fentiek megvalósulásához intézményünk olyan iskolává kíván válni:

- ✓ amely gyorsan és hatékonyan tud reagálni a környezet igényeire és kihívásaira,
- ✓ amelyben az élethosszig tartó tanulás igénye és feltételrendszere kialakul,
- ✓ amely esélyt teremt a különböző hátrányokkal küszködő fiataloknak és fiatal felnőtteknek.
- ✓ amelynek folyamatai szabályozottak és dokumentáltak, ennek következtében folyamatosan elemezhetők és javíthatók,
- ✓ melyben a nevelőtestület, a tanárok egyénre szabott tanulási lehetőséget biztosítanak diákjainknak,
- ✓ ahol előtérbe helyeződik az aktív tanulás lehetősége,
- ✓ ahol a digitális technikával támogatott oktatási forma hangsúlyos,
- ✓ amelyben a nevelőtestület képes projektszemlélet alapján team munkában dolgozni.

Olyan iskolává kívánunk válni, amelynek a pedagógusai ismerik és alkalmazzák

- ✓ a legeredményesebb tanulásirányítási módszereket,
- ✓ a multidiszciplináris órák tartását,
- ✓ elősegítik a tanulói együttműködésen alapuló tanulást,
- ✓ az információs és kommunikációs technikákat,
- ✓ a kompetencia alapú képzés elveit és gyakorlati módszereit.
- ✓ a diákok megszerezhetik a sikeres életpálya építéséhez szükséges kulcskompetenciákat,
- ✓ elsajátíthatják a helyes viselkedési normákat, kialakul bennük a felelősségtudat, a munka szeretete, tisztelete,
- ✓ megalapozhatják a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati szakmai műveltségüket,
- ✓ a személyiségüknek leginkább megfelelő tanulási stratégiát alkalmazhatják.

Alapelvek

Pedagógiai programunk a lelkiismereti és vallásszabadság, illetve vallási és világnézeti semlegesség, sokszínűség s elfogulatlanság alapján áll.

Kiemelten fontosnak tartjuk a mesterségbeli tudás megszerzése mellett a szakmai és általános műveltség egyensúlyban tartását, mivel a művészeti képzés esetén az általános műveltség nemcsak a személyiség minél teljesebb kibontakoztatásának feltétele, és a szakmai műveltség alapja, hanem annak része is.

Munkánk eredményessége érdekében tehát a tanórai és tanórán kívüli eszközök összetett alkalmazását helyezzük a középpontba, a műveltség értékeivel való sokféle találkozás eléréséért.

A nevelés során kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók közösségfejlesztő és önfejlesztő magatartásának alakítását, az ennek megfelelő tevékenységi formák gyakoroltatását. A nem kívánatos tanulói magatartások leépítésére törekedni kívánunk.

Összegezve pedagógiai alapelveink:

- ✓ személyes példamutatás
- ✓ nemzeti, lelki, érzelmi, hagyományörző értékrendre való fogékonyság kialakítása
- ✓ demokratikus értékrend megteremtése
- ✓ európai, humánus értékrendre nevelés
- ✓ szakmaiság, profizmus
- ✓ a személyiség fejlesztése a művészeteken keresztül
- ✓ összefogás, közösségformálás, önfegyelemre nevelés

Célok

A tehetséges fiatalok kiemelése hátrányos helyzetükből, szakmai és emberi fejlődésük biztosítása, esetleges elszigeteltségük megszüntetése, értékes réteg kinevelése.

Célunk, hogy a művészetoktatás (illetve az általa nyújtott tevékenységekkel), mint esztétikai és emocionális nevelés járuljon hozzá a sokoldalú, művelt, kreatív személyiség kialakításához.

Célunk továbbá olyan általános és szakmai műveltség megszerzésének biztosítása, melynek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az érettségi és a szakmai vizsgák letételére; ezt követően a szakirányú, művészeti pályákon való elhelyezkedésre.

Legtehetségesebb tanulóinkat a szakképzettség megszerzése mellett felsőfokú tanulmányokra készítjük fel. Az iskolában eltöltött közel egy évtized (alapfok + középfok) alatt az iskolai, intézményi struktúra különleges lehetőségeket és adottságokat biztosít tanulóinknak.

A tehetségkutatás alapján felvételt nyert tanulók az egymásra épülő szinteken „házon belül” megszerezhetik azt a képesítést, amely megnyitja számukra a hivatásos zenész, illetve a táncos életpálya lehetőségeit, sőt művészeti együtteseinkben első munkahelyhez is juthatnak.

A művészeti együttesek működése már képzés közben lehetőséget biztosít tanulóinknak felkészültségük, előmenetelük bemutatására, a szakmai, színpadi gyakorlat megszerzésére.

Iskolánk működése és eredményei példát szolgáltatnak arra, hogy az inkluzív nevelésen és tanuláson keresztül tanulóink a művészeti képzés keretein belül, szilárd iskolai közösséget alkotnak. Legfőbb motiváció az egyéni képességek és tehetség kibontakoztatása mellett, a közös művészeti siker elérése.

Összegezve céljaink:

- ✓ kulturális értékeink megőrzése a zenei műveltség elsajátításával
- ✓ kiemelés a hátrányos helyzetből a kultúra segítségével
- ✓ az elszigeteltség megszüntetése
- ✓ emberileg és szakmailag értékes réteg kinevelése
- ✓ tehetséggondozás, felsőfokú tanulmányokra felkészítés
- ✓ olyan táncos és zenész nemzedék kinevelése, akik a felsőoktatásban, a zenei és a színházi életben is sikeres pályát futhatnak be és a későbbiekben akár tanárként részt vehetnek a szakmai képzés színvonalának emelésében

Feladataink:

- ✓ inkluzív szemlélet kialakítása, elterjesztése
- ✓ kulturális és társadalmi misszió teljesítése (tehetséges, de hátrányos helyzetű fiatalok felkarolása, kinevelése, kiemelése környezetükből)
- ✓ hagyományörzés (Pl.: népi cigányzenei kultúra, néptánc)
- ✓ iskolánk biztosítsa a színpadi előadás élményét a tanulóink számára

- ✓ az ország jó hírének keltése külföldi szerepléseken, útjainkon
- ✓ elfogadó környezet kialakítása

Eszközeink:

- ✓ bekapcsolódás a profi együttesek munkájába – beilleszkedés, alkalmazkodás segítése, munkamorál kialakítása
- ✓ versenyszellem kialakítása, ösztönzés a kiemelkedő tanulmányi munkára
- ✓ fellépések biztosítása – szereplési rutin kialakítása

Eljárásaink:

- ✓ a tanulóink egy közösségben oktatása, nevelése - integráció
- ✓ az egymás iránti tolerancia
- ✓ közös programok, szereplések a tánc és zenei tagozat összes alap- és középfokú növendéke számára
- ✓ A tanulást és a hozzá fűződő gyakorlást nem feladattá, hanem a tanuló életének szerves részévé, örömforrásává kell tennünk
- ✓ sikerélményhez juttatás a fellépéseken, szerepléseken keresztül

Az iskolai nevelésben kiemelten fontosnak tartjuk a szakmai és érettségi vizsgákra való felkészítés feladatát. Ennek érdekében – a vizsgakövetelmények szabta határok között – különös figyelmet fordítunk az elsajátítandó tananyagtartalmak ésszerű mennyiségére, az önálló tanulói munka fejlesztésére.

Mindezen feltételrendszerek megvalósulása megköveteli az egységes nevelési elvek érvényesülését. Az alapvető fejlesztési területek és nevelési célok - erkölcsi nevelés; nemzeti öntudat, hazafias nevelés; állampolgárságra, demokráciára nevelés; testi és lelki egészségre nevelés; fenntarthatóságra, környezettudatosságra való nevelés; gazdasági és pénzügyi nevelés – beépülnek az egyes tantárgyak fejlesztési követelményeibe, valamint a tanórán kívüli foglalkozások tartalmaiba és meghatározzák az egész iskolai nevelőmunka valamennyi formájának és eszközének tartalmát.

4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az iskolának – mint másodlagos szocializációs színtérnek – a személyiségformálásban betöltendő feladatköre az utóbbi évtizedekben jelentős változásokon ment át. A pedagógusi tevékenység ismeretátadói funkciója mindinkább differenciálódott. Az átadandó ismeret megsokszorozódott.

A társadalmi problémák a családi körben is megjelentek és az ebből adódó hiányosságokat gyakorta pótolni, korrigálni kell az iskolában. A személyiségfejlesztésben, az önkép kialakításában, a kreativitás, a problémamegoldó képesség fejlesztésében, a csoportba való beilleszkedésben az osztálynak, mint közösségnek elsődleges szerepe van. A közösség a jellemformálásban, a veszélyeztetett helyzetben lévő tanulók védelmében az osztályfőnök, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, továbbá a szaktanárok is fontos szerepet kapnak.

Valamennyi nevelési és fejlesztési cél a Nemzeti Alaptantervben felsorolt kulcskompetenciák fejlesztésének segítségével valósulnak meg.

Személyiségfejlesztést akkor végezhetünk eredményesen, ha ismerjük tanítványainkat és tisztában vagyunk a kitűzött célokkal. Az rendszeres értékelés a személyiségfejlesztés legfontosabb eszköze, amelynek célja a direkt vagy az indirekt módon történő fejlesztés. Az értékelés alapja a tanítás-tanulás eredménye, a tanulói teljesítmény. Az értékelés során megfogalmazott siker és kudarc, illetve az ennek következtében átélt élmény a pozitív vagy

negatív megerősítés az, amely majd módosítja a tanuló magatartását. A pozitív elismerés növeli annak a valószínűségét, hogy a jó teljesítmény ismét létrejön.

A motiválást elsősorban azon tanulók esetében tartjuk fontosnak, akiknél nem alakult ki a stabil belső tanulási motiváció.

Az értékelések során a tanulók számára megfogalmazhatjuk, hogy mit várunk el tőlük a jövőben, és hogyan tudnak megfelelni az elvárásoknak. (pl.: az egyes tantárgyak követelményeinek, – a továbbhaladáshoz szükséges feltételeknek)

Fejlesztő hatásúak még:

- ✓ a koncerteken, tánc – és szakmai versenyeken való szereplések;
- ✓ a közös előadásokon való együttműködések;

Összegezve a személyiségformálással kapcsolatos alapelveink:

- ✓ diák-centrikus tanári gondolkodás,
- ✓ felelősségteljes tanári magatartás
- ✓ kudarcűrő, sikerre vágyó, s ennek érdekében tenni akaró, életvidám, közösségben is gondolkodó diák és tanár együttműködésének érvényesítése,
- ✓ szervezett képzéssel és önképzéssel biztosított tájékozottság, sokoldalúság,
- ✓ a személyes pozitív példamutatás mind a munkában, mind a hétköznapi életben,
- ✓ az önálló értékrend kialakításának és a nyitott szemléletnek az elősegítése,
- ✓ pozitív megerősítő ellenőrzési módszerre való törekvés,
- ✓ fejlesztő értékelés kialakítása, mely igazságos, és hatékonyabb munkára ösztönöz,
- ✓ önálló tevékenységre motiválás (ismeretszerzés, önképzés, önellenőrzés, önértékelés), alkotói műhelyek működtetése, újságszerkesztés, önképzőkör, kulturális produkciók, diákszínjátszás biztosítása,
- ✓ a tanár-diák hatékony együttműködése (kooperáció, kommunikáció, konfliktuskezelés területén)

A személyiség fejlődése szempontjából az általunk legfontosabbnak tartott pedagógiai feladatok, a feladathoz rendelt eszközök, módszerek:

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok területei:

- a) az értelem kiművelése (kognitív kompetencia)
- b) segítő életmódra nevelése (szociális kompetencia)
- c) egészséges és kulturált életmódra nevelése (személyes kompetencia)
- d) a szakmai képzés alapozása (speciális kompetencia)

A művészetoktatás ezen területek gondozására közel azonos súllyal biztosít teret, azonban képzésünkben az értelmi és a szakmai kompetencia kiművelése valamivel nagyobb hangsúlyt kap.

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. Valljuk, hogy személyiséget formálni csak az egész személyiségre hatni tudó művészetek jelenlétével lehet. A művészetek táplálják a diákok kialakuló érzésvilágát, egyfajta minőségre való igényességet alakítanak ki bennük, így egyben szűrőként is szolgálnak az őket érő ingerözönben. A művészeti nevelés biztosítja a személyes tapasztalatszerzést, mint tanulási módszert. A tanulók élményszerűen tapasztalják meg a különböző stílusok és irányzatok sokszínűségét. A művészeti neveléssel lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden tanuló élje át valamely területen a siker élményét, és ezzel fejlődjön önismerete és erősödjön egészséges önbizalma.

A személyiség fejlesztésre kiemelt lehetőséget biztosít az iskolánkban megvalósuló szalagavató, a nemzeti ünnepek, karácsonyi műsor, ballagási műsor, koncertvizsgák, bemutató műsorok, melyek során közös tánc illetve zenei produkciók kerülnek bemutatásra. Ezek a

művészeti tevékenységek és a különböző szakmai versenyek járulnak hozzá a személyiségük minél teljesebb kibontakozásához.

5. Az esélyegyenlőség biztosítása

Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításának kötelezettségét először a 2003. évi CXXV. törvény írta elő. A törvény módosított változata a 2011. évi CLXXIV. számú törvény számos ponton többletfeladatot írt elő a köznevelés szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainak végrehajtásában közreműködők számára. A szabályozás célja a fenti jogszabályokban, egyezményekben foglaltak betartásának és betartatásának előmozdítása, elismerve minden embernek azt a jogát, hogy egyenlő jogú személyként élhessen.

A köznevelési intézményeknek az intézkedések meghozatalakor az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód elvét mindig szem előtt kell tartaniuk éppúgy, mint a gyermekek elsődleges érdekét.

Az egyenlő bánásmód elveinek tiszteletben tartása és az esélyegyenlőség elősegítése érdekében támogatjuk azokat az intézkedéseket, melyeket a nevelőtestület, a szülői és diákönkormányzati szervezet véleményének meghallgatásával hozunk.

Az intézményvezetés elkötelezett, hogy a foglalkoztatás során megelőzi és megakadályozza a munkavállalók hátrányos megkülönböztetését. Ez kiterjed az alkalmazásra, a munkabérek, a jövedelmek, a juttatások, a képzés, a továbbképzés és egyéb ösztönzések meghatározására, az áthelyezés, a felmondás és egyéb foglalkoztatással összefüggő esetekre. Kiterjed továbbá a munkavállalók bármilyen, különösen koruk, nemük, családi állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük és munkavállalói érdekvédelmi tevékenységük miatti diszkrimináció megelőzésére.

Az esélyegyenlőség biztosítása nem korlátozhatja a tanuló közösség egészének, vagy másik tanulónak az esélyegyenlőség keretei között érvényre jutó hasonló jogait.

Biztosítani kell diákjaink számára, hogy minden segítséget megkapjanak képességük, tehetségük kibontakoztatásához, személyiségük fejlesztéséhez és ismereteik korszerűsítéséhez. Ügyeik elintézésében méltányosan, humánusan, a többi gyermek érdekeinek mérlegelésével, a rendelkezésre álló lehetőségek közül a számukra legkedvezőbbet választva kell eljárni.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése a befogadó oktatási stratégia részeként mindenekelőtt a feltételrendszer megteremtését és folyamatos fejlesztését jelenti. A figyelmet igénylő csoportba tartozó tanulók esetében ez a szociális hátrányok enyhítését, a beilleszkedési és magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységet a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatási programját, valamint a tehetség, képesség kibontakoztatást egyszerre valósítják meg az intézmények. A művészeti szakképzésben ennek a lehetősége hosszú idő óta jelen van és működnek is erre irányuló tevékenységek, programok ezekben az iskolákban. Bár a hátrányos megkülönböztetés a jelenlegi társadalmi környezet velejárója, a megkülönböztetés felszámolását a tolerancia erősítésével, szegregációmentességgel és a diszkrimináció tilalmával fontos, elsőrendű célnak tekintjük nevelő munkánk terén. A pedagógiai módszertani kultúra megújult és ez számos lehetőséget biztosít e célok eléréséhez. Amennyiben súlyos viselkedési zavarokat észlelünk, iskolapszichológus vagy a Gyermekjóléti Központ szakembereinek segítségét kérjük.

Figyelmet fordítunk a tanulóakra a köznevelés szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl a nyelvrák differenciált módon történő oktatásával, a tanulás-módszertani és felzárkóztató foglalkozások bevezetésével. A kollégiumi ellátást igénylő tanulóinknak biztosítjuk az elhelyezésüket és a felzárkóztatás helyben történő megszervezését

egyenlő. Versenyeken és pályázatokon is részt vehetnek tanulóink, a legtehetségesebbek emelt szintű előkészítő foglalkozásokon készülhetnek az érettségire.

A lemorzsolódás gyakoriságának leküzdésére, személyes beszélgetéssel, egyéni motivációval, a fellépések ösztönző hatásával segítünk, így mérsékelhető az iskola elhagyás.

Az egyenlő bánásmód alkalmazása során lehetőséget biztosítunk a tanulók és szüleik számára a jelen szabályozás, valamint az intézmény további szabályozásainak (pl.: Házi rend) keretei között, hogy az egyenlő bánásmód alkalmazása során, amennyiben hátrányos megkülönböztetés érne őket, panasszal élhessenek, s ennek orvoslására minden, a hatályos jogszabályokban és intézményünk szabályozásában lefektetett jogukkal éljenek. Az egyenlő bánásmód megsértésének vétele esetén a panaszt írásban, az igazgatóhoz kell benyújtani, aki a közoktatásról szóló törvény és további, vonatkozó jogszabályok keretei között vizsgálja ki azt, ad érdemi választ, hozza meg intézkedését.

6. Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az iskolánkba járó tanulók nagy része hátrányos helyzetű. A helyzetük a család szociális, kulturális különbségeiből, és gazdasági hátrányokból fakad. Sok a tanulási nehézséggel küzdő diák is.

Elsődleges iskolai feladat a prevenció, az egészség megőrzése, felügyelete, a káros szenvedélyek elleni fellépés és a felvilágosító tevékenység.

Egészségfejlesztés, balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás

Hazánk élenjáró az egészségtelen életmód, a hiányos prevenciós tevékenység, a káros környezeti és társadalmi tényezők, és a hiányos egészségkultúra tekintetében.

A család mellett az iskolára hárul az a felelősség, hogy tanulóink minél szélesebb körében kialakuljon az igény az egészséges életmód iránt.

Az egészségnevelő programunk célja

hogy tanulóink:

- ✓ minél nagyobb számban váljanak egészséges, káros szenvedélyektől mentes felnőttekké,
- ✓ képesek legyenek objektíven felmérni saját egészségi állapotukat,
- ✓ minél szélesebb körében kialakuljon a mozgás iránti igény, hogy a testedzés szükségletté váljon,
- ✓ ismerjék meg az egészségüket veszélyeztető tényezőket,
- ✓ ismerjék meg a betegségek megelőzésével kapcsolatos tudnivalókat és módszereket,
- ✓ javuljon az életminőségük,
- ✓ az egészségükért tegyék meg a lehető legtöbbet alkalmazva a megtanultakat,
- ✓ fontos, hogy az itt töltött évek alatt a diákokban kialakuljon egyfajta egészségtudatosság.

A tanulók ismerjék meg:

- ✓ az egészségvédelem kiemelt kérdéseit;
- ✓ az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztésének módjait;
- ✓ a rendszeres fizikai aktivitás egészségmegőrzésben játszott szerepét;
- ✓ az egészségre káros szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás) élettani és pszichés hatásait;
- ✓ a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében;
- ✓ a társas kapcsolatok egészségi-etikai kérdéseit.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, természetismeret és szakmai óra) valósul meg iskolánkban. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

- ✓ életkoruknak megfelelően tudjanak dönteni baleseti helyzetekben;
- ✓ tudjanak segítséget kérni, ha szükséges;
- ✓ alapvető ellátást tudjanak nyújtani;
- ✓ tudják elkerülni a balesetet előidéző helyzeteket.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái: szakmai órákon és testnevelés órákon, osztályfőnöki órákon, és egészségnapon szakemberek segítségével.

Kiemelt feladataink az egészségfejlesztésen belül

A dohányzás visszaszorítása, a rászokás megelőzése:

- ✓ a dohányzás káros hatásainak megismertetése osztályfőnöki órákon, szükség esetén külső előadók segítségével,
- ✓ a dohányzás térbeli korlátozásának szigorú ellenőrzése

Az alkohol és drog prevenció:

- ✓ az alkohol és drog prevenció megjelenik az etika és az osztályfőnöki órákon
- ✓ a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek, az etika tanárnak a feladata az osztályfőnökök ez irányú tevékenységének a segítése,

Az egészséges táplálkozási szokások elterjesztése:

- ✓ az egészséges táplálkozás ismereteinek terjesztése a tanulók mind szélesebb körében
- ✓ a helytelen táplálkozással és életmóddal összefüggő betegségek (elhízás, csonttritkulás, fogszuvasodás, szív- érrendszeri; keringési, daganatos megbetegedések stb...) megismertetése, megelőzése

Az aktív testmozgásra szoktatás:

- ✓ fizikailag aktív, egészségtudatos életvezetésre nevelés
- ✓ mindennapos testmozgás gyakorlati alkalmazása (heti 5 testnevelés óra v. táncóra, tanórán kívüli sportprogramok).

Az egészségügyi biztonság fokozása:

- ✓ folyamatos kapcsolat a védőnői szolgálattal
- ✓ a tanulók egészségi állapotának ellenőrzése, iskolaorvosi szűrővizsgálatok rendszeres végzése (fogászati, belgyógyászati, szemészeti vizsgálat valamennyi tanulónknak évente egy alkalommal),
- ✓ szakmai vizsgálatok negyedévente (tánctagozat: súlymérés)

Egészségtudatos magatartás kialakítása:

- ✓ a lelki egészség erősítése és fejlesztése,
- ✓ a szükséges prevenciók folyamatok és tevékenységek kialakítása
- ✓ Az elsősegélynyújtás elsajátíttatása, ilyen jellegű és témájú előadások szervezése.
- ✓ Tűz- és balesetvédelmi oktatásban részesül minden tanuló, minden tanév első osztályfőnöki óráján.

A gyakorlati képzésben elsődleges fontosságú a tanulók egészségmegőrzése. Tanulóink már az első foglalkozásokon, balesetvédelmi oktatáson vesznek részt. A balesetek

megelőzése érdekében a munkavédelmi szabályok betartására fokozottan figyelünk. Ezen feladatok koordinálása a szakmai oktatók feladata.

Az egészségnevelés színterei iskolánkban:

- ✓ Hagyományos tanórai kereten kívül, az egészséges életmód előadások épüljenek be a fakultatív iskolai programokba (sport- és egészségnap)
- ✓ A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az órarendi órákba.
- ✓ Tartásjavító gyakorlatok alkalmazása szakmai órákon.
- ✓ Minden pedagógus törekedjen a környezetvédő szemlélet és ezzel együtt az egészséggel kapcsolatos ismeretek átadására. Hangsúlyozza az egészséges szokások kialakítását, továbbfejlesztését és megszilárdítását.
- ✓ Az osztályfőnöki órákon kiemelten kell kezelni az egészségneveléshez kapcsolódó tanítási témákat. Tanulóink ismerjék meg és fogadják el a pozitív egészségfogalom elvét.
- ✓ A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.

Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt

A NETFIT fittség mérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak:

a, Testösszetétel és tápláltsági profil: Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI). Testmagasság mérése. Testzsír százalékos mérése – testzsír-százalék.

b, Aerob fittségi (állóképességi) profil: Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás.

c, Vázizomzat fittségi profil: Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége. Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága. Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje. Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje. Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje.

d, Hajlékonysági profil: Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem.

Az egészségnevelés várható eredményei:

- ✓ A család szerepének megértése, erősítése
- ✓ A helyes viselkedés szabályainak elsajátítása, a felnőttek és a társak tisztelete.
- ✓ A jó és a rossz tulajdonságok felismerése, önismeret és az önuralom kialakítása
- ✓ A közösségben az „én-szerep” felismerése, a tolerancia, empátia és pozitív gondolkodás kialakítása.
- ✓ A jó emberi és baráti kapcsolatok kialakítására és a problémák konfliktusmentes megoldására való, igény megteremtése.
- ✓ Az egészségmegőrzés alapvető feltételeinek ismerete a helyes napirend kialakítása.
- ✓ Az egészséges táplálkozás aktuális elveinek ismerete.
- ✓ A biztonságos közlekedés és elsősegélynyújtás alapelveinek elsajátítása.
- ✓ A káros szenvedélyek negatív hatásainak felismerése.
- ✓ A testi higiénia iránti igény kialakítása.
- ✓ A rendszeres testmozgásra való igény kialakítása.
- ✓ Az egészséges életkörülményekre való igény: tudni azt, mit tehet az ember szűkebb és tágabb környezetéért.
- ✓ A környezet egészségre káros hatásainak ismerete.

- ✓ Az egészségért és az egészséges környezetért folyó törekvésekben (egészség- és környezetvédelem) való aktív részvétel igényének kialakítása.
- ✓ A stressz- és feszültségoldás elméleti ismerete és gyakorlati megvalósítása.

Az osztályfőnöki órákhoz kapcsolódó nevelés keretében

- ✓ Az időjárásnak megfelelő öltözködés kialakítása.
- ✓ A tanulók étkezési szokásainak és rendszerességének figyelemmel kísérése.
- ✓ Az étkezés előtti kézmosásnak, mint egészségvédő hatásnak a megértetése és szokássá alakítása.
- ✓ Törekedés az egészséges, főleg vitamin tartalmú táplálkozásra.
- ✓ A fogmosási szokások.
- ✓ Alvási, pihenési szokások.
- ✓ A mindennapi tisztálkodás, a néhány perces torna.
- ✓ A dohányzás és alkoholos italok fogyasztási szokásainak felmérése (évfolyamonként).
- ✓ Csökkentésükre irányuló nevelői hatás alkalmazása.

Iskolai programok – és Témahetek

Tanórai foglalkozások:

- Szaktárgyi órák témafeldolgozása (Minden tantárgynak van konkrét csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez, és így a drogprevencióhoz. Külső előadókkal lehet színesíteni az ismeretátadó órákat).
- Osztályfőnöki órák (Az iskola jellegétől, a drogfertőzöttségtől függő konkrét témakörök feldolgozása, mint ismeretátadási és interaktív gyakorlatok, valamint az esetelemzések tartoznak ide).

Tanórán kívüli foglalkozások:

- egészségnap vagy drogprevenciós nap (az iskola egészét átfogó előre tervezett programok),
- hétvégi iskolai programok a megelőzés jegyében (sportrendezvények, kulturális programok),

Iskolán kívüli rendezvények:

Kirándulások, túrák, sportprogramok, rendezvények (fellépések).

Témahét

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (4) bekezdése szerinti projektoktatást lehetővé tevő témaheteket az oktatásért felelős miniszter az alábbi témákban hirdeti meg:

- „PÉNZ7” Pénzügyi és vállalkozói témahét
- Digitális Témahét
- Fenntarthatósági Témahét

Iskolánk az éves Munkatervében meghatározott módon vesz részt a témahetekhez kapcsolódó programokon. Az aktív tanulási alapelvek szerint szerveződő, több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témanapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A témaheteknek, számos pedagógiai eredményei vannak.

Ezek a következők:

- Kialakul és növekszik a munka során a személyes érintettségből adódó motiváltság.

- Kölcsönösen pozitív irányba változik a diák-tanár viszony.
- Növekszik az önbizalom, magabiztosság, amely újabb cselekvésre ösztönöz.
- Csökkennek a magatartási anomáliák.
- Fejlődik a cselekvő- és szervezőképesség és az önálló ismeretszerzés képessége.
- Az azonos cél elérésének tudata biztosítja a magas fokú szocializációt.
- A csoportmunkák során erősödik az egymásra figyelés, az esetleg periférián lévő tanulók is bekapcsolódhatnak a közös tevékenységbe.

Iskolai étkeztetés

Az iskola ebédlővel és melegítő konyhával nem rendelkezik. A kollégisták a Budapesti Egyesített Középiskolai Kollégiumban (1149 Budapest, Mogyoródi út 19-21.), a Deák Ferenc Kollégiumban (1149 Budapest, Tábornok u.22.) és az Evangélikus Középiskolai Kollégiumban (1074 Budapest, Rózsák Tere 1.) kapják meg a kollégiumi ellátást és étkeztetést.

7. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja. A közösség minden tagjának törekednie kell a helyes önértékelésre, a harmonikus társas kapcsolatok kialakítására.

Célunk a felelősségvállalásra, a toleranciára, más közösségekkel szembeni jó kapcsolatra való nevelés.

A tanórai és tanórán kívüli tevékenységek során a diákoknak lehetőségük van megismerni azokat az értékeket és magatartásformákat, amelyekkel képessé válhatnak a harmonikus egyéni életvitel és a közösségben való alkotó részvétel kialakítására. Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei: tanórák, tanórán kívüli foglalkozások, diák- önkormányzati munka és a művészeti tevékenységek, fellépések.

Célunk, hogy legyenek a tanulók nyitottak, megértők a különböző életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt, becsüljék meg ezeket, ápolják a nemzetközi kapcsolatokat, kapcsolódjanak be a tanulók a közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Fontos, hogy a tanulók szerezzenek tapasztalatot a környezeti konfliktusok közös kezelésében, megoldásában. Tartsák fontosnak a közösség egyéni arculatának kialakítását, és hagyományaink megőrzését. A tanulók legyenek képesek hatékonyan és erőszakmentesen kommunikálni, mérlegelni eltérő nézőpontokat, felismerni és leküzdeni személyes előítéleteiket. Legyenek alternatívák a konfliktusok erőszakos kezelése helyett.

A közösségfejlesztésre megfelelő lehetőséget adnak a tanulmányi kirándulások, táborok és iskolánk kapcsolatrendszer is. A külföldi szakmai utak, tapasztalatcserék /Németország, Lengyelország, Bulgária, Franciaország/ alkalmat adnak más népek életmódjának, kultúrájának megismerésére, megbecsülésére, a hazai, az iskolai sajátosságok megfelelő szintű értékelésére. Közösségfejlesztő hatásúak a színházi előadások, koncertek, koncert vizsgák és művészeti előadások látogatásai, amelyeken a részvételt ajánlottá tesszük a tanulók számára.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- ✓ A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése. (tánc és zene tagozaton egyaránt)
- ✓ A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt

vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

- ✓ A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
- ✓ Az önkormányzás képességének kialakítása.
- ✓ Ki kell alakítanunk a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.
- ✓ A társadalmi együttélés szabályainak, a demokratikus véleménynyilvánítás szabályainak a megismertetése, gyakoroltatása.
- ✓ A tanulók motiválása a helyi és tágabb közügyekben való részvételre.
- ✓ A tanulók közösségi szolgálatra nevelése.

A közösségi szolgálat célja, hogy a felnövekvő nemzedékekben szemléletváltás következzen be a szűkebb és tágabb környezetükhöz, a rászorulókhöz és a közjóhoz fűződő viszonyukban. Ezzel a fiatalok lehetőséget kapnak az aktív állampolgári létre való felkészülésre. Saját élményű tanuláson keresztül fejleszthetik szociális érzékenységüket és számos olyan kompetenciájukat (együttműködés, problémamegoldás, felelős döntéshozatal, vezetői készségek), amelyek megszerzése elengedhetetlen a tudatos, felelősségteljes állampolgári léthez. (A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 6§ és 97§-a és a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 45 pontja és a 133. §-a rendelkezik a közösségi szolgálatról.)

- ✓ A hatékony kommunikáció technikáinak megismertetése, gyakoroltatása.
- ✓ A vitakultúra fejlesztése.
- ✓ Az előítéletekkel, a másság elfogadásával kapcsolatos ismeretek beépítése a tanulási folyamatba és az iskolai közéletbe. Az ezzel kapcsolatos attitűdök formálása.
- ✓ Az együttműködési készség fejlesztése.
- ✓ A konfliktus fogalmának megismertetése, a hatékony konfliktuskezeléshez szükséges előfeltételek (önismeret, empátia, együttműködés, aszertivitás, tolerancia, mérlegelő gondolkodás, stb.) tanulásának beépítése az oktatási-nevelési folyamatba.

Pedagógiai eljárások:

- A tananyagon keresztül minél szélesebb körben közvetíteni az élet, az embertársak személyiségének tiszteletét.
- Döntéshozatali és értékelési technikák használata az osztályfőnöki órák keretében. Osztályfőnöki órán megbeszélések kezdeményezése a lakosságot foglalkoztató eseményekről.
- Tanári részvétel a DÖK munkájában.
- A diákok véleménynyilvánításának eszközeként valamilyen fórum működtetése: faliújság, elektronikus faliújság, weblap, közösségi oldal stb.
- Osztály vagy iskolai szintű részvétel kulturális eseményeken.
- Esetmegbeszélések lefolytatása az osztályfőnöki foglalkozásokon.
- Esetmegbeszélések tanár – diák - szülő részvételével.
- A DÖK tevékenységének figyelemmel kísérése és segítése szervezett keretek között.

Diákönkormányzat

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 48.§-a rendelkezik a tanulóközösségeket és a diákönkormányzatot érintő kérdésekben. A tanulók érdekeiknek képviselőit, diákönkormányzatot hozhatnak létre. Az intézmény tanulójának joga van ahhoz, hogy tájékoztatást kapjanak és véleményt nyilváníthassanak az őket érintő pedagógiai-szervezési kérdésekben. A diákönkormányzat tagjai megalkotják és – a nevelőtestület jóváhagyásával – elfogadják szervezeti és működési szabályzatukat. A szervezeti és működési szabályzat

tartalmazza a diákönkormányzat felépítését, tisztségviselőit és szabályait. A diákönkormányzat munkáját egy tanár segíti, akit a nevelőtestület és a DÖK egyetértésével az igazgató bíz meg. A diákönkormányzatot az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban a DÖK - elnök képviseli. A diákönkormányzat tisztségviselői, osztályképviselői meghívás alapján vehetnek részt az iskolavezetőségi és a nevelőtestületi értekezleteken. A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat feladata és felépítése:

Az iskola diákéletével kapcsolatos döntések előkészítése programok szervezése, és a diákok érdekeinek védelme. Minden osztály 2 főt delegál a diákönkormányzatba. Az aktuális tanév első gyűlésén megválasztják a vezetőség tagjait.

A vezetőség 3 fős, az elnökséget a diákönkormányzat elnöke, mindenkori helyettese és a gazdasági ügyekért felelős diák alkotják. A diákönkormányzat munkáját az iskola részéről DÖK segítő tanár segíti.

A diákönkormányzat rendezvényei:

A diákönkormányzat a tanév során különféle programokat szervez. A rendezvények előkészítése, és lebonyolítása – a DÖK segítő tanár támogatásával – a diákönkormányzat feladata. Ezek az iskolai tanév rendjébe beépülnek. Főbb rendezvények és tevékenységek: Mikulás, Diáknapi, tavaszi programok, ünnepségek.

A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése:

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetői, az osztályfőnökök és a szaktanárok tájékoztatják.

A szaktanárok a tanulót és a tanulók szüleit a tanulmányi előmenetelről folyamatosan tájékoztatják szóban és írásban. A tanulók a kérdéseiket, véleményeiket, javaslataikat valamint a jogaik érvényesítése érdekében fordulhatnak az iskola vezetőihez, osztályfőnökükhöz, az iskola tanáraihoz, a diákönkormányzathoz illetve a szülői munkaközösséghez.

A diákönkormányzat döntési joggal élhet:

- a saját működéséről, a működéshez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról.
- a hatásköre gyakorlásáról, egy tanítás nélküli munkanap programjáról.

A középiskolában a közösségi szolgálattal kapcsolatos rendelkezések

Középiskolában meg kell szervezni a tanuló közösségi szolgálatának teljesítésével, dokumentálásával összefüggő feladatok ellátását a jogszabályokban meghatározottak szerint. A tanuló osztályfőnöke vagy az ezzel a feladattal megbízott pedagógus a tanuló előmenetelét rögzítő dokumentumokban az iratkezelési szabályok megtartásával nyilvántartja, és folyamatosan vezeti a közösségi szolgálattal összefüggő egyéni vagy csoportos tevékenységet, amely alapján az Nkt.-ban az érettségi bizonyítvány kiadásának feltételeként meghatározott ötven óra (melyből 5 óra felkészítésre és 5 óra a tapasztalatok összegzésére, a program lezárására fordítható) közösségi szolgálat elvégzése igazolható legkésőbb a tanuló érettségi bizonyítványa kiadásának időpontjára.

A közösségi szolgálat keretei között

- a) az egészségügyi,
- b) a szociális és jóléti,
- c) az oktatási,

- d) a kulturális és közösségi,
- e) a környezet- és természetvédelmi,
- f) a katasztrófavédelmi,
- g) az óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős területen folytatható tevékenység.

A tanulót fogadó intézménynek, meghatározott esetekben szükség szerint mentort kell biztosítania.

Iskolánk a 9–11. évfolyamos tanulói számára lehetőség szerint három tanévre, arányosan elosztva szervezi meg vagy biztosít időkeretet a legalább ötven órás közösségi szolgálat teljesítésére, amelytől azonban indokolt esetben szülő kérésére el lehet térni.

A közösségi szolgálat teljesítése körében egy órán hatvan perc közösségi szolgálati idő értendő azzal, hogy a helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje nem számítható be a teljesítésbe.

A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítése alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb háromórás időkeretben végezhető.

A közösségi szolgálat során a tanuló naplót köteles vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott.

A közösségi szolgálat dokumentálása:

Az iskolai közösségi szolgálat dokumentálásáról a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben található szabályozás az irányadó, továbbá a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény vonatkozó paragrafusai. A tanuló a Jelentkezési lapkitöltésével, az általa választott tevékenység(ek) megjelölésével jelzi az iskolának a közösségi szolgálatra való jelentkezését, melyet a szülőjöváhangzó aláírásával kell beadni, illetve lehet befogadni.

A közösségi szolgálat dokumentálásának kötelező elemeként:

- a) a tanulónak közösségi szolgálati jelentkezési lapot kell kitöltenie, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a szülő egyetértő nyilatkozatát,
- b) az osztálynaplóban és a törzslapon, valamint az év végi bizonyítványban a kijelölt pedagógusnak dokumentálnia kell a közösségi szolgálat teljesítését,
- c) az iskola a közösségi szolgálat teljesítéséről igazolást állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad,
- d) az iskola a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iratkezelési szabályzatában rögzíti,
- e) az iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor az iskola és a felek együttműködéséről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatait és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a mentor nevét és feladatkörét.

A program célja, hogy a kölcsönösség elve alapján a pedagógia újfajta kultúráját, a tanár-diák viszony új módozatait honosítsa meg az élménypedagógián keresztül. Fontos, hogy minden intézmény megtalálja az általa szervezett közösségi szolgálati programlehetőségek és a saját pedagógiai programja közti összhangot.

Az iskola feladata az 50 óra teljesítésének igazolása.

A nevelési-oktatási intézmény egy program keretében több tevékenységet is megszervezhet, amelyekhez több szervezettel köthet együttműködési megállapodást. A közösségi szolgálat a

tanulók lakókörnyezetében, vagy az iskola székhelyén, feladatellátási helyén, de legfeljebb 30 kilométeres körzeten belül szervezhető meg.

A közösségi szolgálat megszervezésére az iskola igazgatója jelöli ki azt a pedagógust, aki a felelőse lesz a program lebonyolításának. Iskolánkban ez osztályfőnöki feladat és hatáskör.

8. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatai

Iskolánkban rendkívül sajátos módon kell az előírt teendőknél lényegesen több, és másfajta munkát is végezniük a pedagógusoknak. Ez nem csak kíváncsi, hanem elvárás szinten is megjelenik. A pedagógusainknak hitelesnek kell lenniük, mert ennek hiányában diákjaink elfogadási készsége, példakövetése nem mutatkozik meg. A közismereti tanároknak szoros együttműködésben kell dolgozniuk a szaktanárainkkal. Napi szinten elvárt pedagógusi magatartásforma a kommunikáció a tanszakok és munkaközösségek között, így segítve egymás munkáját, továbbá a diákok tanulmányi előmenetelének nyomon követését.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- ✓ a tanítási órákra való felkészülés, és azok pontos, szakszerű megtartása
- ✓ a tanulók dolgozatainak javítása,
- ✓ a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- ✓ a megtartott tanítási órák pontos dokumentálása, naplók vezetése
- ✓ az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- ✓ érettségi, különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- ✓ dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- ✓ szakmai versenyek lebonyolítása,
- ✓ tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- ✓ felügyelet a vizsgákon, szakmai versenyeken, iskolai méréseken,
- ✓ iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- ✓ osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- ✓ az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- ✓ szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- ✓ részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- ✓ részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- ✓ a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédszünetben,
- ✓ tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- ✓ iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- ✓ részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- ✓ tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- ✓ iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- ✓ szaktantermek rendben tartása, részvétel a leltározási folyamatban
- ✓ osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt, a DÖK segítőjét a Tanszakvezetőt, és munkaközösség vezetőket (a többi munkaközösség vezetőjével konzultálva) – az igazgató bízta meg a megbízatás tanévre szólhat, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

- ✓ Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- ✓ Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- ✓ Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart a szülői munkaközösséggel.
- ✓ Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- ✓ Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- ✓ Szülői értekezletet tart.
- ✓ Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, törzslapok vezetése, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása, közösségi naplók vezetése.
- ✓ Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- ✓ Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- ✓ Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek, műsorok szervezésében.
- ✓ Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- ✓ Részt vesz a munkaközösségek munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- ✓ Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A tanulók, nemcsak mint egyének jelennek meg az iskolában, hanem mint valamely társadalmi csoport tagjai is. Magukkal hozzák e csoport nyelvét, kultúráját, szokásait, iskolához, tanuláshoz való viszonyát, elvárásait, a csoporthoz tartozásból fakadó előnyöket vagy hátrányokat. Szükség van tehát olyan pedagógiai hatásokra, eljárásokra, amelyek a tanulót, mint a csoport tagját illetik meg.

Iskolánkban nagy számmal érkeznek és vannak jelen eltérő motivációval, különböző képességekkel, más magatartással és eltérő szociális háttérrel bíró tanulók. Különösen fontos, hogy kiderítsük milyen okok állnak viselkedésük hátterében, és ennek megfelelően segítsük őket nehézségeik leküzdésében. Nélkülözhetetlen a diákok pszichoszociális és biológiai környezetének pontos ismerete. Ennek feltérképezése az osztályfőnök és az ifjúságvédelmi felelős feladata.

Szükséges diagnosztizálni a magatartási/beilleszkedési nehézség megjelenésének formáit és következményeit, amelyek például a következők lehetnek: *hiperaktivitás, koncentrációzavar / figyelemzavar, teljesítményzavar / csökkenés, problémamegoldó viselkedés zavarai, tanulási nehézségek, agresszivitás, szocializációs zavarok, identitászavar, kudarcűrő képesség alacsony szintje, sikerorientáltság hiánya.*

A probléma felismerésén túl minden helyzetben a jelenségek megismerésére, értelmezésére, a segítségnyújtásra, a tanulók önismeretének, önkontrolljának fejlesztésére kell figyelmet fordítani.

A segítségnyújtást azokra a növendékekre is érvényesíteni kell, akik a probléma miatt nehéz helyzetbe kerülnek, akik „elszenvedői” a fent említett jelenségeknek.

Beilleszkedési zavarral küzdő tanulók esetében

A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzdő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek a következők:

- ✓ minden egyes tanuló magatartásának, viselkedésének figyelemmel kísérése,
- ✓ a tanuló a beilleszkedési zavarának, tanulási nehézségének, magatartási rendellenességének
- ✓ észlelésekor helyzetfelismerés és helyzetértékelés,
- ✓ a beilleszkedési zavar, tanulási nehézség, magatartási rendellenesség, a magatartási zavar okainak feltárása, esetleg a nevelési tanácsadó segítségének kérése,
- ✓ a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló számára a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján egyéni fejlesztési terv kidolgozása, egyéni fejlesztő foglalkozások megszervezése és lebonyolítása,
- ✓ kapcsolatteremtés és folyamatos kapcsolattartás a szüleikkel, illetve gondviselőkkel, együttműködés a tanulóval foglalkozó szakemberekkel
- ✓ folyamatos konzultáció az osztályban tanító pedagógusokkal és a gyermekvédelmi felelőssel/iskolapszichológussal,
- ✓ a tanítási órákon differenciált foglalkozás kialakítása, differenciált eljárások alkalmazása,
- ✓ törekvés arra, hogy a tanuló minél több sikerélményhez jusson a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során.

Tanulási nehézséggel küzdő tanulók esetében

A 9. évfolyamon, az év elején tantárgyi felmérésekkel megvizsgáljuk a tanulók felkészültségét, s feltérképezzük, hogy milyen szintű felzárkóztató foglalkozásokkal tudjuk segíteni az arra rászorulókat.

Egyéni motivációs bázisuk megismerésére építve igyekszünk sikerélményhez juttatni tanulóinkat. Felzárkóztató, pótló foglalkoztatások szervezésével, szükség esetén tanulás módszertani, tanulástechnikai segítség nyújtásával biztosítjuk az elmaradt tanulók felzárkózását.

A tanulási nehézségekkel küzdő gyermeknél magatartási, viselkedési zavar is jelentkezhet.

Igyekszünk olyan pedagógiai légkört kialakítani, amely biztosítja a diákok személyiségének egészséges fejlődését, s eleve megelőzi a magatartási rendellenességek kialakulását. Nevelésükben, oktatásukban az egyéni bánásmódot erősítjük.

Szülői tájékoztatást tartunk a nevelési problémákról, a devianciák veszélyeiről.

Abban a kérdésben, hogy a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, szakértői vélemény figyelembe vétele szükséges. Amennyiben ez még nem áll rendelkezésre, az osztályfőnök, illetve szaktanár javaslatára az igazgató a szülő és az ifjúságvédelmi felelős bevonásával megkeresi a tanuló lakóhelye szerint illetékes Nevelési Tanácsadót. A Nevelési Tanácsadóval együttműködve - szükség esetén - pszichológus segítségét kérjük.

A beilleszkedéssel kapcsolatos magatartási problémák egy-egy új évfolyam indulásakor, vagy új tanuló érkezésekor alakulhat ki. Ha egy tanuló új közösségbe kerül, alkalmazkodnia kell egy adott új helyzethez, szokásrendhez, követelményrendszerhez, amely több-kevesebb erőfeszítéssel jár. Az osztályfőnök és a többi pedagógus feladata figyelemmel kísérni és segíteni a beilleszkedést az új környezetbe. Nagyon fontos ebben a folyamatban a pozitív énkép kialakítása. Ebben sokat segíthetnek a pedagógusok, a különböző megbízatásokkal, feladatok adásával és a pozitív közösségi légkör biztosításával.

A pályatévesztett és a tanulmányi nehézség miatt iskola-változtató szándékú tanulókat segítjük a befogadó intézmény megtalálásába.

A pozitív énkép, a reális önértékelés kölcsönhatásban áll a sikeres beilleszkedéssel és a jó együttműködéssel. A pozitív énkép kialakításában nagy segítséget jelent a tanulóknak, ha

ösztönzik a tanulási, színpadi sikerek elérésében. Ez a pozitív megerősítés kihat a tanuló összes tevékenységére.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Iskolánk alapfeladata a művészi tehetség felismerése, majd a megfelelő feltételek, lehetőségek megteremtésével a tehetség kibontása.

Iskolánk jellegéből adódik, hogy a tehetséggondozás elsődleges területén a művészeti képzésünk két ága, a tánc- és zeneművészet áll.

A tehetség, képesség kibontakoztatásának alapszínterei:

- ✓ a tanórákon történő differenciált tananyag feldolgozás,
- ✓ önképzőkörök, szakkörök,
- ✓ valamint a vizsgákra való felkészítés. (közismereti, táncos, és zenei)

A fentiek érdekében életszerűen, az SZMSZ-ben megfogalmazott szabályok szerint működtetjük a szakköröket és az emelt szintű érettségire való felkészítést.

Alapvető feladatunk: a növendékeket minél korábbi életkorban a megfelelő fejlesztő környezetbe juttatni, ezért különös gondot kell fordítanunk már az alapfokú művészetoktatás megismerésére és segítésére egyaránt. A tehetség nem tulajdonság, hanem lehetőség, amely megfelelő körülmények között kifejlődhet.

A művészi tehetség speciális képzés, speciális program alapján a fejlődés fontos biztosítója.

Ez a speciális képzés az oktatás ütemét, mélységét és stratégiáját alakítja ki és teszi különbözővé az általános képzéstől.

Sajátos tehetséggondozási program a táncművészeti és zeneművészeti szakon:

Tehetséggondozás – Repertoár betanulása és gyakorlása

A 13. évfolyam növendékei szakmai tanulmányaik befejezéseként egy színházi körülmények között megrendezett nyilvános vizsgán mutathatják be szerzett tudásukat.

A növendékek egy 2 részes, színházi előadás formájának megfelelő KONCERTVIZSGA formájában, szóló, duett vagy csoportos koreográfiák keretén belül bemutathatják tánctechnikai tudásukat, előadóművészi felkészültségüket, alkalmasságukat a táncos pályára.

A zenetagozatos növendékek szintén a színpadon mutathatják be zenei repertoárjukat, egyénileg, zenekarban, vagy a táncos produkciókat kísérvé. Az előadásokat általában saját színpadunkon valósítjuk meg, ahová a szülők és a többi évfolyam hallgatója is meghívást kap. Az előadói gyakorlatot a helyi tanterv biztosítja.

A képesség a személyiség jellemzője, amely a jártasság és készség szintjén történő ismeretszerezés és feladatmegoldás arányai, mértéke és automatizáltsága alapján jellemzi a személyiséget. A képesség nem az emberrel vele született, készen kapott valami, hanem az élet, a tevékenység során alakul ki, fejlődik.

A tehetséges tanulók kiválasztása és támogatása minden pedagógusnak fontos feladata. Elsődleges szempontnak tartjuk azt a tényt, hogy a tanulói teljesítmények a pozitívumokra támaszkodva hozhatók felszínre a legjobban. Azok a tehetséges gyerekek, akiknek az intelligenciájuk vagy kreatív képességük valamely területen nagy, a tevékenységformák széles körében fejleszthetők.

Ezt a célt szolgálják az alábbi *iskolai tevékenységi formák*:

- Tanórai differenciált tanulás-szervezés, mely igazodik az egyéni képességekhez, a tanulók eltérő ütemű haladási tempójához,
- A munkaközösségek által szervezett helyi szaktárgyi versenyeken való részvétel biztosítása,
- A szaktanárok helyi, városi, megyei, országos szintű versenyekre készítik fel tehetséges tanulóinkat,

- Támogatjuk a tehetséges tanulók elméleti és gyakorlati versenyekre való felkészítését és versenyeztetését,
- A kiemelkedő tanulói teljesítményt, versenyeredményt az iskola külön kitüntetéssel, elismeréssel jutalmazza,
- Ösztönözzük tanulóink pályázatokon való részvételét,
- Tanulóink számára színház-, kiállítás-, és múzeumlátogatást szervezünk,
- Tehetséges tanulóink számára lehetőséget biztosítunk az iskolai és városi programokon való bemutatkozásra (Mikulásgyár, Zöld Zebra Alapítvány, Napház, Szavalóverseny, Gólyabál, Szalagavató, Karácsonyi ünnepség, Év végi koncertvizsga),
- Olyan szabadidős programokat szervezünk, melyek motiválják tanulóinkat a további ismeretszerzésre: tanulmányi kirándulás, múzeumlátogatás.

A tehetségfejlesztés feladatai

- a kiemelkedő képességgel rendelkező diákot a tanítási órákon egyéni feladatokkal látjuk el (differenciálás),
- lehetőséget kap az önálló, saját maga által szervezett tanulásra, amikor az ismeretek, készségek megszerzésének idejét, időtartamát és tempóját maga szervezi meg,
- lehetőséget teremtünk arra, hogy a diákok tapasztalatokat szerezhessenek az önálló problémamegoldásban
- megtanítjuk őket hatékony tanulási készségek, stratégiák elsajátítására,
- biztosítjuk számukra azt, hogy a képességeknek megfelelő szinten dolgozzanak,
- támogatjuk, bátorítjuk arra, hogy kérdéseket fogalmazzanak meg,
- a tehetséges tanulóknak lehetőséget adunk a megmérettetésre tánc- és zenei fesztiválokon, találkozók, szakmai versenyeken.

Az egyéni képességek kibontakoztatásának szinterei, eszközei

Az egyéni képességek kibontakoztatásának szinterei, eszközei, a képességek időben való felismerése, fejlesztése, tehetséggondozás:

- tanítási órákon változatos differenciált módszerekkel,
- az idegen nyelvek emelt óraszámú oktatásával,
- szakkörök szervezésével,
- iskolai tanulmányi, művészeti és sportversenyek rendezésével,
- városi, megyei és országos versenyeken való részvétel biztosításával,
- a versenyekre való felkészítéssel,
- képesség és haladás tempója alapján történő kiscsoportos foglalkozásokkal,
- gazdag tevékenységkínálattal,
- országos kompetenciamérésen való részvétellel,
- iskolai könyvtár és az iskolai informatikai bázis használatával,
- tehetséges, alkotó emberekkel való megismertetéssel,
- a tananyag feldolgozásához szükséges internet használat biztosításával,
- tanulás-módszertani foglalkozások tartásával, a tananyag feldolgozásának interaktív módszereinek felhasználásával,
- kooperatív módszerekkel.

10. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Vonatkozó jogszabályok:

2024. évi XXX. törvény a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

A társadalmi feszültségek egyre nagyobb mértékben hatnak a családokra, aminek következtében növekszik azon tanulók száma, akikre fokozott figyelmet kell fordítani, hogy pedagógiai programunkban megfogalmazott céljainkat, feladatainkat az elvárt szinten teljesítsük.

Célunk megelőzni és enyhíteni azokat a károsító és veszélyeztető körülményeket és hatásokat, amelyeknek a tanulóink ki vannak téve.

Feladataink ezen a területen:

- ✓ a szülővel való együttműködés a problémák megoldásában
- ✓ olyan tanórán kívüli iskolai programok szervezése, amelyek segítséget nyújtanak a tanulóknak (szükség esetén családjuk) számára, egyéni problémáik megoldásához, illetve azok enyhítéséhez
- ✓ együttműködünk a családsegítő szolgálattal, a Nevelési Tanácsadó közreműködése (tanácsadásra, terápiára küldés, iskolai közegben való megfigyelések végzése, elemzése)
- ✓ ösztönözzük diáksegítő csoportok működését, (ismeretbővítő előadások)
- ✓ az elfogadás képességének kialakítására nagy figyelmet fordítunk
- ✓ figyelünk a tanulók SOS jelzéseire

Legfontosabb gyermekvédelmi feladatok:

A jogszabály rendelkezése szerint a jelzőrendszer tagjai a család- és gyermekjóléti szolgálatnak tett jelzés mellett kötelesek hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén². A törvény rendelkezése szerint, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, a gyámhatóság, valamint a rendőrség, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság, az ügyészség, a bíróság, a büntetés végrehajtási intézet parancsnoksága (a továbbiakban: beutaló szerv) a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezi

A jelzőrendszer működtetése:

1. Probléma felismerése
2. Jelzőrendszer - A család- és gyermekjóléti szolgálat-

Szükséges dokumentáció: A probléma észlelésének helyén (iskola, védőnő, gyermekorvos, stb.) szükséges a külön, az adott szakma, szakterület szabályai szerint előírt dokumentáció elkészítése. Dokumentálni szükséges: • a probléma észlelésének időpontját, • az észlelt problémát, • a problémával érintett ügyfél személyes adatait, • elérhetőségét, • megtett intézkedéseket, • bevont forrásrendszert, • meghallgatott személyeket, levont konklúziót, • eset kimenetlét.

Iskolánk kiemelten fontos feladatának tartja, hogy pedagógusaink, valamint a külső szakemberek segítséget nyújtsanak mind a gyermekeknek, mind pedig a szülőknek az iskolában és az iskolán kívül ható problémák megoldásához, kompenzálásához, kezeléséhez.

Teendőink:

- ✓ Az osztályfőnökök tájékoztatják a többi pedagógust az osztályukban lévő tanulókkal kapcsolatos gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő esetleges problémákról.
- ✓ Az iskola a pedagógusok szakmai felkészültségét meghaladó esetekben külső szakértők bevonását kezdeményezi.
- ✓ E témával kapcsolatos foglalkozásokat, továbbképzéseket szervezünk
- ✓ Esetenként pszichológust, orvost vagy egyéb szakembert kérünk föl

A feladatellátást végzők az iskolában:

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok koordinálását az iskola igazgatója által megbízott személy látja el. A gyermekvédelmi tevékenységben fontos szerepük van az osztályfőnököknek is, akiknek feladatuk, hogy a gyermek életkörülményeiben, tanulmányi munkájában, magatartásában, egyéb tevékenységében megmutatkozó negatív eltéréseket, rendellenességeket idejében feltárják, jelezzék a gyermekvédelmi felelősnek és tájékoztassák az osztályban tanító pedagógusokat.

A gyermekvédelmi felelős kiemelt feladatai:

- ✓ a gyermekek veszélyeztetettségének felismerése
- ✓ a gyermekek veszélyeztetettségének enyhítése, segítségnyújtás
- ✓ az iskolavezetés és az osztályfőnökök tájékoztatása
- ✓ együttműködési kötelezettség az osztályfőnökökkel és az osztályban tanítókkal
- ✓ kapcsolattartás gyermek – és ifjúságvédelmi szervezetekkel, családokkal
- ✓ dokumentációs feladatok

A veszélyeztettség megelőzéséért a következőket kell elvégeznünk:

- ✓ Tájékoztatunk a gyermeket, a szülőket a gyermekek jogairól, a gyermekek védelme, jólétének biztosítása érdekében működő szervezetekről, szolgáltatásokról, azok elérhetőségéről.
- ✓ Rendszeres tájékoztatót, felvilágosító programokat, előadásokat szerveznünk (drog, alkohol, dohányzás, testi-lelki bántalmazás stb. témákról).
- ✓ A gyermekvédelmi felelős hetente egy fogadóórát tart.
- ✓ Szakmai értekezleteket, belső továbbképzéseket kell szerveznünk a kollégáknak az egyes veszélyeztető tényezőkről, tüneteik korai felismeréséről.
- ✓ Osztályfőnöki órákon segítenünk kell a diákokat abban, hogy maguk is felismerjék társaik veszélyeztetett helyzetét, tudják, kinek jelezhetik a problémákat.

Leggyakrabban alkalmazott módszerek:

- ✓ tájékozódás
- ✓ tájékoztatás
- ✓ önismeret, önfejlesztés képességeinek kialakítása
- ✓ egyéni foglalkozások
- ✓ szakemberhez irányítás
- ✓ folyamatos konzultáció, együttműködés fogadóóra
- ✓ a diákokat elfogadó szeretet
- ✓ a tanári felelősség hárításának elkerülése, elemző felvállalása

A gyermek és ifjúságvédelmi felelős az alábbi pedagógiai eszközöket használhatja munkája során:

- ✓ A tanulók fokozott és gyakori veszélyeztetettség okára tekintettel lévő megfigyelése
- ✓ A szülőkkel való találkozás gyakoribb kezdeményezése,

- ✓ a problémák feltárása, meggyőzés

Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelem főbb feladatai

Az iskolában a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok teljesítésének segítségét gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi. Feladatait munkaköri leírás rögzíti. Kapcsolatai sokirányúak és összetettek: tanulók, szülők, tanárok, osztályfőnökök, gyermekjóléti szolgálatok, köréből tevődik össze. A tanév feladatait az iskolai munkaterv tartalmazza. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős alapvető feladata, hogy segítse a pedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját.

A pedagógusok a tanulókkal és a szülőkkel kialakított személyes kapcsolatának egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése. Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatai közé tartozik a hátrányos helyzetben lévő és a veszélyeztetett tanulók felderítése, a veszélyeztetettséget okozó körülmények megállapítása és nyilvántartásba vétele, a következmények pedagógiai eszközökkel történő enyhítése, szükség esetén adminisztratív intézkedések kezdeményezése.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős támaszkodva az osztályfőnökök információira, az egyes tanulókra vonatkozóan megtervezi a közös eljárásaikat, értékeli tapasztalataikat.

Ezen belül feladatai közé tartozik különösen:

- ✓ a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémák megoldása érdekében fordulhatnak;
- ✓ a szülővel való kapcsolattartás a veszélyeztető okok feltárása érdekében;
- ✓ a veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot;
- ✓ segíti a gyermekjóléti szolgálat tevékenységét;
- ✓ tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról;
- ✓ segítségnyújtás az új kollégáknak, új osztályfőnököknek gyermekvédelmi munkában;
- ✓ részt vesz az iskolai tankönyvtámogatás adminisztrációjának munkájában.

A hátrányos és veszélyeztetett helyzet gyakran személyiségfejlődési, magatartási szélsőségekkel, tanulási nehézségekkel jár együtt. Ebben az esetben egyéni foglalkozás, felzárkóztatás kezdeményezése, szükség esetén szakember bevonásával.

Nagyon fontos a felvilágosító munka a megelőzés érdekében. A tanulók, és ha szükséges a szülők részére is felvilágosító előadásokat szervez a pszichés károsodások, a gyermekbűnözés és a szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzésére. A pszichés okok miatt bekövetkező lemaradások kezelését enyhébb esetben testületi összefogással, súlyosabb esetben szakemberek igénybevételevel próbálja megoldani az iskola. A tanulási nehézségek, kudarcok jelentkezése esetén alapvető a szülővel történő együttműködés. A tanulók körében szorgalmazzuk, hogy ismerjék meg, és éljenek azokkal a kulturális és technikai lehetőségekkel, amelyeket családjuk nem, de intézményünk biztosítani tud (könyvtár, számítástechnika terem használata stb.).

Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:

- ✓ a tanulók fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére;
- ✓ feltárására;
- ✓ megszüntetésére.

A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola szakemberei segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- ✓ gyermekjóléti központokkal
- ✓ nevelési tanácsadókkal
- ✓ gyermekorvossal, védőnővel
- ✓ továbbá a gyermekvédelemben résztvevő állami és társadalmi szervekkel

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

- ✓ tehetséggondozó foglalkozások
- ✓ az indulási hátrányok csökkentése a 9. osztályban
- ✓ a személyes egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek)
- ✓ egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése
- ✓ a családi életre történő nevelés
- ✓ egészségügyi szűrővizsgálatok
- ✓ a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek)
- ✓ szülőkkel való együttműködés
- ✓ tájékoztatás a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokról, szolgálatokról

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben, és szemmel láthatóan, érzékelhetően nélkülöznek.

Ezek a tényezők adódhatnak

- a tanuló családi mikrokörnyezetéből (nem megfelelő lakásviszonyok, túlságosan alacsony egy főre jutó jövedelem, a gyermek nem megfelelő helyzete a családban, munkanélküliség, csonka család, a család alacsony kulturális szintje);
- a tanuló családi házon kívüli környezetéből (az utca, a lakókörnyezet negatív hatásai, helytelen viszony, kapcsolat kifogásolható magatartású és erkölcsű gyermekcsoportokkal, felnőttekkel)
- az iskolai környezetből (a tanulók nem megfelelő helyzete az iskolai közösségben).
- Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:
  - a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
  - b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
  - c)* a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.
- (2) Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt. **(1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámi igazgatásról.)**

Iskolánk főként a szegény és átlagos helyzetű családok gyermekeinek nevelését, oktatását látja el. Sok tanulónk három vagy ennél több gyermeket nevelő családból kerül ki. Magas azoknak a családoknak a száma, ahol az egyik, vagy mindkét szülő munkanélküli, és sok a csonka család. Ezekben a családokban igen alacsony az egy főre jutó jövedelem. Jelentős tehát a szociális hátrányokkal küzdő tanulók aránya, és a nehéz anyagi helyzethez gyakran magatartási, tanulási problémák is társulnak. Az iskolának ezért olyan tevékenységet is folytatnia kell, mely e hátrányok enyhítését segíti.

Szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- ✓ továbbtanulás irányítása, segítése
- ✓ felzárkóztató foglalkozások korrepetálás
- ✓ az iskolai könyvtár, valamint más létesítmények, eszközök egyéni vagy csoportos használata
- ✓ a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai
- ✓ a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése
- ✓ az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége
- ✓ szoros kapcsolat a Gyermekjóléti Központokkal, annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

Intézkedési terv

Minden tanév elején az osztályfőnökök a gyermek és ifjúságvédelmi felelőssel közösen mérik fel a HH tanulók számát.

A gyermek és ifjúságvédelmi felelős tájékoztatja azokat az osztályfőnököket, akiknek HHH tanulójuk van.

Kiemelt figyelmet fordítunk a szociálisan és egyéb okból hátrányos helyzetű tanulóakra is.

A hátrányos helyzetű tanulókkal, családokkal való foglalkozás iskolai formái:

- ✓ Prevenciók foglalkozások osztályfőnöki órákon
- ✓ Szülőkkel, a családdal való szorosabb kapcsolattartás, együttműködés
- ✓ Gyermekjóléti Központokkal, Nevelési Tanácsadókkal, Önkormányzatokkal folyamatos kapcsolat
- ✓ Következetesen figyeljük a mulasztások óraszámát, a jogszabályban előírt értesítési kötelezettségünknek mindig eleget teszünk
- ✓ Ha szükséges, jelezzük a gyermek lakóhelye szerinti önkormányzatnak a rendkívüli tanulói helyzeteket!

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedési terv

Iskolánkban kiemelt figyelmet fordítunk a roma kisebbséghez tartozó, az anyagi okból hátrányos helyzetű, illetve a valamilyen egészségügyi problémával küzdő tanulóakra.

Tevékenységeink elsődleges feladatának tekintjük a hátrányos helyzetű (HH) és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), valamint a veszélyeztetett tanulók segítségét.

Iskolai drog-stratégia

Cél az, hogy az egészségfejlesztő program eredményeként csökkenjenek az ártó tényezők, és erősödjének a személyiségfejlesztő hatások.

Az iskolavezetés minden segítséget megad az egységes prevenciós szemlélet kialakításában, egyrészt a tantestületen belül, másrészt az iskola egészében. Az osztályfőnöki, etika-, biológia-, kémia tantárgy helyi tanterveibe beépült – beépül az egészséges életre történő felkészítés, a testnevelésen belül fokozott hangsúlyt kap a fizikai ellenálló képesség javítása, a testi egészség megóvása.

A szülők többsége partner a prevenciós munkában, azonban találkozunk olyan esetekkel, amikor a tanuló viselkedése az otthoni negatív hatások következménye, ilyenkor Gyermekjóléti Szolgálat esetleg más külső szakember segítségének kérése szükséges.

Az iskolaorvos, védőnő komoly segítséget nyújt az egészségnevelésben. Tapasztalható intézményünkben, hogy megnövekedett a mentális problémával küszködő, sajátos nevelési igényű tanulók száma. Ezekben az esetekben is fontos a külső szakmai segítség bevonása. (Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, szakpszichológus...stb.)

Állapotfelmérés

A diákoktól információt közvetlenül, ill. közvetett módon szerzünk. Egyre több tanuló fordul a nevelőtestület valamely tagjához, elsősorban osztályfőnökéhez, vagy az ifjúságvédelmi felelőshöz segítségkérés vagy jelzés céljából.

A szülőktől információt szülői értekezleteken, fogadó órákon kapunk.

Feladatainkat a vizsgálatok és felmérések eredménye döntően befolyásolja.

11. Az intézmény kapcsolattartásának formái, a szülők, a tanulók, a pedagógusok részvétele az intézményi döntési folyamatokban

Külső kapcsolatok

Az intézmény rendszeres kapcsolatot tart:

- ✓ a fenntartó – Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvánnyal,
- ✓ Budapest Főváros Kormányhivatala,
- ✓ a telephelyek szerint illetékes főjegyzőkkel és oktatásért felelős vezetőkkel,
- ✓ a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szakszervezetével,
- ✓ a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetével,
- ✓ a Művészeti Szakközépiskolák Szövetségével,
- ✓ az Erezsébenvárosi Önkormányzattal és oktatási intézményekkel,
- ✓ a zene- és táncművészeti iskolákkal, egyetemekkel,
- ✓ a Magyar Táncművészeti Egyetem – hallgatóik a mi iskolánkban teljesítik hospitálási és tanítási gyakorlatukat, utolsó éves hallgatójuk tanít alap- és középfokú osztályainkban.
- ✓ Magyar Tánc Sport Szövetséggel
- ✓ Bischitz Johanna Integrált Humán Szolgáltató Központ
- ✓ A Belső Pesti Tankerületi Központtal

Ahogy az intézmény Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervéből is kiderül, a felsoroltakon kívül felvesszük a kapcsolatot a kerületben illetékes Családsegítő Szolgálattal, Gyermekjóléti Központtal, Pedagógiai Szolgáltató Intézménnyel; és hatékony együttműködést alakítunk ki.

A szülők, tanulók, pedagógusok és az iskola együttműködésének és továbbfejlesztésének lehetőségei

Az iskola jellege szükségessé teszi a tanítási-tanulási folyamatban résztvevő partnerek hatékony, tartalmas együttműködését, mivel a korai pályaválasztás szükségszerűen sok tanulónk számára azt jelenti, hogy a családtól, az otthonától távol folytatja tanulmányait.

Iskolánk mindig nyitott volt a szülőkkel, tanulókkal való együttműködésre, ezért iskolánkba egyéni illetve szülői motiváció alapján jelentkeznek a gyerekek. A motiváció ebben a kérdésben igen fontos, mivel a pedagógus a nyitott, fogékony gyermekekkel az egyéni (hangszeres órák) keretében könnyebben alakíthat ki személyes kapcsolatot.

Az iskola lehetőséget biztosít mind a szülők, mind a kollégiumi nevelők számára az iskola programjának megismerésére, a tanítási-tanulási folyamatba való bekapcsolódásra, a programokon, rendezvényeken való részvételre, a kölcsönös, rendszeres tájékoztatásra, tájékozódásra. Eredményes zenei nevelés csak a pedagógus-tanuló-szülő hármas együttműködésének harmóniájában valósulhat meg. Ez ad módot arra, hogy azok a tanulók, akik átlagos, vagy szerényebb szakmai, vagy közismereti képességekkel rendelkeznek, a tantervi követelmények elvárható szintű teljesítése mellett örömmel és felelősséggel vegyenek részt a nevelésben.

A szülők egy része elkíséri gyermekét a tanítási órákra, művészeti foglalkozásokra, s amikor alkalom nyílik rá, beszélget a pedagógusokkal, főleg a főtárgy tanárokkal, osztályfőnökökkel.

A tanulók nyilvános szereplésén több esetben az egész család részt vesz. Iskolánk nyitott minden, a tanulóval kapcsolatban felmerült probléma megoldására. Tantestületünk célja az oktatási esélyegyenlőség megteremtése.

A művészeti eredmények, a tanulók fejlődése nem valósulhatna meg olyan intenzíven a tanárok, szülők és a diákok harmonikus együttműködése nélkül. Tapasztalataink szerint a tanulók példaképüknek tekintik művész tanáraikat, mestereiket.

Pedagógus és szülő együttműködése

Számunkra fontos, hogy a szülőkkel olyan harmonikus kapcsolatot teremtsünk, melynek során bekapcsolódhatnak a diákok művészeti nevelésébe.

Kapcsolattartási formák:

- ✓ rendszeres szülői értekezlet. (alkalom a személyes problémák, kérdések megbeszélésére, a gyermek előmeneteléről való tájékozódásra),
- ✓ tájékoztatás az iskola fontos eseményeiről, koncertekről, a szülőt, a családot érintő változásokról, a hagyományápolás lehetőségeiről,
- ✓ tanévenként az első szülői értekezleten megválasztjuk minden tagintézmény szülői képviselőit, akik együttesen alkotják az intézmény Szülői Tanácsát (munkaközösségét). A szülők véleményeit, javaslatait a Szülői Tanács tagjai juttatják el az intézmény vezetőségéhez. A Szülői Tanács elnöke vagy megbízott képviselője jogosult eljárni valamennyi szülő képviselőjében az intézmény egészét érintő ügyekben, véleményezi azokat a dokumentumokat, amelyek elfogadásához kötelező a szülői vélemény és egyeztetés megkérése.
- ✓ szülő felkérése egy-egy óralátogatásra, előzetes időpont egyeztetése után. Ennek során a szülő személyesen tapasztalhatja meg a főtárgy és a kötelező, ill. választott tárgyak tanóráinak, foglalkozásának menetét,
- ✓ rendszeres telefonon történő kapcsolattartás osztályfőnökökkel, szakmai vezetőkkel,
- ✓ nyílt napok szervezésével, a médiában történő megjelenéssel, tájékoztató kiadványok készítésével és felhasználásával az iskolai kommunikáció fejlesztése,

Pedagógus és tanuló együttműködése

A tanulók számára tanévenként két tanulói fórumot tartunk, amelyeken az iskolavezetés ellátja a tanulókat mindazokkal az információkkal, amelyekkel a tanulói jogok, és köteleességek

érdekében rendelkezniük kell, és megismerhetik a tanulók az iskolai munkaterv rájuk vonatkozó részleteit, feladataikat.

A tanítás menetét oly módon szükséges alakítani (egyénre szabott tantervi követelmények a tanév során, a tantervi kereteken belül), hogy a tanulók különböző képességeinek az megfeleljen. Ezáltal megelőzhető a kudarcélmény kialakulása. A tanítási órák során a tanuló személyiségének megfelelően kell alakítani a tartalmi elvárásokat, a fejlődés ütemét, a beszámoltatás, a szereplések módját, időpontját. Ugyanakkor a pedagógus akkor végzi felelősséggel pedagógiai munkáját, ha felhívja a tanuló és a szülő figyelmét arra, hogy a tanuló képességei mennyire illeszkednek harmonikusan a tantervi és iskolai elvárásokhoz, követelményekhez. A szerepeltetés része a nevelésnek, melyre a felkészítést a pedagógusnak körültekintően kell kialakítani a növendéke személyiségének ismeretében.

A pedagógus felelőssége arra is kiterjed, hogy a tanulásban egyénenként és esetenként mutatózó megfelelő alkalmasság elégtelen voltát a tanuló és a szülő számára úgy jelezze, hogy a növendék azt megértse, minél kisebb kudarcélményt jelentsen számára.

A tanulók iskolai döntéshozatalban való részvételi jogainak gyakorlása

A tanulók az iskolai diákönkormányzat és szülői szervezet működésén keresztül gyakorolhatják az iskolai döntéshozatalban jogikat. A döntési jogosítványok lehetnek egyetértési, véleményezési, és javaslattevési jogok. Az iskola igazgatója szükséges esetben írásban kéri fel az érintett szervezeteket joggyakorlásra határidő megadásával. A szervezetek a saját hatáskörükben véleményeiket, javaslataikat megfogalmazhatják, kérdéseket tehetnek az iskolavezetés számára, melyre érdemi választ kell adni.

12. A képzés megkezdésének és folytatásának rendje, a tanulmányok alatti vizsgák általános szabályai

A tanulói jogviszony létesítése

A tanuló felvételét minden esetben pályaalkalmassági vizsga előzi meg, függetlenül attól, hogy művészeti tanulmányait megkezdő vagy más iskolából átvételt kérő fiatalról van szó.

Az elküldött központi felvételi eredményeket megtekintjük, de nem feltétele a felvételnek.

Alapfokú művészetoktatás

A tanulói jogviszony létesítésének feltételei új növendék esetében:

- ✓ feleljen meg a tanuló a felvételi elvárásoknak, pályaalkalmasságnak, amelyről írásbeli értesítést kap az iskolavezetéstől;
- ✓ a sikeres felvételi után iratkozzon be az intézmény által megadott időpontban (a tanévkezdést megelőző júniusban);
- ✓ töltsse ki gondviselőjével a megfelelő nyomtatványokat (jelentkezési lap; szülői nyilatkozat);
- ✓ fizesse be a számára előírt térítési/tandíjat egy összegben az adott tanév I. félévére (minden tanévben szeptember 15-ig).

A tanulói jogviszony folyamatos fenntartásának feltételei „rég”i növendék esetében:

- ✓ tanulói adatlap kitöltése a tanév 1. tanítási napján;
- ✓ szülői nyilatkozat kitöltése a tanév 1. tanítási hetében;
- ✓ a tanuló számára előírt térítési/tandíj befizetése egy összegben az adott tanév I. félévére (minden tanévben szeptember 15-ig).

A felvételi vizsgára jelentkezés feltétele, és a felvételi vizsga anyaga:

- ✓ Kezdő zeneiskolai tanulmányok esetében nincs előfeltétele a felvételizésre jelentkezésnek. A meghallgatáson a készségek, képességek felmérésére kerül sor (dallam visszaéneklése, ritmus visszatapsolása, fizikai adottságok meglétének felmérése a választott hangszerhez).
- ✓ Zeneiskolai előtanulmányokkal rendelkező felvételiző esetében a vizsga anyaga 1 szabadon választott skála, 1 etűd és 1 előadási darab – az eddig elvégzett zeneiskolai osztály szintjének megfelelően; valamint szolfézs-zeneelmélet szintfelmérés.
- ✓ Kezdő tánc tanulmányok esetében nincs előfeltétele a felvételizésre jelentkezésnek. A felvételin a készségek, képességek felmérésére kerül sor (alkat, ritmusérzék, tehetség).
- ✓ Táncos előtanulmányok esetében a készségek, képességek felmérésén kívül a vizsga anyaga néptánc, társastánc, vagy balett táncelemek bemutatása, valamint elsajátítása a felvételi vizsgán.

Középfokú művészetoktatás

A tanulói jogviszony létesítésének feltételei új növendék esetében:

- ✓ feleljen meg a tanuló a felvételi elvárásoknak, pályaalakulmasságnak, amelyről írásbeli értesítést kap az iskolavezetéstől;
- ✓ a sikeres felvételi után iratkozzon be az intézmény által megadott időpontban (a tanévkezdést megelőző júniusban);
- ✓ töltsse ki gondviselőjével a megfelelő nyomtatványokat
- ✓ A tanulói jogviszony folyamatos fenntartásának feltételei „régiből” növendék esetében:
- ✓ tanulói adatlap kitöltése a tanév első tanítási napján.

A felvételi vizsga anyaga:

- ✓ **Szórakoztatózenész** - Népi cigányzenére, szalonzenére jelentkezők esetében 1 skála, 1 etűd, 1 előadási darab és 1 nótacsokor, valamint szolfézs-zeneelmélet szintfelmérés írásbeli/szóbeli. A felvételizésre jelentkezés előfeltétele hegedű, brácsa, gordonka, cimbalom tanszakon 6 évnyi, nagybőgő és klarinét tanszakon 4 évnyi zeneiskolai tanulmány; vagy ennek a szintnek megfelelő tudás.
  - ✓ **Szórakoztatózenész** - Tánczene szakra jelentkezők esetében 1 skála, 1 etűd, 1 előadási darab és 1 tánczenei idézet, 1 népdal valamint szolfézs-zeneelmélet szintfelmérés írásbeli/szóbeli. A felvételizésre jelentkezés előfeltétele 6 évnyi zeneiskolai tanulmány zongora tanszakon. Kivételes tehetség esetében a bizonyítvány szólhat kevesebb évről, amennyiben a tudás eléri a 6. osztályos szintet.
  - ✓ **Színpad tánc tagozatra** jelentkezők esetében a **készségek** felmérése (alkat, ritmusérzék, tehetség); valamint előtanulmányok esetében néptánc, vagy balett táncelemek bemutatása, illetve elsajátítása a felvételi vizsgán. Nem feltétel a felsorolt tárgyakból a magas tudásszint, hiszen a tudást az itteni 5 éves képzés alatt szerzik meg a növendékek. A szakmai-alkalmassági vizsgán a táncos **képességeket**, a táncstudást, a fizikai alkalmasságot, a színpad munkához szükséges alapképességeket vizsgáljuk. A szakmai alkalmassági vizsga részét képezik az egyéni megmutatkozások is. Itt mutatják be pár perces táncetűdjüket és kedvenc táncstílusukat. A **szakmai alkalmassági vizsgán** a gyakorlati munkára alkalmas öltözetben kell megjelenni. A szakmai alkalmassági vizsgán történő megfelelés a felvétel feltétele.
- A szóbeli felvételi vizsgán egy portfólió segítségével bemutatkoznak a felvételiző diákok. Az 1- 2 oldalas portfólióban az általános iskolában végzett szakmai munkára, sikerekre-eredményekre, az érdeklődési körre, a szakmai motivációra vagyunk kíváncsiak, és kérünk egy fotót is. A portfólió mellett be kell mutatni a táncos munkára szóló – orvosi alkalmassági igazolást is.

A felvételi rangsorolásnál figyelembe vett szempontok:

1. tehetség (szakmai)
2. művészeti előképzettség
3. Rajkós utódok, vagy testvérek az iskolába járnak
4. alapfokon is az iskolában tanult diákok
5. versenyeredmények

A középiskolai felvételi eljárás éves menetrendjéről, az eljárás során betartandó határidőkről minden évben a Minisztérium által kiadott, a tanév rendjéről szóló rendelet intézkedik. Iskolánkba az nyer felvételt, aki eleget tesz a zenei vagy táncos szakmai alkalmassági vizsgálat, valamint az egészségügyi alkalmasság követelményeinek. A szakmai alkalmassági vizsgálat követelményeit minden tanév elején, a honlapján hirdeti meg az iskola. A felvételi rangsor kialakítása a fent felsorolt eredmények pontjai alapján történik.

Pontazonosság esetén az alábbi szempontokat figyelembe véve rangsorolunk:

- halmozottan hátrányos helyzetű tanulók előnyt élveznek,
- művészeti előképzettség, tehetség

Az átvétel (másik iskolából) helyi szabályai:

A tanuló másik középiskolából való átvételének módja és feltételei attól függnnek, milyen iskolatípusból érkezik az átjelentkező diák. Hasonló vagy ugyanilyen művészeti iskolából az átvétel magától értetődő lehet, és a tanítási év során elvileg bármikor lehetőség van rá, de ebben az esetben is a szakmai tanároknak meg kell győződnie arról, hogy a jelentkező diák elég felkészült-e ahhoz, hogy párhuzamos művészeti képzésben folytathassa tanulmányait. Indokolt esetben felvételi vizsgát / szintvizsgát folytathat le az iskola a diák átvételének feltételeként. Eltérő iskolatípusból történő átjelentkezés a zene és tánc tagozatra: A 9. vagy 10. évfolyamot már megkezdett tanuló átvételére abban az esetben kerülhet sor, ha eredményesen teljesíti a szakmai tanárok által előírt alkalmassági vizsga követelményeit, és vállalja a 9. évfolyam iskolánkban történő megismétlését, amelyre a 2011. évi CXCV. törvény 57. § (1) bekezdése szerint lehetősége van. Az ilyen átvételre vonatkozó kérelem benyújtásának határideje szeptember 30. A tagozat 9. évfolyamán működő speciális szakmai tanulmányok miatt ezt követően, illetve más iskolatípus magasabb évfolyamáról az átjelentkezés már nem lehetséges. Az átvételi kérelemhez minden esetben a beiratkozáshoz szükséges iratokat kell bemutatnia az átjelentkező diáknak, illetve szülőjének. Az átvételről a szakmai testület javaslata alapján az igazgató dönt. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 23.§ (3) bekezdésében foglaltak szerint az iskolai átvételi kérelem elbírálásáról a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt is, továbbá az előző iskola igazgatóját is értesíteni kell.

A tanulói jogviszony megszűnése

Az iskolai tanulmányok befejezése előtt megszűnhet a tanulói jogviszony ha:

- ✓ szakmailag nem tud a tanuló megfelelő módon fejlődni, ezért átjelentkezik más középiskolába, vagy kimarad
- ✓ egészségileg alkalmatlanná válik tanulmányai folytatására, és ezért iskolát kell változtatnia
- ✓ fegyelmi büntetésből az iskolából távoznia kell.

A tanulói jogviszony az iskolai tanulmányok befejezésekor letett érettségivel, illetve szakmai vizsgával szűnik meg.

Megszűnik a tanulói jogviszony

- a) ha a tanulót másik iskola átvette, az átvétel napján,
  - c) gimnáziumi tanulmányok esetén az utolsó évfolyam elvégzését követő első érettségi vizsgaidőszak utolsó napján,
  - d) szakgimnáziumi tanulmányok esetén az utolsó középiskolai évfolyam elvégzését követő első érettségi vizsgaidőszak utolsó napján, ha a tanuló a szakképzésben nem kíván továbbtanulni, vagy a továbbtanuláshoz szükséges feltételek hiányában nem tanulhat tovább.
- Az utolsószakgimnáziumi tanítási év lezárását követő első érettségi és szakmai vizsgaidőszak utolsó napján kell megszüntetni a szakközépiskolát befejező tanuló tanulói jogviszonyát.

A jogszabályok szerint megszűnik a nem tanköteles korú diákok tanulói jogviszonya, ha harminc tanítási óránál többet mulasztanak igazolatlanul.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz: osztályozó vizsgákra, különbözeti vizsgákra, javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára: aki osztályozó vizsgára jelentkezik, akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít. Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira, akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő a jogviszonyhoz.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Tanulmányok alatti vizsgák rendje

A vizsgaszabályzat jogi kerete a 2011.évi CXC törvény a köznevelésről és a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet.

I. Tanulmányok alatti vizsgák (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján)

1. A vizsga fajtái, vizsgára kötelezettek:

Osztályozó vizsga

64. § Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- c)* az 51. § (7) bekezdésében meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

(3) Egy osztályozó vizsga - a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott kivétellel - egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
részletesen:

- ✓ akinek éves hiányzása a jogszabályban előírt mértéket (250 óra) meghaladja és nem osztályozható, ha a tantestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. (a tanuló csak eredményes osztályozó vizsga letételével folytathatja tanulmányait magasabb évfolyamon),
- ✓ akinek hiányzása egy adott tárgyból a tantárgy óraszámának 30%-át meghaladta és érdemjegyei nem teszik lehetővé az osztályozást az adott tárgyból,
- ✓ aki más oktatási intézményből jelentkezik iskolánkba / különbözeti vizsga /.
- ✓ aki átvétellel tanulói jogviszonyt létesít és eltérő tanterv szerinti tanulmányokat folytatott.

Az osztályozó vizsgával kapcsolatban a következők szerint kell eljárni:

- Osztályozó vizsgát a tanév helyi rendjében meghatározott időszakban lehet tenni. (a tanév vége előtt májusban, illetve a javítóvizsga időszakban, augusztusban)
- Az igazgató ettől eltérő időpontot is kijelölhet. A vizsga várható időpontjait az igazgató jelöli ki.
- A vizsga pontos napjáról a vizsgázó, illetőleg a szülő minimum a vizsga előtt **két héttel** értesítést kap
- Egy vizsgaidőszakban legfeljebb 2 évfolyam tananyagából tehető vizsga.
- Az osztályozó vizsga letételét az igazgató engedélyezi. A jelentkezés formanyomtatványon történik (amely az iskola titkárságán szerezhető be), a következő határidők szerint:
  - Májusi vizsgaidőszak, február 15-ig
  - Augusztusi vizsgaidőszak június 15-ig
  - Egyéb esetben minimum 8 héttel a tervezett vizsga előtt
 (A jelentkezési lapot a tanuló, valamint kiskorú tanuló esetében a gondviselő is aláírja)
- Az osztályozó vizsga követelményeit, az iskola nevelőtestülete és a szaktanárok határozzák meg.
- A vizsga részletes követelményeiről a tanuló minimum a vizsga előtt 6 héttel írásbeli tájékoztatást kap. A tantervi követelmények az iskola honlapján folyamatosan megtekinthetők a Pedagógiai Programban.
- Az osztályozó vizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól.
- Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a készségtárgyak kivételével valamennyi, az évfolyam követelményeiben megállapított tantárgyból.
- Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. Az osztályozó vizsgát megismételni nem lehet. Ha a szabályosan megtartott osztályozó vizsga elégtelen, a tanulónak javítóvizsgát kell tennie.
- Minden vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában 5 évig meg kell őrizni!
- A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. A szülő kérésre a fenti dokumentumba betekinthez.
- Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el.

Az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit részletesen az iskola Pedagógiai Programjának mellékletében találhatják, ahol részleteve van a minimum követelmény.

Különbözeti vizsga:

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. Különbözeti vizsgát azokból a tantárgyakból kell tennie, amelyeket korábban nem tanult. Különbözeti vizsga annak a tanévnek a végéig szervezhető, amelyben a tanuló felvétele megtörtént. A különbözeti vizsga díjtalan és nem nyilvános.

Különbözeti vizsga letételére minden tanévben két alkalommal van lehetőség:

- az éves munkaterv tartalmazza

Javítóvizsga: 64§

- augusztus 21-31. közötti munkanapokon az iskola által megjelölt napokon.

(7) Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

a) a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,

b) az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

(8) A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Gyakorlati, szakmai tárgyakkól javítóvizsga nincs.

- Javítóvizsgán kell részt vennie annak a tanulónak, akinek valamelyik tantárgyból az év végén megállapított osztályzata elégtelen volt, vagy az osztályozóvizsgát nem teljesítette.

A javítóvizsgával kapcsolatosan az alábbiak szerint kell eljárni:

- A javítóvizsgára utasított tanuló az igazgató által megállapított nap(ko)n javítóvizsgát tehet.
- A vizsga idejéről az igazgató a tanulót és annak szüleit minimum két héttel a vizsga előtt írásban értesíti. (annak anyagát az iskola honlapjára kiteszi)
- A javítóvizsgára jelentkezni nem kell.
- Ha a tanuló nem kíván javítóvizsgát tenni, kiskorú tanuló esetén az évfolyamot megismétli, (kiskorú tanuló esetén a szülőnek a vizsgán jelen kell lennie), nem tanköteles tanuló esetében a tanuló az évfolyamot megismételheti, ha nem iratkozik be újra, akkor kimaradással megszűnik a jogviszonya.
- Ha a tanuló felróható okból nem vesz részt a vizsgán kiskorú tanuló esetén évfolyamot ismétel,
- Ha fel nem róható okból marad távol, akkor abban az esetben igazolnia kell, (orvosi, bírósági, közlekedés..stb) melyről az intézményvezető dönt.
- A tanuló a javítóvizsgára a bizonyítványával, valamint a megengedett segédeszközökkel Pl. számológép, történelmi és földrajzi atlaszok, négyjegyű függvény táblázat... az írásbeli vizsga kezdete előtt fél órával jelenik meg.
- Igazolatlan meg nem jelenés a vizsgán, vagy szabálytalanság miatti eltiltás osztályismétlést von maga után.
- A javítóvizsgát az osztályozó vizsgára előírt módon kell lebonyolítani.
- Az írásbeli vizsga időtartama tantárgyanként és évfolyamonként 45 perc, magyar nyelv és irodalom tantárgyból 60 perc. Egy napon legfeljebb három vizsgát lehet tenni. (három írásbeli és három szóbeli)
- A szóbeli vizsgát az iskola tanáraiból alakított vizsgabizottság előtt kell megtartani. A

vizsgabizottság kérdező tanára lehetőleg az a tanár legyen, aki a tanulót előzőleg tanította.

- Az elnöki teendőket az igazgató vagy a megbízottja látja el. A vizsgán, az elnökön és a kérdező tanáron kívül még egy vizsgabizottsági tagnak jelen kell lennie.
- A tanulónak a kihúzott tétel (ami több feladtból állhat) kidolgozására min. 20 percet kell biztosítani (kivéve az idegen nyelvet, ahol nincs felkészülési idő). A feleletek max. időtartama 15 perc. Ha a tanuló a feladatát nem tudja megoldani, teljes tájékoztatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzathat vele. Erre is 20 perc a felkészülési idő, valamint 15 perc a felelet időtartama. A végső osztályzatát a két felelet százalékos átlaga alapján kell megállapítani.
- Azt a vizsgázót, aki akár az írásbeli, akár a szóbeli vizsgán figyelmeztetés ellenére meg nem engedett eszközt használ, az igazgató a vizsga folytatásától eltilthatja, vizsgája elégtelen. Az indokolatlanul félbehagyott vizsgát úgy kell tekinteni, mint ami nem sikerült. Az önhibán kívüli; indokolt vizsgamegszakítás esetén módot kell adni, annak megismétlésére.
- A javítóvizsga a vizsgázó számára díjtan.
- A javítóvizsga nem ismételhető meg.
- Minden vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában 5 évig meg kell őrizni!
- A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. A szülő kérésre a fenti dokumentumba betekinthez.
- Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el.

A vizsga eredményét a törzslapba és a bizonyítványba a megfelelő záradékokkal be kell vezetni az osztályfőnöknek és az igazgató írja alá.

Az eredményhirdetés a bizonyítvány kiosztásával történik, legkésőbb az utolsó vizsgát követő napon.

Pótló vizsga

A tanulmányok alatti pótló vizsgán vehet részt az a tanuló, aki neki fel nem róható ok miatt nem tudott osztályozó, különbözeti vagy javítóvizsgát tenni. Időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

További szabályok: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján

65. § (1) A különbözeti és a beszámoltató vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni. Javítóvizsga letételére az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban, osztályozó, különbözeti és beszámoltató vizsga esetén a vizsgát megelőző három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni azzal, hogy osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

(2) Tanulmányok alatti vizsgát - az e rendeletben meghatározottak szerint - független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

(3)* Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az igazgató, a független vizsgabizottság előtti vizsga esetén az illetékes kormányhivatal vezetője a vizsgázó - kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő - írásbeli kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó az (1) bekezdés szerint előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

A középiskolában, olyan tantárgyból, amely követelményeinek teljesítésével a helyi tanterv alapján valamely vizsgatárgyból a tanuló érettségi vizsga letételére való jogosultságot szerezhet, a tanulmányok alatti vizsgán minden évfolyamon kötelező követelmény a minimum hatvanperces, az adott tanév helyi tantervének legfontosabb tanulmányi követelményeit magában foglaló írásbeli vizsgarész, valamint a szóbeli vizsgarész sikeres teljesítése.

2. Vizsgaforma, vizsgarészek:

- szóbeli vizsga
- írásbeli vizsga
- gyakorlati

3. A tanulmányok alatti vizsgák rendje:

- Az írásbeli vizsga időtartama tantárgyanként és évfolyamonként 45 perc, magyar nyelv- és irodalom tantárgyból 60 perc. Egy napon legfeljebb három írásbeli, három szóbeli vizsgát lehet tenni.
- A szóbeli vizsgát az iskola tanáraiból alakított vizsgabizottság előtt kell megtartani.
- Az elnöki teendőket az igazgató vagy a megbízottja látja el. A vizsgán az elnökön és a kérdező tanáron kívül még egy vizsgabizottsági tagnak jelen kell lennie.
- A tanulónak a kihúzott tétel (ami több feladatból állhat) kidolgozására min. 20 percet kell biztosítani (kivéve az idegen nyelvet, ahol nincs felkészülési idő). A feleletek max. időtartama 15 perc. Ha a tanuló a feladatát nem tudja megoldani, teljes tájékoztatást kell adni az elnöknek egy alkalommal póttételt húzathat vele. Erre is 20 perc a felkészülési idő, valamint 15 perc a felelet időtartama. A végső osztályzatát a két felelet százalékos átlaga alapján kell megállapítani.
- Azt a vizsgázót, aki akár az írásbeli, akár a szóbeli vizsgán figyelmeztetés ellenére meg nem engedett eszközt használ, az igazgató a vizsga folytatásától eltilthatja, -vizsgálata elégtelen. Az indokolatlanul félbehagyott vizsgát úgy kell tekinteni, mint ami nem sikerült. Az önhibán kívüli; indokolt vizsgamegszakítás esetén módot kell adni, annak megismétlésére.
- Az osztályozó vizsga a vizsgázó számára díjtalan
- Az osztályozóvizsga nem ismételhető meg.
- Sikertelen osztályozóvizsga esetén a tanuló javítóvizsgát tehet.
- A vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában 5 évig meg kell őrizni!
- A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. A szülő kérésre a fenti dokumentumba betekinthet.
- Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el.
- A vizsga eredményét a törzslapba és a bizonyítványba a megfelelő záradékokkal be kell vezetni.
- Az eredményhirdetésnek legkésőbb az utolsó vizsgát követő 2. munkanapon meg kell történnie.
- Ha a tanuló osztályozóvizsgával teljesítette a követelményeket, a vizsga után nyilatkoznia kell
  - Nem kívánja tovább tanulni a tárgyat
  - Idegen nyelv esetében az órarend függvényében más nyelvet kíván tanulni.

4. Független vizsgabizottság előtti vizsga

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján a tanuló joga, hogy kérelmére független vizsgabizottság előtt számot adjon tudásáról (*Nkt. 46. § (6) bekezdés m) pontja*). A tanulmányok alatti vizsgát ebben az esetben egy háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni, melynek elnökét és tagjait a területileg illetékes kormányhivatal bízza meg.

Osztályozó vizsga esetén: a félév vagy a **tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig** (*Műk.r. 73. § (2) bekezdés*),

- amennyiben a **tanuló teljesítménye – igazolt és igazolatlan mulasztásai miatt - a tanítási év közben érdemjeggyel nem volt értékelhető, a tanítási év végén nem volt minősíthető: a nevelőtestület engedélyének megadását követő öt napon belül** (*Műk. r. 51. § (7) bekezdés és 73. § (2) bekezdés*). Ez utóbbi esetben az iskolának a nevelőtestület engedélyét a kérelemhez csatolnia kell.
- független vizsgabizottság előtti osztályozó vizsga megszervezését akkor is lehet kérelmezni, ha a **bíróság a tanuló javára megváltoztatja a fegyelmi büntetést** (eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától, kizárás az iskolából), és a tanuló osztályzatait meg kell állapítani, ha ez nem lehetséges, **lehetővé kell tenni, hogy a tanuló – választása szerint az iskolában vagy a független vizsgabizottság előtt – osztályozó vizsgát tegyen** (*Műk. r. 55. § (2) bekezdés*).
- **javítóvizsga** esetén (ha a tanuló a tanév végén elégtelen osztályzatot kapott, azaz javítóvizsgára utasították) a **bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül** (*Műk. r. 73. § (3) bekezdése*).

6. Előrehozott érettségi vizsga eljárásrendje

A szakköznevelési osztályzatot az ötfolyamossal működő, **művészeti**, pedagógiai, illetve közművelődési képzést folytató nevelési-oktatási intézmény, amiből négy évfolyamon közismereti oktatás és a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti szakmai képzés, az ötödik évfolyamon kizárólag az szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti szakmai képzés folyik.

Jogsabályok:

- A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (a továbbiakban Nkt.)
- Az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: vizsgaszabályzat)
- A belügyminiszter 32/2024. (VIII.8.) BM rendelete a 2024/2025. tanév rendjéről (a továbbiakban: a tanév rendje)
- A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

A kötelező érettségi tárgyak a magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv. Az érettségi rendszer 2024-től bevezetett módosítása két fontos változást hoz. Egyrészt a diákoknak dönteniük kell, hogy a 12. évfolyam végén leteszik-e az öttárgyas rendes érettségit, vagy ekkor csak 4 tárgyból érettségiznek, majd 13. évfolyam végén képesítő vizsgát tesznek, és azzal válik teljessé a rendes érettségi vizsgájuk. Másrészt az ágazati szakmai vizsgatárgyak a 2024 őszi érettségi vizsgaidőszakot követően megszűnnek, de addig is már csak azok vizsgázhatnak belőle, akik középiskolai tanulmányaikat a NAT 2020-as bevezetését megelőzően kezdték meg.

1. Előrehozott, azaz a tanulmányok befejezését megelőzően letett érettségi vizsga a szakköznevelési osztályzatban az alábbiak szerint szervezhető

A szakköznevelési képzés fő szabály szerint a 13. évfolyamon fejeződik be. A szakköznevelési

tanulójának a közismereti oktatás utolsó évfolyama (ez a 12. évfolyam) első félévének befejezésekor nyilatkoznia kell arról, hogy az adott évfolyam sikeres befejezése esetén tanulmányait a szakképző évfolyamon folytatni kívánja-e vagy az Nkt. 53.§ (2) d) db) bekezdése szerint úgy dönt, hogy szakgimnáziumi tanulmányait a 12. évfolyam végén befejezi, és a tanév végén érettségi vizsgabizonyítványt kíván szerezni. Mivel ez a nyilatkozata közvetlen hatással van az érettségi vizsgára történő jelentkezésére, ennek határideje az első félév befejezése. Így az érettségi jelentkezéskor már egyértelmű, hogy a május-júniusi vizsgaidőszakban rendes (ha tanulmányait nem folytatja) vagy előrehozott (ha tanulmányait folytatja) érettségi vizsgákra jelentkezhet.

A vizsgaszabályzat szerint előrehozott érettségi vizsga

- a) idegen nyelvekből a középiskolai tanulmányok befejező tanévét megelőző második tanév május-júniusi vizsgaidőszakában, valamint az azt követő vizsgaidőszakokban,
- b) olyan érettségi vizsgatárgyból, amelyeknél a tanuló számára az adott vizsgatárgy vizsgájára való jelentkezés feltételeinek teljesítéséhez szükséges tantárgy, tantárgyak tanítása a középiskola helyi tanterve szerint a középiskolai tanulmányok befejező tanévét megelőző tanévek valamelyikében lezárul, először a középiskolai tanulmányok befejező tanévét megelőző második tanév május-júniusi vizsgaidőszakában, valamint az azt követő vizsgaidőszakokban

Idegen nyelv vizsgatárgy esetében tekintettel arra, hogy a szakgimnáziumi képzés fő szabály szerint a 13. évfolyamon fejeződik be, a képzésben részt vevő tanulók legkorábban a 11. évfolyam május-júniusi vizsgaidőszakában jelentkezhetnek előrehozott vizsga letételére.

A vizsgára bocsátás feltétele, hogy a jelentkező az írásbeli vizsgaidőszak kezdetéig sikeresen teljesítse valamennyi, az adott idegen nyelv esetében a középiskola helyi tantervében előírtak szerinti évfolyam követelményét, ezért rendelkeznie kell az adott évfolyamokra vonatkozóan a követelmények teljesítését igazoló osztályzattal. Ezt az osztályzatot adott esetben osztályozó vizsga keretében is megszerezheti.

A 12. évfolyamon is oktatott közismereti tárgyak (pl. magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem stb.) esetében tekintettel arra, hogy a szakgimnáziumi képzés fő szabály szerint a 13. évfolyamon fejeződik be, de a főbb közismereti tárgyak oktatása a szakgimnázium 12. évfolyamán lezárul, így ezekből a tárgyakból a 12. évfolyam tanévének május-júniusi vizsgaidőszakában tehető először előrehozott érettségi vizsga.

A 12. évfolyamot megelőzően befejezett érettségi tantárgyak esetében a jelentkezés feltétele, hogy a tantárgy, tantárgyak tanítása a középiskola helyi tanterve szerint a 12. évfolyamot megelőző vizsgaidőszakok valamelyikében már lezáruljon, így a tanulók legkorábban a 11. évfolyam május-júniusi vizsgaidőszakában jelentkezhetnek előrehozott érettségi vizsgára.

A vizsgára bocsátás feltétele, hogy a jelentkező az írásbeli vizsgaidőszak kezdetéig sikeresen teljesítse valamennyi, az adott tantárgy esetében a középiskola helyi tantervében előírtak szerinti évfolyam követelményét, és rendelkezzen az adott évfolyamokra vonatkozóan a követelmények teljesítését igazoló osztályzattal. Ezt az osztályzatot adott esetben osztályozó vizsga keretében is megszerezheti.

Az előrehozott érettségi vizsga eredményéről a vizsgázónak a vizsgabizottság Törzslapkirovatot ad ki. A Törzslapkirovatot a tanulónak meg kell őriznie, és a rendes érettségi vizsgára történő jelentkezéskor le kell adnia a jelentkezését fogadó intézményben.

A vizsgaszabályzat szerint a sikeresen teljesített érettségi vizsga az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt az adott vizsgatárgyból azonos szinten nem ismételhető meg.

A sikeresen teljesített középszintű érettségi vizsga esetében az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt az adott vizsgatárgyból emelt szintű, azaz szintemelő vizsgára bármelyik következő vizsgaidőszakban lehet jelentkezni.

A sikertelen érettségi vizsga esetében javító vizsgára leghamarabb a rendes érettségi vizsgaidőszakban lehet jelentkezni. Tekintettel arra, hogy a szakgimnáziumi képzés fő szabály szerint a 13. évfolyamon fejeződik be, a javító vizsgára leghamarabb a 13. évfolyam május-júniusi vizsgaidőszakában lehet jelentkezni.

A vizsgázónak fel nem róható okból (pl. betegség) be nem fejezett érettségi vizsga pótló vizsgájára bármelyik következő vizsgaidőszakban lehet jelentkezni.

2. Rendes érettségi vizsga a szakgimnáziumban az alábbiak szerint szervezhető

A vizsgaszabályzat szerint a rendes érettségi vizsga középiskolai tanulmányok követelményeinek teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt vagy megszűnését követően első alkalommal tett érettségi vizsga.

Az Nkt. 6.§ (2) bekezdése alapján az érettségi bizonyítvány megszerzéséhez az alábbi vizsgatárgyakból kell érettségi vizsgát tenni

- a) magyar nyelv és irodalom,
  - b) történelem,
  - c) matematika,
  - d) idegen nyelv - a nemzetiségi nevelés-oktatásban részt vevők számára anyanyelv és irodalom,
  - e) kötelezően választandó vizsgatárgy
- (2a) Szakgimnáziumban a kötelezően választandó vizsgatárgy képesítő vizsgával kiváltható.

A tanulók alapvetően a 13. tanév végén tesznek rendes érettségi vizsgát az Nkt. 6.§ (2) bekezdésének megfelelően. A kötelezően választandó vizsgatárgy a képesítő vizsgával kiváltható, tehát a tanulónak négy kötelező érettségi vizsgatárgyból kell vizsgát tenniük, valamint a szakmai kerettanterv alapját adó programkövetelményben a képesítő vizsga vizsgatevékenységeinek részletes leírását tartalmazó követelményekből képesítő vizsgát tenniük. Ezzel a szakgimnáziumi tanulók érettségi végzettséget és szakmai képesítést is szereznek, amely alapján – eredményüknek megfelelően – jogosulttá válnak szakirányú felsőfokú iskolai továbbtanulásra, valamint szakirányú munkába állásra.

Amennyiben a tanuló a szakgimnáziumi tanulmányait a 13. évfolyam végéig folytatja, úgy rendes érettségi vizsgát a 13. évfolyam végén tehet. Az ezt megelőző vizsgaidőszakokban – a vizsgaszabályzat előírásainak teljesítése esetén és azok alapján – az 1. pontban részletezettek szerinti előrehozott, illetve pótló vagy szintemelő vizsgákat tehet.

A 13. évfolyam május-júniusi vizsgaidőszakára mindenképpen jelentkeznie kell rendes érettségi vizsgára. A jelentkezéskor a korábbi vizsgaidőszakokban megszerzett eredményeit tartalmazó törzslapkivonatot le kell adnia a jelentkezést fogadó intézménynek. Amennyiben valamennyi, a fenti jogszabályi előírásnak megfelelő 5 vizsgatárgyból rendelkezik eredménnyel, akkor a vizsgaidőszak végén vizsgacselekmény nélkül a vizsgabizottság érettségi bizonyítványt állít ki számára.

A kötelezően választandó vizsgatárgy képesítő vizsgával kiváltható. Ez esetben az érettségi bizonyítványt a négy kötelező (magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv) vizsgatárgy sikeres teljesítése és a sikeres képesítő vizsgáról szóló törzslapkvonat alapján, annak figyelembevételével állítják ki. Az így kiállított érettségi bizonyítvány a 4 kötelező vizsgatárgyból szerzett eredményt tartalmazza. A képesítő vizsga meglétét az érettségi bizonyítványba bevezetett záradék igazolja.

A 12. évfolyam után a képzésből kilépők esetében alkalmazandó eljárás:

Amennyiben a tanuló az Nkt. 53. § (2) d) db bekezdése szerint úgy dönt, hogy szakgimnáziumi tanulmányait a 12. évfolyam végén befejezi, és a tanév végén érettségi vizsgabizonyítványt kíván szerezni, a jogszabályi határidőben jelentkeznie kell rendes érettségi vizsgára a négy kötelező és egy választott vizsgatárgyból. Ebben az esetben a tanuló rendes érettségi vizsgákat tesz.

A szakgimnázium tanulójának a közismereti oktatás utolsó évfolyama első félévének befejezésekor nyilatkoznia kell arról, hogy az adott évfolyam sikeres befejezése esetén tanulmányait a szakképző évfolyamon folytatni kívánja-e vagy az Nkt. 53. § (2) d) db bekezdése szerint úgy dönt, hogy szakgimnáziumi tanulmányait a 12. évfolyam végén befejezi, és a tanév végén érettségi vizsgabizonyítványt kíván szerezni. Mivel ez a nyilatkozata közvetlen hatással van az érettségi jelentkezésére, ennek határideje az első félév befejezése. Így az érettségi jelentkezéskor már egyértelmű, hogy a május-júniusi vizsgaidőszakban rendes (ha tanulmányait nem folytatja) vagy előrehozott (ha tanulmányait folytatja) érettségi vizsgákra jelentkezhet.

Amennyiben a tanuló úgy nyilatkozik, hogy szakgimnáziumi tanulmányait a 12. évfolyam végén befejezi, és a tanév végén érettségi vizsgabizonyítványt kíván szerezni, akkor számára a 12. évfolyam a középiskola utolsó, befejező évfolyama.

Az érvényben lévő érettségi vizsgaszabályzat értelmében tehát a 12. évfolyam végén a tanulmányait sikeresen befejező minden tanuló érettségi vizsgát tehet. Amennyiben a tanuló úgy dönt, hogy folytatja tanulmányait a 13. évfolyamon, abban az esetben a közismerti tantárgyakból előrehozott érettségi vizsgát tehet az alábbi 4 vizsgatárgyból.

• Magyar nyelv és irodalom • Történelem • Angol nyelv • Matematika

A 13. évfolyam végén a képesítő vizsga megszerzése váltja ki az 5. érettségi tantárgyat, és ez adja meg tanulóinknak az érettségi bizonyítványt.

Vendégtanulói jogviszony

Amennyiben az iskola tanulója a 4 kötelező érettségi tárgy mellé olyan, 5. tantárgyból szeretne érettségi vizsgát tenni, amelyet az iskola kerettanterve nem tesz lehetővé ill. nem tud biztosítani, abban az esetben vendégtanulói jogviszonyt létesíthet más iskolával az adott tantárgyra.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 49. § (1) A tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő írásbeli kérelmére az intézmény vezetője engedélyezheti, hogy a tanuló az iskolában oktatottaktól eltérő irányú ismeretek megszerzése céljából másik iskolában elméleti tanítási órán, gyakorlati foglalkozáson vegyen részt.

A tanulói jogviszonnyal rendelkező tanuló a vendégtanulói jogviszonya létesítésének engedélyezésére a vele jogviszonyban álló iskola igazgatójának nyújtja be írásbeli kérelmét. Az iskola igazgatója a kérelemben foglaltak alapján, a kérelem átvételétől számított tizenöt napon belül beszerzi a döntéshez a tanulóval vendégtanulói jogviszonyt létesítő iskola javaslatát, vagy a kérelem szerint a tanulóval vendégtanulói jogviszonyt létesítő egészségügyi intézmény vagy a gyógykezelést biztosító intézmény javaslatát.

A tanulóval jogviszonyban álló iskola igazgatója a benyújtott kérelemről meghozott döntéséről értesíti a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt, valamint a tanulóval vendégtanulói jogviszonyt

létesítő iskola, vagy a tanulóval vendégtanulói jogviszonyt létesítő egészségügyi intézmény vagy a gyógykezelést biztosító intézmény vezetőjét. A vendégtanuló teljesítményének értékelését a fogadó iskola végzi, és írásban értesíti a tanulóval jogviszonyban álló iskolát.

Szakmai vizsgák:

A 20/2012. EMMI rend. 7. § (1) bekezdésének ai) pontja szerint az iskola pedagógiai programja, konkrétan az iskola helyi tanterve határozza meg az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményeit, továbbá - jogszabály keretei között - a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formáját.

Amennyiben a vizsgaműsor érdemjegye elégtelen, akkor a félévi vagy év végi osztályzat elégtelen, függetlenül az addig megszerzett osztályzatokról. Az értékelést több kolléga végzi, hogy a szubjektivitást elkerüljék.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei, az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanulók magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, a tanulók teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formája.

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók évközi tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A tanulónak minden tantárgyból a legalább „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a továbbhaladáshoz.

Ha a tanuló a tanév végén valamely tantárgyból/tantárgyakból „elégtelen” osztályzatot szerez, akkor a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javító vizsgát köteles tenni.

A tanuló évfolyamot ismételni köteles, ha 3-nál több „elégtelen” vagy „Nem osztható” minősítést kapott. Az a tanuló, aki a művészeti fő tárgyaiból (Főtárgy, zenekari gyakorlat, szinpad-tánc, balett vagy előadó művészeti ism. stb...) „elégtelen” az mérlegelés nélkül köteles évet ismételni!

A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- ✓ az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
- ✓ ha a tanköteles tanulónak egy tanítási évben a mulasztása a hatályos jogszabályban előírtaknál (250 tanóra) több, és évközi jegyei alapján nem osztályozható;

Az értékelés rendje

A vizsgázó az előre (minimum 30 nappal a vizsga előtt) megkapott tematika alapján teszi le vizsgáit.

Értékelésének fő szempontja, hogy a továbbhaladás minimális feltételeinek eleget tett-e (javítóvizsga esetében), illetve az adott időszak követelményeit milyen szinten teljesítette (osztályozó és különbözeti vizsga).

Az osztályozó vizsga tantárgyai azonosak a naplóban szereplő tantárgyakkal.

A vizsgatárgyak részei és követelményei

Minden tárgyból az adott évfolyam követelményeinek tematikáját, a felkészülést segítő eszközök listáját megkapja a vizsgázó. A vizsga időtartamát a jogszabályban megfogalmazottak

szerint kell megállapítani. A vizsgákat a 20/2012. EMMI rendelet alapján a tanuló tevékenységének, munkájának pedagógiai értékelésével kapcsolatos szabályok című fejezetében szabályozottak szerint kell megszervezni.

Követelményrendszer, a teljesítmények ellenőrzése

Az oktató-nevelő tevékenység ismereteinek, készségeinek, művészi megnyilvánulásainak rendszeres és folyamatos ellenőrzése, értékelése és minősítése állandó feladatunk. Mivel a tanulók egyéni és csoportos oktatásban vesznek részt, ezért a módszerek eltérőek. Egységes szempont a tanterv által előírt tananyag elvégzése, a követelmény teljesítésének színvonala, illetve annak megállapítása, hogy a tanuló a követelmény minimumát vagy maximumát teljesítette.

A tanulók tanulmányainak és teljesítményének ellenőrzése elméleti tárgyak, és szakmai tárgyak esetében előadói, alkotói, színpadi előadás formájában történhet.

Mind a zeneművészet, mind a táncművészet különböző tanszakain egy tanévben minimum két alkalommal meghallgatást, vizsgát (félévi, év végi) és évközi tematikus (közös óra, bemutató) ellenőrzést tartunk. Azonban az ellenőrzés egyéb (házi versenyek, növendék-koncertek) más formái is alkalmazhatók.

13. Ellenőrzés, értékelés

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere

Pedagógiai munkánkban az értékelési folyamatban adott pedagógiai jelenség értékét állapítjuk meg.

Az értékelés lényege: viszonyítás a cél és a hatás között.

A pedagógiai értékelésünk tehát pedagógiai információk szervezett és differenciált visszajelentésének elmélete és gyakorlata.

Az értékelő munka nem azonos az ellenőrzéssel, mivel az értékelés hosszabb és bonyolultabb folyamatokra vonatkozik, míg az ellenőrzés rövid távú és viszonylag egyszerű „értékelés”.

Kifejezi, hogy a tanulóknál milyen változások következnek be.

A pedagógiai értékelésünk szerkezete három pedagógiai kategóriára irányul:

- ✓ a célrendszerre,
- ✓ a tanítás-tanulás folyamatára,
- ✓ az eredményekre.

Mérési adatgyűjtésünk lehet:

- ✓ megfigyelés,
- ✓ feleltetés,
- ✓ vizsgáztatás,
- ✓ felmérések,
- ✓ kérdőíves kikérdezések,
- ✓ az elkészült produktumok, vagy előadások tanulmányozása.

Ahhoz, hogy az értékelésünk hiteles legyen, teljesülnie kell az:

- érvényességnek (validitás) és
- a megbízhatóságnak (reliabilitás).

Az érvényesség azt jelenti, hogy az adatgyűjtés vagy a mérés ténylegesen arra irányul, amelynek a vizsgálatát kitűztük.

A megbízhatóság azt jelenti, hogy ugyanannak a dolognak azonos feltételek között történő, az ismételt megmérése ugyanazt az eredményt adja.

Az értékelésnek mindig objektívnek kell lennie, mely igazságos, megbízható és érvényes.

Az értékelési funkciók:

- ✓ 1. diagnosztikus értékelés: a tanulás kezdetén (helyzetfeltárás, mely a képességekre irányul. Ilyenkor a tanulási problémák okainak feltárása, kijavítása a cél)
- ✓ 2. formatív értékelés: a tanulási folyamatban (formáló értékelés, mely célja nem az osztályozás, hanem a hibák javítása, ami a pótlást teszi lehetővé)
- ✓ 3. szummatív értékelés: a tanulás befejezésekor (lezáró, minősítő értékelés)

Az értékelésnél fontos a megerősítés szerepe, mert a tanuló hasonló szituációban az egyszer már megerősített módon reagál.

A tanár értékelési stratégiája akkor szakszerű és differenciált, ha

- ✓ sokféle módszert használ az értékeléshez,
- ✓ figyelembe veszi az egyéni különbségeket,
- ✓ megerősítést nyújt.

Vizsgák értékelése:

Három pedagógiai jellemzőjük van, amelyet szükséges figyelembe venni:

1. tanulásra ösztönzik a tanulókat,
2. összesített képet adnak a tanulás egészének vagy fontos részeinek eredményéről,
3. lehetőséget adnak arra, hogy a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez lehessen igazítani az értékelést.

A vizsgák szakszerű lebonyolításához meg kell határozni a vizsgák módszerét, valamint a vizsgakövetelményeket, amelynek fokozatai lehetnek az ún. nívósintek, amelyek a tanulók közti képességbeli és tudásbeli különbségeit képezik le.

A követelményeknek ki kell fejezni a tanulók iránt támasztható elvárásokat részletes követelmények szerint.

Az értékelési folyamatnak szervesen illeszkednie kell a tanulás folyamatához.

Az írásbeli beszámoltatások formája, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében

1. Az írásbeli beszámoltatások célja:

Lehetőséget biztosítani a tanárnak és tanulónak arra, hogy a tanítás-tanulási folyamat eredményét, a tanuló tudását és képességeit értékelni lehessen. Időpontjában nem szükséges előre megállapodni.

2. *Az írásbeli beszámoltatások formája:*

Írásbeli – 10-15 perces – feleletek az előző órai, vagy néhány óra tananyagából, melynek célja a tananyag további feldolgozásához szükséges alapismeretek meglétének ellenőrzése, ösztönzés a folyamatos felkészülésre.

Témazáró dolgozat, amely lehet 1 teljes tanóra időtartamban, amikor is a témakörök lezárása, gyakorlása, összefoglalása után írnak a diákok. Időpontját két héttel a dolgozat írása előtt a tanár bejelenti. Bármilyen ok miatt elmaradó témazáró dolgozat nem pótolható olyan napon, amikor a tanulók már legalább két dolgozatot írnak.

A témazáró dolgozatok megíratásának célja a megszerzett tudás rendszerezése, más tudományterületen szerzett ismeretekhez való kapcsolódása, azok rendszerben való elhelyezése.

Házi dolgozatok, amelyek a közismereti és szakmai tantárgyakból egyaránt készülhetnek, hosszabb időszak alatt, előre meghatározott határidőig (3-4 hét) lehet elkészíteni.

Jellemzője, hogy bővebb a témaválaszték, és a szakirodalom kritikus és szelektív felhasználása alapján dolgozható fel. A dolgozatnak saját egyéni véleményt, széleskörű tájékozottságot kell bemutatnia. A dolgozatok átgondolt szerkesztése, a csiszoltabb stílus, az esztétikus megformálás követelménye a dolgozatnak.

Digitálisan beküldött dolgozatok, melyek a diák aktív tanulását fejlesztik a keresőmunka, továbbá a szakirodalom feldolgozás terén.

A házi dolgozatok tartalmi és formai követelményeit előzetesen meg kell ismerniük a tanulóknak.

Az írásbeli beszámoltatás értékelési szempontjait, a feladatok pontértékeit (tartalmi elemeit, az osztályozás ponthatárait) szempontjait a tanulókkal ismertetni kell.

Az a tanuló, aki felkészületlenség, vagy fegyelmetlenség miatt nem írja meg a témazáró dolgozatot, annak a következő tanórán pótolnia kell mulasztását.

A tanulási nehézségekkel (részképeség-zavarokkal) küzdő tanulók a szakértői vélemény nyomán felmenthetők az írásbeli beszámoltatás alól. Esetükben az értékelés szóbeli formáit kell biztosítani.

A házi feladatok mértékének meghatározásánál figyelemmel kell lenni a tanulók egyéni képességeire, terhelhetőségére.

A Projektmunkák értékelése

A projekt eredményének kvalitatív értékelése számtalan összetevőre irányulhat. Ezek a következőképp csoportosíthatók:

Maga a produktum, annak színvonala az előre megadott követelményekhez képest.

Azok a kompetenciák, amelyeknek fejlesztését a projekt tervezése során megfogalmaztuk.

Értékelni kell a munkát a tanulás szempontjából is, számba kell venni, hogy milyen tanulási folyamatok zajlottak le a projekt megvalósítási folyamatában mind szaktárgyi szempontból, mind pedig a metakognitív tudásrendszer gyarapodása szempontjából.

Az együttműködés színvonala, szervezettsége a csoportokban, az együttműködési képesség fejlődése. Értékelni kell tehát a munkát a társas kapcsolatok alakulása szempontjából is. Számba kell venni, hogy miként tudott együtt dolgozni az adott csoport, voltak-e konfliktusok, és képesek voltak-e azokat kezelni.

Értékelni kell a munkát az egyén szempontjából is. Hogyan tudott együtt dolgozni a csoporttal, voltak-e konfliktusai, és azok miként oldódtak meg, mennyit és hogyan tanult a projektmunka során, mennyire érzi azt hasznosnak stb. A tanár nagyon fontos feladata a projektszerű oktatás során, hogy figyelje tanítványait, melyik gyerek hogyan fejlődik a munka során, hiszen annak alapján tervezhető a következő feladat.

Fontos tényező az önálló munkavégzés fejlődése, mennyire voltak erre képesek a gyerekek, milyen problémák jelentkeztek.

Az elkészült produktumok esztétikai színvonalának értékelése:

Feltétlenül értékelni kell a projekt megtervezését, a terv érvényesülését. Az értékelés legfontosabb pedagógiai funkciója az, hogy a tanulók e folyamatban értékeljék saját tudásuk adaptivitását.

A projekt során intenzív, komplex tevékenység zajlik a kiscsoportban, ez azt jelenti, hogy minden tagnak a tudása, elképzelései, képességei és készségei szinte minden pillanatban megmérettetnek. Fontos tehát, hogy már munka közben is szinte láthatatlanul zajlanak értékelési folyamatok, anélkül, hogy ezeket határozottan szerveznénk, de a végén természetesen szükség van az elkülönült, megszervezett értékelési folyamatra is.

A jó értékeléshez részben az szükséges, hogy annak szempontrendszere, kritériumai előre ismertek legyenek.

A tanulók teljesítményének ellenőrzése és értékelése

Tantárgyi értékelés:

A tanulók teljesítményét az egyes tantárgyakból a tantervi követelmények alapján a tanév közben érdemjegyekkel, félévkor és tanév végén osztályzattal kell értékelni, és az értékelést, az osztályzattal együtt a tanulók tudomására kell hozni az osztályzatot adó tanárnak.

Az értékelésnek igazságosnak, építő jellegűnek kell lennie. Az értékelés formáját a szaktanár dönti el. (írásbeli, szóbeli, gyakorlati, vagy egyéb)

Az érdemjegyek mellett az értékelést úgy kell elvégezni, hogy a diák visszajelzést kapjon teljesítményéről, hibáiról.

A naplóba és az ellenőrzőbe bevezetett érdemjegyeket az osztályfőnököknek havi szinten ellenőrizniük kell.

A félévi és tanév végi osztályzatok megállapítása az érdemjegyek alapján történik, ez a szaktanár joga, feladata és felelőssége. A félévi osztályzatokhoz közismereti és elméleti tantárgyakból legalább 3, a tanév végihez legalább 6 érdemjegy szükséges, kivéve, ha a tanuló hosszabb hiányzása ezt nem teszi lehetővé, és hiányzása még nem olyan mérvű, hogy nem kaphat osztályzatot.

A témazáró dolgozatok az értékelésnél 200%-al jelennek meg.

Ugyan ezen az elven számolódnak a szakmai jegyek (a negyedéves, féléves, háromnegyed éves és az év végi vizsgák jegyei) is.

A szakmai tantárgyak értékelési és osztályozási módszereit a szakmai programok tartalmazzák.

A tanulók magatartásának, szorgalmának ellenőrzése, értékelése:

A tanulók magatartás és szorgalom osztályzatáról félévkor és tanév végén az osztályfőnök dönt az osztályban tanító tanárok javaslata alapján. A szakmai szorgalmi jegyet a szakmai munkaközösség-vezető vezetésével a szakmai tanárok közösen állapítják meg. A szakmai szorgalom értékelése is szükséges.

A tanulók jutalmazása, magatartásának, szorgalmának értékelési elvei

A tanulók jutalmazása:

A tanulók, tanulói közösségek, osztályok, művészeti csoportok szorgalmában, tanulmányi munkájában elért magas színvonal, kimagasló eredmények jutalmazása fontos pedagógiai elv és eszköz iskolánk oktató nevelő munkájában.

Rendkívül fontos, hogy a jutalmazás kövesse az eseményeket, eredményeket, s lehetőleg a tanári vagy iskolai közösség előtt történjék.

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- ✓ példamutató magatartást tanúsít, vagy
- ✓ folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, vagy
- ✓ az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy
- ✓ iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön
- ✓ vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy
- ✓ bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesíti.

A jutalmazás az osztályfőnöknél, igazgatónál, nevelőtestületnél kezdeményezhető.

Kezdeményezheti a szaktanár, osztályfőnök, igazgató, nevelőtestület, diákközösség.

A jutalmazás formái:

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretetek adhatók:

Szaktanári írásbeli dicséret:

- ✓ a tanévben több alkalommal is adható a rendszeres felkészülésért, kiemelkedő haladásért, 1-1 feladat példamutató megoldásáért.

Osztályfőnöki dicséret:

- ✓ a tanévben többször is adható, kiemelkedő közösségi munkáért
- ✓ szereplésért, tanulmányi (vagy szakmai) versenyeken való részvételért

Tagozatvezetői dicséret (telephelyi dicséret)

- ✓ több tantárgyból nyújtott rendszeres, magas színvonalú teljesítményért, vagy 1-1 hangversenyen, előadáson nyújtott teljesítményért adható.

Igazgatói dicséret

- ✓ szakmai versenyen, fesztiválon nyújtott kiemelkedő teljesítményért, az iskola jó hírét növelő színpadi produkcióért, illetve jeles tanulmányi eredményért félévkor és a tanév végén egyaránt adható. A félévi dicséret a tájékoztató füzetbe kerül, az éves munkáért járó igazgatói dicséretet az év végi bizonyítványba és a törzslap megjegyzés rovatába is be kell írni.

Nevelőtestületi dicséret

- ✓ a huzamosabb ideig tartó példamutató kötelezettség-teljesítés, és a kiváló tanulmányi eredmény elismeréséről a nevelőtestület dönt. Félévkor a tájékoztató füzetbe, év végén a bizonyítványba és a törzslap megjegyzés rovatába kell beírni.

Egyéb elismerések, címek:

„Kiváló tanuló”:

- ✓ művészeti tanulmányokban kitűnő bizonyítvány, vagy kimagasló szakmai eredmény (országos, vagy nemzetközi versenyen elért helyezés) a kritériuma.

„Az év zenésze”, „Az év táncosa” cím:

- ✓ szakmailag indokolt esetben a tantestület javaslata és döntése alapján, a kitüntetés évente az alapfokon és a középfokon tagozatonként 1-1 tanulónak adományozható.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a tanulóközösség és a szülő tudomására kell hozni.

A további jutalmazások és büntetések (igazolatlan óra, fegyelmi vétség) rendszerét az SZMSZ tartalmazza.

A magatartás és a szorgalom minősítése

Magatartás

A magatartás és szorgalom minősítésének módját az osztályfőnök a tanév elején ismerteti a tanulókkal.

A *magatartás* minősítése – az életkori sajátosságokhoz igazodva – fejezi ki az iskolai kötelezettségekhez, a tanulótársakhoz való viszonyt. A minősítés fokának megállapításában figyelembe vesszük az igazolatlanul mulasztott órák, valamint fegyelmező intézkedések és dicsérek számát, fokozatát.

A tanulók magatartásának értékelésekor és minősítésekor a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket használjuk.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők.

Példás (5) az a tanuló, aki:

- ✓ az iskola nevelési normái szerint él,

- ✓ tanórán és tanórán kívül példamutatóan, kulturáltan viselkedik, betartja a házirend előírásait,
- ✓ kötelességtudó, feladatait teljesíti, az osztály és az iskola életében aktívan részt vesz,
- ✓ alapvető iskolai kötelezettségeinek eleget tesz (nem bukott meg, nem hiányzott igazolatlanul).

Jó (4) az a tanuló, aki:

- ✓ az iskola nevelési normái szerint él,
- ✓ a házirendet betartja,
- ✓ kötelességtudó, feladatait általában jó színvonalon teljesíti,
- ✓ feladatokat ritkán vállal önként, az osztály vagy az iskolai közösség munkájában csak biztatásra vesz részt

Változó (3) az a tanuló, aki:

- ✓ az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,
- ✓ tanórán vagy tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül,
- ✓ feladatait nem teljesíti minden esetben,
- ✓ az iskolai normákhoz nehezen alkalmazkodik,
- ✓ fegyelmező intézkedésben részesült.

Rossz (2), az a tanuló, aki:

- ✓ a házirend előírásait sorozatosan megsérti (ismétlődő igazolatlan mulasztás),
- ✓ fegyelmező intézkedések (osztályfőnöki, szaktanári figyelmeztetés) ellenére sem változtat magatartásán,
- ✓ fegyelmi eljárás eredményeként fegyelmi büntetésben részesült,
- ✓ felelőtlen magatartásával szándékosan árt önmagának, tanulótársainak,
- ✓ munkafegyelme laza, alapvető tanulmányai kötelezettségének nem tesz eleget,
- ✓ viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelés, oktatás eredményességét akadályozza.
- ✓ nem szabálykövető, nem együttműködő, magatartásával akadályozza a tanóra oktató-nevelő munkát

Szorgalom

A szorgalom minősítése – az egyéni képességeket mérlegelve – fejezze ki a tanulmányi munkához való viszonyt, a tanulói feladatok pontos teljesítését. Félévkor és tanév végén a tanulók magatartásának és szorgalmának értékelését a tanulók és az osztályban tanító tanárok, gyakorlati oktatók- kollégiumban lakó diákok esetében a nevelőtanárok véleményének figyelembe vételével állapítja meg az osztályfőnök.

A tanulók szorgalmának értékelésekor és minősítésekor a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket, illetve osztályzatokat használjuk.

Iskolánkban a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők.

Példás (5) az a tanuló, aki:

- ✓ képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- ✓ önállóság, önellenőrzés jellemzi;
- ✓ munkavégzése pontos, megbízható, lelkiismeretes;
- ✓ a tanórán aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, azokat jól elvégzi;
- ✓ tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken, pályázatokon, a nem kötelező iskolai rendezvényeken önként részt vesz;
- ✓ szükséges taneszközait a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- ✓ képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- ✓ rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- ✓ a tanórákon többnyire aktív;

- ✓ plusz feladatott önként nem vagy ritkán vállal, de erre motiválható, s az ilyen megbízatást teljesíti.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- ✓ tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől;
- ✓ tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- ✓ felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- ✓ Érdemjegyei, osztályzatai több tárgyból is leromlott;
- ✓ A tanórán többnyire csak figyelmeztetésre dolgozik;
- ✓ Tudása felszínes.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- ✓ nem teljesítette a minimum követelményeket, egy vagy több tantárgyból elégtelen
- ✓ osztályzatot kapott;
- ✓ tanulmányi és gyakorlati munkájában megbízhatatlan, hanyag, lusta, figyelmetlen
- ✓ képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében
- ✓ feladatait folyamatosan nem teljesíti
- ✓ felszerelése, házi feladata többnyire hiányzik
- ✓ a tanórán figyelmeztetés ellenére sem dolgozik, a tanuláshoz nyújtott tanári segítséget nem fogadja el.

14. Tankönyvek, segédanyagok, taneszközök kiválasztásának, a térítésmentesen biztosított tankönyvek ellátásának elvei

Tankönyvtámogatás: 2020-tól minden alap- és középfokú képzésben résztvevő, valamint az első szakképesítését megszerző tanuló ingyenesen juthat hozzá a tankönyvekhez.

Az alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Közismereti képzés

A nevelő – oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyek a jóváhagyott hivatalos tankönyvjegyzékében szerepelnek. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (pl, szakmai elméleti és gyakorlati tárgyakhoz szükséges felszerelés stb.).

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tankönyveket, tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve, ahol nincs munkaközösség, ott az egyes szaktanárok) határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A fő szempont a képzési céloknak és a tantervi követelményeknek történő megfelelés, valamint a magas tartalmi színvonal. Lényeges szerepe van a nyomdai kivitel tartósságának, esztétikai értékeinek és az elfogadható áraknak.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskolahelyi tantervének.

- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.
- A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk, új taneszközt csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.
- A választott tankönyv legyen jól strukturált, emelje ki a lényegét.
- Legyen a tanuló számára könnyen érthető, érdeklődés felkeltő.
- Differenciálásra alkalmas feladatokat is tartalmazzon.
- A tankönyv minél jobban szolgálja a pedagógus igényeit is, legyen hozzá segítséget nyújtó kézikönyv.
- Előnyben részesítjük a digitális segédanyagokat, továbbá azokat a könyveket, amelyek segítik a szemléltetést, és tartozik hozzá hang, illetve képanyag.
- Az alkalmazott tankönyveket a tantárgyak tanmeneteiben a szaktanár évente felülvizsgálja, feltünteti.
- A munkaközösség-vezetői (szaktanári) javaslatot az igazgató (vagy a területért felelős vezető) hagyja jóvá.

A tankönyvellátási feladat megszervezése, irányítása az igazgatóhelyettesek, a munkaközösség-vezetők valamint a tankönyvfelelősök és a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata.

A vonatkozó jogszabály határozza meg a kötelező (minimális) eszköz-és felszerelési jegyzéket.

Zenei tagozat

A helyi hangszeres tantervekben javasolt kotta ajánlatból a tanár saját tapasztalataira alapozva válogat a következő szempontok alapján:

- ✓ a tanuló adottságaihoz mi illeszkedik a leginkább,
- ✓ a tanuló hangszerkezelését, képességeit melyik anyag fejlesztheti a legintenzívebben,
- ✓ a tanuló érdeklődését mi köti le első sorban,
- ✓ milyen irányba érdemes fordítani az érdeklődését,
- ✓ klasszikus, vagy szórakoztató zenei vonalon célszerű-e folytatnia tanulmányait.

A csoportos zeneoktatás helyi tanterveiben javasolt felhasználható irodalomból a tanár a következő szempontok alapján választja ki a legcélravezetőbb tankönyvet, jegyzetet:

- ✓ a csoport képességei melyik metódus alapján fejleszthetőbbek a legintenzívebben,
- ✓ mi biztosítja a könnyed, élményszerű tanulást,
- ✓ mi áll legközelebb a csoport korosztályához,
- ✓ mennyire szükséges a játékos forma, illetve mekkora az igény a felnőttként kezelésre,
- ✓ a csoport az elmélet, vagy a gyakorlat iránt mutat nagyobb érdeklődést (a gyakorlaton keresztül lehet megszerettetni velük az elméletet, vagy az elméleten keresztül a gyakorlatot).

Tánc tagozat

A gyakorlati tárgyak (balett, néptánc, modern tánc, színpadi tánc, akrobatika, show tánc, latin-amerikai táncok) óráin az adott táncnak megfelelő, célszerű öltözkében kell megjelenni – különösen fontos szerepe van a cipőnek. A szaktanárok tájékoztatják a növendékeket az órán viselendő ruházatról.

A ruházat a következő szempontok alapján kerül kiválasztásra:

- ✓ megfelelő cipő (a táncról függően – pl. balett cipő, sztepp cipő, stb.),
- ✓ balesetveszély elkerülése (gyűrűk, fülbevalók viselése nem ajánlott, a hosszú hajat fogja össze a tanuló),
- ✓ kényelem (nem szoríthat sehol sem az öltözké),

- ✓ a teljes test izomzata látható legyen (a tanár kontrollálhassa a tanuló mozdulatait, az izomcsoportok mozgását; így lehetősége van a korrekcióra),
- ✓ jól szellőző anyagból készült öltözködés legyen (higiénia okok).

Az elméleti oktatás (zeneelmélet, tánc történet, táncelmélet) tantárgyainak tanítása során alkalmazott irodalom kiválasztásának szempontjai:

- ✓ a korosztály érdeklődésének felkeltése,
- ✓ a csoport tárgyi tudásának szintje,
- ✓ közvetlen kapcsolat a gyakorlati tárgyakkal,
- ✓ általános műveltség iránti igény fokozása.

A térítésmentesen biztosított tankönyvek ellátásának elvei

2020-tól minden alap- és középfokú képzésben résztvevő, valamint az első szakképesítését megszerző tanuló ingyenesen juthat hozzá a tankönyvekhez.

15. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A középfokú nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az egész életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása.

A nevelés-oktatás feladata az iskolai alpműveltség árnyalása és megszilárdítása, melynek során már megjelennek a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, az iskolában az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák.

Az iskolának szakmai érettségire, szakirányú felsőfokú iskolai továbbtanulásra, szakirányú munkába állásra felkészítő, valamint általános műveltséget megalapozó négy +1 középiskolai évfolyama van, ahol szakmai elméleti és gyakorlati oktatás is folyik.

A képzés óraterve párhuzamosan biztosítja a felkészülést az érettségi vizsgákra, valamint a szakmai ismeretek elsajátítására, szakmai vizsgák letételére.

Az iskolában a 12. évfolyamot követően az Szakmajegyzékben meghatározottak szerint az utolsó középiskolai évfolyam elvégzéséhez vagy érettségi végzettséghez kötött, szakképesítés szakmai vizsgájára történő felkészítés is történik.

Pedagógiai feladatok megvalósítása

- ✓ tanulási módszerek kialakítása,
- ✓ mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- ✓ iskolai fegyelem és figyelem,
- ✓ kötelességérzet kialakítása,
- ✓ motiváció megteremtése,
- ✓ tanulásszervezés,
- ✓ teljesítmények növelése,
- ✓ kulcskompetenciák megalapozása,
- ✓ együttműködési készség fejlesztése,
- ✓ a tanulói tudás megalapozása,
- ✓ mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,

- ✓ a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- ✓ az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- ✓ az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani,
- ✓ az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének, fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a társas kapcsolatokban,
- ✓ a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés módszereinek bemutatása,
- ✓ a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük, életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével,
- ✓ a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával,
- ✓ a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátíttatásával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával,
- ✓ fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív- interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat,
- ✓ digitális kultúra fejlesztése.

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint szervezzük meg.

Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban a zenész tanulók számára megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében.

A táncos tanulók testnevelés óraszámát a szakmai kerettantervben meghatározott gyakorlati órák keretébe építettük be.

A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérése iskolánkban többféle módon történik:

- az iskolaorvosi vizsgálatok jogszabályokban meghatározott módszereivel.

Zenész tanulók részére a testnevelési órákon az alábbiakban ismertetett módon.

Fizikai felmérések:

- ✓ Cooper-teszt (12 perces futás),
- ✓ helyből távolugrás,
- ✓ fekvőtámasz,
- ✓ felülés,
- ✓ törzsemelés.

Tánc szakos tanulók részére a tánc képzésben használt módszerekkel.

A felmérések a tanulók állapotának rögzítését célozzák, ezért azokra a diákok érdemjegyet nem kaphatnak. A felmérést követő időszakban értékelhető azonban érdemjeggyel a tanulók mért eredményekhez képest felmutatott fejlődésének mértéke. A felmérések eredményeit a testnevelő- és tánc tanárok kötelesek vezetni úgy, hogy az egyes osztályokban tanuló diákok fizikai állapotának követéséhez szükséges adatok évről évre követhetőek legyenek.

Könyvtárpedagógia az iskolában

Az iskolai könyvtár, mint forrásközpont, a napjainkban elengedhetetlenül fontos információs műveltség fejlesztésének legfontosabb színtere. Éppen ezért iskolánk könyvtár-pedagógiai programjának legfontosabb célkitűzései a következők:

- Előkészíteni és ébren tartani az írott betű, a szellemi munka iránti tiszteletet, az elmúlt korok értékeinek megbecsülését. A könyvtár forrásközpontként való felhasználásával megalapozni az önműveléshez szükséges attitűdöket, képességeket, tanulási technikákat.
- Az önálló gondolkodás, a kreativitás fejlesztése, az önművelés igényének felkeltése és megszilárdítása.
- Felkészíteni a tanulókat az önálló ismeretszerzésre, az információs műveltség kialakítása, fejlesztése: pontos és kreatív információhasználat, kritikus és hozzáértő információértékelés. A kitűzött célokkal kapcsolatos legfontosabb feladatok:
- Felkészíteni a tanulókat a megfelelő információszerzési, tárolási, feldolgozási és átadási technikákra, valamint megismertetni velük az információkezelés jogi és etikai szabályait, hogy azután mindezeket elsajátítva képes legyenek az információszerzés kritikai szelekciójára
- Kialakítani és fejleszteni azokat a magatartásmódokat és képességeket, amelyek a könyvtár mindennapos használatában elengedhetetlenül szükségesek.
- Megismertetni a diákokat az alapvető információhordozók fajtáival, szerepével és felhasználásával, valamint ezek alkalmazásával, hogy azután képesek legyenek önálló szellemi alkotás létrehozására.

Az iskolai és más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismertetésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakoroltatásával tudatos és biztos használói magatartás kialakítása.

Olyan tanítási-tanulási problémahelyzetek elé kell állítani tanulóinkat, melyek megoldásán keresztül minél többféle tartalmú, műfajú és típusú információforrás felhasználását tudják kölcsönhatásukban bemutatni.

A hagyományok és a ma már hagyományosnak nevezett eszközök, források értékeinek megőrzése, mint az értő olvasás, az önálló kritikus gondolkodás az esélyegyenlőség, a kulturális örökség.

A könyvtárpedagógiai órákat a digitális kultúra és a magyar órák keretei között tartjuk meg.

A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A választható tantárgyak esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni. Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére.

A tanítandó tantárgyakat és óraszámokat alapvetően a szágimnáziumi/művészeti szágimnáziumi és a szakmai kerettantervek határozzák meg. A magas heti óraszámok miatt iskolánkban csekély mozgástér marad a tantárgyválasztásra, mivel a saját hatáskörben felhasználható 10 %-os órakerettel kénytelenek vagyunk a szakmai tárgyak óraszámát növelni, mivel a zenei szakmai óraszámok ezt szükségessé is teszik.

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

Az ellenőrzés és értékelés célja:

- ✓ a tanulók teljesítményének mérése, a tanulók minősítése;
- ✓ visszajelzés a tanítás-tanulás folyamatában közvetlenül érintetteknek, a szülőknek a tanuló tudásáról, ez az ismeretek, a tudás megerősítését, a hiányok pótlását, a hibák kijavítását, a személyiség fejlődését teszi lehetővé.

Az ellenőrzés és értékelés legyen:

- ✓ folyamatos, objektív, diagnosztizáló;
- ✓ módszereiben változatos;
- ✓ az érdemjegy, illetve az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

A számonkérés formái és rendje

Az egyes tantárgyak helyi tanterveinek programjában megfogalmazódtak az ellenőrzés, számonkérés konkrét, tantárgy specifikus formái.

Az alábbi teendők megfogalmazásának célja a tantestület munkájának egységesebbé tétele, a közös hangsúlyok meghatározása.

A számonkérés legyen rendszeres, ösztönözze a tanulókat a minden órára való készülésre.

Kiemelten fontos, hogy a tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében minél többet ellenőrizzük a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Alátámasztják ezt a törekvésünket a záróvizsgák tapasztalatai, s az a tény is, hogy egyre több tanuló küzd írásbeli nehézségekkel.

Számonkérésünkben, értékelésünkben fontos az önálló gondolkodásra ösztönző feladat, az összefüggések meglátása.

A tanulók teljesítményének iskolai szintű szabályozása

A tanuló teljesítményét az egyes tantárgyak helyi tantervének követelményei alapján – a tanítási órákon, a gyakorlati oktatáson végzett szóbeli és írásbeli munka, illetőleg gyakorlati tevékenység figyelembevételével - tanév közben érdemjegyekkel, félévkor és tanév végén osztályzattal értékeljük. Az értékelést felvezetjük a KRÉTA rendszerbe, melyhez a szülőnek és a diákoknak külön hozzáférést biztosítunk a megtekintésre.

Arra törekszünk, hogy értékelésünk ösztönözze a tanulókat egyre értékeesebb teljesítményekre, fejlessze önértékelésüket. A tanulói teljesítmények értékelése legyen tárgyilagos, igazságos, segítő szándékú, akár elismerő, akár bíráló.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Jeles	(5)
Jó	(4)
Közepes	(3)
Elégséges	(2)
Elégtelen	(1)

A tanulók munkáját, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében, minden tantárgyból havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni. Ez alól kivételt képeznek azok a tantárgyak, amelyeknek oktatása csak heti egy órában történik. E tárgyakból kéthavonta kell legalább egy érdemjeggyel értékelni a tanulókat.

A tanuló érdemjegyeiről a szülő a KRÉTA ellenőrző modul bejegyzései alapján tájékozódik. Az osztályzatokat, a bejegyzéseket az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény

(pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanítók.

Teljesítmény	Érdemjegy
0-39 %	Elégtelen (1)
40-54 %	Elégséges (2)
55-69%	Közepes (3)
70-84 %	Jó (4)
85-100 %	Jeles (5)

Írásbeli ellenőrzés, értékelés

Az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot, felmérést, tesztet írnak, – amit egy, illetve két óra összefoglalás, rendszerezés, gyakorlás, előkészítés előz meg.

A tanulóknak a számonkérés feladatainak kidolgozásához megfelelő idő álljon rendelkezésre. Egy osztályban egy napon röpdolgozathoz három, témazáróból kettő íratható. A témazáró dolgozatot a tanár két héttel előbb köteles bejelenteni. A dolgozatok kijavításának ideje két hét.

Az egyes tantárgyakhoz kapcsolódó írásbeli jellegű feladatok szorosan kötődjenek a mindennapi élethez, alakítva ezzel tanulóink gyakorlati érzékét, önállóságát.

Az írásbeli házi feladatok ellenőrzése, javítása következetes legyen!

Szóbeli ellenőrzés, értékelés

A tananyag elsajátításának ellenőrzése során nagy jelentősége van a szóbeli feleléseknek, mivel a tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése, mérése minden tantárgy feladata.

A tananyag mennyiségét – egy, vagy több óra anyaga – a tanult tantárgy sajátosságai határozzák meg.

A tanítás-tanulás menetében jó időbeosztással közismereti tárgyakból félévente, szakmai gyakorlati tárgyakból negyedévente minden tanuló legalább egyszer adjon számot szóban tudásáról

A tanulók otthoni felkészülése, szóbeli és írásbeli feladatok adása

Tanulóink heti 35-40 tanítási órát töltenek az iskolánkban, ezért a házi feladatokat úgy kell kiadni, hogy azok a hétvégére essenek. Hét közben csak kivételes esetben adunk házi feladatot.

Az írásbeli házi feladat tananyagtól függő, de a rendszeresség itt sem nélkülözhető.

A tanulók szóbeli felkészülése legyen folyamatos. Tanítsuk meg a tananyag értelmese, lényegkiemelő feldolgozását. A házi feladat kijelölésekor mérjük fel, hogy mennyi időt vesz igénybe annak megoldása, ugyanis a nagymennyiségű feladat nem ösztönző.

A tanítás-tanuláshoz szükséges felszerelés ellenőrzése

A felszerelés hiánya, a füzetvezetés rendszertelensége akadályozza az eredményes órai munkának. Ismétlődő esetekben a Házi rend büntetési fokozatait alkalmazzuk.

A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Csoportbontásban oktatjuk a tantárgy természeténél fogva az idegen nyelvet: angol, Az informatika tantárgy oktatása ugyancsak csoportbontásban történik, a csoportok szervezésének alapja általában vagy az idegen nyelv, vagy a szakirány.

A gyakorlati és a gyakorlati jellegű tantárgyakat (a kerettantervi és szakmai programoknak megfelelően) szintén csoportbontásban oktatjuk.

Iskolai programok

Tanórai foglalkozások

A szaktárgyi órák témafeldolgozásánál felhasználjuk a konkrét csatlakozási pontokat az egészségfejlesztéshez (biológia, kémia, etika)

Az osztályfőnöki órákon az egészségre káros szokások témaköreinek feldolgozása történik (ismeret átadással, tesztelemzésekkel, filmvetítés, kortárs oktatók bevonásával, szituációs játékokkal, külső előadókkal)

Tanórán kívüli foglalkozások

Iskolai közösség formáló rendezvények, foglalkozások keretében egészségfejlesztő és drogprevenációs programok, előadások.

Iskolán kívüli rendezvények

- ✓ kirándulások, túrák szervezése osztályfőnökök és testnevelő kollégák közreműködésével
- ✓ városi célirányos rendezvényeken való részvétel
- ✓ pályázati anyagok készítése, kiállítások szervezése, rendezése
- ✓ fellépések, bemutatók, koncertek

5. Helyi tanterv

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola helyi tantervét, ennek keretén belül a választott kerettanterv megnevezését, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését.

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf

Érettségi vizsgakövetelmények:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/erettsegi_vizsgatargyak

Érettségi témakörök:

Történelem:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/tortenelem_2024_e.pdf

Magyar nyelv és irodalom

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/magyar_nyelv_es_irod_2024_e.pdf

Élő idegen nyelv:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/elo_id_nyelv_2024_e.pdf

Matematika

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/matematika_2024_e.pdf

Szórakoztatózenész ismeretek

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2020/szorakozenesz_ism_vk_2020.pdf

Táncos ismeretek

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2020/tancos_ism_vk_2020.pdf

Közismereti kerettanterv - a 2021-es tanévtől

A szakköznevelési fő célja a tehetség kibontakoztatása mellett a teljesítmény növelésére történő ösztönzés, további cél, hogy a tanulók számára értékálló és a kor igényeinek megfelelő tudást nyújtson.

A szakköznevelési öt évfolyammal működő, művészeti, pedagógiai, illetve közművelődési szakmai képzést folytató nevelés-oktatási intézmény, amelyből négy évfolyamon közismereti oktatás mellett szakmai képzés, az ötödik évfolyamon szakmai képzés folyik.

A szakköznevelésben a következő kötelező tantárgyak esetében: *magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv, állampolgári ismeretek, digitális kultúra* valamint *testnevelés* a gimnáziumi kerettanterveket kell alkalmazni. Ezek a kerettantervek az Oktatási Hivatal oldalán, a:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf alatt érhetőek el.

Iskolánk nagy hangsúlyt fektet a szakmai kompetenciák fejlesztésére, mely a zenei tagozaton leginkább az elméleti alapok elmélyítését jelenti (szolfézs/zeneelmélet, zenetörténet tantárgyakból), míg a tánctagozaton a szakmairánynak megfelelő gyakorlati tárgyakat foglalja magába. Fontosnak tartjuk az eddigi tapasztalatok szerint a tanulás tanulása kompetenciát (tanulásmódszertan) is fejlesztenünk, mely az érettségi feladatok helyes értelmezésében, a logikus gondolkodásban segíti diákjainkat.

Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	9-12. óraszám összesen	13. évf.	13. évf. óraszám összesen
Kötelező tantárgyak							
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	556	-	-
Idegen nyelv (első élő idegen nyelv)	4	4	4	4	556	4	124
Matematika	3	3	3	3	417	-	-
Történelem	2	2	3	3	345	-	-
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1	34		

Digitális kultúra		2	1	1	-	144	-	-
***Művészetek/szakmai tárgyak		1	1	1	-	108	-	-
****Testnevelés/szakmai óra/Tánc		5	5	5	5	695	-	-
Közösségi nevelés		1	1	1	1	139	-	-
Választható tantárgyak								
*	A	Komplex természettudomány	2	2	2	2	278	-
	B	Első (emelt óraszám), vagy második idegen nyelv, vagy művészettörténet, vagy érettségi tárgyból felkészítésre használható órakeret	3	2	1	2	278	-
** Szabadon tervezhető órakeret A		2	2	2	3	306	-	-
** Szabadon tervezhető órakeret B		1	2	3	3	306	-	-
Szakmai tantárgy óraszám		8	9	8	8	1148	31	961
Rendelkezésre álló órakeret/hét		34	34	34	34	-	35	-
Tanítási hetek száma		36	36	36	31	-	31	-
Éves összes óraszám		1224	1224	1224	1054	4726	1085	1085

* Az iskola dönt, hogy A vagy a B megoldást választja.

** Az A és B szabadon tervezhető órakeret közismereti és szakmai órára egyaránt felhasználható.

*** A művészeti szakköznevelési művészeti ágazathoz kapcsolódó közismereti óraszám a szakmai óraszámra csoportosítható át.

A művészeti képzési területen a heti óraszám legfeljebb 40 óra. A „Heti órakeret a művészeti képzési területen” és a „Heti órakeret” különbségének felhasználásáról az iskola a pedagógiai programban rendelkezik.

**** Az előadó-művészeti képzések tekintetében (Artista, Táncos) a heti 5 óra testnevelés szakmai órásként is felhasználásra kerülhet.

Az iskola választható tárgyként a heti 2 órás „A” jelű - Komplex természettudomány tárgyat részesítette előnyben.

**Az iskola a szabadon tervezhető órakeretét szakmai órákra fordítja.

***A heti 40 óra terhére felhasználható órákülönbséget a következőkben határozzuk meg:

Iskolánk nagyon fontosnak tartja a diákok kompetenciájának fejlesztését mind szakmából, mind pedig az általános kompetencia szintjén. Épp ezért szakmai kompetenciafejlesztő órákat (elméleti és gyakorlati), illetve a sikeres érettségi eléréséhez szükséges szövegértés-szövegalkotás és a tanulás tanulásának kompetenciáját kívánjuk fejleszteni.

A heti 40 óra terhére a szórakoztató zenészek plussz órái az alábbiakban alakulnak:

9.évfolyam	10.évfolyam	11.évfolyam	12.évfolyam	13.évfolyam
1 zenetörténet	1 zenetörténet	1 zenetörténet	1 zenetörténet	1 zenetörténet
2 zenekar	2 zenekar	2 zenekar	2 zenekar	2 zenekar
1 szolfézs	1 szolfézs	1 szolfézs	1 szolfézs	1 szolfézs
1 zeneelmélet	1 zeneelmélet	1 zeneelmélet	1 zeneelmélet	1 zeneelmélet
1 kamarazene	1 kamarazene	1 kamarazene	1 kamarazene	

népi cigányzenészek

9.évfolyam	10.évfolyam	11.évfolyam	12.évfolyam	13.évfolyam
1 zenetörténet	1 zenetörténet	1 zenetörténet	1 zenetörténet	1 zenetörténet

1 főtárgy-mentorálás	1 főtárgy-mentorálás	1 főtárgy-mentorálás	1 főtárgy-mentorálás	2 zenekar
1 szolfézs	1 szolfézs	1 szolfézs	1 szolfézs	1 szolfézs
1 zeneelmélet	1 zeneelmélet	1 zeneelmélet	1 zeneelmélet	1 zeneelmélet
2 zenekar-kamara	2 zenekar-kamara	2 zenekar-kamara	2 zenekar-kamara	

Fejlesztési területek - nevelési célok

A fejlesztési területek - nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket. A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtatása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása - az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig - hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és

a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret - mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség - a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes

feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt megismerésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell taníttatni, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az

egységes oktatást. Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el, és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőttélet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatása során a Nat-ban meghatározott és a kerettantervben részletezett kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni az Irányelv fogyatékosági kategóriákra vonatkozó ajánlásait. Ezért a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg, és segíti a minél teljesebb önállóság elérését. A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés egyéni üteméhez. A tartalmak kijelölésekor lehetőség van egyes területek módosítására, elhagyására vagy egyszerűsítésére, illetve új területek bevonására. A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés. A fentiekre vonatkozó konkrét javaslatokat minden fogyatékosági területre vonatkozóan A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve tartalmazza. Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt (integráltan) és a tőlük elkülönítetten (gyógypedagógiai intézményekben) történő nevelésére, oktatására.

A szakmai program végrehajtásához szükséges tárgyi feltételek

Iskolánk székhelye rendelkezik mindazokkal a tárgyi feltételekkel, melyeket a vonatkozó jogszabály kötelezően előír közismereti, továbbá a zene és tánc képzéshez.

Az igazgatósági, gazdasági és szervezési csoport irodáin kívül minden tagozat önálló irodával rendelkezik.

Kiszolgáló helyiségeink: öltözők, hangszer-, kotta-, ruha- és kelléktár, ehhez tároló és szállítószelekények rendelkezésre állnak. Jelentős segítséget jelent, hogy a fellépésekhez mikrobusz és szállító autó áll rendelkezésünkre.

A székhelyen kívül jelenleg tizenegy telephelyen működik kihelyezett tagozatunk társastánc, valamint hangszeres tanszakokkal. A feltételeket (terem, bútorzat stb.) részben a bérbeadó intézmények, a szakmai felszereléseket intézményünk biztosítja.

Oktatást, képzést szolgáló helyiségek:

- Egyéni és kiscsoportos órák tanterme: 12,
- Csoportos órák tanterme (40 m²): 3,
- Zenekari próbaterem (100 m²): 2,
- Gyakorló szoba: 2,
- Hangszertár: 1,
- Tánc és balett termek száma: 5,
- Jelmez- és kelléktár: 1,
- Könyvtár – kottatár szoba: 1,
- Színház és előadóterem: 1.

Igazgatási és közösségi helyiségek:

- Igazgatói iroda: 1,
- Igazgató helyettesi iroda: 1,
- Gazdasági vezetői iroda: 1,
- Pénztár: 1,
- Ügyviteli helyiség, titkárság: 1,
- Tagozatvezetői iroda: 2,
- Tanári szoba: 3,
- Raktár: 2,
- Porta: 1,
- Aula: 2,
- Ruhatár: 1,
- Iskolai büfé: 2,
- Személyzeti WC szintenként: 1,
- Tanulói WC szintenként, nemenként: 1,
- Tanári öltöző, tusoló szintenként: 1.

A helyiségek bútorzata tantermenként:

- Tanulói asztalok és székek csoportlétszámtól függően,
- Tanári asztal: 1,
- Tanári szék: 1,
- Eszköztartó szekrény: 1,
- Ruhatároló fogas: 1,
- Szeméttároló: 1.

A táncterem, balett-terem bútorzata:

- Tükörrel borított falfelület: 5,
- Balett-szőnyeg: 5,
- Falba rögzített balett-rudak: 5.

A hangverseny és színházterem bútorzata:

- Szék: 110,
- Zongora: 1,
- Zongoraszék: 1,
- Zenekari karmesterpult: 1,
- Karmesteri dobogó: 1,
- Színpadi világítástechnikai berendezés: 1,
- Erősítő berendezés: 1,

- Hangszórók: 2,
- Karbantartó helyiségek: 2.

A helyiségek bútorzata az ügyviteli helyiségekben (összesen):

- Asztal: 10,
- Szék: 20,
- Iratszekrény: 8,
- Lemezszekrény: 4,
- Számítógép: 9,
- Hordozható számítógép: 1,
- Monitorok: 9,
- Tintasugaras nyomtató: 2,
- Lézernyomtató: 3,
- Fénymásoló: 2,
- Telefon: 10,
- Fax: 2.
- Projektor: 2

A helyiségek bútorzata a tanári, tagozatvezetői szobákban (összesen):

- Asztal: 20,
- Szék: 40,
- Naplótartó szekrény: 3,
- Irattartó szekrény: 6,
- Ruhásszekrény: 5,
- Ruhafogas: 5.

A porta bútorzata:

- Asztal: 2,
- Szék: 1,
- Telefonközpont: 1,
- Irat – postatartó: 1.

Az éjszakai portásfülke bútorzata:

- Ágy: 1,
- Éjjeli szekrény: 1,
- Televízió: 1.

A rendelkezésre álló helyiségek, eszközök és felszerelések jegyzéke az alapfokú művészetoktatás, művészeti ág speciális igénye alapján

Eszközök, felszerelések – zenei tagozat (székhely)

- 60 db hegedű (1/4-es, 1/2-es, 3/4-es, egész)
- 6 db cimbalom
- 2 db cselló
- 10 db nagybőgő
- 4 db pianínó
- 2 db zongora
- 11 db zongoraszék

- 60 db kottaállvány
- 9 db metronóm
- 3 db zenekari pult
- 3 db hordozható magnó
- húr-készletek (fogyóeszköz)
- házi kottatár (kézi könyvtár)
- 2 garnitúra dob
- 2 db ritmusgitár
- 2 db basszusgitár

Eszközök, felszerelések – tánc tagozat (székhely)

- 5 db pianínó
- 5 db zongoraszék
- 4 tükörrel borított falfelület
- 4 db terem balett-szőnyeggel borítva
- 5 db terem falba rögzített balett-rúddal felszerelve
- 3 db CD lejátszó
- 2 db DVD lejátszó
- 1 db mikrofon
- 1 db videomagnó
- 1 db videokamera
- 1 db televízió
- ruha- és jelmeztár

Eszközök, felszerelések – Karancsság, I. István Általános iskola – telephely, zenei tagozat

- 4 tanterem egyéni oktatás számára
- 1 tanterem csoportos oktatás számára
- 45 db hegedű (1/4-es, 1/2-es, 3/4-es, egész)
- 1 db cimbalom
- 1 db zongora
- 1 db lábzsámoly
- 1 db zongoraszék
- 6 db kottaállvány
- 2 db metronóm
- 1 db CD lejátszó
- házi kottatár (kézi könyvtár)

Eszközök, felszerelések – Karancsság, I. István Általános Iskola – telephely, tánc tagozat

- táncterem – balett terem (tornaterem)
- 2 db mobil tükör
- bordásfal, valamint 2 db mobil balett-rúd
- 1 db CD lejátszó
- 1 db videokamera
- 2 öltöző-zuhanyzó és WC (fiú, lány)
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából

Eszközök, felszerelések – Kerecsend, Magyar Károly Általános iskola – telephely, zenei tagozat

- 4 tanterem egyéni oktatás számára
- 1 tanterem csoportos oktatás számára
- 45 db hegedű (1/4-es, 1/2-es, 3/4-es, egész)
- 1 db cimbalom
- 1 db zongora

- 1 db lábzsámoly
- 1 db zongoraszék
- 6 db kottaállvány
- 2 db metronóm
- 1 db CD lejátszó
- házi kottatár (kézi könyvtár)

Eszközök, felszerelések – Kerecsend, Magyar Károly Általános Iskola – telephely, tánc tagozat

- táncterem – balett terem (tornaterem)
- 2 db mobil tükör
- bordásfal, valamint 2 db mobil balett-rúd
- 1 db CD lejátszó
- 1 db videokamera
- 2 öltöző-zuhanyzó és WC (fiú, lány)
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából

Eszközök, felszerelések – Ladánybene, Művelődési Ház – telephely, tánc tagozat

- táncterem – balett-terem (parkettás színházterem)
- 2 db mobil tükör
- Bordásfal, valamint 2 db mobil balett-rúd
- 1 db CD lejátszó
- 1 db videokamera
- 2 öltöző-zuhanyzó és WC (fiú, lány)
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából

Eszközök, felszerelések – Vác, – telephely, tánc tagozat

- 2 db mobil balett-rúd
- balett-szőnyeg
- 1 db CD lejátszó + erősítő hangfalakkal
- 1 db videokamera
- 2 öltöző-zuhanyzó és WC (fiú, lány)
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából

Eszközök, felszerelések – Sződliget, Sződligeti Általános Iskola– telephely, zenei tagozat

- 4 tanterem egyéni oktatás számára
- 1 tanterem csoportos oktatás számára
- 1 db zongora
- 1 db lábzsámoly
- 1 db zongoraszék
- 9 db gitár
- 22 db furulya
- 6 db kottaállvány
- 2 db metronóm
- 1 db CD lejátszó
- házi kottatár (kézi könyvtár)

Eszközök, felszerelések – Sződliget, Sződligeti Általános Iskola– telephely, tánc tagozat

- 2 db mobil balett-rúd
- balett-szőnyeg
- 1 db CD lejátszó + erősítő hangfalakkal
- 1 db videokamera
- 2 öltöző-zuhanyzó és WC (fiú, lány)
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából

Eszközök, felszerelések – Kismarosi Általános Iskola– telephely, zenei tagozat

- 4 tanterem egyéni oktatás számára
- 1 tanterem csoportos oktatás számára
- 1 db zongora
- 1 db lábzsámoly
- 1 db zongoraszék
- 9 db gitár
- 22 db furulya
- 6 db kottaállvány
- 2 db metronóm
- 1 db CD lejátszó
- házi kottatár (kézi könyvtár)

Eszközök, felszerelések – Kismarosi Általános Iskola– telephely, tánc tagozat

- 2 db mobil balett-rúd
- balett-szőnyeg
- 1 db CD lejátszó + erősítő hangfalakkal
- 1 db videokamera
- 2 öltöző-zuhanyzó és WC (fiú, lány)
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából.

Eszközök, felszerelések – Sárkeresztúr, Művelődési Ház – telephely, tánc tagozat

- iroda
- aula
- színpad
- öltözők
- kommunális helyiségek
- 2 db mobil balettrúd
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal
- DVD lejátszó, televízió
- „Mobil” tükör
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából

Eszközök, felszerelések – Dány, Általános Iskola – telephely, tánc tagozat

- tornaterem
- 2 db mobil tükör
- Bordásfal, valamint 2 db mobil balett-rúd
- 1 db CD lejátszó
- 1 db videokamera
- 2 öltöző-zuhanyzó és WC (fiú, lány)
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából

Eszközök, felszerelések – Szirák, Általános Iskola – telephely, zene tagozat

- Szak tanterem: 2 db terem 60m²
- Ebédlő, vagy aula – hangversenyek, iskolai rendezvények megtartására
- 2 db tanári asztal
- 2 db tanári szék
- 12 db tanulói asztal
- 24 db tanulói szék
- ruhatároló a folyosón
- 1 db ötvonalas tábla
- 1 db CD lejátszó

- 1 db szekrény
- 1 db zongora
- 1 db zongoraszék
- 2 db lábzsámoly
- 2 db furulya
- 5 db gitár
- 5 db hegedű
- 5 db kottatartó állvány
- 3 db metronóm
- 2 db térmikrofon
- 1 db erősítő berendezés tartozékokkal

Eszközök, felszerelések – Szirák, Általános Iskola – telephely, tánc tagozat

- szaktanterem – 30m²
- öltözők
- kommunális helyiségek
- 2 db mobil balettrúd
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas, a terem méretének megfelelő audio készülék
- DVD lejátszó, televízió
- „Mobil” tükör
- ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha- és jelmeztárából

Eszközök, felszerelések – Bag, Általános Iskola – telephely, tánc tagozat

- szaktanterem – 45m²
- öltözők
- kommunális helyiségek
- 2 db mobil balettrúd
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas, a terem méretének megfelelő audio készülék
- DVD lejátszó, televízió
- „Mobil” tükör
- A ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha és jelmeztárából.

Eszközök, felszerelések – Valkó, Általános Iskola – telephely, zene tagozat

- Szaktanterem: 4 db terem ~100m²
- Ebédlő, vagy a tornaterem – hangversenyek, iskolai rendezvények megtartására
- Felszereltség: 4 db tanári asztal
- 4 db tanári szék
- 12 db tanulói asztal
- 24 db tanulói szék
- ruhatároló a folyosón
- 1 db ötvonalas tábla
- 1 db CD lejátszó
- 1 db szekrény
- 1 db zongora
- 1 db zongoraszék
- 2 db lábzsámoly
- 5 db gitár
- 5 db hegedű
- 5 db kottatartó állvány
- 3 db metronóm
- 2 db térmikrofon
- 1 db erősítő berendezés tartozékokkal

Eszközök, felszerelések – Valkó, Általános Iskola – telephely, tánc tagozat

- szaktanterem – 80 m²
- öltözők
- kommunális helyiségek
- 2 db mobil balettrúd
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas, a terem méretének megfelelő audio készülék
- DVD lejátszó, televízió
- „Mobil” tükör
- A ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha és jelmeztárából.

Eszközök, felszerelések – Rád, Általános Iskola – telephely, tánc tagozat

- szaktanterem – 30m²
- öltözők
- kommunális helyiségek
- Felszereltség:
- 2 db mobil balettrúd
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas, a terem méretének megfelelő audio készülék
- DVD lejátszó, televízió
- „Mobil” tükör
- A ruhák és jelmezek a fellépés igényei szerint a székhely ruha és jelmeztárából

IV. TÁNCTAGOZAT

Helyi tanterv – Tánctagozat - Bevezető

A művészeti nevelés személyiségfejlesztés feladatai

A művészeti nevelés-oktatás rendkívül széles skálával, eszközzel rendelkezik a tanulók személyiségének fejlesztésében. Iskolánkban a személyiségfejlesztés, az alapfokú és középfokú művészetoktatás pedagógusainak közös feladata. Ezért rendkívül fontos, hogy a két szint összehangolja ez irányú pedagógiai tevékenységét.

A pedagógiai alapelvek elérését meghatározó célrendszer csak konkrét feladatok elvégzésével valósulhat meg.

Fontosnak tartjuk a sikerélményt a tanulás folyamatában, ezért előtérbe helyezzük a dicséretet, jutalmazást. Pozitív példák bemutatásával kívánjuk megszilárdítani tanulóinkban a színvonalas művészeti munka, az alkotás becsületét, pozitív jellemvonások elfogadását, követését; és a negatív erkölcsi eszmék elutasítását. Többek között ezért tartjuk fontosnak, hogy olyan pedagógusok tanítsanak iskolánkban, akik megjelenésükkel, következetes nevelési elveikkel, élvezetes órávezetésükkel, bemutatásaikkal, előjátásaikkal pozitív példát adnak, s fejlesztik a tanulók kreativitását. Iskolánkban jól felkészült pedagógusok, művész tanárok vesznek részt ebben a munkában.

Célunk: Hogy minden tantárgyon, művészeti órán, foglalkozáson keresztül kreatív, kulturált, a környezet esztétikai értékeit felismerő, óvó; és a környezetét, embertársait, alkotó módon befolyásoló személyiségek formálása, nevelése történjen. Fontos feladatnak tekintjük a reálisan megvalósítható célok elérésére való ösztönzést, ezzel megóvva a tanulót az estleges ”színpadi” kudarctól. Ugyanakkor motiváljuk a bemutatkozás, versenyzés illetve más tanszakokkal történő együttműködés lehetőségére, mely az egyéni és kollektív sikerélményeken keresztül személyiségjegyeinek kialakulását segíti elő.

Ezen személyiségfejlesztő jegyek és feladatok erősítésének és elmélyítésének érdekében néhány "differenciált", egyénre szabott, komplex, többirányú művészeti alapképesség és készség kialakítására dolgoztunk ki programot.

Ennek érdekében kiemelt figyelmet fordítunk közösségi rendezvényeinkre, ünnepségeinkre, amelyek fontos színterei az érzelmi nevelésnek.

Művészeti nevelés közösségfejlesztési feladatai

A művészeti nevelés-oktatás rendkívül alkalmas arra, hogy érzelmi kötődést, együttműködést, kommunikációt alakítson ki a tanulók között. Az együtt-muzsikálás, a tánc lehetőséget teremt arra, hogy a célok, eredmények eléréséért, a sikerért különleges erőfeszítést, kapcsolatot, teherviselést alakítson ki a résztvevőkben. A kollektív élmény sok esetben sokkal erősebb motiváló tényező, mint az egyéni erő kifejtés.

A tanulás kezdeti éveiben a tanulók jelentős részénél az egyéni siker és élmény elérésére kevesebb az esély, ugyanakkor egy zenekarban, kamarazene csoportban, tánckarban való közös munka magas színvonalú művészi produkció megvalósítására ad lehetőséget. Ezért iskolánkban különösen nagy figyelmet fordítunk a közös együttes munkára, gyakorlás lehetőségének megteremtésére. Már az első osztályban lehetővé tesszük, különösen a tánc-tanszakokon a közös táncprodukciók, koreográfiák, gyermekjátékok betanítását, előadását. A zenei tanszakokon a 2. évtől megkezdjük a társas zenélés, a zenekari munka alapkészségeinek kialakítását.

A közösségi nevelés megvalósulását segítik elő iskolai fórumaink és ünnepélyeink. Minden évben megrendezzük a tanévzáró gálát, ahol csoportjaink megismerhetik egymás teljesítményeit. Minden tanévben megjutalmazzuk a legjobb művészeti osztályainkat, közösségeinket. A tagozatok minden évben megrendezik karácsonyi ünnepségüket, ahol a tanulók egymást megajándékozzák. A közösségi nevelést szolgálják hazai és külföldi vendégszereplések, amelyek különösen ösztönzik a tanulókat közös erőfeszítésre, helytállásra. A közösségi nevelés érdekében kifejtett nevelői munka gyümölcse a vidéki koncertturné-előadássorozat, melyet rendszeresíteni szeretnénk, hiszen az iskolán kívül rekedt cigány és nem cigány tanulók nevelése számunkra fontos feladat.

Ennek a nevelésnek az eredménye jól érzékelhető, amikor a zene és tánc tagozat növendékei együtt lépnek színpadra. Ilyenkor egyetlen nagy erősen dobogó szívvé válik ez a művészcsapat és a felhangzó tapsban kovácsolódnak egygyé, egy igazi KÖZÖSSÉGÉ. Ezt a közösségi szellemet ismertetik és osztják meg a velük hasonló korú tanulókkal ezeken a koncertelőadásokon, itt és így juttatják el, adják át azt a különös, összetartozás érzést, amivel egy lelkileg fogékony gyerekcsapat egy közösséggé tud válni.

A tudatalattiban akkor és ott az előadás pillanatában élük át, az alkotás és a siker magasztos érzését, mely csak később fog tudatosulni az előadókban a közös egységbe tartozás pozitívumaként, a hallgatóságban pedig, az „odatartozni” akarás gondolataként

Művészeti tehetséggondozás feladatai

Az összetett feladatokra, többcélú képzésre létrehozott intézményünk csak akkor tud megfelelni átfogóan feladatainak, ha kiemelt figyelmet fordít a beiskolázást megelőzően a tehetségkutatásra. Iskolánk alapfunkciója a tehetségkutatás, tehetséggondozás.

Fontos célkitűzésünk, hogy az alapfokú tagozatra felvett tanulók az alapfok elvégzése után a szakképzés évfolyamain folytassák tanulmányaikat. Ezzel nevelés-oktatásunkat, pedagógusaink munkáját át kell hatnia a tehetségfejlesztés és tehetséggondozás mindennapi feladatainak.

Egy ember, egy gyermek sem hasonlít egymáshoz, és főleg nem rendelkezik azonos készségekkel, még a tehetségesnek minősített és felvételi vizsga alapján felvett tanulóink között is viszonylag nagy különbségek lehetnek készségekben, képességekben. Ezért rendkívül fontos, hogy a felvett új tanulóink készségeit, képességeit, személyiségük legfontosabb jegyeit, tulajdonságait pedagógusaink megismerjék. Ennek ismeretében differenciált képzési tervet készítsenek az egyes tanulókra lebontva. Csak a differenciált képzéssel érhető el egyrészt esetleges hiányosságok, lemaradások pótlása, valamint a kiemelkedő tehetségek akadálymentes fejlődésének kibontakoztatása.

E pedagógiai szemlélet és módszer megvalósításához igyekszünk minden feltételt, és támogatást biztosítani. Mind az alapfokra, mind a középfokra járó tanulóink számára a szakmai képzési időn túl, tanáraink további gyakorlásokat iktatnak be.

Biztosítjuk tanulóinknak a tanulmányi versenyeken, fesztiválokra való részvételt. Különösen a verseny előtti időszakban a felkészülések napi gyakorlásokat, próbákat igényelnek, amelyhez ugyancsak biztosítja iskolánk a megfelelő óraszámot.

Különleges lehetőséget jelent tanulóink számára, hogy évről-évre meghívunk neves cigány származású művészeket, országos hírű cigányprímásokat, akik kurzusszerűen foglalkoznak tanulóinkkal és nem egy esetben, közös muzsikálásban vesznek részt. A táncosok részére minden nyáron szakmai tábort szervezünk, amely intenzív gyakorlási lehetőséget és felkészülést biztosít a következő tanév feladataira.

A művészet és a pedagógia kapcsolata

Az iskolában folyó nevelés-oktatás két művészeti területet, a zeneművészet és táncművészet alap- és középfokú oktatását foglalja magába.

Legalapvetőbb célunk a művészetek szeretetének, értésének és művelésének megalapozása a két művészeti ágban. Ugyancsak fontos célunk a művészeti szakoktatás, szakiskolánk folyamatos tanulói utánpótlásának biztosítása.

Ahhoz, hogy művészetoktatásunk tudatos és megalapozott legyen, minden pedagógusnak ismernie kell a művészeti nevelésben rejlő általános célokat és lehetőségeket. A művészeti nevelés-oktatásnak legfontosabb célkitűzése, hogy a művészeti nevelés sajátos lehetőségeivel, eszközeivel, konkrét művelésével harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív, és kultúrált embereket neveljünk.

A művészetoktatásban rejlő személyiségfejlesztő, értékteremtő tulajdonságok, készségek, kialakításával, elsajátításával el kell érni, hogy a tanulók:

- sajátos, speciális művészeti ismeretekkel, készségekkel rendelkezzenek, amelyek lehetővé teszik a tanulás során a rendszeres alkotó művészeti tevékenység során az interpretálással, a színpadi előadással együtt járó pozitív élmények átélését – az alkotás és siker örömét, a szépség, az esztétikum katarziszt.
- olyan magatartási attitűdökkel és szokásokkal rendelkezzenek, amelyek biztosítékot jelentenek arra, hogy a művészetek befogadása, értése, művelése iránti nyitottság, érdeklődés ne szakadjon meg az alapfokú művészeti iskola tanulmányai befejeztével.
- megismerjék nemzeti kultúránk értékeit.
- felismerjék hovatartozásukat, művészeti tanulmányaik által erősödjön a kisebbséghez tartozó tanulók identitástudata.
- megismerkedjenek az egyetemes művészet terén, de különösen a választott művészeti ágban a legfontosabb, és legnagyobb hatású értékes alkotásokkal.

A művészeti nevelés-oktatás speciális cél- és eszközrendszerével számtalan lehetőséget biztosít, segíti és kiegészíti a nevelés olyan területeit, mint az:

- értelmi nevelést (pl.: megfigyelő képesség fejlesztése, összefüggések felismerése, lényeg-kiemelés, logikai kreatív gondolkodásmód fejlesztése, olvasási, számolási készség megerősítése).
- érzelmi, akarati nevelést (pl.: helyes önbecsülés, dönteni tudás).
- erkölcsi nevelést (pl.: kötelesség, felelősségvállalás, kitartás, bátorság).
- közösségi nevelést (pl.: egymásért való felelősség érzése, egymás segítése a közös siker elérésében; társunk eredményeinek, tudásának elismerése).
- testi-fizikai nevelést (pl.: táncon keresztül a fizikai állóképesség fejlesztése).

Az iskolánkban folyó művészetoktatásnak nagy jelentőséget tulajdonítunk, és fontos célnak jelöljük meg a tanulók szocializációját, a szociális és társadalmi hátrányok ledolgozását.

Vidéki telephelyeink fejlesztésével, belépésével feladatunknak tekintjük a befogadó oktatási intézmények, illetve a település kulturális életében, hagyományőrzésében való aktív szerepvállalást, valamint a szabadidő hasznos eltöltésének kialakítását.

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG - KÖZÉPFOKÚ OKTATÁS

A közép fokú táncoktatás célja, szakmai követelményei iskolánkban

Intézményünkben a közép fokú táncoktatás célja: olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása és gyakoroltatása, amelyek felkészítik a tanulót a táncos szakmai követelmények teljesítésére, képessé teszik a közép fokú szakképesítéssel betölthető munkakörök ellátására. A képzés képesítővizsgával zárul.

Szakmai követelmények:

A tanuló ismerje a tánc történet tárgykörben

- a tánc kialakulásának történetét,
- a tánc fejlődését,
- a balettművészet kialakulását és körülményeit, a balett fejlődésének útját,
- a táncművészet egyetemes és hazai irányzatait, kiemelkedő reprezentánsait,
- a tánc stíluskorszakait és azok legfőbb jellemzőit az adott korszakon belül,
- a tánc és zene kapcsolatát, valamint a táncművészetnek a többi művészeti ághoz való viszonyát,
- a tánc és a színház kapcsolatát, különösen a balettművészet történetét napjainkig,
- napjaink táncművészetének jelentős eseményeit.

A színházi táncos ismerje

- a történelmi korok táncainak jellegzetességeit,
- az opera, az operett, a musical és a jazz műfajához tartozó stílusjegyeket.

A tanuló ismerje a balett-elmélet tárgykörben

- a balett szakkifejezéseit, azok jelentését, leírását, kiejtését,
- a gyakorlatok, gyakorlatsorok szerkesztésének módszereit, és legyen képes azok koordinált bemutatására,
- a helyes zenei beosztást,
- a lépések helyes végrehajtásához szükséges alapszabályokat.

A szakmai gyakorlat területén belül a tanuló rendelkezzen magas fokú tánctechnikai tudással és jó előadói készséggel, valamint ismerje:

- a klasszikus balett alaplépéseit,
- a lépéskombinációk végrehajtásának szabályait,
- a folyamatos koordináció megvalósításának feltételeit,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait,
- a művészi kifejezőeszközök felhasználási lehetőségeit,
- a szerepformálás táncszínpadi alaphelyzeteit,
- a magyar és más népek táncainak alaplépéseit,
- a történelmi korok táncainak alaplépéseit, térformáit és jellemző stílusjegyeit,
- az új szakmai törekvéseket.

A tanuló legyen képes a klasszikus balett tárgykörben

- megszerzett ismereteit használni, alkalmazni, integrálni,
- a balett lépésanyagának kombinációs, gyakorlatsorokká fűzött formáját önállóan bemutatni,
- hosszabb gyakorlatsorokat könnyedén végrehajtani,
- nehezebb technikai elemeket összehangolni,
- a partnerrel vagy a csoporttal együttműködni,
- a zene és tánc összhangját betartani,
- előadói képességével, mozgásstílusával önálló színpadi szóló, vagy kartáncosi feladatokat végrehajtani.

A tanuló ismerje az emelés tárgykörben

- a „pas de deux” lépésanyagát, a „pas de deux par terre”-t (a földön); a forgásokat, a folyamatos és lendületes emeléseket,
- a partnerrel való együtt táncolás szabályait.
- Legyen képes a nő – férfi táncduó etűdökké fűzött feladatsorainak esztétikus előadására.

A tanuló ismerje a színpadi tánc különböző ágazatainak

- klasszikus, karakter és modern technikára épülő megjelenésért, valamint a történelmi korok táncait és ezek leggyakrabban használt stilizált formáit.
- Legyen képes a tánc meggyőző színpadi megjelenítésére.

A tanuló rendelkezzen alapvető színjátszási készséggel.

Legyen képes

- egyszerű szituációkban különböző hangulatok megjelenítésére,
- jól artikulált kiejtéssel és megfelelő előadással különböző szerepek megtanulására,
- a színpadi jelenet egységének tudatosítására, dramaturgiai ívének megteremtésére,
- a műfaji különbségek és jellegzetességek felismerésére és alkalmazására.

A tanuló legyen képes a néptánc tárgykörben

- a néptánc formanyelvén komponált, illetve az autentikus táncnyelvezetre épülő koreográfiák előadására,
- magyarországi táncok, táncstílusok, eredeti táncfolyamatok elsajátítására,
- magyarországi nemzetiségi táncok, táncdialektusok, stílusrétegek megismerésére,
- más népek táncjai jellegzetes eltéréseinek felismerésére, alkalmazására.

A színházi táncos a fentiekén kívül

- tudja a történelmi korok táncainak alaplépéseit, etűdbe foglalt alkalmazását, a reneszánsz, a barokk, a XIX. századi európai táncok, valamint magyar úri táncok motívumainak felhasználásával;
- legyen képes a tánc különböző ágazatainak klasszikus, karakter és modern technikára épülő koreográfiák előadására; valamint szólistaként és kartáncosként az adott műfaj komplex feladatainak megoldására.

A modern táncos a fentiekén kívül

- ismerje a XX. században megjelenő és önálló műfajként kiteljesedő tánc formanyelvét, mozdulatelemeit, irányzatait;
- legyen képes a mai élet jellemző tánc- és mozdulatszférájából a meghatározó, jellemző elemek kiválasztására; a műfaj új esztétikai értékeinek bemutatására.

A néptáncos a fentiekén kívül

- rendelkezze a tanult műfaj lépésanyagának, táncrendjének ismeretével,
- legyen képes a kijelölt tánc anyagból és a feldogozott néptánc anyagból koreográfia vagy koreográfiai részlet bemutatására; valamint az előírt tananyagból egy részlet szabadon variált, stílusos előadására

Kerettantervek Tánc Középfok

Jelmagyarázat: e/elmélet; gy/gyakorlat; ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A szakképzésről szóló törvénynek megfelelően a táblázatban a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező szakmai elméleti és gyakorlati óraszám legalább 90%-a felosztásra került.

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

A középfokú művészetoktatás értékelési rendje, osztályozás, felsőbb osztályba lépés, javítóvizsga

Évközi értékelések:

Év közben a szaktanárok az órai teljesítményeket érdemjegyekkel értékeli. Minden hónapban minimum egy érdemjegyet kötelesek adni. Minden elméleti és gyakorlati tárgyból a tanulók negyed-, féléves és a tanév végi vizsgán adnak számot tudásukról, felkészültségükről.

Az osztályzatok kialakításánál a tanuló egész évben nyújtott teljesítménye mellett fontos szempont a vizsgán nyújtott teljesítmény. Elméleti tárgyakból szóbeli felelet, illetve írásbeli feladatok (feladatlap, teszt, dolgozat, stb.) alapján győződünk meg tudásukról. Az értékelés az osztályozás mellett szóbeli, esetleg írásos értékelés is. Az értékelésnél használt dokumentumok a tanév folyamán és félévkor: tájékoztató füzet, napló, illetve írásos feladatlap, tesztlap. Tanév végén az előbbi felsoroláson kívül törzslap és bizonyítvány.

Az érdemjegy megítélése félévkor és az év végén:

A 20/2012. EMMI rend. 7. § (1) bekezdésének ai) pontja szerint az iskola pedagógiai programja, konkrétan az iskola helyi tanterve határozza meg az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményeit, továbbá - jogszabály keretei között - a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formáját.

Szakmai elméleti és gyakorlati jegyek:

A tanuló a **félévi érdemjegyek** alapján kap egy osztályzatot, plusz a félévi záróvizsgára kap egy osztályzatot, tantárgyanként. E két osztályzat átlaga alapján kap egy érdemjegyet, melyet a szakmai tantestület osztályozó értekezlet keretén belül állapít meg. Ha a két részjegy valamelyike elégtelen, úgy a félévi érdemjegye is elégtelen. A félévi elégtelen osztályzat nem jelenti a tanév sikertelenségét.

Év végén a tanév során kapott összes érdemjegyeinek átlaga, az első és második félév végi vizsgajegyei alapján számított átlag alkotja az osztályzatot, melyet a tantestület felülbírállhat szakmai szempontok alapján. Amennyiben a három részjegyből kettő elégtelen, vagy a három részjegy átlaga nem éri el a 2,00-t, úgy az év végi érdemjegy elégtelen.

Amennyiben a vizsgákon a növendék önhibáján kívül nem tud részt venni, úgy a vizsgajegy elégtelen, de a félévi, v. év végi osztályzata nem feltétlenül elégtelen, az átlagszámítás és a tantestületi döntés adta lehetőség miatt. Amennyiben a vizsgát önhibájából mulasztotta, úgy félévi, v. év végi osztályzata automatikusan elégtelen.

Akinek év végén szakmai gyakorlati tárgyból elégtelen osztályzata van, köteles évfolyamot ismételni.

Tehát, amennyiben a vizsga műsor érdemjegye elégtelen, akkor a félévi vagy év végi osztályzat elégtelen, függetlenül az addig megszerzett osztályzatoktól. Az értékelést több kolléga végzi, hogy a szubjektivitást elkerüljék.

Adható érdemjegyek az alapfokú művészetoktatásban, a szakgimnáziumi kifutó valamint, felmenő oktatásban:

5 (jeles)

4 (jó)

3 (közepes)

2 (elégséges)

1 (elégtelen)

Az értékelés, osztályozás szempontjai:

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsga anyagot technikailag, stílusában magas színvonalon előadta.

Jó (4) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte. A vizsgaanyagot jelentéktelen hibákkal, de technikailag, stílusában elfogadható minőségben adta elő.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt tananyagot nagyrészt elvégezte, de kifogásolható módon, bizonytalanul adta elő.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul dolgozott, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, év végi munkája, mint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

Felsőbb osztályba lépés és év végi vizsgára bocsátás feltételei:

- A tanuló fizikai megjelenése, külalaki attitűdje a meghatározott kritériumoknak megfelelő legyen.
- A szakmai órákról 33%-ot nem meghaladó igazolt hiányzás. Kivételt képez a szakmai tantestület által elbírált, engedélyezett kikerő bemutatása.
- A féléves és év végi vizsgákra bocsátás feltétele a negyedéves vizsgák teljesítése. A negyedéves vizsgák súlyozottan beszámítanak a félévi és év végi jegyek meghatározásakor.
- Az év folyamán szakmai bemutatókon való aktív részvétel.
- A szakmai gyakorlat teljesítése.

Eltanácsolás

Amennyiben a növendék szakmai elméleti és gyakorlati fejlődése önhibájából /pl. igazolatlan mulasztások, fegyelmezetlenségből adódó ismerethiány, az órai munka hanyag végzése, önkontroll hiánya .../ nem megfelelő, s hiányosságok pótlását adott időre nem végzi el, ill. a képzés tempójához nem illeszthető készség – képességbeli hiányok jelennek meg, melyek zavarják az osztályban folyó munkát, veszélyeztetik a tanuló mentális és egészségügyi épségét, valamint más növendékek jogát a tanuláshoz, s a pályán való elhelyezkedés esélyét, a növendéket a szakmai tantestület a szülővel való egyeztetés után eltanácsolhatja.

Tanórán kívüli szakmai tevékenységek

A képzés tökéletesebbé tételének érdekében, illetve a közösségben történő személyiségfejlesztés miatt szorgalmazzuk :

- tanulmányi kirándulások (országos, szakmai)
- nyári gyakorlatok, tanfolyamok
- versenyek szervezését, ill. az ezeken való megjelenést.

Törekszünk arra, hogy szervezett formában megtekinthessük a szakma jelentősebb eseményeit városi, megyei és országos szinten (pl: Opera és Erkel színház előadásainak, főpróbáinak látogatásával)

Figyelemmel kísérjük, az új rendezésű programokon megjelenünk, tehát kiemelten kezeljük azokat a korosztályainknak megfelelő szóló, kiscsoportos és csoportos versenyeket, melyeken jelöltjeink egyrészt színpadi rutint, másrészt szakmai ismereteket szerezhettek. Az ezeken való megjelenést lehetőségeink szerint anyagilag is támogatjuk.

A 9-12 évfolyam 36. végén iskolai vizsgakoncertet szervezünk tanulóinknak. A 13. évfolyam Színpadi vizsgakoncertjét a Komplex szakmai vizsga,- és követelmény rendszerének megfelelően szervezzük.

A szakképzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény előírásainak megfelelő végzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

A szakképesítés munkaterületének rövid leírása:

A táncos olyan egyetemeres műveltséggel, magas fokú mozgáskultúrával, tánctехnikai tudással és előadói képességgel rendelkező szakember, aki igényesen valósít meg, ad elő színpadi szóló, vagy kartáncos feladatokat. A táncos tevékenységét a klasszikus balett, a kortárs- modern tánc, a néptánc, a színpadi tánc területén fejti ki és gyakorolja. Balett társulatoknál, modern és néptánc együtteseknél, táncszínházi társulatoknál, valamint színházaknál végezheti művészeti tevékenységét. A táncos feladatát a munkaadó szakmai vezetőjének irányításával végzi, és/vagy vállalt feladatait a megbízó elvárásai szerint önálló tevékenység keretein belül látja el.

A szakképesítéssel rendelkező képes:

- próbarendet értelmezni
- fizikálisan és mentálisan felkészülni a gyakorlatokra, próbákra és előadásokra
- gyakorlaton részt venni
- próbán részt venni
- új darabot betanulni
- régi darabot felújítani
- markírozni (lejáró próbán részt venni)
- színpadot bejárni
- főpróbán részt venni
- előadásban részt venni
- vendégszereplésen, tájelőadáson, turnén részt venni
- mindenütt és mindenkor ugyanolyan intenzitással táncolni

Kerettanterv Táncos II. SZAKKÉPESÍTÉSHEZ- színházi táncos

4 0215 09 Táncos II. (színházi táncos) 2020- tól

A szakképesítés alapadatai

A szakképesítés azonosító száma: 4 0215 09

A szakképesítés megnevezése: Táncos II.

Szakirány megnevezése: Színházi táncos

Tanulmányi terület: Művészet

Iskolai rendszerű képzés esetén az évfolyamok száma: 2 év

Óraszámok szakgimnáziumi képzésben 9-12 és 5/13. évfolyamra

Táncos II. szakképesítés (Színházi tánc szakirány)		9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	5/ 13. évfolyam
Helyi szinten szakmai képzésre fordítható minimum óraszám / hetente		8	9	8	8	31
Helyi szinten szakmai képzésre fordítható minimum óraszám / évente		288	324	288	248	961
A szakképesítési minimum óraszám összesen 9- 12. évfolyam:		1148*				0
Összes képzési óra:		2019				
Az iskola pedagógiai programja alapján a szakképzésre fordítható egyéb óraszámok (ajánlás)	Művészetek**	1	1	1	-	-
	Testnevelés***	5	5	5	5	-
	Heti, szabadon felhasználható órakeret	2	2	2	4	-
	40 órás időkeretig felhasználható óraszámok****	6	6	6	6	-
	Helyi szinten szakmai képzésre fordítható maximum óraszám / hetente	22	23	22	23	35
	A szakképesítésre fordítható maximum óraszám / évente	792	828	792	713	1085
	A szakképesítési maximum óraszám összesen 9- 12. évfolyam:	3125*				0
	Összes képzési óra:	4210				

*A megjelölt óraszámok szakmai szempontok figyelembevételével jelenjenek meg a 9-12. évfolyamokban.

** A művészeti szakgimnázium művészeti ágazathoz kapcsolódó közismereti óraszámát szakmai órakeret bővítésére fordítódik. (társastánc, modern, előadó művészet gyakorlat, balett, néptánc, színpadi tánc)

*** Az előadóművészeti képzések tekintetében (Táncos) a heti 5 óra testnevelés szakmai óraszámként kerül felhasználásra. (társastánc, modern, előadó művészet gyakorlat, balett, néptánc, színpadi tánc)

**** A művészeti képzési területen a heti óraszám legfeljebb 40 óra. A „Heti órakeret a művészeti képzési területen” és a „Heti órakeret” különbségének felhasználása a szakmai órakeret bővítésére fordítódik, (társastánc, modern, előadó művészet gyakorlat, balett, néptánc, színpadi tánc) a tanulói szükségleteknek megfelelően, tehetséggondozás céljából.

Óraszámok két évfolyamos szakgimnáziumi képzésben 1/13-2/14. évfolyamra

1/13. évfolyam	2/14. évfolyam	Összóraszám
1148	961	2109

Táncos II. - Színházi tánc szakirányú szakképesítés programkövetelmény modulja, tantárgyai, témakörei

Színházi tánc	
Tantárgyak megnevezése	Témakörök
Klasszikus balett	Alaplépések I.
	Alaplépések II.
	Alaplépések III.
	Alapok elmélyítése I.
	Alapok elmélyítése II.
	Emeltebb szintű kombinációk I.
	Emeltebb szintű kombinációk II.
Kortárs- modern technikák	Kortárs- moderntánc I.
	Kortárs- moderntánc II.
	Kortárs- moderntánc III.
	Kortárs- moderntánc gyakorlatának elmélyítése
	Emeltebb szintű gyakorlatok
Emelés	Modern partnering, kontakttánc technika
	Klasszikus balett pas de deux alapjai
	Emelés gyakorlatának elmélyítése
Színpadi tánc	Színpadi tánc I.
	Színpadi tánc II.

	Színpadi tánc elmélyítése I.
	Színpadi tánc elmélyítése II.
	Az elsajátítottak integrálása, magasabb szintre emelése
Néptánc	A dunai táncdialektus ugrós táncai
	A dunai–dialektus csárdásai közül választott tánc
	A tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc
	Táncismeret bővítése
	Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tanulása
Előadó-művészeti gyakorlat	Előadó-művészeti gyakorlat I.
	Előadó-művészeti gyakorlat II.
Képességfejlesztés	Speciális ízületi mobilitást fejlesztő gyakorlatok
	Aktív hajlékonyságot fejlesztő gyakorlatok
	Koordinációs képességek fejlesztése
Színészmesterség	A színészmesterség alapjai
	Helyzetgyakorlatok
	Színpadi játék
Balettelmélet	A balett technika
	Az egyes egységek kiejtése
	A klasszikus balett pózai, Temps lié
	A klasszikus balett emeltebb szintű gyakorlatainak elmélete
Tánc történet	A tánc keletkezésétől a reneszánsz táncművészet korszakáig
	Az udvari balett kialakulásától a reformkori magyar táncélethez
	A romantika másodvirágzásától az újítókig
	A 20. század első felének táncélete Magyarországon
	Kitekintés a külföldi és hazai alkotók munkájára a 20. század második felében
	A vizsgatevékenység előkészítése
Zeneismeret	Zeneismeret alapjai
	Kreatív zene
Szakmai idegen nyelv	Nyelvtani rendszerezés I.
	Nyelvtani rendszerezés II.
	Nyelvi készségfejlesztés
	Munkavállalói szókincs

Helyi szinten alkalmazott óraszámok a 4 0215 09 Táncos II. és 5 0215 09 Táncos I.

(színházi táncos) képzésben:

	9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
	e	gy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	e	gy	e	gy	ögy	e	gy
Összesen	22		23			22			23		31		40			31	
Klasszikus balett		7		7			7			7		7		10			8
Kortárs-modern technikák		2		2			2			2		3		4			3
Emelés gyakorlat							2			2		2		4			2
Színpadai tánc gyakorlat		2		2			2			2		3		5			3
Néptánc		2		2			2			2		2		4			2
Előadó művészeti gyakorlat		2		2			1			2		6		2			6
Képességfejlesztés		2		2			2			2		2		2			2
Színészmesterség		1		1			1			2		1		2			1
Balett elmélet	1		1			1						1	2			1	
Tánc történet	2		2			2			2		2		4			1	
Zeneismeret	1		1										1				
Szakmai idegen nyelv											2					2	

Részletes programkövetelmény és vizsgatevékenység leírása:

<https://api.ikk.hu/v1/media/835>

5 0215 09 Táncos I. (színházi táncos) 2020- tól - szakképesítés

A szakképesítés alapadatai

A szakképesítés azonosító száma: 5 0215 09

A szakképesítés megnevezése: Táncos I.

Szakirány megnevezése: Színházi táncos

Tanulmányi terület: Művészet

Iskolai rendszerű képzés esetén az évfolyamok száma: 1 év

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: érettségi végzettség

Szakmai előképzettség: **4 0215 09 Táncos II.** (a szakmairány megjelölésével)

A szakképesítés óraterve nappali rendszerű oktatásra

A szakképesítési szakmai óraszámok 1 évfolyamos képzés esetén: **961 óra** (31 hét x 35 óra)

Színházi tánc	
<i>Tantárgyak megnevezése</i>	<i>Témakörök</i>
Klasszikus balett	Klasszikus balett
Kortárs- modern technikák	Horton/Graham/Limón alapú és kortárs táncteknikák gyakorlatai
	Improvizáció/Kompozíció
	Kontakt/Jazz/Egyéb kortárs táncteknikák gyakorlatai
	Kontakt/Jazz/Egyéb kortárs táncteknikák koreográfiái
Színpadi tánc	Színpadi tánc
Előadó-művészeti gyakorlat	Repertoire
	Színészi játék- gyakorlati prezentációval
Tánc történet	Tánc történet
	Táncműelemzés
Zeneismeret	Zene történet
	Zeneelmélet
	Kreatív zene

színházi táncos I. óraterv		
Összesen	31	
Klasszikus balett		10
Kortárs-modern technikák		5
Színpadi tánc		5
Előadó művészeti gyakorlat		6
Tánc történet	3	
Zeneismeret	2	

Részletes programkövetelmény és vizsgatevékenység leírása:

<https://api.ikk.hu/v1/media/793>

V. ZENEMŰVÉSZETI ÁG – Középfokú oktatás

A szakmai képzés célja, feladata

A tanuló olyan felkészültségre, technikai tudásra, táncos és zenei ismeretekre tegyen szert, amelyek alkalmassá teszik őt színházi táncosként, népi-cigányzenészként, szalon- és tánczenészként színházakban, együttesekben, zenekarokban, koncerteken, rendezvényeken való közreműködésre.

Arra törekszünk, hogy tanulóink alkalmassá váljanak szólista feladatok ellátására, táncos, vagy zenés szórakoztató rendezvények megszervezésére, bármely médiában való szereplésre, külföldi elhelyezkedésre.

Feladatunk mindkét művészeti ágban a legtehetségesebb tanulók felsőfokú tanulmányokra való felkészítése; elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása, átadása és elsajátítása, szakmai képesítő vizsgára való felkészítés a programban meghatározott tananyag és követelmények alapján.

A középfokú zeneoktatás célja, szakmai követelményei iskolánkban

- Intézményünkben a középfokú zeneoktatás célja nem csak a népi cigányzene hagyományainak ápolása (hegedű, brácsa, gordonka, nagybögő, klarinét, cimbalom szakokon), hanem a szórakoztató zene minden egyes ágából legyen képes a tanuló vizsgadarabot játszani és komplex szakképzettséget szerezni,
- A képzés képesítővizsgával zárul
- A szórakoztató zenész képzettségű zenész, mint hangszeres, mint énekes, elsősorban zenekarok, együttesek tagja; aki aktívan közreműködhet különböző nyilvános előadásokon, rendezvényeken, vendéglátóhelyeken, zenés-táncos és egyéb szórakoztató műsorok kíséretének ellátásában, audiovizuális és hangfelvételeken, egyéb társművészeti produkciókban.
- A képzés célja olyan elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtása, amelyek felkészítik a tanulót a szórakoztató zenész szakmai követelmények teljesítésére, alkalmassá teszik a szakképesítéssel betölthető munkakörök ellátására.

Szakmai követelmények:

A tanuló rendelkezzen

- kimunkált előadói és technikai képességekkel, készségekkel;
- saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel;
- hangszeréhez, műfajához kapcsolódó átfogó repertoárral;
- megfelelő előadói tapasztalattal;
- kiművelt zenei hallással, megbízható felismerési és reprodukáló képességgel;
- koncentráló és kontrolláló képességgel;
- jó zenei memóriával.

A tanuló legyen képes

- a művek önálló kidolgozására – biztos kottaolvasási készsége, stílusismerete és technikai felkészültsége alapján;
- a tanulói együttműködésen alapuló tanulásra,
- az előadásra kerülő művek tudatos, biztonságos, stílushű, művészileg és érzelmileg kifejező technikai kivitelezésére;

- kisebb – nagyobb létszámú együttesekbe való beilleszkedésre, partnerei felfogásához, irányításához való alkalmazkodásra.

A tanuló ismerje

- az együttes zenélés alapkövetelményeit,
- műfaja legfontosabb korszakait, stílusait, szerzőit és előadóit,
- hangszere folyamatos karbantartásának módszereit, és az ezzel összefüggő biztonsági szabályokat.

Csoportbontások elvei

Iskolánkban a zenei csoportbontások a következő tantárgyakat érintik:

- szolfézsz/zeneelméleti csoportok
- zenekari csoportok

A csoportbontások előzetesen felmért tudásszint alapján működnek, a tanulólétszám figyelembevétele mellett.

Szórakoztató zenész II. Szakirány 2020/2021-es tanévtől - 4 0215 08

I. A szakképesítés alapadatai

A szakképesítés azonosító száma: 4 0215 08

A szakképesítés megnevezése: Szórakoztató zenész II.

Szakirány megnevezése: Énekes szólista, Szórakoztató zenész (fafúvós, rézfúvós, húros/vonós, billentyűs, ütős)

Tanulmányi terület: Művészet

Iskolai rendszerű képzés esetén az évfolyamok száma: 5év/ 2 év

II. Óraszámok szakgimnáziumi képzésben 9-12 és 5/13. évfolyamra

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	5/13. évfolyam	Összes óraszám
1143 óra				992	2135

III. Óraszámok két évfolyamos szakgimnáziumi képzésben 1/13-2/14. évfolyamra

1/13. évfolyam	2/14. évfolyam	Összes óraszám
1188	1023	2211

IV. A szórakoztató zenész II. szakképesítés modulja, tantárgyai, témakörei

Elméleti alapok	
<i>Tantárgyak megnevezése</i>	<i>Témakörök</i>
Szolfézs	Készségfejlesztés hallás után
	Készségfejlesztés éneklés útján
	Készségfejlesztés írásban
	Stílus- és zenetörténeti ismeretek elsajátítása
Zeneelmélet	Zeneelmélet alapjai
	Skálatan
	Hangköztan
	Stílustan
Zenetörténet	Könnyűzene történet (csak népi-cigányzene műfajban)
	Népi-cigányzene fontosabb korszakai (csak népi-cigányzene műfajban)
	Jazz történet (csak tánczene és rockzene műfajban)
	Rock- és popzenetörténet (csak tánczene és rockzene műfajban)
	Klasszikus zenetörténet
Kötelező zongora	Technikaképzés
	Előadókészség fejlesztése
	Előadási ismeretek
Előadó-művészeti alapismeretek	Alapismeretek az előadó-művészetről
	Gyakorlati ismeretek
Szórakoztató zenész tevékenysége	
Főtárgy (hangszer vagy ének)	Technikaképzés
	Előadókészség fejlesztése
	Előadási ismeretek
	Egyéni korrepetálás
Zenekari gyakorlat	Kiszenekari (kamara) gyakorlat
	Stúdió-kiszenekari gyakorlat
	Nagyzenekari vagy big band gyakorlat
	Szalonzenekari gyakorlat
	Nyilvános zenekari (előadási) gyakorlat
	Énekkari (kórus) gyakorlat
Népi-cigányzenei alapismeretek elmélet és gyakorlat (csak a népi-cigányzene műfajban)	Népdalok, nótacsokor megismerése és előadása
	Cigánydalok, népies műdalok megismerése és előadása
Stúdiótechnikai és munkavédelmi alapismeretek elmélete és gyakorlat (csak a tánczene és rockzene műfajban)	Számítástechnikai alapismeretek
	Stúdiótechnikai alapismeretek
	Munkavédelmi alapismeretek
	Számítástechnikai gyakorlat
	Stúdiótechnikai gyakorlat

Rendezvényszervezési és menedzselési alapok	Rendezvényszervezés	
	Menedzselés, marketing	
Jogi és gazdasági alapismeretek	Jogi alapismeretek	
	Gazdasági alapismeretek	

**A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti és éves óraszámja
évfolyamonként felmenő rendszerben a 2020/21-es tanévtől**

	Évfolyam	9.		10.		11.		12.		5/13.		1/13.		2/14.	
Követelménymodul	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám
Elméleti alapok	Szolfézs	1	36	1	36	1	36	1	31	2	62	3	108	3	93
	Zeneelmélet	1	36	1	36	1	36	1	31	2	62	3	108	3	93
	Zenetörténet	1	36	1	36	1	36	1	31	2	62	3	108	3	93
	Kötelező zongora							1	31	3	93	1	36	1	31
	Előadó-művészeti alapismeretek									4	124	1	36	1	31
	Angol szakmai nyelv											2	72	2	72
Szórakoztató zenész tevékenysége	Főtárgy (hangszer vagy ének)	2	72	2	72	2	72	2	62	2	62	5	180	5	155
	Zenekari gyakorlat	3	108	3	108	3	108	3	93	6	186	9	324	9	279
	Stúdiótechnikai és munkavédelmi alapismeretek/ Népi cigányzenei elmélet és gyakorlat									4	124	2	72	2	62
	Rendezvényszervezési és menedzselési alapok									3	93	2	72	2	62
	Jogi és gazdasági alapismeretek									3	93	2	72	2	62
Művészetek/zenetörténet		1		1		1		-							

Szabadon felhasználható órakeret	2		2		2		3							
Összes óraszám évfolyamonként	8	288	8	288	8	288	9	279	32	992	32	118 8	32	102 3
Összes óraszám a képzés időtartama alatt	2135										2211			

*** A művészeti szakköznevelési művészeti ágazathoz kapcsolódó közismereti órásszáma a szakmai órásszáma csoportosítható át.

A művészeti képzési területen a heti óraszám legfeljebb 40 óra. A „Heti órakeret a művészeti képzési területen” és a „Heti órakeret” különbségének felhasználásáról az iskola a pedagógiai programban rendelkezik.

A heti 1 művészetek órát, továbbá a szabadon felhasználható órát/órákat, szakmai órára fordítjuk. (szolfézs/zeneelmélet, zenetörténet, zenekar)

A heti 40 óra terhére a maradék órákat szakmai ill. a „tanulás” kompetenciafejlesztésére használjuk fel.

A népi cigányzene tagozaton a heti 40 óra terhére tehetséggondozó órákat adunk, mely hangszeres főtárgy, zenekar és repertoár órákra fordítunk.

Részletes programkövetelmény és vizsgatevékenység

<https://api.ikk.hu/v1/media/840> húros-vonós

<https://api.ikk.hu/v1/media/842> énekes-szólista

<https://api.ikk.hu/v1/media/843> billentyűs

<https://api.ikk.hu/v1/media/844> ütős

SZÓRAKOZTATÓ ZENÉSZ I. SZAKKÉPESÍTÉSHEZ 5 0215 08 - ráépülés 2020/21-es tanévtől 3/15 évfolyamon

IV. A szakképesítés alapadatai

A szakképesítés azonosító száma: 5 0215 08

A szakképesítés megnevezése: Szórakoztató zenész I.

Szakirány megnevezése: Énekes szólista, Szórakoztató zenész (fafűvős, rézfűvős, húros/vonós, billentyűs, ütős)

Tanulmányi terület: Művészet

Iskolai rendszerű képzés esetén az évfolyamok száma: 1 év

Párhuzamos képzésben nem szervezhető

I. Óraszámok két évfolyamos szakköznevelési képzésben 3/15. évfolyamra

Összes óraszám: 992

IV. A szórakoztató zenész I. szakképesítés programkövetelmény modulja, tantárgyai, témakörei

Szórakoztató zenész I. tevékenysége	
	Technikaképzés
	Előadókészség fejlesztése

Főtárgy (hangszer vagy ének) és korrepetálás gyakorlat	Előadási ismeretek
	Egyéni korrepetálás
	Egyéni korrepetálás - készségfejlesztés
	Egyéni korrepetálás - repertoárbővítés
Zenekari, énekkari, előadóművészi gyakorlatok	Kiszenekari (kamara) gyakorlat
	Stúdió-kiszenekari gyakorlat
	Nagyzenekari vagy big band gyakorlat
	Nyilvános előadási gyakorlat
	Zenerögzítési gyakorlat
	Előadó-művészeti gyakorlat
	Énekkari (kórus) gyakorlat
Angol szakmai nyelvismeret gyakorlata	Angol nyelv gyakorlata
	Angol szakmai nyelv
Angol szakmai nyelvismeret elmélete	Angol nyelv elmélete
	Angol szakmai nyelv
Zeneelmélet	Hangköztan, funkcióelmélet
	Blues-skálák, stílusok
Szolfézs és könnyűzene történet	Készségfejlesztés
	Ritmusérzék fejlesztés
	Hallásképzés
	Zenei írás, olvasás
	A könnyű műfaj kiemelkedő alkotói, előadói
Hangszerelés, zeneszerzés alapismeretek	Hangszerelés alapismeretek
	Zeneszerzési alapismeretek
Szórakoztató zenész I. pedagógiai tevékenysége	
Pedagógiai elméleti ismeretek	A megismerési funkciók
	A tanulás, tanulásméletek
	Motiváció, motiválás
	A tanítás-tanulás célrendszere
	Az oktatás célrendszere
	Az oktatás szervezése
Pedagógiai gyakorlati ismeretek	Hospitálás
	Tanítási gyakorlat

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás

Részletes programkövetelmény és vizsgatevékenység

<https://api.ikk.hu/v1/media/801> billentyűs

<https://api.ikk.hu/v1/media/800> énekes-szólista

<https://api.ikk.hu/v1/media/798...> húros-vonós

Szórakoztató zenész/énekes I.	Összesen	
	Heti óraszám	Éves óraszám
hangszer/ének főtárgy és korrepetálás gyakorlat	6	186
zenekari, énekkari, előadóművészi gyakorlatok	8	248
pedagógiai gyakorlati ismeretek	4	124
angol szakmai nyelv ismeret gyakorlata	1	31
zeneelmélet	3	93
szolfézs és könnyűzene történet	3	93
pedagógiai elméleti ismeretek	3	93
hangszerelési, zeneszerzési alapismeretek	2	62
angol szakmai nyelv elmélete	2	62

Szakgimnáziumi zenei szakmai tárgyak értékelése

Egyéni órák:

Az egyéni zenei órákon a tanítás egyéni jellegéből következően a tanuló valamennyi órán számot ad a tudásáról, így szorgalma és fejlődése folyamatosan nyomon követhető és értékelhető. Emellett azonban a tanév egészének értékelésekor kiemelten figyelembe kell venni az alábbi alkalmakat:

Közös órák (tanári értékelés valamennyi tanuló jelenlétében és a tanulók önértékelése) Tanszaki hangversenyek (az elsajátított tudás bemutatása koncerten)

Vizsga (vizsgabizottság jelenlétében értékelve a produkciót az alábbi szempontok alapján):

- a tovább haladáshoz szükséges anyag ismerete, értelmezése és gyakorlati alkalmazása,
- a tanulmányok során kialakult képességek mérése,
- a tantervben előírt minimum követelmény ellenőrzése.

A tanuló tanszakjának fő tárgyából való félévi vizsgakötelezettségét a nyilvános vizsgahéten való fellépésével teljesíti.

Félévi vizsgakoncert (a tanuló egy nagyobb felkészülési egység során tett fejlődéséről ad számot, különös tekintettel az előadói képességeire, értékelése szóban történik, a kiemelkedő produkciókat gálakoncerten való fellépési lehetőséggel jutalmazzuk)

Különösen a főtárgyi értékelés jelentősége nagy a tanulók továbbtanulása szempontjából.

A fentiek miatt az osztályzatok szakmai jelentése a következő:

- 5 (jeles): A tanuló felkészültsége, hangszeres és előadói teljesítménye az ismert felvételi követelmények ismeretében megnyugtató.

- 4 (jó): A tanuló felkészültsége, hangszeres és előadói teljesítménye az ismert felvételi követelmények ismeretében némi lemaradást mutat, de annak ledolgozása a rendelkezésre álló idő ismeretében remélhető.
- 3 (közepes): A tanuló felkészültsége, hangszeres és előadói teljesítménye az ismert felvételi követelmények ismeretében jelentős lemaradást mutat, annak ledolgozása a rendelkezésre álló idő ismeretében nehezen elképzelhető.
- 2 (elégséges): A tanuló felkészültsége, hangszeres és előadói teljesítménye az ismert felvételi követelmények ismeretében nem teszi tervezhetővé a továbbtanulást hangszerén. Lemaradásának pótlása reménytelennek látszik, feltétlenül pályamódosítás javasolt.
- 1 (elégtelen): A tanuló felkészültsége, hangszeres és előadói teljesítménye az ismert felvételi követelmények ismeretében értékelhetetlen, a tanuló nem mutat érdeklődést a tanulmányi kötelezettségeinek teljesítésére.

Csoportos órák: A szakgimnáziumban a csoportosan oktatott tárgyak közül az alábbiaknál van jelen hangsúlyosan számonkérés: szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom.

Szolfézs-zeneelmélet: A számonkérés 2 formája a heti rendszerességű, azaz óráról órára történő számonkérés (többnyire szóbeli és gyakorlati jellegű), és a negyedévenkénti írásbeli dolgozat. A szóbeli és gyakorlati (pl. énekelve vagy zongorán bemutatandó) feladatok lehetnek házi feladatok és feleletek. A negyedéves dolgozatoknak általában 2 fő része van, az elméleti (megtanulandó) és a gyakorlati (készségeket igénylő).

Zeneirodalom: A számonkérés negyedévente 1 vagy 2 írásbeli dolgozat formájában történik. A dolgozatok témája az adott zeneirodalmi anyag elméletben megtanulható része. A dolgozatoknak része lehet a zenefelismerés, amely a tanult művek rövid részleteinek hallás utáni felismerését jelenti.

A zenekari tárgyaknál jellemzően a közösségi munka és felelősségvállalás szempontjainak érvényesítése céljából jellemzően az kollektíva egységes értékelése jellemző, de egyes esetekben a tanárnak lehetősége van differenciált értékelésre is. Hiányzás miatt, ha a törvény erre lehetőséget ad, osztályozó vizsgát tehet a tanuló.

Eszköz- és Felszerelési Jegyzék

A képzési és vizsgáztatási feladatok teljesítéséhez szükséges eszközök minimumát meghatározó eszköz- és felszerelési jegyzék

Metronómok

CD lejátszók, erősítők, hangfalak

Audio berendezések

Video berendezések

Zongorák vagy pianínók

Hangszerek tartozékokkal

Hangszerraktár

Hangszertokok

Előadóterem

Hangversenyterem

Hangtechnikai eszközök, berendezések

Kottatartók

EGYEBEK

Bemeneti kompetenciák: megbízható zenei hallás, tiszta intonáció, kottaírási és - olvasási készség, hangszerkezelési készség, előadói készség, ritmus-tempó érzék. E kompetenciák megszerezhetőek a szakképzést előkészítő évfolyam keretében is

Szakmai előképzettség: A elméleti ismereteknek legalább a zenei alapszintnek megfelelő színvonalú ismerete, valamint a hangszeres (énekes) gyakorlati ismeret, a zenei műfajban való alapszintű jártasság, amelyeket a szakképző iskola írásbeli és gyakorlati felvételi vizsgán értékel. A szakképző iskola a szakképzés megkezdéséhez szükséges ismeretek elsajátítására felkészíthet szakképzést előkészítő évfolyam keretében.

A szórakoztató zenész szakképesítés műfajai: tánczene, rockzene - popzene, népi-cigányzene és szalonzene.

VI. ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS

Alapfokú Művészetoktatás Zenetagozat

2020. február 8-án hatályát veszítette az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet (a továbbiakban: Rendelet).

A Rendelet 1. számú melléklete változatlan formában jelen alapprogram 1. melléklete, amely szerint – az az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatályba lépését megelőzően – folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.

Kifutó alapfokú művészetoktatás

A követelmény szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

1. A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mértén tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészségeket alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában.

2. A közoktatásról szóló törvény 8/B. § (5) bekezdésében foglaltak alapján az alapfokú művészetoktatási intézményekben folyó nevelő és oktató munka, illetve a helyi tanterv a művelődési és közoktatási miniszter által - művészeti áganként - kiadott alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára épül.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye a művészeti-kulturális műveltség azon továbbépíthető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmény és a tantervi program szakít a központi tantervi szabályozás formájával, ehelyett alap a helyi tantervek, a tantárgyi programok kidolgozásához.

3. A követelmény a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységesítést szolgáló közös alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen.

Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez - átlagos feltételek mellett - a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.

4. A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok és a helyi tantervek kidolgozását, ezeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeként kezeli.

Irányelvek

1. Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, az alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapidokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai iskolájában az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

2. A követelmény és tantervi program határozza meg azon kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat és tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.

3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van. A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, valamint a szín- és bábművészeti műveltség megalapozásához. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást, a személyiségformálást eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

1. A művészeti tevékenység mint minden tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzeti és egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, valamint a színművészetben és bábművészetben ötvöződnek.

2. Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

3. A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői.

4. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarat, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.

5. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

Az alapfokú művészetoktatás követelményrendszerének értelmezése

1. E dokumentum a teljesítendő, elvárható követelmények tartalmát, mélységét az egyes szakaszok végére tervezi. A követelmények az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére írják elő a tanulóktól elvárható alapvető tudást, ezzel lehetőséget kíván adni a tanulók tudásának elmélyüléséhez, az egyéni fejlődési különbségek, gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez.

2. A követelmény és tantervi program a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni úgy, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozza meg a követelményszinteket.

3. A követelmények meghatározásának célja az, hogy a különböző intézményekben azonosan érvényesüljenek az elvárások. A követelmények jelzik azokat a feladatokat és feltételeket, amelyeket minden alapfokú művészetoktatási intézménynek teljesítenie, biztosítania kell.

4. A követelmények az egyes tanszakokon az adott szakaszokban (alapfok, továbbképző) a tanulók elérendő tudását, készség szintjét határozzák meg.

5. A követelmény és tantervi program kötelező jellege azt jelenti, hogy a különböző helyi tantervekben olyan tananyagokat, tevékenységeket kell előtérbe állítani, amelyek megalapozzák az általános és részletes követelmények megvalósítását.

Művészeti nevelés-oktatás – klasszikus zene – Kifutó jelleggel

Kimenő rendszerben a 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján

E rendeletnek – a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel beiktatott – 2. mellékletét első alkalommal a 2011/2012. tanévben megkezdett képzésekre felmenő rendszerben kell alkalmazni.

Az alapfokú művészet oktatás részletes követelményeit az alábbi linken tekinthetik meg:

http://www.nefmi.gov.hu/letolt/elektronikus_ugyintezes/alapfoku_muveszetoktatas_terv_mell_100924.pdf

A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Tanszakok és tantárgyak

Fafűvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott

Rézfűvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt,

tuba Akkordikus tanszak tantárgyai: cimbalom, hárfa, gitár, ütő, harmonika

Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora, csembaló, orgona

Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő

Vokális tanszak tantárgya: magánének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom,

Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

Évfolyamok száma

Zeneművészeti ág:

Klasszikus zene „A” tagozat:

- Fafűvés tanszak: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott (2 évfolyam előképző+6 évfolyam alapfok + 4 évfolyam továbbképző),
- Akkordikus tanszak: cimbalom, hárfa, gitár, ütő (2 évfolyam előképző + 6 évfolyam alapfok+4 évfolyam továbbképző),
- Billentyűs tanszak: zongora (2 évfolyam előképző + 6 évfolyam alapfok + 4 évfolyam továbbképző); csembaló, orgona (1 évfolyam előképző + 4 évfolyam alapfok + 4 évfolyam továbbképző),
- Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, gordonka (2 évfolyam előképző+6 évfolyam alapfok+4 évfolyam továbbképző); brácsa, nagybőgő (1 évfolyam előképző + 4 évfolyam alapfok + 4 évfolyam továbbképző),
- Vokális tanszak: magánének (1 évfolyam előképző + 6 évfolyam alapfok),

Klasszikus zene „B” tagozat:

- Fafűvés tanszak: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott (5 évfolyam alapfok+4 évfolyam továbbképző, előtanulmányok: 2 év előképző, 1 év alapfok)
- Akkordikus tanszak: cimbalom, hárfa, gitár, ütő (5 évfolyam alapfok+4 évfolyam továbbképző, előtanulmányok: 2 év előképző, 1 év alapfok)
- Billentyűs tanszak: zongora (5 évfolyam alapfok+4 évfolyam továbbképző, előtanulmányok: 2 év előképző, 1 év alapfok); csembaló, orgona (3 évfolyam alapfok + 4 évfolyam továbbképző; előtanulmányok: 1 évfolyam előképző + 1 évfolyam alapfok),
- Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, gordonka (5 évfolyam alapfok+4 évfolyam továbbképző, előtanulmányok: 2 év előképző, 1 év alapfok); brácsa, nagybőgő (3 évfolyam alapfok + 4 évfolyam továbbképző; előtanulmányok: 1 évfolyam előképző + 1 évfolyam alapfok),
- Vokális tanszak: magánének (5 évfolyam alapfok; előtanulmányok: 1 évfolyam előképző + 1 évfolyam alapfok),
-

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” tagozat

Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, kamarazene, zenekar, kórus

Választható tantárgyak: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható							2	2	2	2	2	2
Választható	(0–2)	(0–2)	0–	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, cimbalom, hárfa, gitár, ütő, zongora, hegedű, gordonka,

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok				Továbbképző			
	(1)		1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)		2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)		2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)		0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)		4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+ 4+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő,

csembaló, orgona Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	(1)		1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)		2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)		2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy							2	2
Választható tantárgy	(0–2)		0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)		4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai (1)+6 évfolyam: magánének

A tanítási órák időtartama

Főtárgy:

„A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy:

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig

Csoportos foglalkozás: 2x45 perc (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2–8 fő)

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy. Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2–8 fő)

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok:

(minimum) Ek.1.–2. és

1.évfolyam 5 perc

2–3. évfolyam 10 perc

4. évfolyamtól 15 perc

Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

„B” tagozat

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – alapfok 2. évfolyamától javasolt.

Kötelező tantárgy: szolfézs

Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora, orgona, csembaló főtanulmányok esetében) a 3. évfolyamtól

Választható tantárgyak: zenetörténet–zeneirodalom, második hangszer, magánének,

kamarazene, zenekar, kórus

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óratervek

Az „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható					0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott szaxofon, trombita, kürt, harsona– tenorkürt–baritonkürt, tuba, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, harmonika, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma
(1+1)+3+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, orgona, csembaló,

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma
(1+1)+5 évfolyam: magánének

A tanítási órák

időtartama

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok:

2. évfolyam 15 perc

3-4. évfolyam 20 perc

5. évfolyamtól

25 perc Vokális

tanszak:

A teljes képzési időben minimum 30 perc

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje:

szolfézs kötelező: (2)+ 4 évfolyam (előképző 1–2) + alapfok 1–4. évfolyam

zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x45 perc

kamarazene csoportlétszáma: minimum 2 fő

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc

zenekar, kórus minimum 9 fő; kamarazene: 2–8 fő

Korrepetíció (zongorakíséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás ideje az Ek.1.–2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, gitár, hárfa tantárgyak)

„B” tagozat

Főtárgy: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, zenetörténet-zeneirodalom

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

4 + 4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. „B” tagozatra a tanulót a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: csoportos 2x45 perc

Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2–8 fő

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, gitár, hárfa tantárgyak)

Felmenő rendszerű Alapfokú Művészetoktatás 2020-as NAT szerint

Az alapprogram szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

1. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkt.) 46. § (3) bekezdése a) pontja alapján képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeit figyelembe véve – az Nkt. 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogát szabadon érvényesítve – továbbtanuljon, továbbá alapfokú művészetoktatásban vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészséget alapozza meg, elősegíti a szakmai orientációt, valamint a szakirányú továbbtanulásra történő felkészülést. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs művészet értő befogadásában.

2. Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja a művészeti-kulturális műveltség azon elemeit, továbbbepíthető alapjait tartalmazza, amelyeket az alapfokú művészeti iskolákban elsajátíthat minden tanuló. Az alapprogram részét képező követelmények és tantervi programok (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) tartalmazzák azokat a követelményszinteket és feltételeket, amelyet minden alapfokú művészeti iskolának teljesítenie, biztosítania kell.

3. Az alapprogram a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységes alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen.

Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.

4. Az alapprogram lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok, ezen belül a helyi tantervek kidolgozását, melyeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeként kezel.

Alapelvek, célok

1. Az alapfokú művészeti iskola a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az követelmény és tantervi program a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapidokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

2. A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészeti iskolák közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészeti iskolák pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.

3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség- és személyiségfejlesztésen van.

A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás-nevelés megvalósításához, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület fejlesztéséhez.

A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, valamint a szín- és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.

A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja. 4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

1. Az alapfokú művészeti oktatás-nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást segíti elő.

A különböző művészeti területekkel összefüggő gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.

2. A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, valamint a szín- és bábművészetben ötvöződnek.

3. Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.

4. A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevői.

5. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.

6. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.

Művészeti nevelés-oktatás – klasszikus zene – Felmenő jelleggel

2020. február 8-án hatályát veszítette az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet (a továbbiakban: Rendelet).

A Rendelet 1. számú melléklete változatlan formában jelen alapprogram 1. melléklete, amely szerint – az az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatályba lépését megelőzően – folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.

Az alapfokú művészetoktatás részletes követelményei az alábbi linken letölthetők:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/alapfoku_muveszetoktatasa

KLASSZIKUS ZENE

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúrák közvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Fafűvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott

Rézfűvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba

Akkordikus tanszak tantárgyai: cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő

Billentyűs tanszaktantárgyai: zongora, csembaló, orgona

Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő

Vokális tanszak tantárgya: magánének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, egyházzene, improvizáció

Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

Hangszeres és vokális tanszakok - egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, zenekar, kórus

Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszeres (kivéve csemláló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, trombita, kürt, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba, cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok									
	Elő- képző		Alapfok				Továbbképző			
	(1)		1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)		2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)		2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2

Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+ 4+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, csembaló, orgona

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+6 évfolyam: magánének

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más zenei műfajok (népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene) valamint más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5-10. évfolyamig

Csoportos foglalkozás: 2x45 perc

(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2-8 fő)

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2-8 fő)

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok: (minimum)

Ek.1-2. és 1. évfolyam 5 perc

2-3. évfolyam 10 perc

4. évfolyamtól 15 perc

Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

„B” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok - alapfok 2. évfolyamától javasolt.

Kötelező tantárgy: szolfézs

Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora, orgona, csembaló főtárgyak esetében) a 3. évfolyamtól

Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve csemlaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óratervek

Az „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott szaxofon, trombita, kürt, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, harmonika, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző	Alapfok				Továbbképző			
		(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

(1+1)+3+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, orgona, csemlaló

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
		(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

(1+1)+5 évfolyam: magánének

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok:

2. évfolyam 15 perc

3-4. évfolyam 20 perc

5. évfolyamtól 25 perc

Vokális tanszak:

A teljes képzési időben minimum 30 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok - csoportos képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene

Kötelező tantárgy: szolfézs és zeneelmélet főtárgynál zongora; zenetörténet-zeneirodalom és kamarazene főtárgynál zongora vagy az előzőleg tanult hangszeres tárgy

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, zeneismeret, improvizáció valamint népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1-2)	(1-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(2-4)	(2-4)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6+4 évfolyam: szolfézs

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

(2+4) 2+4 évfolyam: zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene

A első (zárójelben levő) számjegy az előtanulmányok, a második számjegy az alapfokú évfolyam, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A zenetörténet-zeneirodalom és zeneelmélet tantárgyak főként, kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A kamarazene főként csak az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, kötelezően választható tantárgyként a 4. évfolyam után tanulható.

A főként nem választható tantárgyak képzési ideje:

szolfézs kötelező: (2)+4 évfolyam (előképző 1-2) + alapfok 1-4. évfolyam

zeneismeret: 2+4 évfolyam, kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

egyházzene: 2+4 évfolyam, választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

improvizáció: 2+6+4 évfolyam, választható tantárgyként az előképző évfolyamoktól tanulható

A tanítási órák időtartama

Főként: „A” tagozaton 2x45 perc

kamarazene csoportlétszáma: minimum 2 fő

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc

zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2-8 fő

Korrepetíció (zongorakíséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás ideje az Ek.1-2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

„B” TAGOZAT

Főként: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, improvizáció zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, valamint a népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

4+4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. „B” tagozatra a tanulót

a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: csoportos 2x45 perc

Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2-8 fő

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).

- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.

- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése. Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.

- Esélyegyenlőség. Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.

- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

- A kortárs zene befogadására nevelés.

- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.

- Tehetséggondozás.

- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás.

- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy Szolfézs „A” és „B” tagozat, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): tanult hangszer

Zárávizsga tantárgyai

A zárávizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A zárávizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet - zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet - zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy Szolfézs, zeneelmélet és zeneirodalom-zenetörténet főtárgy („A” tagozat): a tanult hangszer

A vizsgák ideje:

Hangszeres főtárgyak Gyakorlati vizsga „A” tagozat minimum 10 perc „B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Szolfézs főtárgy

Gyakorlati vizsga:

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti vizsga:

„A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 10 perc

Kamarazene főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészeti iskola tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Az alapfokú művészetoktatás részletes követelményei az alábbi linken letölthetők:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/alapfoku_muveszetoktatas

Alapfokú Művészetoktatás Tánctagozat

AZ ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

2. A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

3. A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

Felmenő rendszerű képzés 2020-tól érvényes 2020-as NAT alapján

2020. február 8-án hatályát veszítette az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet (a továbbiakban: Rendelet).

A Rendelet 1. számú melléklete változatlan formában jelen alapprogram 1. melléklete, amely szerint – az az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatályba lépését megelőzően – folytatott képzések felmenő rendszerben

folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.

A követelmény szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

1. A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészségeket alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában.

2. A közoktatásról szóló törvény 8/B. § (5) bekezdésében foglaltak alapján az alapfokú művészetoktatási intézményekben folyó nevelő és oktató munka, illetve a helyi tanterv a művelődési és közoktatási miniszter által - művészeti áganként - kiadott alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára épül.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye a művészeti-kulturális műveltség azon tovább építhető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmény és a tantervi program szakít a központi tantervi szabályozás formájával, ehelyett alap a helyi tantervek, a tantárgyi programok kidolgozásához.

3. A követelmény a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységesítést szolgáló közös alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen.

Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez - átlagos feltételek mellett - a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.

4. A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok és a helyi tantervek kidolgozását, ezeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeként kezeli.

Irányelvek

1. Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, az alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapidokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai iskolájában az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

2. A követelmény és tantervi program határozza meg azon kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú

művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat és tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.

3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van. A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, valamint a szín- és bábművészeti műveltség megalapozásához. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást, a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

1. A művészeti tevékenység mint minden tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzeti és egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, valamint a színművészetben és bábművészetben ötvöződnek.

2. Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megőrkítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

3. A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői.

4. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarat, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.

5. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

AZ ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

2. A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira,

folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhhetnek jártasságot.

3. A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

Balett Tanszak

Az alapfokú balettktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú balett oktatás tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevel. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

A klasszikus balett, tanulása erős koncentrációt, fegyelmezett, tudatos munkát igényel. Tanítása fiatal korban kezdődik, hiszen a test ekkor még laza; az izmok alakíthatóak, az ízületek tágíthatóak.

A klasszikus balett tantárgy mellett megismerkedhetnek a néptánc, a történelmi társastánc, a társastánc és a modern tánc táncnyelvével. E tantárgyak részben szorosan kapcsolódnak a balett oktatáshoz, részben kiegészítik, feloldják a kötött, nagy fegyelmet igénylő munkát. Oktatásuk célja, hogy kiegészítsék a tanulók ismereteit, közös mozgásélményt nyújtsanak, fejlesszék a testi ügyességet. Egy komplex oktatás keretében, a különböző táncművészeti ágak megismertetésével lehetőséget teremtenek a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

A képzés struktúrája

Tantárgyak-

Főtárgy:

Balett előkészítő gimnasztika (1-2. előképző évfolyamon)

Klasszikus balett (1-6. alapfokú évfolyamon és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy:

Balett előkészítő gimnasztika (1-2. alapfokú évfolyamon)

Balett elmélet (3-6. alapfokú évfolyamon)

Tánc történet (9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy az összevont osztályokban:

Balett elmélet,

Tánc történet

Kötelezően választható tantárgy:

Egy, a klasszikus balettől eltérő táncnyelv az alábbiak közül

Néptánc (3-6. alapfokú évfolyamon), vagy

Történelmi társastánc (3-6. alapfokú évfolyamon), vagy

Társastánc (7-8. továbbképző évfolyamon), vagy

Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon), vagy

Graham-technika (7-8. továbbképző évfolyamon)
 Választható tantárgyak:
 Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)
 Kreatív gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon)
 Néptánc (3-6. alapfokú évfolyamon)
 Történelmi társastánc (3-6. alapfokú évfolyamain)
 Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon)
 Társastánc (7-8. továbbképző évfolyamon)
 Graham-technika (7-8. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	2	2	2-3	2-3	2-3	2-3	3	3	3	3
Kötelező tantárgy			2	2	1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1	1	1	1	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A balettoktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetencia területek a mozgáskultúra megalapozására és fejlesztésére

Szakmai kompetenciák

Fejlessze a tanuló táncához szükséges képességeit, izomzatát, mozgáskultúráját, ritmusérzékét, koordinációs készségét, dinamikai különbségek iránti érzékét, rugalmasságát, hajlékonyságát, a különböző tánc technikák iránti érzékenységét. Ezzel párhuzamosan a technikai adottságok, a fizikai állóképesség, a tér-, forma- és stílusérzék, fantázia, előadói készség, improvizációs készség, a táncmemória fejlesztése is szükséges

Személyes kompetenciák:

Érzelmi intelligencia, művészi kifejezőkészség, szorgalom, önismeret, koncentráció, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, testi-lelki harmónia, magabiztos fellépés

Társas kompetenciák

Együttműködés képessége, közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség, azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas táncolásban

Módszerkompetenciák

Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése

A táncstílusok, a tánc történet megismertetése

A tánc tanulásán keresztül a tanuló fejleszti akaratát, ízlését, személyiségét, alkalmazkodóképességét, a tánc iránti szeretetét, az interpretáláshoz szükséges önfegyelmét, az önkontrollt és annak tudatos használatát, a rendszeres munka igényét, a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát, a gondolkodás szükségességének tudatát, a művészetek iránti nyitottságot, érzékenységet

Ösztönözze a tanulót az igényes munkára, a színházi tánc események látogatására, alkalmi eseményeken való szereplésre, az érzelmi nyitottságra, az egészséges életmódra, külső megjelenésének - testtartás, ápoltság, öltözködés - igényességére

Irányítsa a tehetséges tanulót szakirányú továbbtanulásra, a továbbképző folytatására, az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálgatható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga

Klasszikus balett

Balett elmélet

Művészeti záróvizsga

Klasszikus balett

Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor számára az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Néptánc Tanszak

Az alapfokú néptáncoktatás célrendszere és funkciói

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát-medencei táncagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód-változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, táncagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára - beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is - az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését

A képzés struktúrája

Tantárgyak

Főtárgy:

Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)

Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy:

Folklórismeret (3-6. alapfokú évfolyamon)

Tánc történet (9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban:

Folklórismeret

Tánc történet

Választható tantárgyak:

Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)

Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Népzenei alapismeretek (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Táncjelírás-olvasás (9-10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3-4	3-4	3	3	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy					1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1					1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A néptáncoktatás általános fejlesztési követelményei

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközeinek értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek - készségek - jártasságok kialakítása és fejlesztése

A hagyományos népi játékmód ismerete

Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra-népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez

A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása

Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása

A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása

A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kísérek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése

A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése

Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés

Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés

Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés

A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése

A kreativitás és a testi-lelki állóképesség fejlesztése

A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák

A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása

A másság elfogadásának képessége

Az önálló döntéshozatal képessége

Kezdeményezőképeség, egyéni feladat- és szerepvállalás

A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

A szabálytudat kialakítása

A csoportnorma kialakítása

A segítő életmódra nevelés, a szociális érzékenység fejlesztése

A közösségi szemlélet kialakítása

A környezet megővésének fontossága

Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák

Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése

Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása

Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések

Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége

A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása

A hatékony önálló tanulásra nevelés

Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is

A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálgató legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga

Néptánc

Folklórismeret

Művészeti záróvizsga

Néptánc

Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

Társastánc Tanszak

Az alapfokú társastáncoktatás célrendszere és funkciói

A táncművészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkező társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a művészetoktatásig. Az értékeket megtartva a tantervi program további lehetőséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelő munkafegyelemre, az önkontroll alkalmazására.

Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése.

A főtárgyak és kötelező tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különböző társastáncokból.

Megismerik azok történetét, a hozzátartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak előkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a főtárgy előzményeivel a tanulót és bekapcsolódást biztosítanak a táncművészet más ágába valamint a társzművészetekbe. A korán elkezdett testképzés előkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon keresztül a főtárgy előzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók.

A kötelezően választható tantárgy órái az összevont osztályokban történő tanulást segítik.

A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztő tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a művészetekhez, ugyanakkor választott művészeti ágának értő művelőjévé, közönségévé válik.

A képzés struktúrája:

Tanszakok és tantárgyak

Főtárgy:

Gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon)

Társastánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgyak:

Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)

Társastánc-történet (5-6. alapfokú évfolyamon, 9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy - az összevont osztályokban:

Viselkedéskultúra,

Társastánc-történet

Választható tantárgyak:

Társastánc gimnasztika (1-2. előképző évfolyamon, 1-3. alapfokú évfolyamon)

Történelmi társastánc (6. alapfokú évfolyamon, 7-8. továbbképző évfolyamon)

Társastánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3-4	3-4	2-3	3-4	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy					1		1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1	1	1			1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A társastáncoktatás általános fejlesztési követelményei

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a társastánc minél teljesebb megismertetésére, megszerettetésére, értékeinek megvédésére. Sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének formálását. Késztesse a tanulót hatékony, önálló tanulásra, a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén

Kiemelt kompetenciák a társastánc területén

Szakmai kompetenciák

A mozgás és a zene kapcsolatának kialakítása, összhangja

A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése

A társastánc alapjainak, technikai elemeinek ismerete

A kombinációk, etűdök, koreográfiák kivitelezése

A képességek (a ritmusérzék, a tér- és formaérzék, a stílusérzék, előadói készség, koncentrálóképeség) fejlesztése

A viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása

Az idegen szavak, kifejezések kiejtése, alkalmazása

A táncok történeti háttérének ismerete

A historikus táncok ismerete

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A tánc iránti szeretetet mélyítése

Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll kialakítása

A fizikai és lelki állóképesség fejlesztése

Az értelmi és érzelmi intelligencia szintjének emelése

A múlt és jelen értékeinek befogadására nevelés

Társas kompetenciák

A közösségi magatartás (közös alkotás öröme, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés, aktív szerepvállalás, a társak elfogadása, tiszteletben tartása) formáinak kialakítása, gyakorlati alkalmazása

A táncos partnerkapcsolat kialakítása

Csoportos bemutatásnál a figyelmes együttműködésre nevelés

A táncművészetek iránti érdeklődés felkeltése

A környezet megóvásának fontossága

Az egymás segítése és saját egészségünk megóvása iránti igény kialakítása

Módszerkompetenciák

A nyitottságra, az ismeretek befogására nevelés

A tanulás tanulása (a rendszeres és igényes munkára, a hatékony, önálló gyakorlásra nevelés)

Művészi önkifejezés fejlesztése

Az esztétikai érzék fejlesztése a táncelőadások rendszeres látogatásával, táncelemzéssel

A kiemelkedő alkotók megismerése a hazai és nemzetközi társastáncmozgalomban

Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazása

Tehetséggondozás, a tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálgató legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga: társastánc, társastánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Moderntánc Tanszak

Az alapfokú moderntáncoktatás célrendszere és funkciói

A XXI. század társadalmi elvárásainak következtében állandóan alakuló, formálódó tánc kultúrák megjelenési formájának központi kérdése az önálló individuummal rendelkező ember. A testi, szellemi valamint lelki folyamatokra épülő mozgás megnyilvánulási formái elősegítik az emberi kapcsolatok kialakulását, az értelmi és érzelmi képességek kibontakoztatását és az önfejlesztés lehetőségének megélését

A moderntánc oktatása megteremti a harmonikus, egészséges személyiséggel rendelkező, társas kapcsolatokban jártas embert. Nyitott és értő közönséget nevel, miközben biztosítja a hivatásos pályaorientációt

A technikai képzés elősegíti az oktatási folyamatban résztvevők számára a saját adottságaik szerinti képességfejlesztést. Az évenként meghatározott fejlesztési feladatok és a tananyag

spirális elrendeződése lehetővé teszi az összevont osztályokban történő oktatást és nagyobb szabadságot teremt a pedagógus számára az oktatási folyamat megszervezése során

A képzés struktúrája

Tantárgyak

Főtárgy:

Berczik-technika (1-2. előképző évfolyamon, 1-2. alapfokú évfolyamon)

Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy:

Kreatív gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon, 1-2. alapfokú évfolyamon)

Limón-technika (5-6. alapfokú évfolyamon)

Tánc történet (9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy: az összevont osztályokban:

Tánc történet

Limón-technika

Választható tantárgyak:

Kreatív gyerektánc (1-2. előképző évfolyamon, 1-2. alapfokú évfolyamon)

Berczik-technika (1-2. előképző évfolyamon, 1-2. alapfokú évfolyamon)

Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon)

Kontakt improvizáció (5-6. alapfokú évfolyamon)

Lábán-technika (7-8. továbbképző évfolyamon)

Repertoár (7-10. továbbképző évfolyamon)

Graham-technika (9-10. továbbképző évfolyamon)

Improvizáció és kompozíció (9-10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	1	1	3	3	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy	1	1	1	1			1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy					1-2	1-2			1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A moderntánc általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a moderntánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek, készségek, jártasságok, kialakítása és fejlesztése
A tér, idő, energia rendszereinek, törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása
A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
A mozgásmemória fejlesztése és a stílusérzék kialakítása
Az improvizációs készség kialakítása és fejlesztése
A színpad és a színpadi jelenlét általános törvényszerűségeinek megismertetése
Tudatos előadói, táncos magatartás kialakítása és fejlesztése az életkori sajátosságoknak és az előképzettségnek megfelelően
A táncművészet legfontosabb irányzatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése és tudatos értelmezése
A művészetek és társ művészetek megismerése iránti igény kialakítása

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék kialakítása és fejlesztése
A zenei ízlésformálás
A tudatos és rendszeres munkára nevelés
Nyitottságra és művészi alázatra nevelés
Folyamatos ismeretbővítés valamint analízáló és szintetizáló tudás kialakítása
A vizuális memória fejlesztése és a térben való tájékozódás képességének kialakítása
A testi, lelki állóképesség fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása
A kommunikációs csatornák felismerése és alkalmazása

Társas kompetenciák

A csoport és a csoportnorma kialakítása
A csoportos alkotásban való aktív részvétel öröme
A szabálytudat kialakítása
A közösség tagjainak elfogadása és a közösségi szemlélet kialakítása
A társak felé irányuló aktív figyelem kialakítása és fejlesztése
Az egészséges életmódra nevelés
A szocializációs normák kialakítása, a viselkedéskultúra megalapozása
A környezet megóvásának igénye

Módszerkompetenciák

A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése
A testtudat kialakítása
A hatékony ismeretbefogadásra nevelés és az önálló tanulás képességének kialakítása
Az ok-okozati összefüggések megértése
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A tehetséggondozás és pályaeorientáció
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más táncstílusokban és élethelyzetekben

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatanterv tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálgató legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Művészeti alapvizsga

Jazz-technika

Limón-technika

Művészeti záróvizsga

Jazz-technika

Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként illetve párban - helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

IX. MELLÉKLETEK - Kerettantervi követelmények

Tantervi követelmények felmenő rendszerben a 2020-as tanévtől

Magyar nyelv és irodalom 9–12. ÉVFOLYAM

Az anyanyelv már nevében is a legszorosabb összetartozást fejezi ki az azonos nyelvet beszélő emberek között. Az anyanyelven megszülető irodalom alkotói és hallgatói olyan olvasói hagyományt, kultúrát teremtenek, amely megerősíti egy közösség tagjainak az identitását, mert a „... nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.”(Kölcsey Ferenc). Egy nemzet megmaradásának alapja, de fennmaradásának, jövőjének is a záloga a kultúrája, az anyanyelve.

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért van kitüntetett szerepe: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzékét, az ítélőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

Kultúránk, benne irodalmunk magyarul született meg, és ezen a nyelven formálódik tovább. A magyar irodalom a Kárpát-medence magyarságának irodalma. Nyelvünk, történelmünk, kultúránk közös. Kulturális értelemben egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy is a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A középfokú képzés szakaszában, a 9–12. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak sok és sokrétű cél- és feladatrendszere van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.

- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.
- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.
- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.
- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.
- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfajtörténeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. *Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése.* Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.
- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondolataikat.
- Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá

nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik fontos elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

A magyar nyelv és irodalom tanításának nemcsak a műveltségátadás, a kompetenciafejlesztés, hanem az érzelmi nevelés is a célja. A diákok érzelmi fejlődése az alapja későbbi személyes boldogulásuknak, együttműködési képességüknek, társadalmi beilleszkedésüknek és kulturált viselkedésüknek.

A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttekként kerüljenek ki a közoktatásból.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak. A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

- I. A törzsanyag
A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.
- II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A szövegek kiválasztásakor is ez a két elv érvényesül a magyar nyelv és az irodalom tanításában is: a törzsanyag témái és művei, a hozzájuk kapcsolódó választható témák, művek, illetve a szabadon választható témák, művek.

Az irodalom és média (film, tévéjáték, színház) kapcsolata azt jelenti, hogy a szaktanár döntése alapján – a kötelező olvasmányok kivételével – vagy a művet olvastatja el a diákokkal, vagy annak feldolgozását nézik meg.

9–10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegyet kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédképesség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az

irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

Magyar nyelvből a 10. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismereteinek felmérése ajánlott.

A 9–10. ÉVFOLYAM TANANYAG TARTALMA:

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	
A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói	A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei A reklámok hatása nyelvhasználatunkra Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem
A személyközi kommunikáció	
A nem nyelvi jelek	
A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói	
A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre	
Médiaműfajok	
A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv	
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	
A nyelv mint jelrendszer	A jelnyelvek (pl.: a síketek jelelése) Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival A hangok hangulata, hangszimbolika
A nyelvi szintek	
A magyar nyelv hangrendszere	
Hangkapcsolódási szabályszerűségek	

A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)	A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkcióik
A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonzszók	Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása
A szó szerkezetek (szintagmák)	A szófajváltás, a többszófajúság
A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai	Rendszermondat, szövegmondat
Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők	Mondatok elemzése szerkezeti rajzzal
Az összetett mondat	A szinteződés, tömbösödés a mondatban
Az alárendelő összetett mondatok	
A mellérendelő összetett mondatok	
A többszörösen összetett mondatok	
III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	
A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet	Szövegsemantika
A szöveg típusai, a szöveg szerkezete	A szöveg és a szöveget kiegészítő, nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata
A szövegkohézió (lineáris és globális)	Szöveg és vizualitás: képversek, konkrét költészet
A szöveg kifejtettsége	Intertextualitás: a szövegek transzformációi (pl. mém)
Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)	
Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szintek szerint	
A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták	
Az esszé	
A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)	
Az intertextualitás	
A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében	
IV. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok	
A stílus fogalma és hírértéke	Mindennapi stilisztikánk: társadalmi elvárások és megnyilatkozásaink stílusa
A stílus kifejező ereje	Stílusparódia
Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus	Korstílusok, stílusirányzatok Az írásképek stilisztikai hatásai

Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)	Egyéni szóalkotások stilisztikai hatása Összetett képrendszerek, képi hálózatok, jelképrendszerek
A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)	
Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés	
Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/)	
Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben	

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT ALKOTÓK, MŰVEK
I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	
A) Az irodalom és hatása	
Karinthy Frigyes: A cirkusz	Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek)
B) Szerzők, művek párbeszéde	
Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal	
C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei	
Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)	Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger
D) Műnemi-műfaji rendszer	
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	
A) Az ősi magyar hitvilág	
Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)	Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa)

Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)	Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek) Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)
B) A görög mitológia	
A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olimposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)	További görög mítoszok: Hésziodosz: Istenek születése (részletek) Hésziodosz: Munkák és napok (részletek) A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában
C) Egyéb teremtésmítosz	
Babiloni teremtésmítosz (részlet)	
III. A görög irodalom	
A) Az epika születése	
Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)	
B) A görög líra, az időmértékes verselés	
Alkaios: Az állam hajója	Szemelvények az antik görög lírából
Alkaios: Bortal	
Szapphó: Aphroditéhez	
Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka	
Anakreón: Töredék a halálról	
Anakreón: Gyűlölöm	
C) A görög dráma	
Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné	Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüsizisztraté
IV. A római irodalom	
A) A polgárháborúk kora	
Catullus: Gyűlölök és szeretek	Catullus: Éljünk, Lesbia
B) Augustus kora	
Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)	Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoénak Horatius: Licinius Murenához
Vergilius: IX. ecloga	
Horatius: Thaliarchushoz	
Ovidius: Átváltozások	
Pygmalion	
V. A Biblia mint kulturális kód	
A) Az Ószövetség (részletek)	

a) Történeti könyvek	
Mózes első könyvéből részletek:	Szemelvények az Ószövetségből Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban
• Teremtéstörténet	
• József	
Mózes második könyvéből részletek:	
• Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat	
b) Tanító könyvek	Az Ószövetség és a film Ridley Scott: Exodus vagy Roger Young: Mózes (vagy más Ószövetség-feldolgozás)
• Zsoltárok könyve (23., 42.)	
	Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarroti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei)
B) Újszövetség (részletek)	
a) Az „örömhír”	
Máté evangéliumából részletek:	Szemelvények az Újszövetségből Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban
• Jézus Krisztus születése, megkeresztelése	
• Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata	Karinthy: Barabbás
• Passió-történet	
• Jézus feltámadása	Az Újszövetség és a film Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés (vagy más Újszövetség-feldolgozás)
Lukács evangéliumából (részletek):	
• Az irgalmas samaritánus	Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)
• A tékozló fiú	
Pál apostol Szeretethimnusza	
VI. A középkor irodalma	
A) Egyházi irodalom	
a) Epika:	Umberto Eco: A rózsza neve Szent Erzsébet legendája (részlet) Szent Margit legendája (részlet) Szent Gellért püspök legendája (részlet) Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről
Szent Ágoston: Vallomások (részlet)	
Halotti beszéd és könyörgés	
b) Líra	
Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról	
Ómagyar Mária-siralom	

B) Lovagi és udvari irodalom	
a) Epika	
Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)	Kálti Márk: Képes krónika (részlet)
	Irodalom és film Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp
b) Líra	
Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán	Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden
C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)	Irodalom és képzőművészet Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái
D) A középkor világi irodalma	
vágánsköltészet Carmina Burana (részlet)	Irodalom és zene Carl Orff: Carmina Burana
François Villon: A nagy testamentum (részletek)	Irodalom és színház Szakácsi Sándor – Őze Áron: A cella
VII. A reneszánsz irodalma	
A) A humanista irodalom	
a) Líra	Petrarca: Daloskönyv (részletek)
Petrarca: Pó, földi kérgem	Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz
Portré: Janus Pannonius	Janus Pannonius: Búcsú Váradtól
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete	Janus Pannonius: Mars istenhez békességért
Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról	Janus Pannonius: A saját lelkéhez
b) Epika	
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella	Boccaccio: Dekameron (részletek)
B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése	Irodalom és film Eric Till: Luther (részlet)
a) Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)	Reményik Sándor: A fordító Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers)
b) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár	
c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)	Irodalom és film Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet)

C) A reformáció világi irodalma	
a) Históriás énekek Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)	Szemelvények a magyar reformáció irodalmából
b) Széphistóriák Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)	
	A regény születése Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)
D) Líra a reformáció korában	
a) Portré: Balassi Bálint	
Balassi Bálint: Egy katonaének	További Balassi-versek További Shakespeare-szonettek
Balassi Bálint: Borivóknak való	
Balassi Bálint: Adj már csendességet...	
Balassi Bálint: Hogy Júliára talál	
b) William Shakespeare : LXXV. szonett	
E) Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában	
William Shakespeare : Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi	Irodalom és film Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia (vagy más feldolgozás)
	Irodalom és film Franco Zeffirelli: Hamlet (vagy más feldolgozás)
VIII. A barokk és a rokokó irodalma	
A) Epika	
a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)	
b) Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz	
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)	
c) Levél	

Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)
d) Tudományos élet	
Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)	Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)
B) A kuruc kor lírája: művek, műfajok	
Rákóczi-nóta	
Őszi harmat után	
IX. A felvilágosodás irodalma	
A) Az európai felvilágosodás	
a) Epika	
Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)	Montesquieu: Perzsa levelek (részlet)
Voltaire: Candide (részletek)	Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet) Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet) Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet) Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet)
b) Színház- és drámatörténet	
A francia klasszicista dráma	
Irodalom és színház Molière: A fősvény vagy Tartuffe	Irodalom és színház Jean Racine: Phaedra (részlet) Pierre Corneille: Cid (részlet) Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet)
Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)	Irodalom és színház A német későklasszicista, koraromantikus dráma Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma
c) Líra	
Robert Burns: John Anderson	William Blake: A tigris
Robert Burns: Falusi randevú	William Blake: A bárány
	Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály
B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	
a) Epika	

Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)	Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet) Kármán József: Fanni hagyományai (részletek) Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet) Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek)
b) Líra	
Kazinczy Ferenc: Tövises és virágok (részletek)	Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor
Portré: Csokonai Vitéz Mihály	Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete
	Csokonai Vitéz Mihály: A feredés
Csokonai Vitéz Mihály: Az estve	Csokonai Vitéz Mihály: Az anákreoni versek
Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság	Csokonai Vitéz Mihály: Jövendölés az első oskoláról a Somogyban
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Csokonai Vitéz Mihály: A tihanyi Ekhóhoz
Csokonai Vitéz Mihály: Szerелеmdal a csikóbőrös kulacshoz	Csokonai Vitéz Mihály: A vidám természetű poéta
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	
Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz	
C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban	
a) Líra	
Portré: Berzsenyi Dániel	
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem	Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet)
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz	Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.) Berzsenyi Dániel: Horác
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél	Berzsenyi Dániel: Vitkovics Mihályhoz
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)	Berzsenyi Dániel: Búcsúzás Kemenes-aljától
Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)	Berzsenyi Dániel: Napóleonhoz
Portré: Kölcsey Ferenc	Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa!
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Kölcsey Ferenc: Bortal
Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas	Kölcsey Ferenc: Csolnakon
Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala	
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke	
b) Epika	
Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)	Kölcsey Ferenc: Mohács (részlet)
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	

c) Színház és dráma	
Katona József: Bánk bán	Irodalom és zene Erkel Ferenc: Bánk bán
	Irodalom és tévéjáték Kisfaludy Károly: A kérők Bohák György: A kérők
X. A romantika irodalma	
a) Az angolszász romantika	
George Byron egy szabadon választott művéből részlet	
Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)	Irodalom és film Richard Thorpe: Ivanhoe
	Irodalom és film/tévéjáték Jane Austen: Büszkeség és balítélet Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet vagy: más Jane Austen-regény adaptációja
Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság	Edgar Allan Poe: A kút és az inga Edgar Allan Poe: A fekete macska Edgar Allan Poe: A holló
b) A francia romantika	
Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)	Irodalom és film/zene Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame vagy Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása
	Irodalom és film/zene Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása
c) A német romantika	
Heinrich Heine: Loreley	Heinrich Heine: A dal szárnyára veszek Heinrich Heine: Memento
d) Az orosz romantika	
Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)	Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma
e) A lengyel romantika	
Adam Mickiewicz: A lengyel anyához	Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)

XI. A magyar romantika irodalma	
A) Életművek a magyar romantika irodalmából	
a) Vörösmarty Mihály	
	Epika
	Zalán futása (Első ének, részlet)
– Líra	Magyarország címere
Szózat	Virág és pillangó
Gondolatok a könyvtárban	Liszt Ferenchez
A merengőhöz	Az élő szobor
Az emberek	Ábránd
Előszó	Fóti dal
A vén cigány	
– Drámai költemény	
Csongor és Tünde	
b) Petőfi Sándor	
– Líra	
A négyökrös szekér	Hortobágyi kocsmárosné
A bánat? egy nagy oceán	Isten csodája
A természet vadvirága	A virágnak megtiltani nem lehet
Fa leszek, ha...	Szeget szeggel
Reszket a bokor, mert...	Csokonai
Minek nevezzetek?	Megy a juhász számáron
	Szeptember végén
Egy gondolat bánt engemet	Beszél a fákkal a bús őszi szél
	Várady Antalhoz
A puszta, télen vagy Kis-Kunság	Európa csendes, újra csendes
A XIX. század költői	Pacsirtaszót hallok megint
Fekete-piros dal	Szabadság, szerelem
– Epika	
A helység kalapácsa (részlet)	Úti levelek (részletek)
Az apostol (részlet)	
c) Jókai Mór	
– Elbeszélések	
A tengerszem tündére	A megölt ország
A huszti beteglátogatók	A debreceni kastély
	A magyar Faust
	Két menyegző

– Regények	
Az arany ember	Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Várkonyi Zoltán: Kárpáthy Zoltán vagy Várkonyi Zoltán: Fekete gyémántok
B) Tudományos élet a romantika korában	
Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)	Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégibb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet)
Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigóné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek

Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy ocean...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

A 9–10. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 238 óra

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3–4 óra javasolt elosztása:

9. évfolyamon: 1 óra nyelvtan, 2 óra irodalom.

10. évfolyamon: 1 óra nyelvtan, 3 óra irodalom.

A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
MAGYAR NYELV	
I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	11
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	18

III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	13
IV. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszközök, szóképek, alakzatok	12
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7-7 óra	14
Összes óraszám:	68
MAGYAR IRODALOM	
I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	4
A) A művészet fogalma, művészeti ágak. Művészet és irodalom. Az irodalom születése, hatása. Az irodalmi kommunikáció	1
B) Szerzők, művek párbeszéde – a művészet	1
C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei	1
D) Műnemi-műfaji rendszer	1
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8
A) <i>Az ősi magyar hitvilág</i>	3
B) <i>A görög mitológia</i>	4
C) <i>Egyéb teremtménymítosz - Babiloni teremtménymítosz</i>	1
III. A görög irodalom	11
A) <i>Az epika születése</i>	4
B) <i>A görög líra, az időmértékes verselés</i>	3
C) <i>A görög dráma</i>	4
IV. A római irodalom	4
	12

V. A Biblia mint kulturális kód	
	5
<i>A) Az Ószövetség</i>	
	7
<i>B) Újszövetség</i>	
	11
VI. A középkor irodalma	
	3
<i>A) Egyházi irodalom</i>	
	2
<i>B) Lovagi és udvari irodalom</i>	
<i>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</i>	3
<i>D) A középkor világi irodalma</i>	3
	16
VII. A reneszánsz irodalma	
	4
<i>A) A humanista irodalom</i>	
	2
<i>B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra</i>	
	2
<i>C) A reformáció világi irodalma</i>	
<i>D) Líra a reformáció korában</i>	4
<i>E) Dráma a reformáció korában</i>	4
VIII. A barokk és a rokokó irodalma	7
<i>A) Epika</i>	5
<i>B) A kuruc kor lírája: műfajok, művek</i>	2
IX. A felvilágosodás irodalma	28
<i>A) Az európai felvilágosodás</i>	9
<i>a) Epika</i>	5
<i>b) Dráma</i>	3
<i>c) Líra</i>	1
<i>B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</i>	8
<i>a) Epika</i>	2
<i>b) Líra</i>	6
<i>C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</i>	11

a) <i>Líra</i>	8
b) <i>Epika</i>	1
c) <i>Dráma</i>	2
X. A romantika irodalma	9
a) <i>Az angolszász romantika</i>	3
b) <i>A francia romantika</i>	2
c) <i>A német romantika</i>	1
d) <i>Az orosz romantika</i>	2
e) <i>A lengyel romantika</i>	1
XI. A magyar romantika irodalma I.	26
A) Életművek a magyar romantika irodalmából I.	25
a) <i>Vörösmarty Mihály</i>	8
b) <i>Petőfi Sándor</i>	10
c) <i>Jókai Mór</i>	7
B) Irodalomtudomány a romantika korában	1
Szabadon felhasználható órák (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 17-17 óra	34
magyar irodalom óraszám	170
Magyar nyelv és irodalom összes óraszám:	238

Magyar nyelv

TÉMAKÖR: Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális

kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása
- A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése
- A kommunikáció tényezői

- A kommunikációs célok és funkciók
- A kommunikáció jelei
- A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályai
- A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés

FOGALMAK

kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.

TÉMAKÖR: A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása
- Kreatív nyelvi fejlesztés
- A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei
- A szavak és osztályozásuk
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban
- A szószerkezetek
- A mondatrészek
- A mondatok csoportosítása
- Szórend és jelentés
- Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is

FOGALMAK

nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat

szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései

TÉMAKÖR: A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése
- A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban
- A szövegelemző képességek fejlesztése
- A szöveg fogalma, jellemzői
- A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői
- A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek
- A szövegértélem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje
- Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői
- Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás
- A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése
- A helyesírási készség fejlesztése
- Helyesírási szótárak használatának tudatosítása
- A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák
- Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos
- Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás
- A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.
- Az esszé

FOGALMAK

szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé

TÉMAKÖR: Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszközök, szóképek, alakzatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A stílus szerepének tudatosítása
- A stílári különbségek felfedeztetése
- Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor

- A stílus, a stilisztika, a stílustípusok
- A stílusérték
- A stílushatás
- Stílusgyakorlatok
- A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése
- Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben
- A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása
- A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása
- A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése
- Szótárhasználat fejlesztése
- A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői
- A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek
- A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező
- Motivált és motiválatlan jelentés
- A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk
- A mondat- és szövegjelentés

FOGALMAK

stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés

IRODALOM

TÉMAKÖR: I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése
- Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei
- Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban

FOGALMAK

művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ

TÉMAKÖR: II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS CÉLOK

- A mítoszok kulturális jelentőségének megértése
- Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben
- Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék
- Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése
- Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban
- A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy
- Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése
- A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése
- A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.

FOGALMAK

szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitas, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus

TÉMAKÖR: III. A görög irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján
- Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból
- Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaios, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból).
- A szerzőkhöz, illetve hősekhez kapcsolódó toposzok megismerése
- Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen,

- Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
- Különféle magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.

FOGALMAK

eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis

TÉMAKÖR: IV. A római irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek.
- A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése
- Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata;
- Irodalmi műfajok, versformák megismerése;
- A görög és római kultúra viszonyának értelmezése;
- **A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás);**

FOGALMAK

imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica

TÉMAKÖR: V. A Biblia mint kulturális kód

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése
- Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése
- Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeten átívelő, alapvető kódjához
- Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban
- A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban
- A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma
- A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok

FOGALMAK

Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtetéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis

TÉMAKÖR: VI. A középkor irodalma

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése
- Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz
- A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban
- A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése
- Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése
- A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése
- Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante)
- Dante és Villon életműve jelentőségének megértése

FOGALMAK

középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron

TÉMAKÖR: VII. A reneszánsz irodalma

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 18 óra

A, A humanista irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése
- Petrarca-sonett megismerése
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

reneszánsz, humanizmus, reformáció, sonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers

B, A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvi kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

C, A reformáció világi irodalmából

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése
- A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése
- A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése
- A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése

FOGALMAK

bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia

D, Líra a reformáció korában

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai
- Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban
- A szonett formái változása Shakespeare-nél
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével.

FOGALMAK

Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett

E, Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására
- A színházi kultúra alapvető változásai a görög színházról a shakespeare-i színházig
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése

- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása
- Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása

FOGALMAK

blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia

TÉMAKÖR: VIII. A barokk és a rokokó

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése,
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat

TÉMAKÖR: IX. A felvilágosodás irodalma

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 29 óra

A, Az európai felvilágosodás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben
- Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése

- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából
- A klasszicizmus esztétikai háttere, főbb sajátosságai
- A felvilágosodás mint mozgalom és mint esztétikai irányzat

FOGALMAK

felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény

B, A felvilágosodás korának magyar irodalmából: rokokó, klasszicizmus, szentimentalizmus

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal

C, A klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése

- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségeként is értelmezett irodalomban
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével

FOGALMAK

nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet

TÉMAKÖR: X. A romantika irodalma

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben
- Az európai irodalom nagy korstílus jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése
- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílus időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből

FOGALMAK

korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember

TÉMAKÖR: X. A magyar romantika irodalma

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 26 óra

A, Életművek a magyar romantika irodalmából

a, Vörösmarty Mihály

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADAZOK ÉS ISMERETEK

- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségeként is értelmezett irodalomban
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása

FOGALMAK

rapszódia, drámai költemény

b, Petőfi Sándor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén
- Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése
- A költő epikájának (*Az apostol*, *A helység kalapácsa*) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül
- Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai
- A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében
- Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében
- A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése
- A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben

FOGALMAK

népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz

c, Jókai Mór

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása

- Legalább egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe
- A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése
- Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal
- Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemzés alapfogalmainak segítségével

FOGALMAK

irányregény, utópia, szigetutópia

B, Irodalomtudomány a romantika korában

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

FOGALOM

nemzeti szemlélet, korszerű népiesség

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi,

esztétikai kérdésfelvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „*A XX. századi történelem az irodalomban*” című anyagrész. A *témakör* oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmusait. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvműveinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.

- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejtetni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésfelvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

A 11-12. ÉVFOLYAM TANANYAG TARTALMA:

Magyar Nyelv	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TÉMÁK
I. Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma	Retorika az ókorban Retorika a középkorban
A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései	Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása
A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik	A szójáték és a retorika Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában.
Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok	Az előadás szemléltetésének módjai
Az érvelés módszere	(bemutatás, prezentáció).
A retorikai szövegek kifejezőeszközei	
A kulturált vita szabályai	
A befolyásolás módszerei	
II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	

A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során	A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont Kommunikáció és pragmatika
A társalgás udvariassági formái	
A beszédaktus	
Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	
III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	
A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer	A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában
A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés	A nyelv szerepe a memória alakításában
A beszéd mint cselekvés	
A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	
IV. Szótárhasználat	
V. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	
A magyar nyelv rokonságának hipotézisei	A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.)
A magyar nyelvtörténet korszakai	
Nyelvemlékek	
A szókészlet változása a magyar nyelv történetében	
Nyelvújítás	A nyelvhasználat korszerű formái Nyelvi változások a Neumann-galaxisban
VI. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	
Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek	Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései
Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma	
Nyelvünk helyzete a határon túl	
Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés	
VII. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismételtes	

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT ALKOTÓK, MŰVEK
I. A klasszikus modernség irodalma	
A) A nyugat-európai irodalom	
	Charles Dickens: Twist Olivér
a) Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)	Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás)
	Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek
b) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)	
B) Az orosz irodalom	
a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg	Nyikolaj Vasziljevics Gogol: Az orr
b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek)	
c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála	Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása)
d) Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi	Irodalom és színház Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja)
C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	
a) Charles Baudelaire	
A Romlás virágai – Előszó	Egy dög
Az albatrosz	Kapcsolatok
b) Paul Verlaine	

Őszi chanson	Holdfény
Költészet	
c) Arthur Rimbaud	
A magánhangzók szonettje	Kenyérlesők A részeg hajó (részlet)
D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
a) Arany János	
• Epika	Toldi szerelme (részletek)
Toldi estéje	Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek) A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri-hántás
• Balladák	
Ágnes asszony	
V. László	
Vörös Rébék	
• Líra	
Fiamnak	Visszatekintés
Letésem a lantot	Széchenyi emlékezete
Kertben	Az örök zsidó
Epilógus	Őszikék
Kozmopolita költészet	Tamburás öreg úr
Mindvégig	Sejtelek A tölgyek alatt
b) Mikszáth Kálmán	Tímár Zsófi özvegysége
Az a fekete folt	Hova lett Gál Magda
Bede Anna tartozása	Szegény Gélyi János lovai
A bágyi csoda	
Beszterce ostroma	Irodalom és tévéjáték Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)
2. Színház- és drámatörténet	
Madách Imre: Az ember tragédiája	Mózes
3. Személyek a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	
a) Tompa Mihály	

A gólyához	Népdal
A madár, fiaihoz	
b) Gárdonyi Géza	
Az én falum (részletek)	Az Isten rabjai (részlet)
A láthatatlan ember (részlet)	
c) Vajda János	
Húsz év múlva	A virrasztók Az üstökös
	Reviczky Gyula
	Magamról
	Schopenhauer olvasása közben
II. A magyar irodalom a XX. században	
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	
a) Herczeg Ferenc	
Az élet kapuja	A hét sváb (részlet)
Fekete szüret a Badacsonyon	
Színház- és drámatörténet:	Irodalom és színház
Bizánc	Kék róka (részlet)
b) Ady Endre	A Tisza-parton
Góg és Magóg fia vagyok én...	Lédával a bálban
Héja-nász az avaron	Vér és arany
Harc a Nagyúrral	Sem utódja, sem boldog őse...
Új vizeken járok	Az eltévedt lovas
Az ős Kaján	Elbocsátó szép üzenet
A Sion-hegy alatt	Sípja régi babonának
Az Úr érkezése	Köszönöm, köszönöm, köszönöm
Kocsi-út az éjszakában	Ember az embertelenségben
Emlékezés egy nyár-éjszakára	A Hortobágy poétája
Őrizem a szemed	Párisban járt az Ősz
c) Babits Mihály	
In Horatium	A Danaidák
A lírikus epilógja	Húsvét előtt
Esti kérdés	Örök kék ég a felhők mögött (részlet)
Jobb és bal	Ádáz kutyám

Mint különös hírmondó...	A gazda bekeríti házát
Ősz és tavasz közt	Csak posta voltál
Jónás könyve; Jónás imája	Balázsolás A gólyakalifa (részlet) Cigány a siralomházban
d) Kosztolányi Dezső	
A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe)	Számadás Vörös hervadás Októberi táj
Boldog, szomorú dal	Marcus Aurelius
Őszi reggeli	Esti Kornél éneke
Halotti beszéd	
Hajnali részegség	
Édes Anna	Irodalom és film Kosztolányi Dezső: Pacsirta Ranódy László: Pacsirta
Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól	Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás A fürdés A kulcs
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából	
a) Móricz Zsigmond	
Tragédia	Judith és Eszter
Úri muri	Barbárok Tündérkert (részlet)
b) Wass Albert	
Adjátok vissza a hegyeimet!	Irodalom és film Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet!
Üzenet haza	A funtineli boszorkány (részlet)
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói	
a) Juhász Gyula	
Tiszai csönd	Halotti beszéd
Anna örök	Utolsó vacsora

	Szerelem
b) Tóth Árpád	
Esti sugárkoszorú	Kisvendéglőben
Lélektől lélekig	Elégia egy rekettyebokorhoz
Isten oltó-kése	Jó éjszakát Álarcosan
c) Karinthy Frigyes	
Így írtok ti (részletek)	Tanár úr, kérem (részletek)
Találkozás egy fiatalemberrel	Utazás a koponyám körül (részlet) Előszó
	Szerb Antal
	Budapesti kalauz marslakók számára Utas és holdvilág (részlet)
III. A modernizmus irodalma	
A) Avantgárd mozgalmak	
a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút	Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok; Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz
b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)	
B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	
a) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)	Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet)
	Gottfried Benn: Kék óra
	Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer
C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	
a) Franz Kafka: Az átváltozás	Franz Kafka: A per (részletek)
b) Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló	Irodalom és tévésorozat: Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita
D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	

Irodalom és színház Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázs mama	Irodalom és film Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgozás)
Samuel Barclay Beckett: Godot- ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus	
E) A posztmodern világirodalom	
a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek)	Irodalom és film Jiří Menzel: Sörgyári capriccio
b) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)	Jorge Luis Borges: Bábeli könyvtár
	Julio Cortázar: Összefüggő parkok
IV. A magyar irodalom a XX. században II.	
Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	
József Attila	
Nem én kiáltok	Szegényember balladája
Reménytelenül	Medáliák (részlet)
Holt vidék	Istenem
Óda	Tiszta szívvel
Flóra	Áldalak búval, vigalommal
Kései sirató	Tedd a kezed
A Dunánál	Téli éjszaka
Tudod, hogy nincs bocsánat	Eszmélet
Nem emel föl	Levegőt!
(Karóval jöttél...)	Kész a leltár
	Gyermekké tettél
	Születésnapomra
	Nagyon fáj
	(Talán eltűnök hirtelen...)
	(Íme, hát megelétem hazámat...)
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából	
a) Örkény István	

Egyperces novellák (részletek)	
b) Szabó Magda	
Az ajtó	Irodalom és film Szabó István: Az ajtó
c) Kányádi Sándor	
Fekete- piros	Dél keresztje alatt
Halottak napja Bécsben	Csángó passió
Sörény és koponya (részlet)	Hiúság
Valaki jár a fák hegyén	Kuplé a vörös villamosról
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából	
a) Metszetek: egyéni utakon	
Krúdy Gyula	
Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út	Irodalom és film Huszárik Zoltán: Szindbád
Szabó Dezső	
Feltámadás Makucskán	Az elsodort falu (részletek)
Weöres Sándor	
Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)	Psyché (részletek)
b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Szabó Lőrinc	
Semmiért Egészen	Kalibán
Mozart hallgatása közben	Dsuang Dszi álma Különbéke Tücsökzene (részletek)
Radnóti Miklós	
Járkálj csak, halálraítélt!	Első ecloga
Hetedik ecloga	Tétova óda
Erőltetett menet	Nem bírta hát...
Razglednicák	Levél a hitveshez
	Töredék A la recherche
	Márai Sándor:

	Szindbád hazamegy (részlet)
	Halotti beszéd
	Ottlik Géza
	Iskola a határon (részlet)
	Buda (részlet)
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	
Dsida Jenő	
Nagycsütörtök	Psalmus Hungaricus (részletek)
Arany és kék szavakkal	
Reményik Sándor	
Halotti beszéd a hulló leveleknek	Ahogy lehet
Eredj, ha tudsz (részlet)	
Áprily Lajos	
Tavaszi a házsongárdi temetőben	Holló-ének
Március	Kolozsvári éjjel
	Kós Károly
	Varjú-nemzetség (részlet)
	Nyirő József
	Madéfalvi veszedelem (részlet)
	Gion Nándor
	A kárókatona még nem jöttek vissza
	Kovács Vilmos
	Holnap is élünk
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	
Nagy László	Gyöngyszoknya (részlet)
Ki viszi át a Szerelmet	Himnusz Minden időben
Adjon az Isten	Csodafiú szarvas
	Tűz
e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói	
Pilinszky János	
Halak a hálóban	Harbach 1944
Apokrif	Agonia christiana

Négysoros	Nagyvárosi ikonok
	Nemes Nagy Ágnes
	A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája
	Mándy Iván
	Irodalom és film Mándy Iván: Régi idők focija Sándor Pál: Régi idők focija
	f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból
Illyés Gyula Puszták népe (részlet)	Sinka István
	Fekete bojtár vallomásai (részlet)
	Csoóri Sándor
	Tudósítás a toronyból (részlet) Anyám fekete rózsza Anyám szavai
	<i>Metszetek a magyar posztmodern irodalomból</i>
	Tandori Dezső
	Horror Töredék Hamletnek Táj két figurával Egy talált tárgy megtisztítása
	Hajnóczy Péter
	A fűtő (részletek) M (részletek) A halál kilovagolt Perzsiából (részletek)
	Esterházy Péter
	Termelési kisssregény (részlet) Harmonia caelestis (részlet)
	D) Színház- és drámatörténet
a) Örkény István: Tóték	Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!
	Németh László: A két Bolyai (részlet)

b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)	Szabó Magda: A macskák szerdája
	Sütő András: Advent a Hargitán
	Csurka István: Házmestersirató
	Gyurkovics Tibor: Nagyvizit
V. A XX. századi történelem az irodalomban	
a) Trianon	
• Juhász Gyula: Trianon	• Babits Mihály: A repülő falu
• Vértő Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)	• Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)
Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)	• Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás
b) Világháborúk	
• Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...	Magyar katonák dala
	Alexis levele Alexandrához
	Polcz Alaine: Asszony a fronton
c) Holokauszt	
• Szép Ernő: Emberszag (részlet)	Irodalom és film Török Ferenc: 1945
• Tadeusz Borowski: Kővilág	Irodalom és film Roberto Benigni: Az élet szép
	Irodalom és film Kertész Imre: Sorstalanság Koltai Lajos: Sorstalanság
d) Kommunista diktatúra	
• Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek)	Irodalom és film Bacsó Péter: A tanú Bereményi Géza: Eldorádó
	Faludy György: Kihallgatás
	Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetcsoport (részlet)
	Irodalom és film Michael Radford: 1984
e) 1956	
• Nagy Gáspár	Irodalom és film

Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából	Gothár Péter: Megáll az idő
	Irodalom és film Szilágyi Andor: Mansfeld
	Albert Camus: A magyarok vére (részlet)
• Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd	
VI. Metszetek a kortárs magyar irodalomból	
A szaktanár által <u>szabadon választott</u> írók, művek	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykörösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában

Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

A 11–12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 256 óra

A 11. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.

A 12. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.

A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

TÉMAKÖR NEVE	JAVASOLT ÓRASZÁM
MAGYAR NYELV	
Retorika- a beszédformák, a beszéd felépítése, az érvelés	11
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási fordulók, beszédaktus, együttműködési elv	7
Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7
Szótárhasználat	2
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvm emlékek	6
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	10

Szabadon felhasználható óra – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, évfolyamonként 7, illetve 6 óra	13
Összes óraszám:	64
IRODALOM	
TÉMAKÖR NEVE	
I. A klasszikus modernség irodalma	38
A) A nyugat-európai irodalom	5
B) Az orosz irodalom	5
C) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai	3
D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	25
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
a) Arany János	10
b) Mikszáth Kálmán	6
2. Színház- és drámatörténet	5
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	4
II. A magyar irodalom a XX. században	44
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	30
a) Herczeg Ferenc	5
b) Ady Endre	9
c) Babits Mihály	8
d) Kosztolányi Dezső	8

B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából</i>	9
a) Móricz Zsigmond	5
b) Wass Albert	4
C) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.</i>	5
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Juhász Gyula	3
Tóth Árpád	
Karinthy Frigyes	2
III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	17
A) <i>Avantgárd mozgalmak</i>	3
B) <i>A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i>	3
C) <i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>	4
D) <i>Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i>	4
E) <i>A posztmodern világirodalom</i>	3
IV. A magyar irodalom a XX. században II.	42
A) <i>Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i>	9
József Attila	9
B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából I.</i>	7
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)	2
b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)	2
c, Kányádi Sándor	3

C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	23
a) Metszetek: egyéni utakon	
Szabó Dezső	2
Krúdy Gyula	2
Weöres Sándor	2
b) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	2
Radnóti Miklós	4
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László	
e) Metszet a tárgyias irodalomból	2
Pilinszky János	
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	1
Illyés Gyula	
D) Színház- és drámatörténet	3
Örkény István	2
Szabó Magda	1
V. A XX. századi történelem az irodalomban	8
a) Trianon	2
b) Világháborúk	1
c) Holokauszt	2
d) Kommunista diktatúra	1

e) 1956	2
VI. Kortárs magyar irodalom	5
VII. Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására (11. évfolyamon 20, 12. évfolyamon 18 óra)	38 óra
Összes óraszám:	192
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM ÖSSZES ÓRASZÁM:	256

MAGYAR NYELV

TÉMAKÖR: Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban
- A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése
- Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése
- A szónok tulajdonságai, feladatai
- A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig
- Az érv, érvelés, cáfolat megértése
- Az érvelési hibák felfedeztetése
- A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása
- Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása

FOGALMAK

retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése

TÉMAKÖR: Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése
- A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel
- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése

FOGALMAK

megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv

TÉMAKÖR: Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban
- a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek
- a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése
- a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya
- nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása

FOGALMAK

Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv

TÉMAKÖR: Szótárhasználat

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszlótár

FOGALMAK

értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése

- A magyar nyelv rokonságának megismerése
- Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban
- Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével
- Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése
- Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata
- A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása
- A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése
- A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái
- A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek
- A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (*A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom*)
- A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása

FOGALMAK

nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet

TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása
- A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése
- A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése
- A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata

FOGALMAK

nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek

TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A rendszerező képesség fejlesztése

- Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása
- A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismételése

IRODALOM

TÉMAKÖR: I. A klasszikus modernség irodalma (A,B,C,D)

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 38 ÓRA

A. A realizmus a nyugat-európai irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

B. A realizmus az orosz irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A.+B.)

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása
- A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján
- A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése
- Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével
- Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése
- Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban
- A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése

FOGALMAK

klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma

C. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése
- A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása
- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele
- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)

FOGALMAK

szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, színesztézia, kiátkozott költő

D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában

1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából

a) Arany János

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján
- Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek)
- Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése
- A költő epikájának (*Toldi estéje*, *Buda halála*) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével
- A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében
- Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék)
- Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása
- Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése

- Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése

FOGALMAK

ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus

b, Mikszáth Kálmán

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása
- A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában
- Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban
- A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése
- Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása
- Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben

FOGALMAK

különc, donquijoteizmus

2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének közös órai feldolgozása
- A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése
- A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása
- Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)
- Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben

FOGALMAK

emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter

3. Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából
Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal

TÉMAKÖR: II. A magyar irodalom a XX. században (A,B, C)

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 44 óra

A, Életművek a XX. század magyar irodalmából

i. Herczeg Ferenc

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

FOGALMAK

Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű

ii. Ady Endre

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái
- Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében
- A szimbólumok újszerű használata az életműben
- A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése
- Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése
- Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból
- Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával
- A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása
- A Nyugat születése, jelentőségének felismerése
- Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása

FOGALMAK

szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés

c, Babits Mihály

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra (6-8)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével
- Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése
- Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása
- Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával
- Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei
- Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége

FOGALMAK

filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia

d, Kosztolányi Dezső

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
- A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által
- Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése
- A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában
- A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
- Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)

FOGALMAK

homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

B, Portrék a XX. század magyar irodalmából I.

TÉMAKÖR: a, Móricz Zsigmond

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TÉMAKÖR: b, Wass Albert

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /a) + b)/

- Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata
- A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével

- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti háttérének feltárása
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben
- A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása

FOGALMAK

naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom

C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói

a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

c) Karinthy Frigyes

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /a)+b)+c)/

- Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmodok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- Az *Így írtok ti* irodalmi jelentőségének megértése
- A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia

TÉMAKÖR: III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma (A,B,C,D,E)

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

A. Avantgárd mozgalmak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

E. A posztmodern világirodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A,B,C,D, E)

- Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése
- Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben
- Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása
- Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése
- A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.
- Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése
- Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése
- Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése
- A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.
- Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai

FOGALMAK

dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern

TÉMAKÖR: IV. A magyar irodalom a XX. században II.

JAVASOLT ÓRASZÁM: 41 óra

A, Életmű a XX. század magyar irodalmából II.

József Attila

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével
- József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása
- Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal
- A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai
- József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata
- József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)
- Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása

FOGALMAK

tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd

B, Portrék a XX. század magyar irodalmából II.

a, Örkény István

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

b, Szabó Magda

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

c, Kányádi Sándor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (B - a,+b,+c,)

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg

- Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK:

groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziság

C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.

iii. Metszetek: egyéni utakon

Szabó Dezső, Krúdy Gyula és Weöres Sándor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra (2-2-2)

b, Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói

Szabó Lőrinc

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

Radnóti Miklós

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból

Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából

Nagy László

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

e, Metszet a tárgyias irodalomból

Pilinszky János

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (C- a,+b,+c,+d,+e,)

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg.

- Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében
- Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom

D, Színház- és drámatörténet

Örkény István

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

Szabó Magda

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése
- Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal
- Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban
- A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése
- A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése

FOGALMAK: totalitárius, történelmi dráma

TÉMAKÖR: V. A XX. századi történelem az irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

a, Trianon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

b, Világháborúk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

c, Holokauszt

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

d, Kommunista diktatúra

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

e, 1956

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (a,+b,+c,+d,+e,)

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
- Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése

TÉMAKÖR: VI. Kortárs magyar irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK 9-12. ÉVFOLYAM

A pedagógia történetében nagyon sokféle tanulási és oktatási stratégia létezik. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. Gondolkodni és beszélni tanít (Babits, 1908.). A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék: az

irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok, stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 3. szakaszának 1-2. évében (9-10. évfolyam) a javasolt tanulásszervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció. Javasolt az összetett gondolkodás kialakítása tanári kalauzzsal.

A képzés 3. szakaszának 3-4. évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Ajánlott a hagyományos és digitális technikák bekapcsolása a tananyag-feldolgozásba, az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulásszervezési módok

Javasolt a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Továbbra is javasolt: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasolt az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás, gondolattérképek, fürtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási

módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

Matematika

A 9–10. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszám 204 óra. Az egyes témakörökhöz írt óraszámok javaslatok. Az új ismeretek a teljes óraszám négyötöd része alatt a legtöbb tanuló számára elsajátíthatók, így a fennmaradó órák felhasználhatók ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra és számonkérésre.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Halmazok	10
Matematikai logika	10
Kombinatorika, gráfok	12
Számhalmazok, műveletek	8
Hatvány, gyök	14
Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során	10
Arányosság, százalékszámítás	12
Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek	18
Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	12
A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	16
Geometriai alapismeretek	8
Háromszögek	16
Négyszögek, sokszögek	10
A kör és részei	10
Transzformációk, szerkesztések	20
Leíró statisztika	10
Valószínűség-számítás	8
Összes óraszám:	204

Témakör: Halmazok

Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- véges halmazok elemszámát meghatározza;
- alkalmazza a logikai szita elvét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott halmazt diszjunkt részhalmazaira bont, osztályoz;
- halmazokat különböző módokon megad;
- halmazokkal műveleteket végez, azokat ábrázolja és értelmezi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Halmaz közös elem nélküli részhalmazokra bontása, példák ennek alkalmazására a matematikán belül, más tantárgyaknál és a mindennapi életben
- Halmaz megadása utasítással, elemek felsorolásával
- Halmazok közötti viszonyok ábrázolása, értelmezése
- Halmazok metszetének, uniójának, különbségének, komplementerének képzése, ábrázolása és értelmezése
- Két-három halmaz elemszámával kapcsolatos feladatok megoldása logikai szita segítségével
- Szemléletes kép végtelen halmazokról

Fogalmak

alaphalmaz, részhalmaz, üres halmaz, halmazok egyenlősége, Venn-diagram;

halmazműveletek: unió, metszet, különbség, komplementer halmaz; diszjunkt halmazok,

halmaz elemszáma, logikai szita

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Hétköznapi életből, más tantárgyakból vagy a matematikából vett, konkrétan vagy digitálisan megjelenített alaphalmazból megadott tulajdonságokkal rendelkező elemek válogatása
- Konkrét részhalmaz esetén a részhalmaz képzési szempontjainak megállapítása
- A történelem, a művészetek, a tudományok, a sport neves személyiségeinek kitalálása különböző tulajdonságok alapján
- Barkochba játék
- A „végtelen szálloda” mint modell
- Megszámlálhatóan végtelen számosságú halmazok elemei között egyértelmű hozzárendelés felfedeztetése, például a pozitív természetes számok halmazának számossága megegyezik a pozitív páros számok halmazának számosságával

Témakör: Matematikai logika

Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
- tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- alkalmazza a tagadás műveletét egyszerű feladatokban;
- ismeri és alkalmazza az „és”, a (megengedő és kizáró) „vagy” logikai jelentését;
- megfogalmazza adott állítás megfordítását;
- helyesen használja a „minden” és „van olyan” kifejezéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A matematikai bizonyítás fogalma
- Állítás logikai értékének megállapítása (igaz vagy hamis)
- Állítás tagadásának alkalmazása egyszerű feladatokban
- A „nem”, az „és”, a megengedő „vagy” és a kizáró „vagy” logikai jelentésének ismerete és alkalmazása matematikai és matematikán kívüli feladatokban
- A „minden” és a „van olyan” típusú állítások logikai értékének megállapítása és ennek indoklása egyszerű esetekben
- Adott állítás megfordításának megfogalmazása
- „Ha..., akkor...” és „akkor és csak akkor” típusú egyszerű állítások logikai értékének megállapítása
- Stratégiai és logikai játékok

Fogalmak

tétel, bizonyítás, igaz-hamis; „nem”, „és”, „vagy”, „vagy..., vagy...”, „ha..., akkor...”, „akkor és csak akkor”

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Bíróági tárgyalás”, ahol az osztály tanulói a védők és a vádlók egy állítás indoklására, cáfolására
- „Mit állít a szigetlakó?”, „Ki volt a tettes, ha...?” típusú feladatok eljátszása, megoldása csoportmunkában
- Logikai készséget fejlesztő játékok, például „Einstein-fejtörő”
- Stratégiai játékok, például egyszerű NIM játékok, táblás játékok
- Tudatos pénzügyi tervezést segítő játékok

Témakör: Kombinatorika, gráfok

Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
- konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével;
- véges halmazok elemszámát meghatározza;
- alkalmazza a logikai szita elvét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hétköznapi helyzetekhez kapcsolódó sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezéssel
- Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása matematikai problémákban
- Esetszétválasztás és szorzási elv alkalmazása feladatok megoldásában
- Összeszámlálási modellek alkalmazása feladatok megoldásában
- Gráfok alkalmazása konkrét hétköznapi és matematikai szituációk szemléltetésére, feladatok megoldására

Fogalmak

gráf, gráf csúcsa, gráf éle

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezett leszámlálással és a szorzási és/vagy esetszétválasztási elv alkalmazásával
- Geometria eszközök használata kombinatorikai problémák megoldására
- Néhány feltételt tartalmazó tanulói órarend készítése kis elemszámmal
- Azonos modellen alapuló, de különböző megfogalmazású feladatok megoldása
- Szorzat vagy összeg alakban megadott eredményű kombinatorikafeladatokhoz saját szöveg írása
- Téves megoldású kombinatorikafeladatokban a hiba megtalálása és a tévedés kijavítása
- Sorba rendezési feladatok megoldásának szemléltetése gráffal
- Adott gráfhoz hozzáillő feladatszöveg alkotása és „feladatküldés” csoportmunkában

Témakör: Számhalmazok, műveletek

Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
- ismer példákat irracionális számokra.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás műveleti azonosságokat helyesen alkalmazza különböző számolási helyzetekben;
- racionális számokat tizedes tört és közösleges tört alakban is felír;
- ismeri a valós számok és a számegyenes kapcsolatát;
- ismeri és alkalmazza az abszolút érték, az ellentett és a reciprok fogalmát;
- a számolással kapott eredményeket nagyságrendileg megbecsüli, és így ellenőrzi az eredményt;
- valós számok közelítő alakjaival számol, és megfelelően kerekít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Műveleti azonosságok (kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás), zárójelek helyes használata
- Tizedes törtek átírása közösleges tört alakba és viszont
- Irracionális számok szemléltetése
- Racionális számok elhelyezkedése számegyenesen
- Nyílt és zárt intervallumok fogalmának ismerete és alkalmazása
- Számok abszolút értékének, ellentettjének és reciprokanak meghatározása
- Számológéppel elvégzett számítások eredményének előzetes becslése és nagyságrendi ellenőrzése
- Valós számok adott jegyre kerekítése
- Valós számok gyakorlati helyzetekben történő észszerű kerekítése

Fogalmak

racionális szám, irracionális szám, valós szám, nyílt intervallum, zárt intervallum, abszolút érték, ellentett, reciprok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A számológép helyes használatának elsajátítása, például műveleti sorrend, zárójelek
- Írásban elvégzett műveletek ellenőrzése számológéppel
- Célszám megközelítése adott számjegyekkel, műveleti jelek és zárójelek használatával
- Tanulói kiselőadás a helyi értékes számírás kialakulásáról, a számjegyek kialakulásának történetéről
- A tanteremben vagy a tanterem környezetében végzett mérések esetén a megfelelő kerekítés alkalmazása
- Adott mérés elvégzése esetén a mérési hiba következményeinek vizsgálata

Témakör: Hatvány, gyök

Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza az n -edik gyök fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza a négyzetgyök fogalmát és azonosságait;
- ismeri és alkalmazza az egész kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;
- ismeri és alkalmazza a normálalak fogalmát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Valós számok hatványozása pozitív egész kitevőre
- Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre
- A hatványozás azonosságainak megfigyelése, felfedezése
- A hatványozás azonosságainak bizonyítása konkrét alapszám és tetszőleges pozitív egész kitevő esetén
- Számok normálalakja
- Számolás normálalak segítségével
- A négyzetgyök definíciója
- Nemnegatív számok négyzetgyökének megadása számológép segítségével
- A négyzetgyökvonás azonosságai

Fogalmak

hatványalap, hatványkitevő, normálalak, négyzetgyök

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka: hányszor lehet félbehajítani egy nagyméretű papírt? Keresés az interneten, kísérlet végzése például egy teljes guriga véccépapírral
- Internetes forrásból származó, nagyon kicsi vagy nagyon nagy számokat tartalmazó cikkek valóságtartalmának megállapítása páros vagy csoportmunkában

Témakör: Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során

Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- műveleteket végez algebrai kifejezésekkel;
- ismer és alkalmaz egyszerű algebrai azonosságokat;

- átalakít algebrai kifejezéseket összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Műveletek egyszerű algebrai kifejezésekkel: összeadás, kivonás, szorzás, osztás, egytagú kifejezések hatványa
- Műveleti azonosságok ismerete és alkalmazása egyenletek megoldása során
- Az $(a + b)^2$, az $(a - b)^2$ és az $(a + b)(a - b)$ kifejezésekre vonatkozó nevezetes azonosságok ismerete és alkalmazása (például oszthatósági feladatokban, egyenletek megoldásában, függvények ábrázolásában)
- Egyszerű másodfokú polinom átalakítása teljes négyzetté kiegészítéssel
- Algebrai kifejezések átalakítása összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával

Fogalmak

összeg, tag, szorzat, tényező, egynemű kifejezés, együttható, teljes négyzet, polinom

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Gondolj egy számra, és én kitalálom” játék, matematikai bűvészlükkök algebrai magyarázata
- Algebrai kifejezésekkel végzett műveletek geometriai modellezése
- A nevezetes azonosságok geometriai megjelenítése
- Számolási „lückék” a nevezetes azonosságok segítségével, például kétjegyű számok négyzetének, $99 \cdot 101$ típusú szorzat eredményének kiszámolása fejben

Témakör: Arányosság, százalékszámítás

Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza az egyenes és a fordított arányosságot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az egyenes és a fordított arányosság fogalmának ismerete és alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során
- Az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának felismerése és elkészítése
- Példák az egyenes és a fordított arányosságtól különböző arányosságokra (négyzetes, gyökös)

- Példák egy irányban vagy ellentétes irányban változó mennyiségpárookra a mindennapi életből
- Százalékszámítással kapcsolatos hétköznapi helyzetekhez (például háztartási bevételekhez, kiadásokhoz, pénzügyi fogalmakhoz, gazdasági folyamatokhoz) és más tantárgyakhoz köthető feladatok megoldása

Fogalmak

egyenes arányosság, fordított arányosság, százalékalap, százaléérték, százalékláb

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Összetett, valódi élethelyzetekkel kapcsolatos feladatok megoldása csoportmunkában, szükség esetén grafikon segítségével
- Háztartási számlák elemzése az azokon megjelenő egységárak és fizetendő összegek figyelembevételével

Témakör: Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek

Javasolt óraszám: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza a következő egyenletmegoldási módszereket: mérlegelv, grafikus megoldás, szorzattá alakítás;
- megold elsőfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket, elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszereket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása

- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve
- Alaphalmaz, megoldáshalmaz fogalmának ismerete
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása mérlegelvvel és grafikusan
- Elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása behelyettesítéssel, közös együtthatók módszerével, grafikusan
- Elsőfokú egyenlettel, egyenlőtlenséggel, egyenletrendszerrel megoldható szöveges feladatok megoldása (például út-idő-sebesség, közös munkavégzés, keverékes feladatok, pénzügyi és gazdasági tematikájú feladatok)

Fogalmak

alaphalmaz, megoldáshalmaz, mérlegelv

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szöveges feladatok megoldása több különböző úton, a különböző megoldások összehasonlítása előnyök és hátrányok szempontjából
- Hiányos, túlhatározott, illetve ellentmondó adatokat tartalmazó problémák vizsgálata
- Nyílt végű problémák megoldása
- Adott egyenlethez szöveges feladat alkotása és „feladatküldés” csoportmunkában
- Digitális eszköz használata egyenletek, egyenlőtlenségek és egyenletrendszerek grafikus megoldása során; a digitális eszközzel történő ábrázolás előnyeinek és hátrányainak megbeszélése

Témakör: Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek

Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg a választ;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megold másodfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket; ismeri és alkalmazza a diszkriminánst, a megoldóképletet és a gyöktényezős alakot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Másodfokú egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve
- Egyenletek megoldása ekvivalens átalakításokkal
- Másodfokú egyenlet megoldása szorzattá alakítással, teljes négyzetté kiegészítéssel, megoldóképlettel és grafikusan
- Egyszerű másodfokúra visszavezethető egyenletek megoldása
- Másodfokú egyenlőtlenség megoldása grafikusan
- Másodfokú egyenlettel megoldható szöveges feladatok megoldása
- $\sqrt{x+c} = ax+b$

Fogalmak

másodfokú egyenlet megoldóképlete, diszkrimináns, gyöktényezős alak, ekvivalens átalakítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Másodfokú egyenlet megoldása konkrét együtthatókkal és paraméterekkel, a lépéseket párhuzamosan végezve
- Digitális eszköz használata egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása során
- Tanulói kiselőadás tartása magasabb fokú egyenletek megoldásának történetéről, érdekességeiről

Témakör: A függvény fogalma, függvénytulajdonságok

Javasolt óraszám: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;
- adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megad hétköznapi életben előforduló hozzárendeléseket;
- adott képlet alapján helyettesítési értékeket számol, és azokat táblázatba rendezi;
- táblázattal megadott függvény összetartozó értékeit ábrázolja koordináta-rendszerben;
- a grafikonról megállapítja függvények alapvető tulajdonságait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hétköznapi hozzárendelések megfigyelése, tulajdonságainak megfogalmazása: egyértelmű, kölcsönösen egyértelmű
- Függvény megadása, alapvető függvénytani fogalmak ismerete
- Függvényértékek meghatározása és táblázatba rendezése
- Függvények ábrázolása táblázat alapján
- Függvények alkalmazása valós, hétköznapi helyzetek jellemzésére, gyakorlati problémák megoldására
- A grafikon alapján a függvény értelmezési tartományának, értékkészletének, minimumának, maximumának és zérushelyének megállapítása, a növekedés és fogyás leolvasása
- Lineáris függvény, másodfokú függvény, négyzetgyökfüggvény, fordított arányosságot leíró függvény (elemi függvények) grafikonja, tulajdonságai
- Elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása: $f(x) + c$, $f(x + c)$, $c \cdot f(x)$, $|f(x)|$
- Lineáris függvények hozzárendelési utasításának leolvasása grafikon alapján
- Egyszerű függvények esetén az $f(x) = c$ alapján x meghatározása és ennek alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során
- Kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés megfordítása és a megfordított hozzárendelés ábrázolása

Fogalmak

egyértelmű hozzárendelés, kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés, értelmezési tartomány, képhalmaz, értékkészlet, helyettesítési érték, szélsőérték, zérushely, növekedés, fogyás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Összetett, valódi helyzetekkel, például demográfiai kérdésekkel, pénzügyi feladatokkal kapcsolatos grafikonok elemzése csoportmunkában
- Hétköznapi helyzetekben időben változó folyamatokkal kapcsolatos mérések végzése és a mért adatok ábrázolása koordináta-rendszerben (például hőmérséklet)
- A tanulók mindennapi életéhez kapcsolódó grafikonok ábrázolása és elemzése (például út-idő grafikon az iskolába való eljutásról)
- Egyszerű, másodfokú függvényekkel jellemezhető, gyakorlati helyzethez köthető szélsőérték-feladatok megoldása csoportmunkában, például adott hosszúságú spárgával bekeríthető maximális területű téglalap adatainak mérése, megfigyelése
- Függvények ábrázolása digitális eszköz segítségével
- Barkochba játék a függvényekkel kapcsolatos fogalmak használatával
- Szöveges feladatok megoldása grafikus úton
- Algebrai úton nem vagy nehezen megoldható egyenletek közelítő megoldása grafikus úton digitális eszköz segítségével

Témakör: Geometriai alapismeretek

Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a pont, egyenes, sík (térelemek) és szög fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a nevezetes szögpárok tulajdonságait;
- ismeri az alapszerkesztéseket, és ezeket végre tudja hajtani hagyományos vagy digitális eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Két pont, pont és egyenes, két egyenes távolságának alkalmazása a síkban
- Egyenesek kölcsönös helyzetének ismerete és alkalmazása
- Nevezetes szögpárok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek
- A szakaszfelező merőleges és a szögfelező mint ponthalmazok tulajdonságainak ismerete
- Dinamikus geometriai szoftver alkalmazásának előkészítése, használata
- Alapszerkesztések végrehajtása hagyományos vagy digitális eszközzel euklideszi módon: szakaszfelező merőleges, szögfelező, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése, szög másolása

Fogalmak

pont, egyenes, sík, szögtartomány, hajlásszög, párhuzamos, merőleges, pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek, szakaszfelező merőleges, szögfelező

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az osztályteremben vagy a terem környezetében „egyenesek” kölcsönös helyzetének megadása, ezek távolságának megmérése
- Számszerű adatként csak a méretarányt tartalmazó térkép alapján valódi távolságok meghatározása, becslése
- Számszerű adatként csak méretarányt tartalmazó térképen adott helységektől (közelítőleg) egyenlő távolságra levő helységek megkeresése

Témakör: Háromszögek

Javasolt óraszám: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg választ;
- kiszámítja háromszögek területét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza a háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei közötti kapcsolatokat; a speciális háromszögek tulajdonságait;
- ismeri és alkalmazza a háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmakat és tételeket;
- ismeri és alkalmazza a Pitagorasz-tételt és megfordítását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint
- Az alapvető összefüggések ismerete és alkalmazása háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei között
- Speciális háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: szabályos, egyenlő szárú, derékszögű háromszög
- A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmak, tételek ismerete és alkalmazása: oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt, illetve beírt kör
- Az oldalfelező merőlegesek és a belső szögfelezők metszéspontjára vonatkozó tétel bizonyítása
- A Pitagorasz-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása
- A Pitagorasz-tétel bizonyítása
- Háromszög területének kiszámítása

Fogalmak

szabályos háromszög, egyenlő szárú háromszög, derékszögű háromszög, oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt kör, beírt kör

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó tételek felfedeztetése szerkesztéssel vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával, páros vagy csoportmunkában
- Konkrét alakzatok átdarabolása más alakzattá páros vagy csoportmunkában

- A derékszögű háromszög oldalaira szerkesztett négyzetek átdarabolása a Pitagorasz-tételnek megfelelő módon, pitagorasz-tangramok vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával

Témakör: Négyyszögek, sokszögek

Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg választ;
- ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;
- átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza a szabályos sokszög fogalmát; kiszámítja a konvex sokszög belső és külső szögeinek összegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Speciális négyszögek (trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet) tulajdonságainak ismerete, területének kiszámítása
- Konvex sokszögeknél az átlók számára, a belső és külső szögösszegre vonatkozó tételek ismerete, bizonyítása és alkalmazása
- Szabályos sokszög fogalmának ismerete
- Szabályos sokszög területe átdarabolással

Fogalmak

trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet, konvex sokszög, szabályos sokszög

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Különböző típusú speciális négyszögek területének meghatározására vonatkozó formula felfedeztetése átdarabolással
- A belső és a külső szögösszegre vonatkozó tételek felfedeztetése, illusztrálása átdarabolással, hajtogatással vagy dinamikus geometriai szoftver segítségével
- Projektmunka: lakás/iskola alaprajzának elkészítése méretarányosan

Témakör: A kör és részei

Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg választát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ki tudja számolni a kör és részeinek kerületét, területét;
- ismeri a kör érintőjének fogalmát, kapcsolatát az érintési pontba húzott sugárral;
- ismeri és alkalmazza a Thalész-tételt és megfordítását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával
- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körcikk területével
- Kör, körcikk, körgyűrű és körszelet területének és kerületének kiszámítása
- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a kör érintője merőleges az érintési pontba húzott sugárra, és hogy külső pontból húzott érintőszakaszok egyenlő hosszúak
- A Thalész-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása
- A Thalész-tétel bizonyítása

Fogalmak

középponti szög, körív, körcikk, körgyűrű, körszelet, érintőszakaszok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Annak felfedeztetése méréssel, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával; különböző méretű körök esetén a kapott adatok táblázatba foglalása
- A Thalész-tétel felfedeztetése szerkesztéssel, szögméréssel vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával

Témakör: Transzformációk, szerkesztések

Javasolt óraszám: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
- ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
- alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;

- ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer példákat geometriai transzformációkra;
- ismeri és alkalmazza a síkbeli egybevágósági transzformációkat és tulajdonságaikat; alakzatok egybevágóságát;
- ismeri és alkalmazza a középpontos hasonlósági transzformációt, a hasonlósági transzformációt és az alakzatok hasonlóságát;
- megszerkeszti egy alakzat tengelyes, illetve középpontos tükröképét, pont körüli elforgatottját, párhuzamos eltolját hagyományosan és digitális eszközzel;
- geometriai szerkesztési feladatoknál vizsgálja és megállapítja a szerkeszthetőség feltételeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Példák ismerete geometriai hozzárendelésekre (merőleges vetítés, párhuzamos vetítés, merőleges affinitás, térkép, fényképezés)
- A tengelyes tükrözés, a középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás ismerete, tulajdonságaik
- A vektor fogalmának kialakítása a párhuzamos eltolás segítségével
- Egybevágósági transzformációk egymás utáni végrehajtása
- Egybevágósági transzformációk végrehajtása szerkesztéssel vagy digitális eszközzel
- Egybevágó alakzatok, szimmetriák megfigyelése a környezetben, művészeti alkotásokban
- Az egybevágósági transzformációk alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában
- Háromszögek egybevágóságának alapesetei és ezek alkalmazása
- Négyszögek egybevágósága
- Egyszerű szerkesztési feladatok megoldása hagyományos vagy digitális eszközzel; diszkusszió
- Gyakorlati feladatok megoldása egybevágóságok segítségével (például a sík parkettázása különféle síkidomokkal; szabásminta készítése, használata)
- A középpontos hasonlósági transzformáció és a hasonlósági transzformáció ismerete, tulajdonságai
- A hasonlóság fogalmának ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában
- Gyakorlati feladatok megoldása hasonlóság segítségével (például alaprajz-, térképkészítés, modellezés)

Fogalmak

tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, pont körüli forgatás, párhuzamos eltolás, egybevágóság, forgásszög, vektor, vektorok összege, középpontos hasonlósági transzformáció, hasonlósági transzformáció, hasonlóság, a hasonlóság aránya

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Gyakorlati példák keresése geometriai hozzárendelésekre, például fényképezés, filmvetítés
- A középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás bemutatása mint két tengelyes tükrözés egymásutánja
- M. C. Escher és Victor Vasarely néhány interneten is elérhető alkotásának elemzése a szimmetriák szempontjából; hasonló módszerrel képek alkotása
- A sík parkettázása egybevágó háromszögekkel, négyszögekkel papírsablonok vagy dinamikus geometriai szoftver segítségével
- A tengelyes vagy középpontos szimmetriára alapozó stratégiai játékok (például pénzforгатós, színezős) páros munkában
- Az iskola közelében lévő magas épület (például templomtorony) magasságának meghatározása egy egyenes bot segítségével a bot és az épület árnyékának méréséből („Thalész-módszer”) csoportmunkában
- Valódi távolságok, valódi útvonalak hosszának meghatározása papíralapú térkép alapján

Témakör: Leíró statisztika

Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
- hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
- felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adatsokaságból adott szempont szerint oszlop- és kördiagramot készít hagyományos és digitális eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Statisztikai adatok gyűjtésének tervezése
- Statisztikai adatok gyűjtése hagyományos és internetes forrásból
- Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése középértékekkel hagyományos és digitális eszközzel
- A kapott adatok értelmezése, értékelése, egyszerű statisztikai következtetések
- Oszlop- és kördiagram értelmezése, valamint készítése hagyományos és digitális eszközzel
- Konkrét adatsokaság ábrázolásához, statisztikai kérdés megválaszolásához a megfelelő diagramtípus kiválasztása
- Kördiagramból oszlopdiagram készítése és viszont
- Grafikus manipulációk felismerése és javítása diagramok esetén

Fogalmak

oszlopdiagram, kördiagram, átlag, medián, módusz

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adatgyűjtés megtervezése, például forgalomszámlálás vagy iskolai felmérés előkészítése
- A megtervezett statisztikai adatgyűjtés lebonyolítása, az eredmények szemléltetése grafikonok segítségével, a kapott eredmények értékelő bemutatása tanulói kiselőadás formájában
- Különböző adatsokaságok esetében annak vizsgálata, hogy ezek jellemezhetők-e az ismert középértékekkel
- Érvelés a tanuló saját érdemjegyei alapján különböző statisztikai jellemzők segítségével a kedvezőbb év végi jegyért
- Különböző sportágak értékelési rendszerének és statisztikáinak bemutatása tanulói kiselőadás keretében
- Osztályok/tantárgyak eredményeinek összehasonlítása érdemjegyek és ezek középértékei alapján
- Csoportmunka keretében adott céllal készülő, megtévesztő oszlop- és kördiagramok készítése, ezek szóbeli értékelése, javítása

Témakör: Valószínűség-számítás

Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalatai alapján véletlen jelenségek jövőbeni kimenetelére észszerűen tippel;
- véletlen kísérletek adatait rendszerezi, relatív gyakoriságokat számol, nagy elemszám esetén számítógépet alkalmaz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Valószínűségi kísérletek elvégzése, gyakorisági, relatív gyakorisági táblázatok készítése
- A valószínűség fogalmának bevezetése statisztikai alapon
- A klasszikus valószínűségi modell fogalma és alkalmazása
- Diszkrét valószínűség-eloszlások ábrázolása hagyományos és digitális eszközzel

Fogalmak

valószínűségi kísérlet, esemény, elemi esemény, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség, diszkrét valószínűség-eloszlás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Konkrét valószínűségi kísérletek végrehajtása vagy dinamikus szoftver segítségével történő szimulálása (például dobások szabályos dobókockákkal, pénzérmékkel); a kapott gyakoriságok és relatív gyakoriságok táblázatba foglalása; tippelés az egyes kimenetelekre és becslés a bekövetkezésük valószínűségére
- Játékokban a szerencsefaktor vizsgálata, például „Ki nevet a végén” játék esetében az első hatos dobás eloszlása
- Különböző társasjátékokban stratégia meghatározása, döntéshozatal esélylatolgatás alapján
- Különböző szerencsejátékok (lottó, totó, póker, black jack, internetes sportfogadások) esetében a nyerési esély összehasonlítása

11–12. évfolyam

A 11–12. évfolyamon a tanulási-tanítási folyamatra jellemző, hogy az ismeretek jellege egyre absztraktabb és formálisabb, a matematika belső logikája egyre jobban érvényesül. Ebben a szakaszban az egyik nagyon fontos didaktikai cél a szimbolikus gondolkodás fejlesztése. A tanulóknak a korábban elsajátított készségekre, képességekre és ismeretanyagra támaszkodva kell eljutniuk az absztrakt összefüggések megértéséhez és tudatos alkalmazásához.

Tudatosítani kell a matematikai fogalmak pontos definiálásának fontosságát és a matematikai bizonyítások szerepét. Amellett, hogy a lehetséges alkalmazásokat minden egyes témakör kapcsán szem előtt kell tartani, fontos, hogy a tanulók lássák az egyes matematikai területek kapcsolatát is.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló a tanár által irányított módon, a feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok ebben a szakaszban is fejlesztik a matematikai kommunikációt. Az érettségi vizsgára készülés során egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanulók önálló munkája mind a feladatmegoldásokban, mind a tanultak ismételésében, rendszerezésében. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést, a felfedeztetést és a gyakorlást.

A 11–12. évfolyamon is jellemző, hogy a megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Bizonyos témakörök azonban ebben a szakaszban jelennek meg először. Ilyen a racionális kitevőjű hatvány, az exponenciális függvény, a logaritmus, a számtani és mértani sorozatok, a trigonometria, a koordináta geometria és a térgeometria. Vannak olyan témakörök, amelyek ismeretei megjelennek más terület tanítása során is, ezért az egyes részekhez javasolt óraszámok ebben a szakaszban sem jellemeznek feltétlenül időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése, a trigonometria és a koordináta geometria alapjainak megjelenése, valamint a statisztikai és valószínűségi szemlélet mélyülése további lehetőségeket nyújt változatos hétköznapi és matematikai problémák megoldására. A matematikai eszköztár bővülése ebben a szakaszban teszi leginkább lehetővé, hogy a tanulók más tantárgyakban, más tanulási területeken is alkalmazzák matematikai tudásukat.

A 11–12. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszám 186 óra. Rendszerező összefoglalásra, az érettségi vizsgára történő felkészítésre a 12. évfolyam végén 38 óra áll rendelkezésre. Az egyes témakörökhöz írt óraszámok javaslatok. Az új ismeretek a teljes óraszám negyötöd része alatt a legtöbb tanuló számára elsajátíthatók, így a fennmaradó órák

felhasználhatók ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra és számonkérésre.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Halmazok, matematikai logika	6
Kombinatorika, gráfok	10
Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése	14
Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus	12
Exponenciális folyamatok vizsgálata	12
Sorozatok	18
Trigonometria	14
Térgeometria	20
Koordinátageometria	14
Leíró statisztika	12
Valószínűség-számítás	16
Rendszerező összefoglalás	38
Összes óraszám:	186

Témakör: Halmazok, matematikai logika

Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
- tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatok bemutatása példákon keresztül
- Logikai kifejezések megfelelő használata
- Egyszerű állítások indoklása, tételek bizonyítása
- Stratégiai és logikai játékok

Fogalmak

logikai műveletek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanulók mindennapi tapasztalataihoz köthető, összetett állítások logikai értékének meghatározása igazságtáblázat segítségével
- Rejtvényújságokban szereplő feladványok megfejtése következtetések láncolatán keresztül
- Logikai készséget fejlesztő játékok, például „Einstein-fejtörő”
- Stratégiai játékok, például NIM játékok, táblás játékok
- Tudatos pénzügyi tervezést segítő játékok

Témakör: Kombinatorika, gráfok

Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
- konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Matematikai és hétköznapi helyzetekhez kötődő sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása
- A binomiális együttható fogalmának ismerete, értékének kiszámítása
- Mintavétel visszatevéssel és visszatevés nélkül
- A gráf csúcsainak fokszámösszege és éleinek száma közötti összefüggés ismerete és alkalmazása gyakorlati feladatok megoldásában

Fogalmak

faktoriális, binomiális együttható; csúcs fokszáma gráfban

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Anagramma készítése a tanulók neveiből
- A pókerben előforduló lehetséges nyerő lapkombinációk számának meghatározása
- A Pascal-háromszög és tulajdonságai felfedeztetése például kéttagú összeg hatványaiban szereplő együtthatók segítségével

- Különböző szituációk kétféle módon történő összeszámlálása és ebből következő egyszerű kombinatorikus összefüggések felfedezése
- Visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel konkrét lejátszása, a tapasztalatok összegyűjtése

Témakör: Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése

Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza az oszthatóság alapvető fogalmait;
- összetett számokat felbont prímszámok szorzatára;
- meghatározza két természetes szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét, és alkalmazza ezeket egyszerű gyakorlati feladatokban;
- ismeri és alkalmazza az oszthatósági szabályokat;
- érti a helyi értékes írásmódot 10-es és más alapú számrendszerekben;
- ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
- ismer példákat irracionális számokra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása a prímtényező felbontásból
- Összetett oszthatósági szabályok alkalmazása
- Számolás osztási maradékokkal (például összeg, szorzat, hatvány maradéka)
- Számok felírása 10-estől különböző alapú számrendszerben
- Az egész számok, a véges tizedes törtek, a végtelen szakaszos tizedes törtek és a racionális számok kapcsolata
- A számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásai a természetes számoktól a valós számokig
- Végtelen nem szakaszos tizedes törtek ismerete
- Példák irracionális számokra
- Számhalmazok műveleti zártsága

Fogalmak

természetes szám, egész szám, racionális szám, irracionális szám, valós szám, relatív prímek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Oszthatósággal kapcsolatos „bűvésztükkök” bemutatása
- Számrendszerek segítségével megoldható rejtvenyek
- Tanulói kiselőadás a 10-estől különböző alapú számrendszerek használatáról a múltban és ennek mai napig tartó hatásairól

- Tanulói kiselőadás számelméleti érdekességekről, például tökéletes számok és barátságos számpárok, prímszámok, jelenleg ismert legnagyobb prím, titkosítás
- Halmazábra elkészítése a számhalmazokról

Témakör: Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus

Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza az n -edik gyök fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;
- képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;
- adott értékkészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az n -edik gyök fogalmának ismerete és alkalmazása
- Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén
- Hatványozás azonosságainak alkalmazása racionális kitevő esetén
- A hatványozás szemléletes értelmezése irracionális kitevő esetén
- Az exponenciális függvények ábrázolása hagyományosan és számítógéppel, a függvények tulajdonságai
- A logaritmus értelmezése
- Áttérés más alapú logaritmusra
- Számológép használata logaritmus értékének meghatározásához

Fogalmak

n -edik gyök, exponenciális függvény, logaritmus

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A permanencia-elv gyakorlati „kipróbálása” a definíció megadása előtt
- Matematikatörténeti érdekességek (például déloszi probléma) feldolgozása projektmunkában
- Különböző alapú exponenciális függvények ábrázolása milliméterpapíron, és a kapott grafikonok összehasonlítása csoportmunkában
- Nagy számok számjegyei számának meghatározása logaritmus segítségével
- 10-estől eltérő alapú logaritmus kiszámolása csak 10-es alapú logaritmus kiszámolására alkalmas számológéppel

Témakör: Exponenciális folyamatok vizsgálata

Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg választát;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi;
- megold egyszerű, a megfelelő definíció alkalmazását igénylő exponenciális egyenleteket, egyenlőtlenségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Exponenciális folyamatok vizsgálata a természetben és a társadalomban
- Exponenciális egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A gyakorlati (például pénzügyi, biológiai, fizikai, demográfiai, ökológiai) problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti probléma szövegébe visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve

Fogalmak

Nincsenek új fogalmak.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulói kiselőadás az exponenciálisan változó folyamatokról a természetben és a társadalomban
- Adatgyűjtés különböző forrásokból származó, exponenciális vagy közelítőleg annak tekinthető változókra csoportmunkában
- Gyakorlati, időben exponenciálisnak tekinthető változást mutató grafikonokra exponenciális függvény illesztése digitális eszköz segítségével, és az illesztett függvény paramétereinek értelmezése

Témakör: Sorozatok

Javasolt óraszám: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számtani és mértani sorozatokat adott szabály alapján felír, folytat;
- a számtani/mértani sorozat n -edik tagját felírja az első tag és a különbség (differencia)/hányados (kvóciens) ismeretében;
- a számtani/mértani sorozatok első n tagjának összegét kiszámolja;
- ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát;
- mértani sorozatokra vonatkozó ismereteit használja gazdasági, pénzügyi, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A számsorozat fogalmának ismerete
- Számsorozat megadása képlettel, rekurzióval
- Számtani és mértani sorozatok felírása, folytatása adott szabály szerint
- Számtani sorozat, az n -edik tag, az első n tag összege
- Mértani sorozat, az n -edik tag, az első n tag összege
- A számtani és a mértani sorozat első n tagjának összegére vonatkozó képlet bizonyítása
- Számtani és mértani sorozatokra vonatkozó ismeretek alkalmazása gazdasági, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában
- Megtakarítási és kamatozási formák, ezek összehasonlítása
- Egyszerű kamat, kamatos kamat, gyűjtőjáradék és törlesztőrészlet számítása
- Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos feladatok megoldása

Fogalmak

számsorozat, tőke, kamatláb, kamat, futamidő, gyűjtőjáradék, törlesztőrészlet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulói kiselőadás tartása nevezetes sorozatokról, például Fibonacci-sorozat
- Az első 100 pozitív természetes szám összegének meghatározása a „kis” Gauss módszerével
- A sakktáblára elhelyezett, mezőről mezőre kétszeres számú búzaszemek kérdésének bemutatása
- Valódi pénzügyi termékek kamatozási és egyéb feltételeinek összehasonlítása csoportmunkában internetes adatgyűjtés segítségével

Témakör: Trigonometria

Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri hegyesszögek szögfüggvényeinek definícióját a derékszögű háromszögben;
- ismeri tompaszögek szögfüggvényeinek származtatását a hegyesszögek szögfüggvényei alapján;
- ismeri a hegyes- és tompaszögek szögfüggvényeinek összefüggéseit;
- alkalmazza a szögfüggvényeket egyszerű geometriai számítási feladatokban;
- a szögfüggvény értékének ismeretében meghatározza a szöget;
- kiszámítja háromszögek területét;
- ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;
- átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense
- Számítások derékszögű háromszögekben szögfüggvények segítségével gyakorlati helyzetekben
- Tompaszög szinusza, koszinusza, tangense
- Összefüggések ismerete egy adott szög különböző szögfüggvényei között: pitagoraszí összefüggés, pótszögek és mellékszögek szögfüggvényei
- Szögfüggvény értékének ismeretében a szög meghatározása számológép segítségével
- Háromszög területének kiszámítása két oldal és a közbezárt szög ismeretében
- Szinusz- és koszinusztétel ismerete és alkalmazása
- A szinusztétel bizonyítása
- Számítások négyszögekben, sokszögekben szögfüggvények segítségével
- A környezetben található tárgyak magasságának, pontok távolságának meghatározása mért adatokból számítva
- Négyszögek és szabályos sokszögek területének kiszámítása

Fogalmak

szinusz, koszinusz, tangens, szinusztétel, koszinusztétel

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulói kiselőadás a trigonometrikus ismeretek hétköznapi életben, munkában való felhasználhatóságáról, például: lakberendezés, ácsmunka, GPS működése
- Az iskolában vagy annak környezetében kijelölt, tetszőleges háromszög, illetve négyszög alakú részek területének meghatározása csoportmunkában, távolságok és szögek mérése alapján

- Épület magasságának meghatározása a látószög és a távolságok mérésének segítségével csoportmunkában

Témakör: Térgeometria

Javasolt óraszám: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometria feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg választ;
- ismeri és alkalmazza a hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságait;
- lerajzolja a kocka, téglatest, egyenes hasáb, egyenes körhenger, egyenes gúla, forgáskúp hálóját;
- kiszámítja a speciális testek felszínét és térfogatát egyszerű esetekben;
- ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket;
- ismeri és alkalmazza a hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Térelemek kölcsönös helyzetének, távolságának és hajlásszögének ismerete, alkalmazása feladatmegoldásban
- A terület, térfogat, űrtartalom mértékegységeinek és ezek átváltási szabályainak ismerete
- Sűrűség mértékegységei közötti átváltás ismerete
- Sík- és térgeometria feladatoknál a válasz megadása a problémának megfelelő mértékegységben
- A hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságainak ismerete és alkalmazása a hétköznapi életben előforduló testekkel kapcsolatban
- A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb, az egyenes körhenger, az egyenes gúla és a forgáskúp hálójának lerajzolása konkrét esetekben
- A mindennapi életben előforduló hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számítással

- Síkidomok forgatásával keletkező egyszerű, a mindennapi életben is előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása
- A hasonló síkidomok területének és területek arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása
- A hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása

Fogalmak

kocka, téglatest, hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp, egyenes test, forgástest, n-oldalú szabályos gúla, tetraéder, alaplap, oldallap, alapél, oldalél, alkotó, palást, testmagasság, test hálój

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Hétköznapi tárgyak (üdítődoboz, vizesflakon, tejfölösdoboz stb.) térfogatának megállapítása méréssel, a kapott eredmény összehasonlítása a tárgyon szereplő értékkel
- A Louvre bejáratként épített üvegpíramis földfelszín feletti térfogatának és az üvegfelület felszínének meghatározása (szükséges adatok gyűjtése az internetről)
- Annak becslése csoportmunkában, hogy a teret milyen arányban tudjuk kitölteni egybevágó érintkező gömbökkel különböző elrendezések esetén
- Különböző méretű, megközelítőleg gömb alakú gyümölcsök térfogatának és felszínének becslése, a becslés ellenőrzése méréssel
- A Föld felszínének és térfogatának közelítése földgömbmodellen méréssel és számolással, majd a kapott értékek összevetése a hivatalos adatokkal
- Projektmunka a gömbről: hogyan jelenik meg a gömb a mindennapi életben, a többi tantárgyban és a matematikában; a gömbi geometria alapjai

Témakör: Koordinátageometria

Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
- ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
- alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
- megad pontot és vektort koordinátaival a derékszögű koordináta-rendszerben;
- koordináta-rendszerben ábrázol adott feltételeknek megfelelő pontthalmazokat;
- koordináták alapján számításokat végez szakaszokkal, vektorokkal;
- ismeri és alkalmazza az egyenes egyenletét;
- egyenesek egyenletéből következtet az egyenesek kölcsönös helyzetére;
- kiszámítja egyenesek metszéspontjainak koordinátáit az egyenesek egyenletének ismeretében;

- megadja és alkalmazza a kör egyenletét a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor fogalmak ismerete, alkalmazása
- A vektorok összeadása, kivonása, szorzása valós számmal, műveletek ismerete és alkalmazása
- Vektorok alkalmazása feladatok megoldásában
- Pont és vektor megadása koordinátákkal a derékszögű koordináta-rendszerben
- Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok ábrázolása koordináta-rendszerben
- Két pont távolságának, vektor abszolút értékének meghatározása koordináták alapján
- Vektorok összegének, különbségének, számszorosának koordinátái
- Szakaszelezőpont koordinátáinak meghatározása a végpontok koordinátái alapján
- Egyenes egyenlete $y = mx + b$ vagy $x = c$ alakban
- Egyenes meredekségének fogalma; egyenesek merőlegességének és párhuzamosságának megállapítása a meredekségek alapján
- Az egyenesek egyenletének ismeretében egyenesek metszéspontjának koordinátái
- A kör egyenletének megadása és alkalmazása a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében

Fogalmak

vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor, vektorok összege, vektorok különbsége, vektor számszorosa, vektor koordinátái, alakzat egyenlete, egyenes egyenlete, kör egyenlete

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Torpedójáték” koordináta-rendszerben
- Helymeghatározás térképen a szélességi és hosszúsági adatok segítségével
- Ház/lakás alaprajzának elkészítése koordináta-rendszerben, az eredeti adatok alapján
- Játék helyvektorokkal dinamikus geometriai szoftver használatával
- Gondolattérkép készítése a koordinátageometria kapcsolatainak bemutatására csoportos vagy egyéni munkaformában
- „Oroszlánfogás”: lineáris egyenlőtlenségrendszer megoldása grafikusán, digitális eszköz segítségével
- „Célba lövés”: játék körökkel a koordináta-rendszerben

Témakör: Leíró statisztika

Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
- hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
- ismeri és alkalmazza a sodrófa (box-plot) diagramot adathalmazok jellemzésére, összehasonlítására;
- felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A reprezentatív minta fogalmának szemléletes ismerete
- Hétköznapi, társadalmi problémákhoz kapcsolódó statisztikai adatok tervszerű gyűjtése
- Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése kvartilisekkel, középvértékekkel és szóródási mutatókkal
- Sodrófa (box-plot) diagram készítése, alkalmazása
- A kapott adatok értelmezése, értékelése, statisztikai következtetések
- Nagy adathalmazok kezelése táblázatkezelő programmal
- Grafikus és szöveges statisztikai manipulációk felismerése

Fogalmak

reprezentatív minta, sodrófa (box-plot) diagram, minimum, maximum, kiugró adat, kvartilisek, terjedelem, szórás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Példák reprezentatív és nem reprezentatív mintavételre
- Szavazások szimulálása és különböző szavazatértékelő rendszerek vizsgálata iskolai körülmények között
- A Simpson-paradoxon bemutatása példákon
- Az interneten található, megbízható forrásból (pl. KSH honlapja) származó statisztikák értelmezése, elemzése, lehetséges következtetések megfogalmazása
- Különböző forrásokból származó adathalmazok statisztikai elemzése, értékelése, ezekből valamilyen adott szempont alapján manipulatív és nem manipulatív diagram készítése

Témakör: Valószínűség-számítás

Javasolt óraszám: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza;

- ismeri és alkalmazza a klasszikus valószínűségi modellt és a Laplace-képletet;
- ismeri és egyszerű esetekben alkalmazza a valószínűség geometriai modelljét;
- meghatározza a valószínűséget visszatevéses, illetve visszatevés nélküli mintavétel esetén.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Példák ismerete események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre
- Elemi események fogalmának ismerete, alkalmazása események előállítására
- Példák ismerete független és nem független eseményekre
- A klasszikus valószínűségi modell és a Laplace-képlet ismerete, alkalmazása
- A geometriai valószínűség fogalmának ismerete és alkalmazása
- Valószínűségek meghatározása visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén
- A várható érték ismerete és meghatározása konkrét feladatokban, játékokban
- Pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos valószínűségi ismeretek (például biztosítás, befektetések kockázata, árfolyamkockázat)

Fogalmak

események összege, események szorzata, esemény komplementere, egymást kizáró események, független események, geometriai valószínűség, visszatevéses mintavétel, visszatevés nélküli mintavétel, várható érték

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Konkrét valószínűségi kísérletek végrehajtása vagy dinamikus szoftver segítségével történő szimulálása (pl. szabályos dobókockákkal, pénzérmével dobálás); a kapott gyakoriságok és relatív gyakoriságok táblázatba foglalása; becslés az egyes kimenetekre, illetve összetett események valószínűségére csoportmunkában
- Példák keresése független és nem független, illetve egymást kizáró eseményekre csoportmunkában
- Orvosi tesztek eredményének esélyelemzése fagráf segítségével
- Egyszerű valószínűségi játékokhoz kapcsolódóan a várható nyeremény és az igazságosság fogalmának kialakítása
- Konkrét bank konkrét befektetési portfóliójának értelmezése, elemzése
- Néhány konkrét biztosítási ajánlat értelmezése, elemzése

Történelem

A 9–10. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 136 óra.

Két mélységelvű téma javasolt óraszám: 6–13 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám

Civilizáció és államszervezet az ókorban	13
Vallások az ókorban	5
Hódító birodalmak	6
A középkori Európa	10
A magyar nép eredete és az Árpád-kor	14
A középkori Magyar Királyság fénykora	13
A kora újkor	12
A török hódoltság kora Magyarországon	10
A felvilágosodás kora	7
Magyarország a 18. században	10
Új eszmék és az iparosodás kora	5
A reformkor	10
A forradalom és szabadságharc	8
Évente két mélységelvű téma	13
Összes óraszám:	136

Megjegyzések: A szaggatott vonal az évfolyamok közötti határokat jelzi.

TÉMAKÖR: Civilizáció és államszervezet az ókorban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Közel-Kelet civilizációi</i>	– Az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján. – Tudomány. – A pénz megjelenése.	<i>Fogalmak: <u>öntözéses földművelés</u>, <u>fáraó</u>, <u>piramis</u>, <u>hieroglifa</u>, ékírás, múmia, Akropolisz, filozófia, <u>jósda</u>, <u>olümpiai játékok</u>, <u>városállam</u>/polisz,</i>	– Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül. – Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális
<i>A görög civilizáció</i>	– A görög anyagi kultúra öröksége.	<i>arisztokrácia, démosz,</i>	

	– A filozófia és a történetírás. – A görög embereszmény. – A hellenisztikus kultúra elterjedése.	demokrácia, <u>népgyűlés</u>, sztratégosz, cserépszavazás, <u>rabszolga</u>, patrícus, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, <u>amfiteátrum</u>, <u>gladiátor</u>, <u>provincia</u>, <u>légió</u>, limes, polgárjog.	hatásainak felismerése. – Az ókori civilizációk azonosítása térképen. – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása. – A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása. – Pannónia jelentősebb városainak azonosítása. – A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása. – Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása. – A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása. – A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia melletti érvek megfogalmazása. – Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával.
<i>Az athéni demokrácia</i>	– Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. – Kleiszthenész és Periklész. – Az athéni államszervezet és működése.	Személyek: Hammurapi, Kleiszthenész, <u>Periklész</u>, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, <u>Nagy Sándor</u>, <u>Julius Caesar</u>, <u>Augustus</u>.	
<i>A római civilizáció</i>	– Római városépítészet, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak. – A római jog néhány máig élő alapelve. – A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia). – A latin nyelv és írás elterjedése.	Kronológia: <u>Kr. e. 3000 körül</u> – <u>Kr. u. 476 az ókor</u>, <u>Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok</u>, <u>Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint</u>, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, <u>Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora</u>, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori	
<i>A római köztársaság</i>	– A vérségi, a vagyoni és a területi elv. – A római köztársaság államszervezete és működése. – Köztársaságból egyeduralom: Caesar és Augustus.		

		Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása. <i>Topográfia:</i> Mezopotámia, Babilon, <u>Egyiptom</u>, <u>Nílus</u>, <u>Olümpia</u>, <u>Athén</u>, Alexandria, <u>Itália</u>, <u>Róma</u>, <u>Római Birodalom</u>, <u>Pannónia</u>, <u>Aquincum</u>, Savaria, <u>Jeruzsálem</u>.	– Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.
- Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.
- Információk gyűjtése egy pannóniai kulturális emlékről, régészeti feltárásról, épületről vagy építményről.
- Ábra készítése az athéni demokrácia és a római köztársaság működési rendjéről.
- Ókori témájú filmek / filmrészletek elemzése, értelmezése.
- Római kori emlékek felkeresése.

TÉMAKÖR: Vallások az ókorban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Politeizmus és monoteizmus	– A politeizmus az ókori Keleten. – Görög és római istenek. – A zsidó monoteizmus.	<i>Fogalmak:</i> politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber	– A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása. – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása.

A kereszténység kezdete	– Jézus tanításai. – A páli fordulat. – Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. – A Szentháromság-tan.	Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra,, Messiás, <u>keresztény vallás</u>, <u>kereszttség és úrvacsora</u>, apostol, misszió, Biblia, <u>Újszövetség</u>, evangélium, püspök, zsinat. <i>Személyek:</i> <u>Kheopsz</u>, <u>Zeusz</u>, <u>Pallasz Athéné</u>, <u>Ábrahám</u>, <u>Mózes</u>, <u>Jézus</u>, <u>Szent Péter és Szent Pál apostolok</u>, Constantinus <i>Kronológia:</i> <u>a keresztény időszámítás kezdete</u> (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat. <i>Topográfia:</i> <u>Jeruzsálem</u>, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, <u>Betlehem</u>.	– A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. – Bibliai történetek, személyek felidézése. – A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen. – Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján. – Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése. – Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése antik mitológiai témákról.
- Áttekintő táblázat / tabló készítése a görög-római hitvilágról.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

TÉMAKÖR: Hódító birodalmak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Egy eurázsiai birodalom: a hunok	– A nomád életmód, harcmódor és államszervezés. – A népvándorlás. – A Hun Birodalom. – Az ókor vége - Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása. – Róma örökösei Európa térképén.	<i>Fogalmak:</i> <u>népvándorlás</u> , <u>hunok</u> , ortodox, <u>iszlám</u> , <u>Korán</u> , kalifa. <i>Személyek:</i> <u>Attila</u> , Justinianus, <u>Mohamed</u> , Nagy Károly, I. Ottó.	– A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában. – A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása. – A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképen. – Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.
Az Arab Birodalom és az iszlám	– Mohamed tanításai és a Korán. – Az iszlám kultúra jellegzetességei. – Az Arab Birodalom és az arab hódítás. – Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc.	<i>Kronológia:</i> <u>476 a</u> <u>Nyugatrómai Birodalom bukása</u> , 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.	

		<i>Topográfia:</i> Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A Római Birodalom bukása külső és belső okainak összegyűjtése.
- A monoteista vallások (zsidó, keresztény, iszlám) összehasonlítása különböző szempontok alapján.
- Kiselőadás, prezentáció készítése jellegzetes iszlám vallási épületekről, szokásokról.

TÉMAKÖR: A középkori Európa

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A parasztság világa</i>	– A hierarchikus világkép. – Az uradalom. – A jobbágyság kötelességei és jogai. – Az önellátástól az árutermelésig. – Éhínségek, járványok, felkelések.	<i>Fogalmak:</i> <u>uradalom</u> , <u>földesúr</u> , majorság, <u>jobbágyság</u> , <u>robot</u> , kiváltság, rend, <u>pápa</u> , érsek, cölibátus, <u>szerzetes</u> , <u>bencés</u> <u>rend</u> , ferences rend, eretnek, inkvizíció, <u>kolostor</u> , <u>katolikus</u> , szent, <u>kódex</u> , <u>román</u>	– A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a
<i>Az egyházi rend</i>	– Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer.		

	– Az egyházszakadás és a 11. századi reform. – A szerzetesség. – Az eretnokség. – Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek. – Román és gótikus építészet – európai és magyar példák.	<u>stílus, gótikus stílus, reneszánsz, lovag, nemes, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, keresztes hadjáratok, polgár, céh.</u>	– rendi szemlélet értelmezése. – A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése. – Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában. – A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével.
<i>A nemesi rend</i>	– Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség). – Lovagi eszmény és lovagi kultúra. – A keresztes hadjáratok eszméje.	<i>Személyek:</i> <u>Szent Benedek</u> , VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, <u>Gutenberg</u> , Dózsa György.	– A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása. – A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása. – A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre. – A céhek működésének jellemzése források alapján.
<i>A polgárok világa</i>	– A középkori város és lakói. – A város kiváltságai (magyar példák alapján). – A céhek. – A helyi és távolsági kereskedelem. – A reneszánsz építészet (európai és magyar példák).	<i>Kronológia:</i> 476–1492 <u>a középkor</u> , 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány. <i>Topográfia:</i> Egyházi Állam, <u>Anglia</u> , <u>Franciaország</u> , levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, <u>Szentföld</u> .	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.

- Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról.
- Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.
- A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív középkori várost bemutató ábrán.
- Kampányplakát készítése egy középkori témáról (pl. a keresztes háborúkban való részvétel hirdetése).

TÉMAKÖR: A magyar nép eredete és az Árpád-kor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar őstörténet és honfoglalás</i>	– Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei. – A magyar törzsszövetség az Etelközben. – A honfoglalás okai és menete. – A kalandozások – a lovas-íjász harcmódor.	<i>Fogalmak:</i> <u>finnugor</u> , <u>törzs</u> , <u>fejedelem</u> , kabarok, <u>vérszerződés</u> , <u>honfoglalás</u> , kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, <u>kalandozások</u> , <u>székelyek</u> , <u>vármegye</u> , egyházmegye,	– A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása. – A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése. – A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása.
<i>Az államalapítás</i>	– Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. – A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet. – Az egyhákszervezés.	érsekség, <u>tized</u> , nádor, <u>ispán</u> , kancellária, kettős kereszt, szászok, <u>kunok</u> , <u>tatárok/mongolok</u> <i>Személyek:</i> <u>Álmos</u> ,	– Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése.
<i>A magyar állam megszilárdulása</i>	– Szent László, az országépítő.	<u>Árpád</u> , az Árpád-ház, <u>Géza</u> , <u>I. (Szent) István</u> ,	– A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő

az Árpád- korban	– Könyves Kálmán törvénykezési reformjai. – A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása. – II. András kora: az átalakuló társadalom. – Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. – Az Árpádok európai kapcsolatai.	Koppány, <u>Szent Gellért</u>, Szent Imre, <u>I. (Szent) László</u>, <u>Könyves Kálmán</u>, III. <u>Béla</u>, II. András, <u>IV. Béla</u>, <u>Szent Margit</u>. <i>Kronológia:</i> <u>895 a honfoglalás</u>, <u>907 a pozsonyi csata</u>, <u>997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása</u>, <u>1222 az Aranybulla</u>, <u>1241–1242 a tatárjárás</u>. <i>Topográfia:</i> <u>Etelköz</u>, <u>Vereckei-hágó</u>, <u>Kárpát-medence</u>, <u>Pannonhalma</u>, <u>Esztergom</u>, <u>Székesfehérvár</u>, <u>Buda</u>, <u>Muhi</u>, Erdély, <u>Horvátország</u>.	legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmódoráról IKT eszközök segítségével.
- A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.
- Áttekintő ábra készítése a Szent István-i állam- és egyházszerkezetről.
- Információgyűjtés Szent László kultuszáról a krónikák és néphagyományok tükrében.
- Tabló összeállítása az Árpád-kor legfontosabb kulturális emlékeiből.
- Folyamatábra készítése II. András politikai döntéseinek okairól és következményeiről.
- A 13. századi társadalmi rétegek azonosítása az Aranybulla szövegében.
- Az Árpádok európai dinasztikus kapcsolatainak ábrázolása térképen.

- A magyar igazságszolgáltatás gyakorlatának bemutatása Szent László és Könyves Kálmán törvényeinek elemzésével.

TÉMAKÖR: A középkori Magyar Királyság fénykora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az Anjouk</i>	– A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. – A visegrádi királytalálkozó. – Az 1351-es törvények. – Nagy Lajos hadjáratai.	<i>Fogalmak:</i> <u>aranyforint</u> , regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszonálunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros,	– A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása
<i>A török fenyegetés árnyékában</i>	– Az Oszmán Birodalom. – Török hódítás a Balkánon. – Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai uralkodó és a török veszély. – Hunyadi János, a politikus és hadvezér. – Hunyadi János törökellenes harcai.	mezőváros, <u>kormányzó</u> , <u>szekervár</u> , <u>végvár</u> , <u>szultán</u> , szpáhi, <u>janicsár</u> , rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, <u>zsoldos</u> , Corvina, <u>Szent Korona</u> , Szent Korona-tan, Képes krónika.	– A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése. – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre.
<i>Hunyadi Mátyás</i>	– Mátyás útja a trónig. – A központosított királyi hatalom. – Jövedelmek és kiadások. – Birodalomépítő tervek.	<i>Személyek:</i> <u>I. (Anjou) Károly</u> , <u>I. (Nagy) Lajos</u> , <u>Luxemburgi Zsigmond</u> , <u>Hunyadi János</u> , <u>I. (Hunyadi) Mátyás</u> .	– Mátyás hatalomgyakorlásának jellemzése. – A reneszánsz kultúra

	– Aktív védelem a török ellen.	<i>Kronológia:</i> <u>1301 az Árpád-ház kihalása</u> , 1308.	bemutatása Mátyás udvarában.
<i>A magyar középkor kulturális hagyatéka</i>	– Honfoglalás kori leletek. – A Szent Korona. – Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. – Magyar geszták, krónikák és szentek legendái.	I. Károly uralkodásának kezdete, <u>1335 a visegrádi királytalálkozó</u>, 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, <u>1456 a nándorfehérvári diadal</u>, <u>1458–90 Mátyás uralkodása</u>. <i>Topográfia:</i> <u>Visegrád</u>, <u>Lengyelország</u>, <u>Csehország</u>, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, <u>Nándorfehérvár</u>, Kolozsvár, Kenyérmező, <u>Oszmán Birodalom</u>.	– A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása különböző írásos és vizuális források alapján.
- A korszak kiemelkedő személyiségeinek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteik mozgatórugóiról. (Pl. Hunyadi Mátyás külpolitikája.)
- Hunyadi János és Mátyás híres ütközeiteinek felidézése, bemutatása térképvázlatok és írott források segítségével.
- Kiselőadás készítése 14–15. századi magyar történelem kulturális hagyatékának kiemelkedő emlékeiről.
- A magyar középkor egy kiemelkedő helyszínének (pl. Pannonhalma, Diósgyőr, Székesfehérvár, Visegrád, stb.) meglátogatása és jellemzőinek bemutatása.
- Gyűjtőmunka készítése Mátyás és a budai zsidók kapcsolatáról.

TÉMAKÖR: A kora újkor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	– A portugál és spanyol felfedezések. – A korai gyarmatosítás és következményei. – A világkereskedele m kialakulása. – Az abszolutizmus.	<i>Fogalmak:</i> <u>gyarmat</u> , világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, <u>manufaktúra</u> , tőke, <u>tőkés</u> , <u>bérmunkás</u> , <u>kapitalizmus</u> , <u>bank</u> , <u>tőzsde</u> , <u>részvény</u> , örökös jobbagyság, <u>reformáció</u> , protestáns, <u>evangélikus</u> , <u>református</u> , anglikán, unitárius, <u>vallási türelem</u> , <u>ellenreformáció</u> , <u>katolikus megújulás</u> , <u>jezsuiták</u> , <u>barokk</u> .	– A felfedezőik céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken. – Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről. – Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral. – Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése. – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszervezet összehasonlítása. – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. – Vallás és politika összefonódásának felismerése.
<i>A korai kapitalizmus</i>	– Az árforradalom. – A manufaktúrák. – Bankok és tőzsdék. – Az európai munkamegosztás és következményei	Személyek: <u>Kolumbusz Kristóf</u> , Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, <u>Luther Márton</u> , <u>Kálvin János</u> , <u>Károli Gáspár</u> , <u>Pázmány Péter</u> , Apáczai	
<i>Reformáció Európában és Magyarországon</i>	– A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye). – Luther és Kálvin fellépése. – A protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése. – A reformáció eredményei Magyarországon		
<i>„Hitviták tüzeiben”</i>	– Vallási konfliktusok Európában.	Csere János, Habsburg-dinasztia, V. Károly,	

	– Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben. – A magyar protestáns és katolikus iskolák. – A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon.	Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos. <i>Kronológia:</i> 1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <u>1517 a reformáció kezdete</u>, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék. <i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u>, <u>India</u>, <u>London</u>, Párizs/Versailles, <u>Sárospatak</u>.	– Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. – A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A felfedező utak irányainak követése és a korai gyarmatok elhelyezése térképen.
- Információk gyűjtése a korai gyarmatosítás módszereiről és következményeiről.
- Beszámoló készítése az európai és magyar reformáció kapcsolatáról (pl. peregrináció, kulturális hatások, irányzatok).
- Interjú készítése különböző felekezetek papjaival, lelkészeivel az egyházak szerepvállalásáról és hivatásukról.
- Kiselőadás készítése a reformáció korának valamely jelentős személyiségéről (pl. Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter).

TÉMAKÖR: A török hódoltság kora Magyarország

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az ország három részre szakadása</i>	– A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás. – Az ország három részre szakadása. – A várháborúk és az új végvárrendszer.	<i>Fogalmak:</i> rendi országgyűlés, hajdúszabadság. <i>Személyek:</i> <u>I. Szulejmán</u>, <u>II. Lajos</u>, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, <u>Dobó István</u>, Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, <u>Bocskai István</u>, <u>Bethlen Gábor</u>, <u>Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér)</u>, I. Lipót, Savoyai Jenő. <i>Kronológia:</i> <u>1526 a mohácsi csata</u>, <u>1541 Buda eleste</u>, <u>1552 Eger védelme</u>, 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, <u>1686 Buda visszafoglalása</u>, 1699 karlócai béke. <i>Topográfia:</i> <u>Mohács</u>, Kőszeg, <u>Eger</u>, Szigetvár, <u>Habsburg Birodalom</u>, <u>Erdélyi Fejedelemség</u>, Hódoltság, Magyar	– A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken. – A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján. – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. – A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. – A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
<i>A két magyar állam</i>	– A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok. – Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora.		
<i>A török kiűzése és a török kor mérlege</i>	– Magyarország az európai munkamegosztásban. – Háborús békeévek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása. – A török kiűzése.		

		Királyság (királyi Magyarország), <u>Pozsony</u> , Gyulafehérvár, <u>Bécs</u> .	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A mohácsi csata eseményeinek megvitatása különböző interpretációk alapján.
- Politikai portré készítése a korszak kiemelkedő személyiségeiről (pl. Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós).
- Államszervezeti ábrák készítése a Magyar Királyságról és az Erdélyi Fejedelemségről.
- Az országrészek és a fontosabb várak, csaták elhelyezése vaktérképen.
- A török kiűzése állomásainak nyomon követése térképen.
- A Habsburg-magyar konfliktusok okainak és eredményeinek vázlatos összegzése.
- Korabeli beszámolók gyűjtése a török kiűzéséről (pl. Bél Mátyás, Schulhof Izsák).

TÉMAKÖR: A felvilágosodás kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A felvilágosodás	– Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világképe. – A felvilágosodás államelméletei. – A szabad verseny elmélete.	<i>Fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u> , jogegyenlőség, <u>hatalmi ágak megosztása</u> , népfelség, társadalmi szerződés, <u>szabad verseny</u> , <u>alkotmány</u> , alkotmányos monarchia, <u>elnök</u> , <u>miniszterelnök</u> , felelős kormány, <u>cenzus</u> , <u>általános választójog</u> , <u>forradalom</u> , <u>diktatúra</u> , jakobinus, Szent Szövetség.	– A középkor és a felvilágosodás világképének összehasonlítása. – A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok alapján.
A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése	– A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. – Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök.		– A brit és az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése. – Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában

<i>A francia forradalom és hatása</i>	– A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. – A jakobinus diktatúra. – Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja.	<i>Személyek:</i> Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, <u>George Washington</u>, Maximilien Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u>. <i>Kronológia:</i> 1689 a Jognyilatkozat, <u>1776 a Függetlenségi nyilatkozat</u>, <u>1789 a francia forradalom</u>, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, <u>1815 a waterlooi csata</u>. <i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u>, <u>Amerikai Egyesült Államok</u>, <u>Párizs</u>, <u>Oroszország</u>, <u>Waterloo</u>.	– megjelenő felvilágosult elvek azonosítása. – A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek és irodalmi idézetek gyűjtése a felvilágosodás világgépének bemutatásához.
- Vita a brit és az amerikai államszervezet sajátosságairól.
- Vita rendezése a francia forradalom pozitív és negatív hatásairól.
- Gondolattérkép készítése a francia forradalom okairól.

TÉMAKÖR: Magyarország a 18. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Rákóczi-szabadságharc</i>	– Magyarország a Habsburg Birodalomban. – A szabadságharc okai és céljai. – A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. – A szatmári béke kompromisszuma.	<i>Fogalmak:</i> <u>kuruc</u> , <u>labanc</u> , <u>szabadságharc</u> , trónfosztás, amnesztia, felvilágosult abszolutizmus,	– A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése. – A szabadságharc katonai történetének felidézése térképek, képek és szöveges források segítségével. – Magyarország újranevelésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével.
<i>Magyarország újranevelése és újranevelése</i>	– A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. – A többnyelvű és többvallású ország. – Gazdaság és életmód.	kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet.	– A felvilágosult abszolutizmus eszméi és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása. – Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. – II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése.
<i>A felvilágosult abszolutizmus reformjai</i>	– A Pragmatica Sanctio. – A felvilágosult abszolutizmus céljai. – Mária Terézia: együttműködés és reform. – II. József reformpolitikája és kudarca.	<i>Személyek:</i> <u>II. Rákóczi Ferenc</u> , <u>Mária Terézia</u> , II. József. <i>Kronológia:</i> <u>1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc</u> , 1711 a szatmári béke, 1740–1780 Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása. <i>Topográfia:</i> <u>Temesvár</u> ,	– A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.

		Határőrvidék, Poroszország.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Összefoglaló készítése a szabadságharc okainak és eredményeinek összehasonlítására.
- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia kapcsolatáról.
- Képek, térképek, irodalmi szövegek, kuruc nóták gyűjtése a Rákóczi-szabadságharccal kapcsolatban.
- A Rákóczi-szabadságharc nemzetközi kapcsolatainak ábrázolása gondolattérképen.
- A népességmozgások és az egyes népcsoportok nyomon követése térképen.
- Magyarázó ábra készítése a kettős vámhatár működéséről.
- Beszélgetés az állami iskolarendszer létrejöttéről és működéséről a Ratio Educationis részlete alapján.

TÉMAKÖR: Az új eszmék és az iparosodás kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus</i>	– Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság. – Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam. – Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása.	<i>Fogalmak:</i> <u>liberalizmus</u> , <u>nacionalizmus</u> , nemzetállam, <u>konzervativizmus</u> , reform, <u>ipari forradalom</u> , <u>munkanélküliség</u> , <u>tömegtermelés</u> , szegregáció.	– A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján. – Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése. – Egy ipari nagyváros életkörülményeinek jellemzése. – Az ipari forradalmak ökológiai
<i>Az ipari forradalom hullámai</i>	– Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat. – A közlekedés forradalma. – A második hullám: elektronika és vegyipar. – A gyár és a futószalag. – Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai.		

		<i>Személyek:</i> <u>James Watt</u>, <u>Thomas Edison</u>, Henry Ford. <i>Topográfia:</i> Manchester, New York.	következményeinek azonosítása. – A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Az egyes politikai eszmék álláspontjai közötti különbségek megbeszélése.
- Grafikonok, adatsorok elemzése az ipari forradalmak társadalmi és demográfiai hatásairól.
- Kiselőadások tartása fontosabb találmányokról.
- Az ipari forradalom társadalmi hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A reformkor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A politikai élet színterei</i>	– A Habsburg Birodalom és Magyarország. – A rendi országgyűlés és a megyerendszer. – A reformkori Pest-Buda. – A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra.	<i>Fogalmak:</i> alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, <u>közteherviselés</u>, <u>jobbágyfelszabadítás</u>, örökváltság. <i>Személyek:</i> József nádor, Klemens Metternich,	– A jobbágykérdés és megoldási javaslatainak értelmezése szövegek és adatok alapján. – A nyelvkérdés és a nemzetté válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelvváltása, Lőv Lipót) – A polgári alkotmányosság programjának bemutatása

<i>A reformkor fő kérdései</i>	– A magyar nyelv ügye és a nemzetté válás. – A jobbágycéltörvény: örököség, kárpótlás. – A polgári alkotmányosság kérdése. – Széchenyi és Kossuth programja és vitája.	Wesselényi Miklós, <u>Széchenyi István</u>, Kölcsey Ferenc, <u>Deák Ferenc</u>, <u>Kossuth Lajos</u>, Ganz Ábrahám. <i>Kronológia: 1830–1848 a reformkor,</i> 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről. <i>Topográfia:</i> Pest-Buda.	politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján. – Széchenyi és Kossuth társadalmi háttérének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése. – A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. – A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Ábrák készítése a rendi államszervezet működéséről.
- Kiselőadások, prezentációk készítése a reformkor jelentősebb alkotásairól.
- Táblázatos összefoglaló készítése a reformellenzék, a konzervatívok és az udvar álláspontjáról a főbb vitakérdésekben.
- A reformkor legfontosabb kérdéseinek, jellemzőinek azonosítása szépirodalmi művekben és más szöveges forrásokban.

TÉMAKÖR: A forradalom és a szabadságharc

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok

<i>A forradalom céljai és eredményei</i>	– Az európai forradalmi hullám és március 15. – Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. – A Batthyány-kormány tevékenysége.	<i>Fogalmak:</i> márciusi ifjak, <u>sajtószabadság</u>, <u>cenzúra</u>, áprilisi törvények, népképviselői <u>országgyűlés</u>, politikai nemzet, <u>nemzetiség</u>, <u>honvédség</u>, Függetlenségi nyilatkozat.	– A reformkori elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek és az áprilisi törvényeknek az összehasonlítása. – A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével. – A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján.
<i>A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői</i>	– Harc a dinasztíával és a vele szövetséges nemzetiségekkel. – A tavaszi hadjárat. – A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére. – A szabadságharc leverése és a megtorlás.	<i>Személyek:</i> Petőfi Sándor, <u>Batthyány Lajos</u>, <u>Görgei Artúr</u>, <u>Bem József</u>, <u>Klapka György</u>, <u>Ferenc József</u>, Julius Haynau. <i>Kronológia:</i> <u>1848. március 15. a pesti forradalom</u>, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, <u>1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése</u>.	– A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása. – A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során. – A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése. – A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben.

		<i>Topográfia: <u>Pákozd</u>, <u>Debrecen</u>, <u>Isaszeg</u>, <u>Világos</u>, <u>Komárom</u>, <u>Arad</u>.</i>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A szabadságharc főbb eseményeinek elhelyezése vaktérképen.
- Vita a szabadságharc vereségének okairól.
- Kisesszé készítése a forradalom és szabadságharc valamely vitatott kérdéséről.
- A forradalom és szabadságharc eseményeit megörökítő művészeti alkotások (képek, irodalmi szövegek, filmek) gyűjtése és értelmezése.
- Mikrotörténeti kutatás: konfliktusos élethelyzetek és életutak bemutatása a szabadságharc nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevői köréből.

11–12. évfolyam

A tanuló történelmi ismereteinek gyarapodása, információszerzési és forrásfeldolgozási kompetenciájának, valamint gondolkodási és érvelő készségeinek fejlődése lehetővé teszi, hogy a középiskola utolsó évfolyamaira birtokába kerüljön azoknak az általános kompetenciáknak, amelyek hozzájárulnak a társadalmi életben való hatékony tájékozódásához és részvételéhez.

Az utolsó két év az érettségire való felkészülés időszaka. A különböző témakörök, összefüggések, jelenségek összefoglaló áttekintése külön időkeretet igényel – ez a kerettanterv ajánlása szerint 22 óra –, amit a helyi tantervek a vizsgakövetelmények figyelembevételével szabályozhatnak.

Az utolsó két év témakörei a 19. század közepétől a 21. század elejéig terjedő időszakot ölelik fel. Feldolgozásuk során kiemelt szempont, hogy ez az időszak már közvetlen hatást gyakorol a jelen társadalmi, gazdasági és politikai viszonyaira, ezért különösképpen alkalmas a problémaközpontú megközelítésre. Az egyes témakörök, témák a korábbiaknál összetettebb feldolgozásra, komplexebb fejlesztésre adnak lehetőséget.

A középiskolai történelemtanulás inspirációt nyújt arra, hogy a tanuló felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt, valamint hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az iskolából kikerülve hazáját szerető, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és autonóm tagjává váljék.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot követő időszakban; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit, véleményét tud formálni a kiegyezésről;
- fel tudja idézni az első világháború előzményeit, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, értékeli a háborúkat lezáró békék tartalmát, és felismeri a háborúnak a 20. század egészére gyakorolt hatását;
- bemutatja az első világháború magyar vonatkozásait, a háborús vereség következményeit; példákat tud hozni a háborús helytállásra;
- képes felidézni azokat az okokat és körülményeket, amelyek a történelmi Magyarország felbomlásához vezettek;
- tisztában van a trianoni békediktátum tartalmával és következményeivel, be tudja mutatni az ország talpra állását, a Horthy-korszak politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyait, felismeri a magyar külpolitika mozgásterének korlátozottságát;
- össze tudja hasonlítani a nemzetiszocialista és a kommunista ideológiát és diktatúrát, példák segítségével bemutatja a rendszerek embertelenségét és a velük szembeni ellenállás formáit;
- képes felidézni a második világháború okait, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, ismeri a holokausztot és a hozzávezető vezető okokat;
- bemutatja Magyarország revíziós lépéseit, a háborús részvételét, az ország német megszállását, a magyar zsidóság tragédiáját, a szovjet megszállást, a polgári lakosság szenvedését, a hadifoglyok embertelen sorsát;
- össze tudja hasonlítani a nyugati demokratikus világ és a kommunista szovjet blokk politikai és társadalmi berendezkedését, képes jellemezni a hidegháború időszakát, bemutatni a gyarmati rendszer felbomlását és az európai kommunista rendszerek összeomlását;
- bemutatja a kommunista diktatúra magyarországi kiépítését, működését és változatait, az 1956-os forradalom és szabadságharc okait, eseményeit, és hőseit, összefüggéseiben szemléli a rendszerváltoztatás folyamatát, felismerve annak történelmi jelentőségét;
- bemutatja a gyarmati rendszer felbomlásának következményeit, India, Kína és a közel-keleti régió helyzetét és jelentőségét;
- ismeri és reálisan látja a többpólusú világ jellemzőit napjainkban, elhelyezi Magyarországot a globális világ folyamataiban;
- bemutatja a határon túli magyarság helyzetét, a megmaradásért való küzdelmét Trianontól napjainkig;

- ismeri a magyar cigányság történetének főbb állomásait, bemutatja jelenkori helyzetét;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára, különös tekintettel a visegrádi együttműködésére;
- ismeri hazája államszervezetét, választási rendszerét.

A 11–12. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 186 óra.

Két mélységelvű téma javasolt óraszám: 12–16 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám
A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése	6
A dualizmus kori Magyarország	15
A nagy háború	14
Az átalakulás évei	13
A két világháború között	8
A Horthy-korszak	12
A második világháború	18
A két világrendszer szembenállása	6
Háborútól forradalomig	10
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	7
A kádári diktatúra	7
A kétpólusú világ és felbomlása	8
A rendszerváltoztatás folyamata	8
A világ a 21. században	6
Magyarország a 21. században	10
A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	6
Ismétlés, felkészülés az érettségire	22
Évente két mélységelvű téma	16
Összes óraszám:	186

TÉMAKÖR: A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A szocializmus és a munkásmozgalom</i>	– Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. – A Kommunista kiáltvány. – Szakszervezetek és munkáspártok. – Szociáldemokrácia és kommunizmus. – Keresztényszocializmus.	<i>Fogalmak:</i> <u>polgárháború</u>, polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, <u>szocializmus</u>, szociáldemokrácia, <u>kommunizmus</u>, <u>keresztényszocializmus</u>	– A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból. – A polgári állam feladatköreiből és eredményeinek azonosítása.
<i>A polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán)</i>	– A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra). – Alkotmányosság és választójog. – Jogegyenlőség és emancipációs törekvések. – A polgári állam kiépítése.	<u>Sz.</u> proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció. <i>Személyek:</i> Abraham Lincoln, <u>Otto von Bismarck</u>, <u>Karl Marx</u>. <i>Kronológia:</i> 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, <u>1871 Németország egyesítése</u>.	– A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása és összehasonlítása.

		Topográfia: <u>Németország, Japán.</u>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Egyetemes és magyar történeti példák gyűjtése a polgári állam feladatköréről és társadalmi hatásairól.
- Táblázat készítése a szociáldemokrácia és a kommunizmus céljainak, módszereinek, lehetőségeinek összevetéséről.
- Vita a szocialista eszméről, és hatásukról a korabeli közéletre.
- Az egységes Olaszország és a Német Császárság kialakulásának, valamint az Egyesült Államok terjeszkedése főbb mozzanatainak követése a térképen.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kiegyezés és a dualizmus rendszere</i>	– A kiegyezés és okai. – A közös ügyek rendszere. – A magyar államszervezet. – A pártrendszer, a választójog és a véderőviták.	<i>Fogalmak:</i> emigráció, passzív ellenállás, <u>kiegyezés</u> , <u>közös ügyek</u> , közjogi kérdés, húsvéti cikk, <u>dualizmus</u> , nyílt és	– A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából. – A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése. – A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése. – A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források,
<i>A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete</i>	– A politikai nemzet koncepciója. – A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. – Asszimiláció és anyanyelvhasználat. – Autonómiatörekvések és irredenta mozgalmak. – Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban,	titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népeségrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentrí, népoktatás,	

	polgárosodás és a középosztály kérdése. – Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon.	<u>Millennium</u>, asszimiláció, autonómia.	adatsorok és etnikai térképek segítségével. – A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével.
<i>Az ipari forradalom Magyarországon</i>	– A gazdasági kiegyezés. – A vasútépítés. – Állami gazdaságpolitika. – Mezőgazdaság és élelmiszeripar. – Modernizálódó ipar.	Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd.	– A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban.
<i>Társadalom és életmód a dualizmus korában</i>	– Demográfiai robbanás és urbanizáció. – Kivándorlás Európából és Magyarországról. – A földkérdés és a vidék. – A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. – Oktatás és kultúra. – Életmód és szórakozás.	<i>Kronológia:</i> 1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, <u>1867 a kiegyezés</u>, 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium</u>. <i>Topográfia:</i> <u>Budapest</u>, <u>Osztrák-Magyar Monarchia</u>, Fiume.	– A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia dualizmus kori kapcsolatáról.
- Folyamatábra, készítése a dualizmus kori pártviszonyokról.

- A dualizmus kori nemzetiségi törekvések és ideológiai hátterük táblázatos összefoglalása.
- A Nemzeti Sírkert felkeresése (a 19. század szereplőihöz kapcsolódó sírok, mauzóleumok közös megtekintése).
- A korszakkal kapcsolatos emlékművek, emlékhelyek fölkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Kiselőadás / tabló készítése a dualizmus korának kiemelkedő beruházásairól.
- Programajánló összeállítása egy a millennium korában Budapestre látogató turista számára.
- Tisza István lexikon szócikk készítése kormánypárti, illetve függetlenségi és szociáldemokrata szemszögből.
- Ellenzéki és kormánypárti választási plakát készítése az 1905-ös választásokra.

TÉMAKÖR: A nagy háború

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az első világháború előzményei</i>	– A gyarmatosítás okai és céljai. – Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. – Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. – Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok.	<i>Fogalmak:</i> villámháború, <u>front</u>, <u>állóháború</u>, <u>hátország</u>, <u>antant</u>, <u>központi hatalmak</u>, hadigazdaság, hadifogság. <i>Személyek:</i> II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.	– A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése. – Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken. – Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrákon, adatsorokon, képi és szöveges forrásokban. – A front és a hátország körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók,
<i>Az első világháború</i>	– A világháború kitörése. – A hadviselő felek és a frontok. – Oroszország és a központi hatalmak összeomlása.		
<i>Az első világháború</i>	– Az állóháború és az anyagcsata.		

<i>jellemzői és hatása</i>	– A hadigazdaság és a háborús propaganda. – A hagyományos világrend felbomlása. – A nők helyzetének megváltozása.	<i>Kronológia:</i> 1914. június 28. a sarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború.</u>	– emlékiratok, naplók alapján. – A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében. – A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.
<i>Magyarországon a világháborúban</i>	– Magyar frontok, nagy csaták. – Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. – Magyar hősök a világháborúban. – A hátsóország. – A magyar hadifoglyok sorsa.	<i>Topográfia:</i> <u>Brit Birodalom, Szarajevó, Doberdó, Románia, Szerbia, Olaszország.</u>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A háború előzményeinek összesítése, a döntési alternatívák bemutatása saját szerkesztésű ábrán.
- Példák gyűjtése a magyar katonák első világháborús hősi helytállásáról.
- Első világháborút bemutató múzeumok meglátogatása (pl. Hadtörténeti Múzeum, “Új világ született” c. kiállítás).
- A lakóhelyen található első világháborús hősi emlékmű, katonasírok felkeresése, egy-egy hős életének feltárása.
- Képek gyűjtése és elemzése a háború új jellegzetességeiről (fegyverek, intézmények, jelenségek).
- Különböző internetes háborús témájú szövegek, propagandaképek, plakátok, karikatúrák gyűjtése és elemzése.
- Családi történetek, fényképek gyűjtése feldolgozása, bemutatása az első világháborúból.

TÉMAKÖR: Az átalakulás évei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok

<i>Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása</i>	– A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). – Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. – Az újraszülető Lengyelország. – Az olasz fasizmus.	<i>Fogalmak: <u>bolsevik</u>, szovjet, örmény népiertás, egypártrendszer, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), <u>tanácsköztársaság</u>, <u>vörösteror</u>, Lenin-fiúk, ellenforradalom, <u>fehér különítményes megtorlások</u>, “vörös térkép,” <u>kisantant</u>, jóvátétel, Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.</i> <i>Személyek: Kemal Atatürk, <u>Vlagyimir I. Lenin</u>, Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, <u>Károlyi Mihály</u>, Kun Béla, <u>Horthy Miklós</u>, Apponyi Albert.</i>	– Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. – A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján. – Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével. – A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése. – A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján. – Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen. – A trianoni békediktátum okainak feltárása. – A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai
<i>Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése</i>	– A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. – A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. – Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése.		
<i>A tanácsköztársaság és az ellenforradalom</i>	– A kommunista hatalomátvétel. – A proletárdiktatúra és a vörösteror. – Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. – Az ellenforradalom győzelme.		
<i>A Párizs környéki békék</i>	– A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. – Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. – Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások. – A szétszabdalt közép-európai régió.		

<i>A trianoni békediktátum</i>	– A magyar ügy a békekonferencián. – A magyar delegáció érvei. – Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. – Az önrendelkezési elv megsértése – A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. – Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron.	<i>Kronológia: <u>1917 a bolsevik hatalomátvétel</u>, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, <u>1920. június 4. a trianoni békediktátum</u>.</i> <i>Topográfia: <u>Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria</u>, trianoni Magyarország.</i>	– politikájának tükrében. – A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével. – A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása. – A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak meghatározó személyiségeiről.
- Példák gyűjtése az 1919-es rendezetlen politikai viszonyok bemutatására (pl. vörösteror, román megszállás, különítmények, Rongyos Gárda).
- Bizonyítékok és adatok gyűjtése az elcsatolt területeknek az ezeréves magyar kultúrában betöltött jelentős szerepéről (pl. történelmi személyiségek, művészek, tudósok, épületek, művészeti alkotások, intézmények).
- Különböző internetes revíziós témájú szövegek, képek, plakátok, dalok gyűjtése és vizsgálata, elemzése.
- A várpalotai Trianon Múzeum meglátogatása.

TÉMAKÖR: A két világháború között

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	– A totális diktatúra és a pártállam kiépítése. – A tervgazdaság és a kollektivizálás. – A terror eszközei és áldozatai.	<i>Fogalmak:</i> <u>totális állam</u>, többpártrendszer, egypártrendszer, <u>személyi kultusz</u>, koncepciók per, <u>GULAG</u>, holodomor, államosítás, kollektivizálás, kulák, <u>tervgazdaság</u>, <u>piacgazdaság</u>, New Deal, <u>fasizmus</u>, <u>nemzetiszocializmus</u>, fajelmélet, <u>antiszemitizmus</u>, Führer, SS, Anschluss. <i>Személyek:</i> <u>Joszif V. Sztálin</u>, <u>Adolf Hitler</u>. <i>Kronológia:</i> 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete, <u>1933 a náci hatalomátvétel</u>, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.	– A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével. – A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása. – A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével. – A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen.
<i>A Nyugat és a gazdasági világválság</i>	– A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelelem összeomlása. – A munkanélküliség. – Állami beavatkozás a gazdaságba.		
<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	– A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom. – A totális állam kiépítése. – A terror eszközei. – Terjeszkedés a háború előtt.		

		<i>Topográfia: Szovjetunió,</i> Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Visszaemlékezések, források gyűjtése és prezentáció készítése a sztálini terror megnyilvánulásairól (pl. GULAG, holodomor, koncepciós perek).
- Különböző képi és szöveges források gyűjtése a sztálini diktatúra hétköznapijairól.
- Folyamatábra készítése a világgazdasági válság kirobbanásáról és kezeléséről, a folyamatábra szemléltetése az Amerikai Egyesült Államok példáján.
- Prezentáció készítése a náci terror megnyilvánulásairól (pl. kristályéjszaka, GESTAPO, koncentrációs táborok stb.).
- Statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok gyűjtése és tanulmányozása (pl. a német választások eredményei 1928-1933 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929-1937 között).
- A korszakkal kapcsolatos dokumentum- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Talpra állás</i> <i>Trianon után</i>	– A király nélküli alkotmányos királyság. – A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában. – A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években. – A klebelsbergi oktatás- és	<i>Fogalmak:</i> kormányzó, Egységes Párt, <u>numerus clausus</u> , <u>pengő</u> , Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme,	– A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése. – A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval. – A bethleni gazdasági

	kultúrpolitika eredményei.	magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u> .	konszolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján.
<i>A 1930-as évek Magyarországa</i>	– A válság és hatása. – A belpolitika irányváltásai. – Életmód és társadalom. – A földkérdés. – Tudomány és művészet a két világháború között. – A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei.	<u>Személyek: Bethlen István, Teleki Pál, Klebelsberg Kunó,</u> Gömbös Gyula, Weiss Manfréd, <u>Szent-Györgyi Albert.</u> <u>Kronológia: 1920–1944 a Horthy-rendszer, 1921–31</u> Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.	– A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján. – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés). – A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak kiemelkedő szereplőiről (pl. Horthy, Bethlen, Teleki).
- Kormánypárti és ellenzéki választási plakát készítése egy-egy fontos témakörben.
- A Horthy-korszak gazdasági fejlődéséről tanúskodó képek gyűjtése és bemutatása (pl. Csepeli Szabadkikötő, villamosított vasútvonal stb.).
- Folyamatábra készítése a Horthy-korszak pártviszonyairól, korlátozott parlamentáris rendszeréről.

TÉMAKÖR: A második világháború

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A tengelyhatalmak sikerei	- Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. - Nyugat-Európa lerohanása. - Német támadás a Szovjetunió ellen. - Japán támadás az Egyesült Államok ellen.	<i>Fogalmak:</i> Molotov–Ribbentrop-paktum, <u>tengelyhatalmak</u>, <u>szövetségesek</u>, <u>totális háború</u>, kiugrási kísérlet, <u>zsidótörvények</u>, munkaszolgálat, <u>gettó</u>, <u>deportálás</u>, <u>koncentrációs tábor</u>, haláltábor, népiirtás, <u>holokauszt</u>, partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, <u>malenkij robot</u>. <i>Személyek:</i> <u>Franklin D. Roosevelt</u>, <u>Winston Churchill</u>, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Edmund Veessenmayer, <u>Szálasi Ferenc</u>, Raoul	- A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján. - A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. - A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján. - A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján. - A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források segítségével (pl. Don-kanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, Budapest ostroma). - A magyar szellemi és kulturális élet II.
A szövetségesek győzelme	- A keleti és a nyugati front. - A csendes-óceáni hadszíntér.		
Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya	- A területi revízió lépései. - A fegyveres semlegesség. - A Szovjetunió elleni háború. - A Don-kanyar. - A német megszállás és következményei.		
A holokauszt	- Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. - Koncentrációs és megsemmisítő táborok. - Deportálások, kísérlet a zsidóság		

	és a cigányság megsemmisítésér e Európában. – A magyarországi zsidótörvények. – A magyar holokauszt. – Felelősség és embermentés.	Wallenberg, <u>Salkaházi Sára</u>, Apor Vilmos, Sztehlo Gábor, Richter Gedeon. <i>Kronológia: 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, 1939–45 a második világháború, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, 1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február</i>	világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése. – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával. – A nyilas terror áttekintése források alapján. – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.
<i>A második világháború jellemzői</i>	– A villámháború és következményei. – Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. – Az ellenállás formái. – A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per.		
<i>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra</i>	– A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. – A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. – Megszabadulás és szovjet megszállás. – Az ország kifosztása, szovjet deportálások és tömeges erőszak. – A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás).		

		a sztálingrádi csata vége, <u>1944. március 19. Magyarország német megszállása</u>, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, <u>1945. április a háború vége Magyarországon</u>, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hiroshima ellen. <i>Topográfia:</i> <u>Sztálingrád</u>, <u>Normandia</u>, Pearl Harbor, <u>Hiroshima</u>, Észak-Erdély, <u>Don-kanyar</u>, Kamenyec Podolszk Árpád-vonal, <u>Auschwitz</u>, Újvidék, Drezda, Szolyva.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A nagyhatalmak (Németország, Szovjetunió, Nagy-Britannia, Franciaország) világháború kitörésében játszott szerepének megvitatása.
- Beszámoló készítése az európai és/vagy csendes-óceáni hadszínterek egyik jelentős csatájáról.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.

- A magyar honvédség háborús részvétele főbb helyszíneinek nyomon követése térképen.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a második világháborúból.
- Híres magyar tudósok, művészek életművének bemutatása, akik származásuk vagy politikai nézeteik miatt emigrációba kényszerültek.
- Kiselőadás készítése a budapesti gettó életéről visszaemlékezések alapján.
- Második világháborús emlékművek, emlékhelyek, sírok felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- A Holokauszt Emlékközpont meglátogatása.
- A felelősség és embermentés kérdéseinek megbeszélése.
- A Malenkij Robot Múzeum meglátogatása.
- Beszámoló készítése a határon túli magyarság körében folytatott etnikai tisztogatásokról források alapján.

TÉMAKÖR: A két világrendszer szembenállása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kétpólusú világ kialakulása</i>	– Az ENSZ megalapítása. – A párizsi béke. – Kitelepítések és lakosságcserek a háború után. – A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. – A két világrend jellemzői. – A két Németország.	<i>Fogalmak:</i> <u>Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)</u> , kitelepítés, <u>hidegháború</u> , <u>vasfüggöny</u> , <u>szuperhatalom</u> , Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST), <u>Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)</u> , <u>Varsói Szerződés</u> , kétpólusú világ, <u>a berlini fal</u> .	– A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása. – Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása.
<i>A hidegháború</i>	– A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, űrprogram, propaganda.		

	– A szembenállás és enyhülés hullámai. – Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán).	<i>Személyek:</i> Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F. Kennedy</u>, <u>Mahátma Gandhi</u>, <u>Mao Ce-tung</u>. <i>Kronológia:</i> 1945 az ENSZ létrejötte, <u>1947 a párizsi béke</u>, <u>a hidegháború kezdete</u>, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása. <i>Topográfia:</i> <u>Berlin</u>, <u>Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK)</u>, <u>Német Demokratikus Köztársaság (NDK)</u>, Közel-Kelet, Izrael <u>Észak- és Dél-Korea</u>, Vietnam, <u>Kuba</u>, Afganisztán.	– A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása.
<i>A gyarmatok felszabadulása</i>	– India függetlenné válása. – Kommunista fordulat Kínában. – A gyarmatbirodalmak felbomlása. – Izrael megalapítása.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszélgetés a kollektív bűnösség elvéről.
- A kitelepítések irányainak és létszámának grafikus ábrázolása.
- Információk gyűjtése a főbb hidegháborús konfliktusokról (Korea, Suez, Kuba, Vietnam).
- Beszámoló készítése a Mao Ce-tung-i diktatúra jellemzőiről (pl. „nagy ugrás”, kulturális forradalom).

- Képek, idézetek gyűjtése Mahátma Gandhi életútjáról.

TÉMAKÖR: Háborútól forradalomig

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Az átmenet évei Magyarországon	– A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. – A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. – A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947.	<i>Fogalmak:</i> népbíróság, háborús bűnös, földosztás, <u>államosítás</u>, forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szálamitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság (ÁVH)</u>, tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat. <i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, Kovács Béla, Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit. <i>Kronológia:</i> <u>1945 szovjet megszállás, választás</u>	– Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása. – A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva. – Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát. – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon.
A szovjetizálás Magyarországon	– Az egypárti diktatúra kiépítése. – Államosítás és kollektivizálás. – Konceptuális perek, egyházüldözés. – A keleti blokk.		
A Rákosi-diktatúra	– Az erőltetett iparosítás. – A pártállam. – A terror. – A diktatúra hatása a mindennapi életre.		

		<u>Magyarországon,</u> földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-</u> <u>diktatúra,</u> 1949 kommunista alkotmány. <i>Topográfia:</i> Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.	– A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Választási plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A kékcédulás választások feldolgozása adatsorok és a választási törvény értelmezésével.
- Beszélgetés az átmeneti időszak demokratikus jellegéről.
- Internetes gyűjtés a Rákosi-időszak vicceiből és karikatúráiból – a mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a Rákosi időszakból.
- Egy kiemelkedő koncepció per (pl. Mindszenty-per) feldolgozása.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.
- Tanulmányi kirándulás a Recski Nemzeti Emlékparkba.
- Beszámoló készítése a diktatúra prominens szereplőiről, felelőseiről (pl. Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Péter Gábor, Rajk László).
- Kommunista propaganda plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Beszámoló készítése a korabeli magyar sporteredményekről.

TÉMAKÖR: Az 1956-os forradalom és szabadságharc

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A forradalom</i>	– A forradalom okai és közvetlen előzményei. – A forradalom céljai. – Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23. – A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás).	<i>Fogalmak:</i> <u>MEFESZ</u>, <u>pesti srácok</u>, <u>Molotov-koktél</u>, munkástanács, sortűzek. <i>Személyek:</i> Gerő Ernő, Maléter Pál, <u>Nagy Imre</u>, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, <u>Kádár János</u>. <i>Kronológia:</i> <u>1956. október 23. a forradalom kitörése</u>, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, <u>1956. november 4. a szovjet támadás</u>. <i>Topográfia:</i> Kossuth tér és <u>Corvin köz</u> (Budapest), <u>Mosonmagyaróvár</u>, Salgótarján.	– Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjainak bemutatása. – 1956 szimbólumainak értelmezése. – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása. – A forradalom és szabadságharc értékelése.
<i>A nemzet szabadságharca</i>	– Szabadságharc a fővárosban és vidéken. – A fegyveres ellenállás hősei. – Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. – A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban. – Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Korabeli dokumentumok elemzése.
- A forradalommal és szabadságharcral kapcsolatos archív- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

- Az 1956-os forradalom külpolitikai hátterének vizsgálata.
- Információk gyűjtése a forradalom és szabadságharc kiemelkedő hőseiről és mártírjairól.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.

TÉMAKÖR: A kádári diktatúra

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Javasolt tevékenységek
A pártállami diktatúra és működése	– A megtorlások időszaka, formái és áldozatai. – A pártállam és szervezetei. – Az erőszakos téteszesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. – Hamis társadalmi béke – a kádári alku. – Az elnyomás változó formái.	Fogalmak: <u>Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP)</u> , <u>munkásőrség</u> , <u>Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ)</u> , <u>úttörő</u> , <u>termelőszövetkezet</u> , <u>háztáji</u> , III/III. <u>ügyosztály</u> , <u>tervgazdaság</u> , új gazdasági mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, <u>gulyáskommunizmus</u> , „három T”. Kronológia: <u>1956–1989 a Kádár-</u>	– A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata. – A „kádári alku” fogalmának értelmezése. – Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában. – A téteszesítés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával. – A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. – A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása.
	Gazdaság, társadalom, életmód – A tervgazdaság és a KGST. – A gazdasági reform és a második gazdaság. – A „gulyáskommunizmus”. – Népesedési folyamatok. – Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság.		

		rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Információk gyűjtése a kultúrpolitika jellemzőiről, módszereiről.
- Internetes gyűjtés a kádári időszak vicceiből. A mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása a kádári diktatúra időszakából.

TÉMAKÖR: A kétpólusú világ és felbomlása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Nyugat a 20. század második felében</i>	– A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. – Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. – Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra.	<i>Fogalmak:</i> <u>jóléti állam</u>, prágai tavasz, Szolidaritás. <i>Személyek:</i>	– A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése. – A társadalom, a demográfia és az életmód
<i>A szocializmus válsága és megrendülése</i>	– Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra. – A kis hidegháború. – A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió	Nicolae Ceaușescu, <u>Mihail Sz. Gorbacsov</u>, Lech Wałęsa, VI. Pál, <u>II. János Pál</u>,	– A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján.

	gazdasági kimerülése. – Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban.	<u>Ronald Reagan</u>, Helmuth Kohl. <i>Kronológia:</i> 1975	– A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. – A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása.
<i>A kétpólusú világ megszűnése</i>	– Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. – A Szovjetunió felbomlása. – A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. – Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború.	a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború. <i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u>, <u>Ukrajna</u>.	– A délszláv háború okainak feltárása. – A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Esszé készítése Mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán címmel.
- Tények és képek gyűjtése 1968 eseményeiből a nyugati és keleti tömbből. Párhuzamosságok keresése.

TÉMAKÖR: A rendszerváltoztatás folyamata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok

<i>A Kádár-rendszer végnapjai</i>	– Az adósságválság kialakulása és következményei. – Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok. – Az ellenzék megszerveződése – Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás. – A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása.	<i>Fogalmak:</i> adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, <u>rendszerváltoztatás,</u> <u>visegrádi együttműködés,</u> <u>privatizáció,</u> kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás. <i>Személyek:</i> Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula</u>, <u>Antall József</u>, <u>Göncz Árpád</u>, <u>Orbán Viktor</u>. <i>Kronológia:</i> 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltoztatás,	– A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon. – A magyarországi rendszerváltoztatás főbb állomásainak felidézése. – A gazdasági rendszerváltoztatás legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése. – A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. – A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.
<i>A rendszerváltoztatás</i>	– Az új pártok – különböző ideológiák. – Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. – Az Antall-kormány megalakulása. – A rendszerváltoztatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás).		
<i>A piacgazdaság kiépülése</i>	– A privatizáció – vesztesek és nyertesek. – A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. – A külkereskedelem átalakulása. – Gazdasági szerkezetváltás.		

		<u>1990 az első szabad választások</u> , 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A rendszerváltó pártok plakátjainak és jelszavainak elemzése.
- Kronológia készítése a rendszerváltoztatás legfontosabb történéseiről.
- Magyarország államberendezkedésének nyomon kísérése a 20. század folyamán.
- Interjú készítése egy családtaggal, ismerőssel a rendszerváltoztatás időszakáról.

TÉMAKÖR: A világ a 21. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átalakuló világ</i>	– A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségei. – A világpolitika és világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína. – Óriásvállalatok a globális térben.	<i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u> , <u>multikulturalizmus</u> , s, párhuzamos társadalom, <u>népességrobbanás</u> , s, <u>iszlamizmus</u> , <u>terrorizmus</u> , <u>globalizáció</u> .	– A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben. – A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján. – A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése. – A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése. – A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése. – A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében). – Válságócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).

<i>A globális világ</i>	– Demográfiai változások, népmozgások. – Az iszlamizmus térhódítása. – A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. – Válsággócok, helyi konfliktusok és terrorizmus. – Globalizáció és kultúra. – A hagyományos és új identitások – értékek és értékviszály. – Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita a globalizáció előnyeiről és hátrányairól.
- A globalizációval kapcsolatos napi hírek gyűjtése és elemzése.

TÉMAKÖR: Magyarország a 21. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok

<i>A demokrácia működése Magyarországon</i>	– Az Alaptörvény. – A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. – A választási rendszer.	<i>Fogalmak:</i> közvetett és közvetlen demokrácia, <u>integráció, euró, Európai Unió,</u> Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény. <i>Személyek:</i> Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők). <i>Kronológia:</i> <u>1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004</u>	– Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése. – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján. – A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése. – Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében. – Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. – Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.
<i>A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői</i>	– A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai. – Magyarország a NATO-ban. – Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek.		
<i>Magyarország és az Európai Unió</i>	– Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés. – Az Európai Unió főbb szervei és működésük. – Magyarország csatlakozásának folyamata. – Az együttműködés eredményei és nehézségei. – Nemzetek Európája vagy föderatív Európa?		

		<u>Magyarország</u> <u>belép az Európai</u> <u>Unióba, 2012 az</u> <u>Alaptörvény</u> <u>bevezetése.</u> <i>Topográfia:</i> <u>Brüsszel.</u>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A magyar alkotmányozás, alkotmányjellegű törvények (pl. Aranybulla, Tripartitum / Corpus Juris Hungarici, Pragmatica Sanctio, áprilisi törvények) nyomán követése különböző nyomtatott és internetes források segítségével.
- Vita az Európai Unió szerepéről életünkben.

TÉMAKÖR: A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A határon túli magyarok</i>	– A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. – Magyarok a nagyvilágban – a szórványmagyarság.	<i>Fogalmak:</i> <u>kitelepítés</u> , Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció,. <i>Személyek:</i> <u>Esterházy János</u> , <u>Márton Áron</u> , Tőkés László.	– A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig. – A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása. – A magyarországi németek kitelepítésének felidézése
<i>A magyarországi</i>	– A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére.		

<i>nemzetiségek, a magyarországi cigányság</i>	– A cigányok/romák 20–21. századi története. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. – Anyanyelvű oktatás és kultúra.	<i>Kronológia: <u>1944–1945 magyarellen</u> <u>es atrocitások</u>, 1990 fekete március.</i> <i>Topográfia: Csúrog, Jarek, <u>Duna-delta</u>, Marosvásárhely, Székelyföld.</i>	források alapján. – A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Népszámlálási adatok, statisztikai adatsorok segítségével a határon túli magyarság létszámadatainak a nyomon követése 1920-tól a közelmúltig, következtetések levonása az adatokból.
- Információk gyűjtése a magyar kisebbségek önszerveződésének, érdekvédelmének intézményeiről a 21. században.

Digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízis, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét. A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat a középiskolában is négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az informatikai eszközök használata önálló tartalmi elemként csak a közép- és emelt szintű érettségi vizsgát közvetlenül előkészítő kurzusokban jelenik meg, elsősorban a 11-12. évfolyamon. Ezt a fejlesztési területet integráltan dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A tanuló ugyanakkor több olyan témakörrel is találkozhat, ahol az elméleti háttér fontos alapokat biztosít a feladatok gyakorlati megoldásához (pl. grafika, adatbázis-kezelés). A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon megszerzett tudására, melyet kiegészítünk, rendszerezünk. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.

A *digitális írástudás* a középiskolás tanulóktól a többi tantárgy tananyagának feldolgozása során, az iskolai élet egyéb területein, a hétköznapi életben és később, a felsőoktatásban is elvárják. A digitális írástudás alapjait a tanulók az általános iskolában megszerezték. A középiskolában ezt a tudást a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően összetettebb problémákon – együttműködésben a többi tantárgy oktatóival – ismételjük, alkalmazzuk, illetve néhány ponton kiegészítjük (pl. körlevélkészítés, vektorgrafika, weblapkészítés). Nem egy szoftver részletes funkcionalitásának ismeretére kell törekednünk, hanem a tanulóknak minél több célprogrammal minél több szituációban érdemes találkozniuk. Ki kell alakítani a megfelelő szemléletet ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran,

önállóan megismerjen, alkalmazzon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés, a felsőoktatás fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása és tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap.

Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. A középfokú oktatásban, az életkori sajátosságoknak megfelelően, fontos szerepet kap az algoritmusok megfogalmazása, létrehozása, és adott problémák megoldása során azok alkalmazása. Míg a tanulók az általános iskolában a blokkprogramozás eszközeivel ismerkedtek meg, középiskolai tanulmányaikban a grafikus felületet is kezelő fejlesztői környezetben egy könnyen tanulható programozási nyelvvel találkoznak.

Az információs technológiákat nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári jogok és kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe, egyéni adottságaikhoz, szükségleteikhez igazítva – beleértve ebbe a tanulók saját mobileszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

9–10. évfolyam

A 8. évfolyam végére a tanulók a *digitális írástudás* alapjainak elsajátítását lezárták. A 9–10. évfolyamon feladatunk a tanulók tudásának egy szintre hozása, felkészítése a középiskolában elvárt, a korábbinál bonyolultabb feladatok megoldására. Ugyancsak feladatunk az új környezetben a tanulók közötti együttműködés fejlesztése. A differenciált fejlesztés lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók egy-egy részterületen, egyéni érdeklődésüknek megfelelően elmélyültebb munkát végezzenek.

A *programozás és algoritmizálás* témaköreiben a tanulók új kihívással találkoznak. Míg korábban a blokkprogramozás segítségével gyakran közvetlenül vezéreltek eszközöket, most magasabb szintű absztrakciót igénylő feladatokat oldanak meg hagyományosnak nevezhető, azaz a programkód közvetlen beírását elváró fejlesztői környezetben. Célszerű a fejlesztői környezetet és a programozási nyelvet úgy megválasztani, hogy az lehetőséget adjon az elterjedt grafikus felületek alkalmazására, továbbá könnyen kezelhető és hiteles, azaz akár ipari környezetben is elterjedt legyen.

A 9–10. évfolyamon a *digitális kultúra* tantárgy alapóraszám: 102 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	25
Információs társadalom, e-Világ	3
Mobiltechnológiai ismeretek	4
Szövegszerkesztés	11
Számítógépes grafika	14
Multimédiás dokumentumok készítése	4
Online kommunikáció	4
Publikálás a világhálón	14
Táblázatkezelés	12
Adatbázis-kezelés	5
A digitális eszközök használata	6
Összes óraszám:	102

TÉMAKÖR: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat;
- ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai;
- ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket;
- érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit;
- érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait;
- szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja;
- a feladat megoldásának helyességét teszteli;
- tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról;
- hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ;
- tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata
- Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója
- A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései
- A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírása egy lehetséges módjának megismerése
- Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatának vizsgálata
- Az elemi adatok és sorozatok megkülönböztetése, kezelése és használata
- Szekvencia, elágazások és ciklusok
- Példák típusalgoritmus használatára
- A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben
- Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok
- Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása
- A program megtervezése, kódolása, tesztelése
- Az objektumorientált szemlélet megalapozása
- Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, sorozat, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, típusfeladatok, tesztelés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egy formális programozási nyelv megismerése közösen megoldott egyszerű példákon keresztül
- Típusok, változók és vezérlőszervezetek (szekvencia, elágazás, ciklus) tudatos választását igénylő feladatok önálló megoldása, a választás indoklása
- Programozási feladatok megoldása során algoritmusok megismerése, leírása és kódolása
- Az algoritmusok és az adatszerkezetek kapcsolatának használatát igénylő programozási feladatok megoldása, a választás indoklása
- Konkrét programozási feladathoz kapcsolódó algoritmusok leírása egy lehetséges módszerrel
- Feladat megoldása során a fejlesztői környezet lehetőségeinek használata (pl. tesztelés)
- Feladatmegoldás strukturálatlan algoritmussal és függvények, eljárások használatával
- Olyan problémák közös megoldása, amelyek során a függvények, eljárások paraméterezése a paraméterátadás különböző típusainak alkalmazását igényli
- Egy saját vagy más által készített program tesztelése
- Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése

TÉMAKÖR: Információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az információ megjelenési formái, jellemzői
- Az információhitelesség ellenőrzésének egyszerű módjai
- A személyes adatok védelmének fontosabb szabályai

- Személyhez köthető információk és azok védelme

FOGALMAK

adat, információ, csatorna, személyes adat, e-ügyintézés, e-személyi igazolvány, e-kereskedelem, e-szolgáltatások, elektronikus aláírás, álhír, lánclevél

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy közérdekű adatok keresése
- Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata
- Személyes adatok kérésének, rögzítésének megfigyelése a közösségi portálokon, a keresőmotorok használatában
- Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése
- Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelő információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése
- Iskolai környezetnek megfelelő e-szolgáltatások használata

TÉMAKÖR: Mobiltechnológiai ismeretek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobil eszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az applikációkat önállóan telepíti;
- céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit;
- az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mobiltechnológia körébe tartozó eszközök ismerete
- Mobil eszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása
- Mobil eszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok használata
- Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

FOGALMAK

mobiltechnológia, mobil eszköz, alkalmazás, applikáció, alkalmazás telepítése, alkalmazás eltávolítása, kezelőfelület, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása
- Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása
- Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobileszközökkel

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait;
- adatokat táblázatba rendez;
- az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;
- tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tipográfiai ismeretek
- Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése
- Adatok kezelése, szűrése, rendezése körlevél készítése céljából. Körlevél készítése
- Hosszú dokumentumok készítése, formázása. Élőfej és élőláb kialakítása, lábjegyzet, tartalomjegyzék létrehozása
- Más tantárgyhoz kapcsolódó feladatok

FOGALMAK

karakterformázás, bekezdésformázás, élőfej és élőláb, oldal elrendezése, stílus, sablon, körlevél, lábjegyzet, tartalomjegyzék, szakasztörés, hasáb

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Formanyomtatványok, sablonok alkalmazása, például iratminta, kérdőív készítése
- Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése
- Körlevél – például értesítők, meghívók – készítése
- Adott nyersszöveg felhasználásával hosszú dokumentum formázása (például tartalomjegyzék, lábjegyzet beillesztése, hasábok, szakaszonként eltérő laptájolás, élőfej, élőláb kialakítása), az információforrások szabályos megnevezése, hivatkozása
- Más tantárgyakhoz kapcsolódó tanulmány vagy beszámoló készítése projektmunka keretében

TÉMAKÖR: Számítógépes grafika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- létrehozza az adott probléma megoldásához szükséges rasztergrafikus ábrákat;
- létrehoz vektorgrafikus ábrákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van a raszter-, a vektorgrafikus ábrák tárolási és szerkesztési módszereivel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Digitális képek jellemzőinek és tárolásának megismerése
- A rasztergrafikus kép jellemzői: felbontás, színmélység
- Rasztergrafikus rajzolóprogram használata
- Színrendszerek, alakzatok színezése, átlátszóság, takarás, vágás
- Dokumentumszerkesztő program alakzataival ábra készítése minta vagy leírás alapján
- Rasztergrafikus és vektorgrafikus ábra tárolási módszerének ismerete
- Alakzatok egymáshoz képest történő elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk
- Vektorgrafikus szerkesztőprogram használata
- Alakzatok rajzolása: rajzóeszközök, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap
- Vektorgrafikus ábra elkészítése minta vagy leírás alapján
- Vektorgrafikus ábrakészítés algoritmikus tervezése
- Alakzat tulajdonságainak módosítása: méret, szegély, kitöltés, feliratozás, átlátszóság, transzformációk: elforgatás, tükrözés
- Alakzatok egymáshoz viszonyított elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, eltolás, forgatás, csoportosítás, kettőzés, klónozás
- Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek
- Raszter- és vektorgrafikus ábrák konverziója
- Elemi műveletek 3D-s modellel

FOGALMAK

rajzóeszközök, színrendszerek, képfájlformátumok, felbontás, színmélység, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap, átlátszóság, takarás, vágás, elforgatás, eltolás, tükrözés, feliratozás, igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk, rasztergrafika, vektorgrafika, vonal, kör, ellipszis, sokszög, törött vonal, spirál, csillag, szín, színátmenet, vastagság, vonalvégződés, szaggatottság, csoportosítás, kettőzés, klónozás, csomópont, csomópontműveletek, 3D-s alakzat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel
- A tárolt multimédiás elemek társakkal történő megosztása és feldolgozása
- Digitális képek képkorrekciója, amely a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges
- Bittérképes rajzolóprogrammal ábrák készítése más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában
- Más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában ábrakészítés bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő program vektorgrafikus rajzeszközeivel
- Logók, piktogramok készítése geometrikus alakzatokból vektorgrafikus szerkesztőprogram használatával
- Az elkészített vektorgrafikus ábrák átalakítása görbék, csomópontok módosításával, transzformációk végrehajtásával
- Vektorgrafikus ábrakészítés algoritmikus tervezése
- Raszter- és vektorgrafikus ábrák konverziója egy adott felhasználás igényeinek megfelelően
- Egyszerű 3D-s alakzat létrehozása, meglévő 3D-s alakzat elemi módosítása

TÉMAKÖR: Multimédiás dokumentumok készítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- digitálisan rögzít képet, hangot és videót, azokat manipulálja;
- ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkalmazza az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemeket új dokumentumok készítéséhez;
- gyakorlatot szerez a fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő, a bemutatókészítő eszközök használatában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Multimédia állományok manipulálása
- Az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása
- Más tantárgyak projektfadatainak bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával

FOGALMAK

fénykép, video, hangállomány készítése; fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő; digitális képfeldolgozás, -megosztás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Multimédia állományok (kép, hang, video) digitális rögzítése – például szkennelvel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal – és manipulálása
- Adott probléma megoldásához az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása, például kép, videorészlet beszúrása a bemutatóba
- Más tantárgyak projektfeladatainak megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztása. A projektfeladat bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat;
- a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;
- ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;
- ismeri és alkalmazza a fogyatékkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az online kommunikáció jellemzői
- Az identitás kérdésének összetettebb problémái az online kommunikáció során
- Az online közösségek szerepe, működése

FOGALMAK

chat, online közösség, kisegítő lehetőségek (az operációs rendszerben), digitális identitás, önérvényesítés, tolerancia

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és alkalmazások használata
- Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata
- A hálózati, közösségi portálok identitáskérdésének összetettebb kezelése, elemzése
- Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása
- Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz kisegítő lehetőségek beállítása

- Tematikus és kulcsszavas információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása például technikai, szaktudományos és szépirodalmi területen
- A találati lista szűkítése, bővítése és szűrése, valamint hitelességének ellenőrzése

TÉMAKÖR: Publikálás a világhálón

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a HTML formátumú dokumentumok szerkezeti elemeit;
- érti a CSS használatának alapelveit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- dokumentumokat szerkeszt és helyez el tartalomkezelő rendszerben;
- több lapból álló webhelyet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egy webes tartalomkezelő rendszer önálló használata
- Webdokumentum szerkezetének és alapelemeinek ismerete
- Webdokumentum tartalmának és stílusának szerkesztési lehetőségei, szétválasztásuk jelentősége
- Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok, fájlformátumok
- Az internetes publikálás módszereinek megismerése, szabályai
- Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása tartalomkezelő rendszerben
- Weblapkészítés HTML nyelven weblapszerkesztővel
- Stíluslap csatolása weblaphoz, és a benne lévő stílusok használata a dokumentum formázásához
- Összetett webdokumentum készítése

FOGALMAK

böngészőprogram, tartalomkezelő rendszer, weblap részei, weblap szerkezete, címsorok, bekezdések, felsorolások, táblázat, link, képek elhelyezése, stílusok, weblap szerkezeti elemek, weblap elemeinek formázása stílusokkal, szín és háttér beállítása, szövegformázás, táblázatok használata, hivatkozás készítése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Webes publikálásra szánt szöveges és képi információk előkészítése a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában
- Saját weboldal készítése webes tartalomkezelő rendszerben a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában

- Stílusokra épülő weboldalak szerkezetének közös elemzése
- Stíluslapot használó weboldal kinézetének módosítása a stíluslap cseréjével
- Az iskolai élethez vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó, részletes feladatleírásnak megfelelő weboldal szerkezetének kialakítása kész stílusok felhasználásával
- Elkészített weblap internetes publikálása
- A tanuló érdeklődésének megfelelő, több weblapot tartalmazó dokumentum önálló elkészítése tanári segítséggel, kész stílusok alkalmazásával
- Választott témához kapcsolódó webes dokumentum elkészítése és publikálása csoportmunkában, kapott stílusok alkalmazásával, illetve azok részleges módosításával

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adatokat táblázatba rendez;
- táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;
- az adatokat diagramon szemlélteti;
- tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adatok táblázatos elrendezése
- Adatok bevitele, javítása, másolása, formázása
- Szám, szöveg, logikai típusok. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása
- Számítási műveletek adatokkal, képletek szerkesztése
- Cellahivatkozások használata
- Függvények használata, paraméterezése
- Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel. Statisztikai függvények, feltételtől függő számítások, adatok keresése
- Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével
- Diagram létrehozása, szerkesztése

FOGALMAK

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, szöveg, szám- és logikai típus, számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum; relatív, vegyes és abszolút cellahivatkozás; saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, függvények egymásba ágyazása, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból
- Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással
- A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban
- Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése
- Egy feladat megoldásának kipróbálása többféle táblázatkezelő programban és online felületen
- Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése
- Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével és következtetések levonása az eredményekből

TÉMAKÖR: Adatbázis-kezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;
- az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Strukturált adattárolás
- Adattípusok: szöveg, szám, dátum és idő, logikai
- Közérdekű adatbázisok elérése, adatok lekérdezése
- Szűrési feltételek megadása
- Hozzáférési jogosultság szerint adatlekérés, módosítás, törlés

FOGALMAK

adatbázis, adattábla, sor, rekord, oszlop, mező, adattípus, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek; hozzáférési jogosultság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adatok lekérdezése, szűrése és nyomtatása közérdekű adatbázisokból, például menetrendekből, kulturális műsorokból, védett természeti értékekből

- A hozzáférési jogosultságok elemzése az adatbázisokban, például az iskolai elektronikus naplóban, digitális könyvtárban, online enciklopédiában
- Az adatbázisokra épülő online szolgáltatások, például az e-kereskedelem lehetőségeinek kipróbálása, vita azok biztonságos használatának lehetőségeiről
- A biztonsági beállítások lehetőségeinek elemzése, azok hatása, majd vizsgálata a különböző közösségi médiumok mint online adatbázisok esetén

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;
- követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;
- céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;
- tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonomikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;
- használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;
- igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;
- használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;
- tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;
- önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése
- Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése
- A digitális eszközök főbb egységei
- Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei
- Operációs rendszer segédprogramjai
- Állomány- és mappatömörítés
- Digitális kártevők elleni védekezés
- Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés
- Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában
- Állományok kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

ergonómia, periféria, kommunikációs eszközök; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból
- A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme
- Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása számítógépes hálózat segítségével

11. évfolyam

A 11. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy oktatását jelentősen befolyásolja a tanulók továbbtanulási szándéka. Azoknak a tanulóknak, akik digitális kultúra tantárgyból közép- vagy emelt szinten érettségi vizsgát kívánnak tenni, fel kell készülniük az érettségi vizsga követelményrendszerére. Esetükben a tananyagot ez a követelményrendszer is befolyásolja, így például az ott elvárt elméleti ismeretek rendszerezett feldolgozása is szükséges. Másrészt a tanulók a gimnázium befejezése után vagy továbbtanulnak, vagy a munka világában helyezkednek el, így valamennyi gimnazista számára fontos azoknak a kompetenciáknak a fejlesztése, amelyeket a felsőoktatási intézmények vagy a munkahelyek a digitális eszközök alkalmazásának terén elvárnak.

Míg korábban a diákok kész, főleg weben át elérhető adatbázisokkal találkoztak, abból kértek le, módosítottak adatokat, addig a 11. évfolyamon új elemként jelenik meg a strukturált adatbázis-kezelés. A diákok olyan elemi adatbázis-kezelési feladatokkal ismerkednek meg, melyekkel jól szemléltethető nagy mennyiségű, strukturált adat tárolása, feldolgozása az információszerzés érdekében.

A 11. évfolyamon fontos szerepet kell kapniuk az olyan összetett problémák digitális eszközökkel történő megoldásának, amelyek akár egy munkahelyen, akár egy felsőoktatási intézményben végzett kutatómunka során felmerülnek. A tanulók egyre több olyan projekt munkát végeznek, amelyekben együttműködve egy valós, de az informatikától gyakran távol eső probléma feldolgozása során kell egyszerre többféle digitális eszközt és programot használniuk.

A 11. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszám: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	20
Információs társadalom, e-Világ	4
Mobiltechnológiai ismeretek	4
Szövegszerkesztés	4
Online kommunikáció	2
Táblázatkezelés	12

Adatbázis-kezelés	20
A digitális eszközök használata	2
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat;
- ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai;
- ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket;
- érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit;
- érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait;
- szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja;
- a feladat megoldásának helyességét teszteli;
- tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról;
- hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ;
- tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata
- A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései. Szöveges specifikáció készítése
- A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek használata. Algoritmus leírása egy algoritmusleíró eszköz segítségével
- Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
- Az elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése és használata
- Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
- Egyszerű típusalgoritmus használata
- A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben
- Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, feltételes ciklusok

- Eljárások, függvények alkalmazása
- A program megtervezése, kódolása
- Tesztelés, elemzés
- Objektumorientált szemlélet
- Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, vektor, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, objektumorientáltság, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás, hatékonyságvizsgálat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Hétköznapi és más tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok egyszerű algoritmusának tervezése és kódolása
- Egy feladatot megoldó eljárás leírása egy algoritmusleíró eszközzel
- Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és eredmények kapcsolatának meghatározása
- Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő problémamegoldás iskolai vagy közcélú adathalmazok használatával
- Problémamegoldás a programozási feladatokban, algoritmusok alkalmazása konkrét feladatokban önállóan és teammunkában
- Adott probléma megoldása vizuális és karakteres fejlesztői környezet használatával is
- A vizuális fejlesztői környezet alapvető osztályainak, azok jellemzőinek, tulajdonságainak, metódusainak használatát igénylő játékos feladatok (pl. tili-toli, aknakereső, memory)
- Az alapvető vezérlők használata: címke, nyomógomb, szövegmező, jelölőnégyzet, rádiógomb a felhasználói felület programozásában alkalmazói jellegű feladatok során (pl. megrendelés beviteli felülete)
- Alapvető grafikus vezérlőelemek létrehozása és használata a felhasználó felület programozásában
- A program helyessége, a helyes működés vizsgálata saját vagy más által készített algoritmusban, programban, tapasztalatok közös megbeszélése
- Tesztelés adott nyelvi környezetben, a program különböző kimeneteinek tesztelésére alkalmas mintaadatok előállítása és használata
- Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése
- Hétköznapi és más tantárgyakhoz kapcsolódó problémák megoldása projektmunkában (pl. mérési eredmények feldolgozásával adott hipotézis vizsgálata, valószínűség-számítási feladatok, demográfiai modellek)

TÉMAKÖR: Információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az információhitelesség ellenőrzésének összetett eljárásai
- A személyes adatokkal kapcsolatos etikai szabályok és törvényi előírások
- Az egyén és a közösség kapcsolata az információs társadalomban
- Az e-szolgáltatások főbb ismérvei

FOGALMAK

e-gazdaság, e-kereskedelem, e-közigazgatás, digitális állampolgárság, e-szolgáltatások, ügyfélkapu, GDPR, adatbiztonság, információvédelem

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például PC-k története vagy ötödik generációs számítógépek) projektmódszerrel történő feldolgozása
- Az állampolgári jogok és kötelességek megadott területen történő online gyakorlása, e-ügyintézés és e-állampolgárság
- Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata
- Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról
- Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése
- Többszemponútú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

TÉMAKÖR: Mobiltechnológiai ismeretek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit;

- céljainak megfelelő alkalmazást választ, az alkalmazás funkcióira, kezelőfelületére vonatkozó igényeit megfogalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobil eszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat;
- az applikációkat önállóan telepíti;
- *az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.*

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mobil eszközök kezelőfelületének használata, személyre szabása, egyedi igényekhez beállítása
- Mobil eszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása
- Alkalmazások erőforrásigényének felmérése
- Mobil eszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok célszerű használata
- Alkalmazás kezelőfelületének és feladatainak specifikálása
- Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

FOGALMAK

mobiltechnológia, mobil eszköz; alkalmazás, applikáció; alkalmazás telepítése, eltávolítása, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat, alkalmazás erőforrásigénye, alkalmazáspecifikáció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása
- Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása
- Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobil eszközökkel
- Mobilalkalmazások minősítése ergonómiai szempontok alapján
- Mobilalkalmazások minősítése a rendelkezésre álló erőforrások és az alkalmazás hardverigénye alapján
- Egy tantárgyi cél érdekében fejlesztendő alkalmazás kezelőfelületének és funkcióinak meghatározása

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait;

- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival;
- adatokat táblázatba rendez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;
- tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tipográfiai ismeretek
- Hosszú dokumentumok készítése, formázása
- Közös használt dokumentum kezelése, tárolása
- Korrektúra alkalmazása, változások követése. Verziókövetés
- Más tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok, formanyomtatványok, hivatalos dokumentumok

FOGALMAK

karakterformázás, bekezdésformázás, oldal kialakítása, stílus, sablon, megosztott dokumentum, megjegyzés, korrektúra, változások követése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Más tantárgyakhoz kapcsolódó hosszú dokumentum szerkesztése projektmunkában, például tanulmány készítése irodalomból, történelemből, etikából
- Információforrások etikus használata, például tanulmány készítésekor irodalomjegyzék beszúrása, ábrajegyzék beszúrása
- Dokumentumok közös használata online felületen, például csoportmunkában kialakított tartalom létrehozása
- Korrektúra alkalmazása, változások követésének bekapcsolása, például egy dokumentum tartalmának közös véleményezése

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat;
- a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;

- ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;
- ismeri és alkalmazza a fogyasztékkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit;
- tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Veszélyhelyzetek az online kommunikáció folyamatában
- A kollaboráció jellemzői, alkalmazási példák
- A fogyasztékkal élők online kommunikációját segítő hardver- és szoftvereszközök

FOGALMAK

felolvasóprogram, személyi asszisztens (operációs rendszerekben), kollaboráció, kooperáció, csapatmunka, személyiséglopás, online zaklatás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és felhőalkalmazások használata
- Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata. Az identitás kérdésének összetettebb kezelése, lehetséges veszélyek tudatosítása
- Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása
- Kollaboráció alkalmazása projektmunkában más tantárgyak tanulása során
- Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz a kisegítő lehetőségek beállítása. Online kommunikációt segítő hardver- és szoftvereszközök használata
- Információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása az egyéni érdeklődésnek megfelelően más tantárgyak tanulása során

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adatokat táblázatba rendez;
- táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;
- nagy adathalmazokat tud kezelni;
- az adatokat diagramon szemlélteti.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szám, szöveg, logikai típusok

- Számformátumok alkalmazása. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása. Egyéni számformátum kialakítása
- Saját képletek szerkesztése, cellahivatkozások használata
- Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel
- Adatok bevitele különböző forrásokból
- Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével
- Adatok elemzése, csoportosítása
- Nagy adathalmazok kezelése. Keresés, rendezés, szűrés
- Számítások végzése nagy adathalmazokon
- Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei

FOGALMAK

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, adatimportálás; szöveg-, szám- és logikai típus; számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum, egyéni számformátum, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, adatok keresése, rendezés, szűrés, adatok kiemelése formázással, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból
- Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással
- A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban
- Táblázatok megosztása és közös szerkesztése online táblázatkezelő felületen
- Nagyméretű adathalmaz elemzése a táblázatkezelő program lehetőségeivel
- Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban a táblázatkezelő program eszközeivel
- Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése
- Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével, és következtetések levonása az eredményekből

TÉMAKÖR: Adatbázis-kezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki;
- a feladatmegoldás során az adatbázisba adatokat visz be, módosít és töröl, űrlapokat használ, jelentéseket nyomtat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;
- az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Strukturált adattárolás
- Adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai
- Táblakapcsolatok létrehozása, felhasználása
- Lekérdezések készítése
- Szűrési feltételek megadása
- Függvényhasználat adatok összesítésére
- Jelentések készítése
- Adatok módosítása, hozzáfűzése, törlése
- Közérdekű adatbázisok elérése

FOGALMAK

adatbázis, adattábla; sor, rekord; oszlop, mező; adattípus, kapcsolat, importálás, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; összeg, átlag, szélsőérték, darabszám, szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek, hozzáférési jogosultság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adatok szűrése, lekérdezése és nyomtatása online adatbázisokból, például menetrendekből, film- és kulturális adatbázisokból, nyilvános adattárakból, az elektronikus naplóból
- Adatok szűrése, lekérdezése és nyomtatása egytáblás és többtáblás adatbázisokból adatbázis-kezelő rendszer segítségével
- Adott adathalmaz, például települési, népesedési adatok esetén érvelés az adathalmaz táblázatkezelővel vagy adatbázis-kezelő rendszerrel történő feldolgozása mellett
- A hétköznapi, iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése és adatbázis-kezelő programba való bevitele
- Adott problémának megfelelő adattípusok választása, szűrési és lekérdezési feltételek, összesítő függvények alkalmazása egy adatbázis-kezelő programban
- Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése
- Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban
- Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok feldolgozása és következtetések levonása

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;

- követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;
- céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;
- tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonomikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;
- használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;
- igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;
- használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;
- tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;
- önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése
- A digitális eszközök főbb egységei, azok fejlődéstörténetének főbb állomásai
- Operációs rendszer segédprogramjai
- Állomány- és mappatömörítés
- Digitális kártevők elleni védekezés
- Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés
- Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában
- Állományok kezelése és megosztása a felhőben, jogosultságok kiosztása, kezelése

FOGALMAK

ergonómia; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, jogosultságok, etikus információkezelés, távmunka digitális eszközökkel

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból
- A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme
- Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása, szinkronizálása számítógépes hálózat segítségével
- Az informatika tudománytörténetéhez kapcsolódó bemutató vagy weboldal készítése

9–10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek, valamint egyre hangsúlyosabban a társadalom és nyelvhasználat, a jel- és szabályrendszerek és az interkulturális kompetenciák együttes fejlesztése a feladat, és mindez továbbra is összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb, valós kommunikációs helyzetben tudja használni a nyelvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa. Egyre inkább kész arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül is. Érzékenységből adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját, és mások hibáit felismerni, és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is.

Az egyéni érdeklődés figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik. A 9-10. évfolyamon új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció, az utazás és turizmus, és a már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettéválik a személyes és a környezeti témakör, a személyes témakör kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a keresztntantervi, a kibővített közéleti,

aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási tématarományok. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a tématarományok feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1 nyelvi szintet.

Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 9-10. évfolyamokra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti B1 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- bemutatás (Let me introduce myself. This is Jack, an old friend of mine. Let me introduce Mr Smith to you.)
- telefonálás (XY speaking. Can I speak to XY? I'll call you later. Thanks for calling.)
- elismerés kifejezése (Welldone. It's a good idea. I'm proud of you.)
- ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- aggodás, félelem kifejezése (I'm worried about it, I fear..., I'm afraid that...)
- üdvözlétküldés (Give my best regards to...)
- megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Dear Sir/Madam, Dear Mr. Smith, I look forward to hearing from you. Yours faithfully/sincerely,)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (I've just got an idea. I'll tell you what. Why don't we...?)
- elemek összekapcsolása szóban (First..., then, after that...finally)
- kiemelés, hangsúlyozás (It's cats that are very active at night. The biggest problem is that the weather is horrible.)
- mondandó összefoglalása (All in all... To sum up... In short...)
- beszélgetés lezárása (Right. OK. It was nice talking to you.)
- együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no! What a shame!)
- szemrehányás kifejezése (It's your fault. You shouldn't have said that.)
- segítségkérés és arra reagálás (Will you help me? Sure, no problem. Can you do the washing-up instead of me? Not now, I am afraid, I'm busy.)
- segítség felajánlása és elfogadása (Shall I bring you something from the shop? Yes, please. I'll help you with your homework. Thanks, that sounds great.)
- tanács kérése és adása (What shall I do? I think you should take a rest. Should I see a doctor? You'd better ..., That's a good idea. ..., I think you should/ought to do this.)
- reklamálás (This soup is cold. The driver was rude. I'd like to make a complaint.)

- engedélykérés és arra reagálás (May I use your phone? Sure, go ahead. Do you mind if I open the window? Please, don't, I'm cold.)
- feltételezés, kétely kifejezése (I don't think he did it. He might be right. I wonder where he is.)
- ok-okozat kifejezése (Why is that? Because..., How come he didn't take part? He's ill, that's why.)
- magyarázat kifejezése (What is it good for? It's used for cooking., How does it work? It works with a battery.)
- emlékezés, nem emlékezés kifejezése (I remember seeing her at the party last year. I can't remember locking the door.)
- elkeseredés kifejezése (I am disappointed/ devastated.)
- érdeklődés, érdektelenség kifejezése (I am interested in... I don't care.)
- bosszúság kifejezése (Oh, no! I am fed up with it.)

Nyelvi elemek, struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige; Present Simple; Present Continuous; Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.) Present Perfect Continuous (I've been learning English for 3 years. Have you been waiting for a long time?);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (Past Tense); Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?); Past Continuous (I was listening to her. Were they crying?) Past Perfect (I had seen her before.);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.); Future Simple (When will you be sixteen? I'll help you.) Future Continuous (This time tomorrow I will be skiing in Austria.)
- modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim.); 'could', 'may' (Can/could/may I join you?) 'should/shouldn't' (You should ask her.); 'mustn't' (You mustn't smoke here.); 'can', 'could', 'be able to' (I could swim when I was 5. I was able to pass the exam.); 'must', 'may', 'might', 'can't' (Clara must be at school, she can't be on holiday. She might like you); 'should have /might have' (She should have done it sooner. He might have passed the exam.)
- múltbeli szokások kifejezése: 'used to' / 'would' (I used to cry a lot when I was a child. My mum would always tell us stories.)
- feltételeesség kifejezése (We'll stay at home if it rains. We would buy it if we had money.)
- függő beszéd kifejezése jelenidőben (He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.)
- függő beszéd múlt idejű igével (He said he was tired. She told me not to leave.)
- szenvedő szerkezet: (The school was renovated during the summer. My car will be repaired tomorrow.)

- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám; számok, sorszámok; megszámlálható főnevek; megszámlálhatatlan főnevek; 'all', 'both', 'none', 'neither', 'every', 'each', 'enough', 'too', 'quite' (It isn't good enough. The cake tastes quite good.)
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (more intelligent, She is the most intelligent of all.); leírás (What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, outside, inside, indoors, outdoors, upstairs, downstairs, abroad)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day); időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.); 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it, yet. She has just entered the room.); időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.); időpont meghatározása (soon, afterwards, later, next, then, the day before yesterday, the day after tomorrow, the other day, during the winter)
- logikai viszonyok: célhatározás kifejezése (He went to Rome to study Italian)
- szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those); kötőszavak (and, or, but, because), személyes névmások; 'some/any'; határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody); további kötőszavak (e.g. however)
- birtoklás kifejezése múlt időben (I didn't have many friends at school.); jövő időben (At the age of 25 I will have a car.); genitive 's' (Joe's brother..., Whose...?)
- visszakérdezés: (She's ill, isn't she? She hasn't met you before, has she?).

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott témakörben megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témakörben létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témakörben életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 9–10. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Personal topics: family relations, lifestyle, people and society	40
Environment and nature	20
School and education	10
Holidays, travelling, tourism	10
Public matters, entertainment	20
English and language learning	20
Intercultural topics	10
Cross-curricular topics and activities	15
Current topics	19
Science and technology, Communication	10
Gaining and sharing knowledge	30
Összes óraszám:	204

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle, people and society

JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő rövid jellemzésével;
- leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;
- érthetően tud folyamatosan beszélni, kisebb szünetek beiktatásával;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;
- előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;

- a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématarományon belül;
- a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerezés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics
- Személyes élethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Interakció a személyes tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval
  - Közeli és távoli rokonok
  - kedvenc rokonaim - miért?
  - névadási szokások a családon belül
  - érdekes családi történetek a múltból

- Jövőképem (plakát, prezentáció)
- példaképem, ill.egy híres ember élete
- internetes kutató munka és csoportos projekt – családok az angol nyelvű országokban
  - különbségek, hasonlóságok
  - 'close/nuclear families', 'one parent families', 'extended families', 'adopted children'
  - szerepek a családon belül
  - a fiatal és az idős családtagok helyzete a különböző országokban
  - a felnőtté válás hivatalos ideje a különböző országokban – miért más-más?
- Vitafórum
  - pl. tinédzserek helyzete a családban: (What is it that teenagers find most irritating in middle aged people? What is it that middle aged people find most irritating in teenagers?)
- Szerepjáték:
  - pl. az orvosnál, a fodrásznál, a postán, , telefonos beszélgetések különböző szakemberekkel
- prezentáció készítése:
  - Családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- Közvélemény kutatás:
  - hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Environment and nature

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témатartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather and climate, seasons
- A környezeti és természeti témатartományhoz tartozó információk átadása
- Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos témатartományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatás:
  - veszélyeztetett állatok
  - eltűnő növények
  - nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
  - a tengerek szennyezése -műanyag-szigetek a tengerben
- Kiselőadás/prezentáció készítése:
  - veszélyben a földünk
  - a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
  - a nemzeti parkok és állatkertekfeladatai
  - Mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- Vitafórum:
  - hasznosak-e az állatkertek?
  - jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
- Egy angol nyelvű természetfilm megtekintése

TÉMAKÖR: School and education

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart akár önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatosan és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;

- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
- A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Educational systems in Hungary and in the UK
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, different ways of learning
- Résztvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Egyéni kutatás és képes beszámoló:**
  - régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanáraik
  - a magyarországi és az angliai középiskola összehasonlítása
- **Csoportmunka / projekt:**
  - egy osztályprogram megtervezése
  - 'Az ideális iskola' jellemzői
  - kisfilm készítése: „Our School”
- **Internetes kutatómunka: - képes beszámolók**
  - érdekes iskolák a célnyelvi országokban és hazánkban
- **Vitaforum:**
  - Hasznos-e az iskolai egyenruha?
  - Jó dolog-e a bentlakásos iskola?
  - Milyen a jó tanár?
- **Íráskészség fejlesztése:**
  - beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére
  - panaszkodó email írásai angliai barátomnak a sok házfeladatról

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests both in Hungary and around the world
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, effects of tourism on people and economy
- Az utazás és turizmus tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban:**

- híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban
- híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon
- Lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven
- 'Álomnyaralásom' részletes megtervezése
- felkészülés egy külföldi utazásra – Checklist készítése
- Internetes kutatás
  - Érdekes, szokatlan szállások
  - Különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban
- Játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!
- Felmérés készítése az osztályban:
  - Ki melyik országot szeretné megismerni? - Melyik a legnépszerűbb célpont?
  - Ki hol szeretne nyaralni? (Balaton? hegyvidék? stb.)
- Vitafórum
  - egyéni vagy társasutazás?
  - üdülés vagy aktív nyaralás?
- Szituációs játék
  - szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés,
  - 'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a túristacsoport'
- Panaszlevél vagy/és kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről

TÉMAKÖR: Public matters, entertainment

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;
- összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;

- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, sports, books, apps, media, computer games
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Kutatómunka**
  - külföldi kulturális események megismerése, bemutatása
  - hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
  - kiállítások, érdekes múzeumok
- **Projekt munka**
  - **Mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?**
  - **Mi szórakoztat minket?**
- **Vitakészség fejlesztése**
  - vidéki-városi élet előnyei és hátrányai
  - 'mozik' – kellenek még?
  - az olvasás szerepe a 21. században
  - Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?
- **Íráskészség fejlesztése:**
  - **brossúrák, adalapok kitöltése**
  - **film/könyv ajánló brossúra készítése**
  - **plakátok, szórólapok hirdetések készítése**

- egy angol nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő - film megtekintése, megbeszélése
- egy rövid angol novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: English and language learning

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;
- céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;
- ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;
- a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újrakezdi a mondandóját;
- a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;
- nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédszándékokat fejez ki;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hibáiból levont következtetéseiire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;
- megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;

- használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;
- összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;
- a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;
- a szöveggörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott témata tartományokhoz kapcsolódó témákban;
- nyelvi haladását fel tudja mérni;
- hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére**
- **nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán**
- **internetes kutatás és beszámoló**
  - új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonímáiról
  - a magyar és az angol nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról
  - a dialektusokról
  - kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai
- **Olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése**
- **'Osztálykönyvtár'**
  - évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása
- **Íráskészség fejlesztése**
  - cikkek egy havonta megjelenő angol nyelvű osztály 'hírlaphoz' (pl. 'Teenage Herald') felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat
  - angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal angolul

TÉMAKÖR: Intercultural topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;
- *felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;*
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions in the different countries
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
- Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Projektmunka:**
  - a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában
  - a falvak szerepe manapság a két országban
  - miért halt ki a népviselet Angliában és miért maradt meg Magyarországon?
  - Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?
- **Internetes kutatómunka**
  - a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai
  - Hollywood története és magyar vonatkozásai
- **Prezentáció**
  - karácsony ünneplése a világ országaiban
  - a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye
- **Játék:**
  - Leírás készítése/receptek – magyar vagy angol specialitás?
  - kvíz különböző országok étkezési szokásairól
- **kritika írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba**
- **Vitaforum**
  - mi okozhat kulturális meglepetéseket a célnyelvi országokban?

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Projekt munka (egyéni)**
  - szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához
  - egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése
  - (Papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről
- **Vitaforum**
  - melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?
  - kell-e a mindennapos testnevelés?
  - fontos-e a zene és a tánc?
  - kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
  - fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?
- **Játék**
  - szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?
  - történelmi események modellezése szerepjátékkal

TÉMAKÖR: Current topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 19 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **videók megtekintése**
  - hírműsorok
  - aktuális eseményekről szóló tudósítások
  - riportok
- **Szerepjáték**
  - 'néma' videókhoz szövegkészítés és eljátszás
  - TV interjú készítése egy híres emberrel (pl. sportolóval)
- **Internetes kutatómunka**
  - egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról
  - szókincsfejlesztés a média világához
- **Nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv**
  - a szalagcímek nyelvezete
  - az újságcikkek stílusa szerkezete
  - különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Science and technology, Communication

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a témata tartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott témata tartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi a lényeget az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématarományban
- Egyszerű interakció a tudomány és technika tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...
  - a közlekedést
  - a házimunkát
  - az oktatást?
  - a kommunikációt?
  - A világ internet nélkül?
- Internetes kutatómunka és prezentáció
  - a világ legfontosabb találmányai
  - a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
  - a tudományos élet „fáklyavívői” a történelem folyamán
  - „Én és a telefonom”
- Vitafórum
  - az internet jövője
  - mire jó a virtuális valóság?
  - haladás-e minden változás?
  - a közösségi média előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
- Információ megosztása angol nyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka (egyéni vagy csoportos)
  - Prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak
  - Kedvenc témák feldolgozása poszttereken – majd ezek kiállítása az osztályban
  - Angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban
  - Projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

11–12. ÉVFOLYAM

A 11. évfolyamra a tanuló már B1 nyelvtudással érkezik, és célja - nyelvtudása további fejlesztése mellett -, hogy legalább a középszintű, de felősktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeresen teljesítse. Középiskolai tanulmányai végére már elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolatépítésre.

A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap. A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma

vagy egymáshoz viszonyított státusza), a 'mentális kontextus' (például a motiváció, a lelkiállapot), vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukciónál ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítani. Írásprodukciónál is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukciónál érzelmeit, személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információátadást és -cserét. Szóbeli beszélgetést hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.

A tanult nyelvi elemek segítségével ismeretlen témákat és szituációkat is felismer mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott köznyelvi társalgásra is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben megkeleti a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, és ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.

Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókinccsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevésbé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hanghasonlatában közelít a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.

A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását keresztntantervi témákban is fejleszti.

Ebben a szakaszban a témakörök óraszámai kifejezik a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat. A középiskola elején a személyes témakörök még kiemelkedő szerepet játszik. Ezt itt felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az országismeret és az interkulturális ismeretek vagy egyes keresztntantervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és elvontabb gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is, melyeket az érettségi vizsgára történő felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, a különböző és egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-

12. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezeken az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie az angol nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. Mindezek elérése érdekében a középiskola utolsó két évében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.

Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B2 nyelvi szintet, és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott két évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra célnyelvi példákkal. A 11-12. évfolyamokra vonatkozó listákban megjelenhetnek korábbi elemek összetettebb nyelvi példákkal és újonnan belépő funkciók és struktúrák is.

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- álláspont, vélemény kifejezése (In my view ..., As I see it ..., Personally, I think ...)
- érvek felvezetése (I find it extremely important ..., When we consider..., Considering ..., We should keep it in mind that ..., I suppose we all agree that ...)
- egyetértés mások érveivel (I completely agree. I couldn't agree more. That's exactly what I think, You've persuaded me.)
- kétely, bizonytalanság kifejezése (I'm not entirely sure, Yes, maybe, but..., I see what you mean, but ... I agree to some extent, but...)
- mások érveivel való egyet nem értés (I am afraid I disagree/can't agree with you. I don't see why/how ..., Actually, ... Surely you don't think that ... I partly agree. I agree up to a point. I completely disagree. You must be joking.)
- konklúzió levonása (The point I'm trying to make is ..., All in all it shows ...)
- statisztikai adatok elemzése grafikon, diagramm segítségével (Judging from the examples ..., The diagram proves that ...)
- reklamáció, panasz kifejezése (I'd like to make a complaint about ..., I'd like to return this ..., It doesn't fit. It's not my size. It won't work properly. Can I have a refund?)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I apologise. I feel/am sorry for ...)
- érzések kifejezése (I'm satisfied. I'm frightened. I'm embarrassed.)
- szükségesség kifejezése (It is necessary/unnecessary to ...)
- dicséret, kritika kifejezése (Congratulations! I congratulate you on doing it.)
- javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend.... Yes, that would be excellent. That's a good idea, but...)
- információkérés (Could you please tell me when the next train leaves? You wouldn't know the time, would you?)

- egymást követő események leírása (Firstly, secondly, thirdly, later on, in the end, eventually)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Can I interrupt you for a second? May I say something?)
- segítségkérés és arra reagálás (Could you do me a favour? Could you give/lend me a hand? Sure. No problem.)

Nyelvi elemek és struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés kifejezése jövő időben: future continuous, future perfect (I'll be cooking then. I'll have finished cooking by then.)
- jövőidejűség kifejezése a múltban: 'was/were going to', 'was/were about to', 'was/were to have' (I was going to help her. I was about to leave.)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: past perfect continuous (I had been learning English for two years before I passed my exam.)
- feltételes mód kifejezése: third conditional, 'I wish', 'if only' (I would have done it if I had had the time. I wish you were here. If only he could have helped me.)
- függő beszéd: statements, questions, requests, offers, orders, reporting verbs (She threatened to leave me there. She asked me if she should leave. She asked me to take her home. She offered to take me home. She told me to take him home.)
- vonatkozó névmások / mellékmondatok: relative pronouns and clauses (She's a girl who can sing really well. I won't eat the banana which was on the floor.)
- közvetett kérdések: indirect questions (Could you tell me what the time is, please?)
- műveltetés kifejezése: causative (I have my hair cut every month.)
- igei vonzatok (gerunds and infinitives)
- szövegkohéziós elemek (in addition, furthermore, in fact, so as, since, although, even though, however...)
- inverzió: inversion (Not only did they listen to me, they also followed my orders. Never have I seen such a beautiful landscape.)
- képzők: negative prefixes (uneducated, impolite), adjective suffixes (dangerous, professional, hopeful) noun suffixes (teacher, bakery, difference)
- visszaható névmások: reflexive pronouns (myself, yourself, herself...)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;
- létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;
- életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.

A 11–12. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 248 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám

Personal topics: family relations, lifestyle	20
Environment and nature	15
Holidays, travelling, tourism	15
Public matters, entertainment	15
English and language learning	20
Intercultural topics	20
Cross-curricular topics and activities	20
Current topics	20
Science and technology, Communication	15
People and society	15
Financial matters	13
Carreer and employment	15
Gaining and sharing knowledge	20
Final exam preparation	25
Összes óraszám:	248

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- értelmezi az összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;

- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes témakörön belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes témakörön belül és az idetartozó érettségi témákban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans
- Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes témakörön belül.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatás:
  - A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)
  - Milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?
  - A nők szerepének változásai az évszázadok folyamán
  - Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma
- Szerepjáték:
  - orvosi ellátás igénybevétele
  - ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserélése
- Önálló szövegalkotás
  - életem 15 év múlva
  - híres személyiségek, mint példaképek
- Vitafórum
  - az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai
  - 'A házasságok az égben kötötnek'
  - **Vannak-e még családi példaképek?**

TÉMAKÖR: Environment and nature

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;

- környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons, recycling and reusing
- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématerületben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével
  - Természeti kincsek Magyarországon
  - Mindennapi természetvédelem
- Csoportos projekt munka
  - A hulladékújrahasznosítás lehetőségei
- Kutatómunka az interneten
  - alternatív energiaforrások
  - globális felmelegedés
  - a föld belső szerkezete, lemez eltolódások, vulkánok, cunamik

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématerülethez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématerületekhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématerületekhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning
- A nyaralás, utazás, turizmus témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szerepjáték
  - telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- Önálló projektmunka
  - prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről
  - plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről
- Egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről
- Csoportos projektmunka
  - film készítése lakóhelyem nevezetességeiről
- **kutatómunka (Internet, újságok, statisztikák)**
  - **Az utazás hatása a gazdaságra, társadalomra**
- Vitafórum
  - a turizmus pozitív és negatív hatásai
  - olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

TÉMAKÖR: Public matters, entertainment

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;

- megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
  - kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban
  - egy híres művész, író vagy költő munkásságának bemutatása
- Szerepjáték
  - útbaigazítás kérése és adása
- Vitaforum
  - GPS vagy útbaigazítás?
  - Kidobhatjuk már a papír térképeket?
  - Az e-könyvek előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: English and language learning

JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességeinek, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;
- a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;

- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
- hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
- nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
- hibáit általában önállóan is tudja javítani;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
  - 2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
  - egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése
- interaktív térképek használata
  - ismerkedés célnyelvi dialektusokkal
  - ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal
- csoportmunka
  - szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
  - szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz
- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- Vitafórum
  - miért halványulnak el a dialektusok?
  - internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

TÉMAKÖR: Intercultural topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
- ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
- interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
- megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
- interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
- tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
- átadja célnyelven a magyar értékeket;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature
- Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete
- Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása
- Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról információk átadása
- Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
- Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- projektmunka
  - Magyarország rövid történelme
  - Anglia rövid történelme
  - A magyar és angol történelem kapcsolódási pontjai
  - hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
  - Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban
  - Miért vált az angol világnyelvvé?

- internetes kutatómunka
  - egy célnyelvi ország gasztronómiája
  - magyar receptek angol interpretálása
  - Milyen más nyelvek találhatók az Egyesült Királyságban?
- Egy angol történelmi film megtekintése
- Vitafórum
  - Fontos-e a hagyományok életben tartása
  - Fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
  - Miben hasznos a globalizáció?
  - Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt munka
  - a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása
  - poszter vagy kiselőadáskészítése bármely más tudásterület témaköreiről
- Vitafórum
  - a humán vagy a reál műveltség a fontos?

TÉMAKÖR: Current topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Pármunka
  - célnyelvi sajtótermékek felkutatása
  - angol sajtótermékek fajtái
  - angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni
  - aktuális hírek olvasása
  - az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban
- Osztálymunka
  - angol nyelvű híradó rendszeres nézése
  - iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

TÉMAKÖR: Science and technology, Communication

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématerületéhez tartozó alapvető témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématerületekhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions
- A tudomány és technika tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématerületében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatómunka
  - találmányok
  - a jövő technikái
- Egyéni project
  - Az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?

- A jogosítvány megszerzése, az autó részei
- Mit fog tudni a következő telefonom?
- Vitafórum
  - az internet pozitív és negatív oldalai
  - Lesz-e az unokámnak telefonja?
  - Lehetséges-e még az egyéni feltalálás?

TÉMAKÖR: People and society

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom témатartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom témатartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom témатartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service

- A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment
- Az ember és társadalom tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
  - különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán
  - hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek
  - önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás
- Szerepjáték:
  - szolgáltatások igénybevétele
- Önálló szövegalkotás:
  - Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről
- Vitafórum/eszmecsere
  - korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)
  - megszüntethetők-e a társadalmi különbségek?
  - megszüntethetők-e az előítéletek?

TÉMAKÖR: Financial matters

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
  - a pénz kialakulása, története
  - az első bankok
- Szerepjáték
  - banki ügyintézés
  - számlanyitás
  - reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
  - valutaváltás nyaralás előtt
- eszmecsere
  - spórolás-költekezés
  - a jövedelem értelmes beosztása
- kutatómunka (internet, újságcikk)
  - hitelek, állami támogatások
  - a tőzsde története, működése

TÉMAKÖR: Career and employment

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás témaköréhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás témaköréhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás témaköréhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life long learning, applying for a job
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV
- A karrier és munkavállalás témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témakörében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Önálló szövegalkotás
  - jelentkezés álláshirdetésre
  - angol nyelvű önéletrajz készítése
- Szerepjáték
  - Állásinterjú
  - beszélgetés egy állásbörzén
- Olvasott szövegértés fejlesztése
  - Álláshirdetések böngészése
  - Munkaköri leírás értelmezése
- Csoportos projekt munka
  - Egy munkahelyi projekt kidolgozása
  - Közkezdelt szakmákbemutatása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összetettebb információkat ad át és cserél;
- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
- használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
- használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
- Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

A TÉMAKÖR FELDOLGOZÁSÁHOZ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Prezentáció, hangfelvétel, video felvételkészítése bármely témában
- idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

TÉMAKÖR: Final exam preparation

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
- összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;

- aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
- megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
- egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
- közép- és emeltszintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
- közép- és emeltszintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;
- az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
- az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
- A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
- A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása
- Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vizsgafeladatok gyakorlása
- Vizsgaszituációk gyakorlása
- Szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
- Vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben
- Viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben
- Megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

KOMPLEX TERMÉSZETTUDOMÁNY **(278 órás, négy évfolyamos változat)**

Ez a kerettanterv a fizika, a kémia, a biológia és a természetföldrajz tantárgyak elemeiből épül fel.

Célja az átfogó természettudományos műveltség megalapozása azon szakgimnáziumi diákok számára, akik nem kívánnak ilyen irányban továbbtanulni. Szemléleti és tartalmi alapjait a Nat 2012-es változata adja, ám nem célja annak olyan mélységű elsajátítása, mely a szaktárgyi (biológia, kémia, fizika vagy földrajz) érettségi vizsga követelményeiben megfogalmazódik. Biztonságos kiindulópontot jelent ugyanakkor a komplex természettudományos érettségi eléréséhez.

A kerettanterv 18 egységből (témakörből) épül fel, melyek jól köthetők egy-egy diszciplína (tantárgy) kereteihez, ám sorrendjük és egységes szemléletük révén a műveltségi terület egészének önálló feldolgozását jelentik. A témakörök az alacsony óraszám miatt lineárisan épülnek egymásra.

Az egyes rész-témák közti tartalmi kapcsolatokat a harmadik oszlop előre- és visszautalásai jelzik: előbbiek a részletesebb kifejtést megelőző, csupán a háttértudásra építő alkalmazások, utóbbiak a már elsajátított ismeretek későbbi felhasználására utalnak.

A természettudományos kerettanterv a tárgyi ismeretek, az azokat nagyobb összefüggésekbe ágyazó műveltség és célszerű felhasználás képességének egyensúlyára törekszik. Középpontjában olyan képességek, kompetenciák fejlesztése áll, mint jelölés, lényegkiemelő ábrázolás, csoportosítás, halmazba sorolás, korreláció és oksági összefüggések fölismerése, az érvek és ellenérvek mérlegelésének képessége, ezen belül a bizonyítás (visszavezetés axiómákra) és a cáfolat (hibás föltevés logikai lehetetlenségének belátása), a struktúra és funkció közti kölcsönös megfeleltetés, a szabályozottság, visszacsatolás fölismerése útján a rendszerszemlélet, a modellalkotás és modellek használata, sejtés, hipotézis, szabály, törvény megkülönböztetése, megfigyelések és kísérletek értelmezése, predikció (a rendszer várható állapotának előrejelzése), döntési helyzetben releváns érv(ek) kiválasztása, előnyök és hátrányok mérlegelése. A témakörök meghatározó diszciplináris helyét és logikai sorrendjét a táblázat mutatja.

A képzés szerkezete

Óraterv: évfolyamonként 2-2 órára ($32 \cdot 2 = 64$ óra/évvel), illetve a 12. évfolyamon 56 óra/év számolva.

Évf.	Természetföldrajz	Fizika	Kémia	Biológia	Összes óra
9.	I. Tér és idő (6 óra)	II. Építőegységek (12 óra)			64
	III. Anyagi halmazok (12 óra)				
	IV. A hő (10 óra)				
	V. Belső erők (10 óra)				
	VI. A földi kozmosz (18 óra)				
10.		VII. Haladó mozgások (10 óra)			64
		VIII. Periodikus mozgások (8 óra)	IX. Szerves szénvegyületek (18 óra)	X. Sejtbiológia (6 óra)	
				XI. Az emberi szervezet (22 óra)	
11.		XIII. Elektromágnesség (14 óra)		XII. Genetika – szexualitás (22 óra)	64
		XIV. Modern fizika (16 óra)			
		XV. Csillagászat (12 óra)			
12.		XVI. Földtörténet – evolúció (16 óra)			56
	XVII. Az élőlények környezete és viselkedése (10 óra)				
	XVIII. Ökológia – fenntarthatóság (24 óra)				

9. évfolyam

Tematikai egység	I. Tájékozódás térben és időben		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás (az általános iskolából)	A Föld alakja, mozgásai, és ezek következményei (napszakok, évszakok váltakozása, időszámítás). Alapvető tájékozottság a térbeli és az időbeli nagyságrendekben. A térkép és a földgömb fogalma, ábrázolása és méretaránya. Szemléletű térképolvasás. A földrajzi fókuszát elemeinek használata, tájékozódás a fókuszát segítségével.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudományos módszerek és ismeretek tudatos alkalmazása a mindennapi életben. A feltevések megvizsgálása. Eltérő modellek összevetése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Milyen modellek értelmezik a Naprendszer felépítését és tagjainak mozgásait?</i> <i>Milyen tapasztalatok igazolják a Föld alakját?</i> <i>Melyek az időszámítás csillagászati alapjai?</i> <i>Milyen kapcsolatban állnak az égitestek mozgásával?</i> <i>Hogyan alakul ki a holdfogyatkozás és a napfogyatkozás? Miért alakulnak ki a holdfázisok?</i>			
1. A Föld alakja A földátmérő és a csillagászati távolságok mérése (Eratoszthenész, Arisztarkhosz). Mai mérési módszerek. A Föld alakjának pontosabb mérése (forgási ellipszoid, geoid). Távérzékelés; földmegfigyelő műhold-családok, a műholdfelvételek típusai és alkalmazásuk lehetőségei.	Geometriai módszerek alkalmazásának értelmezése a térképezésben és a csillagászatban. A Föld gömb alaktól való eltérésének indoklása. Természeti jelenségek (hegységrendszerek, folyók, ciklonok) azonosítása műholdfelvételeken.	> a Galaxis felfedezése XV. > egyenletes mozgások VII. > rádióhullámok XIII. > matematika, geometria	
2. Égi és földi mozgások Világképek kibontakozása az ókortól Keplerig. (A föld- és napközéppontú modellek) Égtájak, tájolás. Földrajzi és mágneses észak. Nap, évszak, év.	Tapasztalatok (napszakok, évszakok váltakozása) magyarázata föld- és napközéppontú világleírások alapján (Arisztotelész, Ptolemaiosz) (Kopernikusz, Kepler).	> kerületi- és szögsebesség VIII. > elektromágnesség XIII. > időegységek fényhullámok alapján XIII.	

Nevezetes időpontok (tavaszi és őszi napéjegyenlőség, nyári és téli napforduló). Holdfázisok, hold- és napfogyatkozás. Holdhónapok és naptári hónapok közötti kapcsolat. Földrajzi fokhálózat, nevezetes hosszúsági körök, zónaidő, nevezetes szélességi körök, szoláris éghajlati övezetek. Kapcsolat a zónaidők és a hosszúsági körök között.	Égtájak megállapítása a Nap mozgása (gnómon), a csillagok alapján és iránytűvel. Időegységek csillagászati alapú megállapítása a földközéppontú és a napközéppontú leírás szerint. Nevezetes időpontok meghatározása a Földről szemlélve. A Hold fázisainak oka, hold- és napfogyatkozások magyarázata. Helymeghatározás a földrajzi fokhálózat alapján. Helyi idő megadása a zónaidők segítségével. A szoláris éghajlati övezetek határainak csillagászati magyarázata.	>művészettörténet, irodalom: világkép-ábrázolások a képzőművészetben Madách: Az ember tragédiája – prágai szín, naptárábrázolások, naphimnuszok > övezetesség VI.
Problémák <i>Melyek a térképi ábrázolás alapelvei és eszközei?</i> <i>Hogyan jelenik meg egy térképi ábrázolásban, hogy mit tartunk fontos szempontnak?</i> <i>Milyen következtetéseket lehet levonni térképek segítségével?</i> <i>Hogyan tudod ábrázolni saját lakóhelyed, iskolád környezetét egy saját magad által készített térképen? Hogyan kell használni a Google Map-et és egyéb térképszoftvereket?</i>		
3. A térkép A vetület fogalma, fajtái; térképi jelrendszerek. Domborzatábrázolás. Méretarány, aránymérték. Földrajzi adatokkal dolgozó informatikai rendszerek (GIS, Geographic Information System). Gyakorlati térképészet (GPS).	Távolság- és magasságmérések a térképen. Eltérő szempontú szaktérképek (tematikus térképek) szempontjainak fölismerése, különböző ábrázolási módok előnyeinek összevetése. Térképi és számítógépes gyakorlatok elvégzése.	<i>Matematika:</i> koordináta geometria > fajok földrajzi elterjedése XVIII. > IKT
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Geocentrikus-, heliocentrikus világképek, kozmikus környezet, Arisztotelész, Eratoszthenész, Arisztarkhosz, Ptolemaiosz, Kopernikusz, Kepler, Newton, GPS, GIS, távérzékelés, mesterséges égitestek, Greenwich, dátumválasztó vonal, valódi napidő, középideő,	

	helyi idő, meridián, zónaidő, időzóna, térkép, vetület, szintvonal, méretarány.

Tematikai egység	II. Építőegységek és reakcióik		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az atom, molekula, ion, atommag, elektron fogalma. Elemek: fémek, nemfémek, vegyületek, keverékek megkülönböztetése. A periódusos rendszer jelentőségének, felépítésének ismerete, használata. Elsőrendű kémiai kötések kialakulása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók néhány példán át értelmezzék a kérdésfelvetés, a kutatási módszer és a magyarázó modell kapcsolatát az anyagok építőegységeit kutató természettudományok történetében a 20. század elejéig. Vessék össze a különböző modellek érvényességi körét, magyarázó erejét, gyakorlati használhatóságát. Ismerjék fel kapcsolatukat a mindennapok, valamint a filozófia és a művészetek problémáival (arány, törvény, kompozíció).		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Hogyan magyarázható a testek keletkezése, átalakulása és pusztulása?</i> <i>Hogyan ragadható meg és mire vezethető vissza a természetben tapasztalt formák állandósága?</i> <i>Mi magyarázza a vegyületek reakciókészségét és az átalakulás szabályosságát?</i> <i>Hogyan hozható összefüggésbe az anyag szerkezete és tulajdonságai?</i>			
1. Térbeli rend Az anyag folytonossága (Arisztotelész) és atomos felépítése (Démokritosz) mellett és ellene szóló érvek. Keletkezés és pusztulás magyarázata. Természettörvény, harmónia és arány fogalma az ókori gondolkodásban (Püthagorasz, Platón).	Az atom és vákuum ókori fogalmával magyarázható néhány jelenség (alakváltozás, rezgések, sűrűség) és a nem magyarázható problémák (formák, szabadesés) értelmezése. A szépségről, egészségről, harmóniáról és arányosságról szóló néhány ókori összefüggés értelmezése és összekapcsolása mai eset-tanulmányokkal. Kísérlet: húrhosszak összevetése harmonikus	> sűrűségváltozás III > szabadesés VIII. > rezgések VIII. > fenntarthatóság XVIII. > egészség XI. > szimmetria a zenei és képzőművészeti alkotásokban > aranymetszés	

	(oktáv, terc) és diszharmonikus hangzással. Önálló munka: azonos alapegységekből felépülő különböző kompozíciók. („Ugyanazokból a betűkből lesz a komédia és a tragédia.”) Kristályszimmetriák megfigyelése és összehasonlítása.	
2. Minőségi sokféleség Az „őselemek” arisztotelészi fogalma, érvényességi köre, kritikája. Az anyagok csoportosítása (elemek, vegyületek, keverékek). Gázok tulajdonságainak kísérleti vizsgálata: szén-dioxid, oxigén, hidrogén. Az égés magyarázata a flogiszon-elméletben és ennek cáfolata (Lavoisier). Az oxidáció és a redukció kapcsolata a légzéssel és a fotoszintézissel. A víz bontása és szintézise.	Atom és elem fogalmának megkülönböztetése. Az ókori szférikus világképet alátámasztó hétköznapi tapasztalatok rendszerbe foglalása, összekapcsolása a geocentrikus modellel. Mai magyarázat megfogalmazása a sűrűségkülönbség alapján. Bemutatott kísérletek magyarázata: a levegő gázelegy, melynek összetétele változhat. Hidrogén- és szén-dioxid fejlesztés, hidrogénezetés, a páráképződés magyarázata. A flogiszonelmélet mellett és ellen felhozható kísérleti tapasztalatok összevetése. Az égés és a légzés hasonlóságának megfogalmazása, a fotoszintézis és a légzés kapcsolatának bemutatása (bruttó egyenlet).	> anyagok körforgása XVIII > jelek, jelrendszerek: az anyagok jelölése, szimbólumok > történelem: Lavoisier és kora > az égés és légzés energiamérlege IV. > felépítő és lebontó folyamatok IV.
3. A vegyületek Az atomok léte mellett szóló újkori kémiai mérési eredmények (Dalton, többszörös tömegviszonyok). A vegyület fogalma. A moláris tömeg, az összegképlet. A szerkezeti	A daltoni modell (jellemző tömegű és vegyértékű, kémiaiilag oszthatatlan részecskék) kapcsolatba hozása a többszörös tömegviszonyok törvényével. Összegképlet értelmezése tömegarányok	> mol III.

képlet magyarázata a vegyérték fogalommal. A kémiai egyenlet. Az atomokról mint erőcentrumokról szóló tanítás (vonzás és taszítás). Az atomok, mint ellentétes töltésű részecskékből álló egységek: az elképzelés mellett szóló kísérleti eredmények (elektrolízis, Faraday). Ionok (kationok, anionok). Az elektron felfedezése, tulajdonságai (Thomson). A Thomson-modell. A proton és a neutron. Az atommag léte és tulajdonságaira vonatkozó kísérlet (Rutherford). Az elektronvonzó képesség (elektronegativitás). Apoláris és poláris molekulák, ionok keletkezésének magyarázata. Molekulák polaritásának és oldhatóságának összefüggése.	és moláris tömegek ismeretében. Összegképlet és vegyérték ismeretében molekulák lehetséges szerkezeti képleteinek fölírása. Egyenletek rendezése (a képlet ismeretében az anyagmennyiség megmaradása alapján). Oldatok elektromos vezetésének magyarázata ionok vándorlásával. Kationok és anionok keletkezésének értelmezése (elektronfelvétel- és leadás). A katódsugárcső (fénycsővek) működésének magyarázata, Thomson kísérletének értelmezése (az elektron töltése, tömege). Rutherford szórásos kísérletének értelmezése (a mag töltése, nagysága, tömege). A Thomson-modell („mazsolás puding”) és a Rutherford-modell („mini-Naprendszer”) érvényességi körének elemzése. Elektronátadás (ionok) vagy eltolódás (poláros kötésű molekulák) magyarázata elektronegativitás-különbség alapján. A „hasonló a hasonlóban” elv alkalmazása polarítások ismeretében. Oldásos kísérlet elvégzése, magyarázata.	> szerkezetvizsgálat a szerves kémiában IX. > egyenáram, galvánelem: XIII. > gerjesztés, vonalas színekép XIV. > radioaktív sugárzás: XIV. > Naprendszer XV. > körmozgás VIII. > alkalmazása a szerves vegyületek körében IX.
4. Reakciótípusok A redox folyamatok értelmezése Lavoisier szerint (oxigénnel való egyesülés). A redox folyamatok általánosítása (elektronátadás, vagy elektroneltolódás).	Ugyanazon redox folyamat értelmezése a töltések feltüntetése nélkül és/vagy ionos egyenlettel. Savak és bázisok tulajdonságainak kísérleti vizsgálata (indikáció).	> biológiai oxidáció X. > redukáló és oxidáló légkör XVI. > fémek korróziója és elektrokémiai redukciója XIII. > a szénsav a vérben XI

A sav-bázis reakciók értelmezése Arrhenius szerint (disszociáció), a mellette szóló bizonyítékok. A pH-skála. A sav-bázis reakciók Brönsted-elmélete (protonátadás). Molekulák polaritásának és savasságának összefüggése.	Arrhenius érveinek megfogalmazása az ionok léte mellett. A semlegesítés magyarázata, a pH-skála használata. Ugyanazon sav-bázis reakció értelmezése Arrhenius és Brönsted szerint (protonátadásként). A savasság magyarázata a hidrogén-kötés polaritása alapján.	> karbonátok, karsztjelenségek V. > az oxigén és a nitrogén körforgása XVIII. > sósav a gyomorban XI. > ammónia és aminosavak IX. > felületaktív anyagok polaritása III. > savas esők XVIII. > a festékek színváltozása savas és bázisos közegben kerámiamáznak
Kulcsfogalmak/fogalmak	Atom, vákuum, elem, vegyület, molekula, ion, tömegarány, összegképlet, szerkezeti képlet, egyenlet, elektron, proton, neutron, izotóp, atommag, elektronegativitás, polaritás.	

Tematikai egység	III. Anyagi halmazok		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot, halmazállapot-változások, légnyomás, oldat, százalék		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Modellek alkalmazása gyakorlati jelenségek magyarázatára: a halmazállapotokról alkotott kép formálása, az értelmezés elmélyítése. Ideális (elvont, egyszempontú) és reális (finomított, árnyaltabb) modellek összevetése egymással (és a szavak más értelmű jelentésével). Egyedi létező és a belőle képződő sokaság (halmaz) tulajdonságainak összefüggése és a halmazban értelmezhető új tulajdonságok megértése. Struktúra (rendeződés) és a struktúrához köthető folyamat közti kapcsolat értelmezése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Hogyan alkalmazhatók az építőegységek modelljei (részecskék, illetve erőcentrumok) a részecskesokaságok (anyagi halmazok) viselkedésének leírására?</i> <i>Miből következtethetünk az anyagi halmazok belső rendjére, mi magyarázza ezt?</i> <i>Mi történik eltérő halmazállapotú anyagok érintkezésekor?</i> <i>Mi történik halmazállapot-változáskor? Létezhetnek-e átmeneti formák, a rendezettség „helyi szigetei”?</i>			
1. A gázok A levegő jellemzőinek kísérleti vizsgálata: vákuum (Torricelli) és a légnyomás	A (higanyos) barométer működésének értelmezése (magasságfüggés).	< atom és vákuum: II. > légnyomás-változások: VI.	

bizonyítása (Pascal kísérlete). A barométer és gyakorlati használata. A nyomás és a térfogat összefüggése zárt rendszerben. A nyomás magyarázata részecskemoddell (Bernoulli). Ideális és valóságos gáz különbsége. Relatív páratartalom, vízgőz lecsapódása a levegőből (harmatpont).	A $pV=állandó$ összefüggés alkalmazása zárt rendszerben. Az anyagmennyiség (mol) és a térfogat összefüggésnek magyarázata ideális gázok esetében (Avogadro).	< moláris tömeg: II. < vonzás és taszítás magyarázata töltéskülönbséggel: II. > fúvós hangszerek: hangkeltés levegőoszloppal, Bernoulli-törvény a zenében
2. A folyadékok A térfogatállandóság, a változó alak, a hőtágulás és a diffúzió magyarázata. Párolgás, lecsapódás, fagyás, kristályosodás, oldódás kapcsolata. Oldatok töménysége (százalék, koncentráció). Diffúzió féligáteresztő hártyán át (ozmózis).	Diffúzió összehasonlító értelmezése gázokban és folyadékokban (Brown-mozgás, lyukvándorlás). Kísérlet: diffúzió, illetve ozmózis megfigyelése és értelmezése. Az ozmózis valamely biológiai hatásának értelmezése (pl. növények vízfelvétele). Oldatok töménységének megadása (számítás).	> hőmozgás: III. > ozmózison alapuló életjelenségek: X., XI.
3. A szilárd testek A térfogat- és formaállandóság, a hőtágulás magyarázata a részecskemoddell (kristályrács, elemi cella). Rácshibák következményei (törés). Fagyás, kristályosodási góc. Olvadás és oldás különbsége, az oldódás folyamata. Folyadékok és gázok adszorpciója szilárd felületen (hajszálcsovesség). Adszorpció hatása a folyamatok sebességére: katalízis.	Megfigyelés, önálló munka: Kristályformák, törési minták megfigyelése és rögzítése (fotó, rajz). Adszorpciós jelenségek értelmezése (pl. papírkromatogram). Adszorpció és deszorpció gyakorlati jelentőségének magyarázata (festés, illatszerek, talajképződés, aktív szén). Katalizátor hatásának megfigyelése, értelmezése.	> talajszerkezet XIX. > textílfestés > enzimműködés XI. > szmog XVIII.

4. Átrendeződések Szilárd testek aprózódásának folyamata (diszperzió). Kolloid rendszerek a mindennapokban (krémek, szmog, füst, vér, humusz). Folyadékok belső rendeződése (mosószerek, folyadékkristályok). „Intelligens anyagok”, nanotechnológia.	Diszpergálás és kicsapódás értelmezése. Kísérlet: kolloid rendszerben (pl. tej) kicsapódás, ennek egyszerű magyarázata. A jelenségek környezeti és egészségügyi hatásának elemzése (szmogképződés, nehézfémionok mérgező hatása). A mosószerek (felületaktív anyagok) hatásának megfigyelése (hab, cseppek felülete, oldhatóság megváltozása) és magyarázata a molekulák kettős polaritásával. A mosóhatás értelmezése micellákkal. Önálló feldolgozás: a modern fizikai kémia néhány eredménye, felhasználási lehetőségei (pl. fényre sötétedő üveg).	> agyagásványok > környezeti tényezők XVIII. > szappanok, fehérjék, enzimek IX., X. > sejthártya, membránok X.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Gáz, folyékony, szilárd, diffúzió, ozmózis, kristályrács, kolloid, kicsapódás, megkötődés (adszorpció), katalízis, felületaktív anyag.	

Tematikai egység	IV. A hő	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A hőtani alapjelenségek ismerete: a hőmérséklet fogalma, a melegítés, hűtés folyamata. A hőmérsékletváltozások okozta éghajlati változások, a globális klímaváltozás jelenségének fizikai, kémiai alapjai. A hő, mint környezeti tényező: a változások energiaigénye, energiafelhasználás, energiaátalakítások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok hőtani jellemzőinek megismerése, értelmezése, alkalmazása. A termikus rendszerek sajátosságainak, törvényszerűségeinek megértése, értékelése. A természeti folyamatok energetikai viszonyainak elemzése, értékelése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Problémák

Milyen tapasztalatok, érzékszervi benyomások során szerzünk tudomást a környezetünkről? A hő, a hőmérséklet milyen modellek, milyen összefüggések mentén értelmezhető, értékelhető? Milyen jelenségek jönnek létre a hőmérsékletváltozás során, hogyan befolyásolják a környezet állapotát? Mi szabja meg egy folyamat irányát?

1. A hőmérséklet hatása A hőtágulás jelensége. Hőmérsékleti skálák, a hőmérséklet mérése. Az alacsony hőmérsékletek, az abszolút nulla fok felé. A termikus kölcsönhatás, a hőmennyiség.	 A melegítés, hűtés hatására bekövetkező változások megfigyelése, vizsgálata: hőlégballonok, bimetál. Hőtágulási adatok értelmezése. Hőmérsékleti skálák alappontjainak összehasonlítása. Gázok térfogatának változása a hőmérséklet függvényében – grafikonelemzés. A hőmérséklettel, a hőmérsékletváltozással összefüggő jelenségek, jellemzőik, a változások mértékét kifejező mennyiségek összehasonlítása, elemzése.	 > a kémiai anyagok viselkedése, változása a felmelegítés és lehűtés hatására III. > a légkör hőmérséklete, nagy hidegek és nagy melegek a földi környezetben VI. > elektromágneses hullámok XIII.
2. Termikus rendszerek A nyílt és zárt rendszerek jellemzői. A hőtan I. és II. főtétele. Az anyagok hőtani jellemzői: hőkapacitás, fajhő. A hő terjedése: hővezetés, hőszugárzás, hőáramlás.	 Az anyagok szerkezetében, a termikus rendszerekben tapasztalható, megfigyelhető hőjelenségek okának, a változásokat leíró, magyarázó törvényszerűségeknek a vizsgálata, értelmezése és egyszerű kísérletek bemutatása.	 > a folyamatok iránya III.
3. Változások Halmazállapot-változások: párolgás, forrás, lecsapódás, olvadás, fagyás, szublimáció hőtani jellemzői (olvadáshő, párolgáshő, olvadáspont, forráspont). A hőerőgépek,	 A természeti környezetben tapasztalható hőtani jelenségek, folyamatok gyakorlati jelentőségének összevetése, a hétköznapi életben jelenlévő hőhatások hasznosságának,	 > anyagi halmazok állapotjelzői, állapotváltozásai III. > a víz hőkapacitása VI. > párologtatás az

energiaátalakítások, hatások.	fontosságának értékelése (hőszigetelés, hőerőmű, napkollektor).	élőlényekben XI.
4. Folyamatok Egyensúlyra vezető kémiai reakciók. Nyílt rendszerek jellemzői (anyag- és energiaáramlás, belső rendeződés). Reakciók nyílt rendszerekben: egyirányú és körfolyamatok, önmegkettőző (autokatalitikus) reakciók. Az élőlények mint nyílt rendszerek: az anyagcsere lényege.	A kémiai egyensúly értelmezése. Körfolyamat ábrázolása. A Föld értelmezése nyílt rendszerként. Táplálkozás, keringés, kiválasztás, raktározás kapcsolatának ábrázolása, értelmezése az emberi szervezetben. Hőerőgép és élőlény hasonlóságainak és különbségeinek megfogalmazása.	> földi víz- és légkörzés VI. > konvekciós áramlások a földköpenyben V. > anyagok globális körforgása, táplálkozási hálózatok XVIII. > az élet keletkezésének kérdése XVI. > sejttanyacsere X.
5. Környezeti hatások A földfelszín és a légkör hőmérsékletének változásai, hatásuk az éghajlatra. A globális klímaváltozás jelensége.	A földi környezetben tapasztalható hőmérsékletváltozás okainak és következményeinek értékelése, adatok összehasonlításával, elemzésével, tanulmányok szövegének feldolgozásával.	> a hőmérséklet, mint az időjárás eleme VI. > klímaváltozás XVIII. > elektromágneses hullámok XIII.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, hőtágulás, hőmennyiség, nyílt és zárt rendszer, I. és II. főtétel, hőkapacitás, fajhő, hőterjedés, olvadáshő, párolgáshő, olvadáspont, forráspont, hőerőgépek, hatások, klímaváltozás, egyensúlyi folyamat, körfolyamat	

Tematikai egység	V. Belső erők	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A Föld alakja, felépítése. A szárazföldek, óceánok elhelyezkedése. Tájékozottság a földtörténet időrendjéről. Domborzati és felszínformák felismerése képen, térképen, jellemzőik ismerete. A hazánkban előforduló leggyakoribb üledékes és vulkáni kőzetek előfordulásának, tulajdonságainak ismerete.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kőzetbolygó, mint változó rendszer bemutatása. Az oksági gondolkodás erősítése. Földtani események időléptékének, sorrendjének ismerete. A környezet iránti felelősségérzet növelése. Megalapozott érvelés kialakulása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Hogyan ismerhetjük meg a földrészek múltbeli elhelyezkedését? Mivel magyarázható a vulkanizmus, a földrengések? Hogyan mérhető a földrengések erőssége? Mi okozza az eltérő működésű vulkánokat? Milyen módszerek segítségével vizsgálhatjuk a Föld belső szerkezetét?</i>			
1. Kontinensvándorlás, lemez-tektonika A kontinensek, illetve kőzetlemezek mozgása, óceánok kialakulása mellett szóló földtani, biogeográfiai és klimatológiai bizonyítékok.	Wegener bizonyítékainak összevetése a lemeztektonika elméletét alátámasztó érvekkel.	> nyomás III. > hőtan IV.	
2. A Föld belső szerkezete A belső geoszférák jellemzői. A földrengések oka, mérésük, előrejelzésük, kísérőjelenségeik. Cunami (tengerrengés) kialakulása.	Rengéshullámokkal végzett vizsgálatok tapasztalatainak magyarázata ábraelemzés alapján. A földmágnesesség, mágneses deklináció, geotermikus gradiens jellemzése grafikonok, térképek alapján. A Föld belső geoszféráinak jellemzése a határfelületeken tapasztalt nyomás, hőmérséklet- és sűrűségváltozás alapján.	> hullámok VIII. > radioaktivitás XIV.	
3.) A lemezszegélyek A kőzetlemezek fajtái, egymáshoz viszonyított mozgásuk és ezek földtani következményei (hegységképződés). Vulkanosság és az emberiség kapcsolata.	Közeledő- és távolodó, egymás mellett elcsúszó lemezszegélyek földtani okainak és következményeinek magyarázata szaktérképek alapján. A Föld nagy hegységrendszerei	< nyomás, hőtan IV. > hullámmozgások VIII.	

Vulkáni kísérőjelenségek (fumarola, szolfatára, mofetta, gejzír).	kialakulásának vizsgálata és összehasonlításuk. Gyúrt- és rögös (vetődéses) formák jellemzése. A hegységképződés folyamatának és a vulkanizmus jelenségeinek magyarázata. A lemezszegély, a vulkáni forma és a kőzetminőség kapcsolatának bemutatása jellemző példák alapján. A vulkáni utóműködések magyarázata.	
4. A kőzetek anyagainak körforgása: A kőzetek osztályozása genetikus kapcsolatuk alapján. Ásványok, ércek, kőzetek, ásványkincsek, energiahordozók kapcsolatai.	A kőzetek csoportosítása (magma, üledékes és átalakult) ásványi összetételük, kialakulásuk, felhasználásuk alapján. Jellemző hazai kőzetfajták fölismerése és előfordulásának jellemzése.	< építőegységek, anyagi halmazok II., III.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Geoszféra, földköpeny, asztenoszféra, geotermikus gradiens, földmágnesesség, mágneses deklináció, kőzetlemez-mozgás, hegységképződés, földrengés, vulkanizmus, vulkáni utóműködés, szerkezeti mozgás, kőzet, ásvány, magma, üledékes és átalakult kőzet, ércásvány. Topográfiai fogalmak: A Kaledóniai-, a Variszkuszi-, a Pacifikus-, az Eurázsiai-hegységrendszer tanult tagjai. Fuji, Vezúv, Etna, Hawaii-szigetek, Teleki-vulkán, Mt. Pelée, Mount St. Helens.	

Tematikai egység	VI. A földi kozmosz – a külső geoszféra földrajza	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A szárazföldek, óceánok elhelyezkedése. Az alapvető domborzati és felszínformák felismerése, jellemzőinek ismerete. Időjárási elemek és jelenségek felismerése, térbeli és időbeli változásai. A víz körforgása és halmazállapot-változásai. Óceánok, tengerek elhelyezkedése. A folyók felszínformáló munkájának jellemzői, példái. Az árvíz. A tavak jellemzői. Hazánk legnagyobb folyói és tavai. Az egyes kontinensek legjelentősebb folyói, tavai. Talajvíz, hévíz fogalma, hazai előfordulásuk példái. Vízszennyezés. Az éghajlat és az időjárás fogalma, az éghajlati elemek felismerése. A Föld gömb alakjának következménye. Az éghajlati	

	övezetesség kialakulásának okai. Az egyes kontinensek tipikus éghajlatainak és Magyarország éghajlatának jellemzői. Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők szerepe. Éghajlati diagram olvasása. Az éghajlati övezetesség okai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A légkör folyamatainak a Föld egészére gyakorolt hatásának bemutatása. Az időjárás okozta veszélyhelyzetek felismerése. A vízburokban lezajló folyamatok társadalmi-gazdasági következményeinek felismerése. Annak felismertetése, hogy az éghajlat meghatározó jelentőségű más földrajzi tényezők alakításában. A földrajzi övezetesség elemeinek megismertetése során a rendszerszemlélet kialakulása. Annak megértetése, hogy az egyes elemekben bekövetkező változások az egész bolygónkra kiterjedő övezetesség rendszerének megbomlásához is vezethetnek és átalakíthatják, illetve létében veszélyeztethetik az egyes társadalmak életét.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák (1–8.) <i>Mi magyarázza az időjárási jelenségeket? Hogyan jelezhetők előre?</i> <i>Milyen hatásokra áramlik a levegő és a víz, milyen következményei vannak ennek?</i> <i>Hogyan befolyásolja az emberi tevékenység a levegő és a víz összetételét, mik a következmények?</i> <i>Milyen erőhatások alakítják a földfelszín formakincsét? Hogyan befolyásolja a kőzetek összetétele az aprózódás, illetve a mállás folyamatát? Hogyan vesznek részt a külső erők a földfelszín alakításában?</i>		
1. A légkör anyaga és szerkezete A légkör állandó, változó és erősen változó koncentrációjú gázai. A víz a légkörben. Kondenzációs magvak, szerepük a csapadékképződésben. Az atmoszféra rétegei felosztásának alapja (összetétel, a hőmérséklet, a nyomás és a sűrűség magasság szerinti változása). A troposzféra mint az időjárási folyamatok tere. A légkör földi életet védő szerepe.	A szén-dioxid, vízgőz, metán és más szennyező anyagok változó arányának magyarázata. A víz három halmazállapotának jellemzése a földi légkörben. A levegőburok határfelületeinek jellemzése grafikon, adatsor alapján A légkör egyes rétegeinek összehasonlítása (hőmérséklet, nyomás, összetétel szerint) adatok, grafikonok alapján. A troposzféra szerepének magyarázata a földi élet fennmaradása szempontjából.	< II.-III.-IV. gáztörvény, hőmérséklet-nyomás összefüggései

2. A légköri folyamatok dinamikája Az időjárás fogalma és elemei (a napsugárzás, a levegő hőmérséklete, nyomása, páratartalma, a felhőzet és a csapadék). A szél kialakulása. A levegő páratartalma, a csapadékképződés típusai. Időjárási szélsőségek oka, hatása az emberi környezetre. Ciklonok, anticiklonok, frontok, hozzájuk kapcsolódó felhőfajták. Városi légszennyezés, városi klíma.	A levegő felmelegedésének értelmezése (napi és évi ritmus szerint) grafikon alapján. A levegő felmelegedésének és a szél kialakulásának magyarázata. A levegő felmelegedését meghatározó és módosító adottságok értelmezése a helyi szelek kialakulásában. A légmozgások tulajdonságainak jellemzése. Talaj menti és hulló csapadékfajták összehasonlítása keletkezésük alapján (pl. dér, harmat, eső, hó). A hideg- és melegfront összehasonlítása (kialakulások oka és csapadékformáik szerint). Szaktérképeken magas és alacsony nyomású légörvények azonosítása, időjárásra gyakorolt hatásuk értelmezése. Meteorológiai jelentés, műholdkép értelmezése, elemzése. Adatsorok alapján az emberi hatások magyarázata a levegő összetételére és a helyi időjárásra.	< építőegységek, anyagi halmazok II. < hőtan, gáztörvények IV. < relatív- és abszolút páratartalom értelmezése. Halmazállapot-változások III. > fény XIII.
3. A nagy földi légkörzés A légkör energiamérlege. A Föld forgásából származó erők szerepe a szélirányok megváltozásában.	A légkör energiamérlegének értelmezése ábra alapján. A nagy földi légkörzés egyes celláit létrehozó hatások értelmezése. Passzát- és monszunszelek irányváltozásainak	> körmozgás IX.

A nagy földi légkörzés cellái és az azokat összekapcsoló futóáramlások.	magyarázata grafikonok alapján. A termikus egyenlítő mozgásának magyarázata szaktérkép alapján. A nyugati szelek hatásának értelmezése a mérsékelt övezetben.	
4. A vízburok tagozódása A világtenger fogalma, felosztása, a tengeráramlatok éghajlat-befolyásoló hatása.	Ábra alapján a földi vízkészlet megoszlásának jellemzése a geoszférák között. Szaktérképek alapján különböző égvönön fekvő tengerek vizének összehasonlítása (jégborítottság, hőmérséklet, sótartalmuk összefüggése a beömlő folyókkal és a párolgással). Fizikai és kémiai adatok alapján az óceánok vizének jellemzése (hőmérséklet, sűrűség, fajhő, sótartalom), következtetések levonása hatásaikra (éghajlat-módosító szerep).	< Fajhő, felmelegedés, energiaáramlás IV. < szaktérképek I.
5. Az óceánok vizének mozgásai Kapcsolat az állandó irányú szelek és a tengeráramlások között. Az „ideális óceán” sematikus áramlásai. A valódi tengeráramlások kialakulása. A „nagy óceáni szállítószalag” szerepe a Föld hőháztartásában. Hullámozgás, tengerjárás, tengeráramlás. Pusztuló- és épülő partformák (abráziós formák, lédó, lagúna). Az árapály.	Az óceánok vízkörzésének magyarázata a szélrendszerek és víztömegek eltérő hőmérsékletéből és sótartalmából származó sűrűségkülönbség alapján. A légkör és az óceánok vize mozgásának összevetése. Az árapály magyarázata a Hold Földre gyakorolt tömegvonzása alapján. Tengerparti formakincs, folyótorkolatok jellemzése kialakulásuk alapján, térképek, fotók alapján.	< IV. Fajhő, felmelegedés, energiaáramlás < gravitáció VII.

	A hosszú távú, tájleptékű folyószabályozás és vízgazdálkodás összefüggéseinek magyarázata.	
8. Felszínformálás A felszínalakítási fogalma. A belső és a külső erők kölcsönhatása: az aprózódás és a mállás okai. A talaj kialakulásának fizikai, kémiai és biológiai feltételei. Lejtős tömegmozgások, a felszínen lefolyó víz munkája. A jég és a szél felszínformáló hatása; az élővilág és a gazdálkodó ember felszínalakító hatásai. Az állatvilág és az ember felszínformáló hatásai (antropogén geomorfológia).	Fizikai és kémiai jelenségek értelmezése a felszín formáló okokként. A talajképződésben szerepet játszó tényezők kölcsönhatásának magyarázata. A víz és jég sűrűségváltozásának jellemzői, grafikon értelmezése. Látott felszínformákból következtetés a létrehozó külső erőkre.	< hőtágulás IV. < oldás III. < a levegő összetétele III. < sav-bázis reakciók II. > fenntartható gazdálkodás XIX.
Problémák (9-10.) Mitől függ az éghajlat (klíma)? Hogyan befolyásolja a Föld alakja a napsugarak hajlásszögét? Ennek milyen hatása van a Föld felmelegedésére? Milyen tényezők módosítják a szoláris éghajlati övezetek határait? Hogyan alkalmazkodtak az életközösségek az egyes övezetek környezeti feltételeihez? Milyen felszínformáló folyamatok jellemzők az egyes övezetekre? Hogyan következtethetünk az élőlények testfelépítéséből a funkciókra, a funkciókból a környezet feltételeire?		
9. Szoláris és földrajzi övezetesség Szoláris övezetesség, földrajzi övezetesség. A tengelyferdeség és a nevezetes szélességi körök kialakulásának kapcsolata. Az időjárás és az éghajlat kapcsolata.	Az éghajlat kialakulásában és változásában szerepet játszó csillagászati adottságok és a geoszférák hatásainak magyarázata. A szárazföldek és a tengerek éghajlatmódosító hatásának értelmezése.	> Hőtan, hőtágulás IV.

	A légkör fizikai folyamatainak eltérő tér- és időléptékű jellemzése.	
10. A biomok földrajzi rendje és élővilága A Föld éghajlata övezetes elrendezésű. Az általános légkörzés és az övezetek jellemző éghajlata. Az éghajlattól függ a folyók vízjárása, a felszínformák pusztulása, a természetes növénytakaró és annak állatvilága és a talajok kialakulása. A forró, a mérsékelt és a hideg éghajlati övezet és azok éghajlati övei. A csapadékatlagok, a besugárzás, a közetminőség, az aprózódás és a mállás kapcsolata. Milyen okokra vezethető vissza az egyes övezetek, illetve övek kialakulása? A hegyvidéki övezetesség. Alkalmazkodás a nedves és a száraz környezethez (mohák, kaktuszok). Alkalmazkodás az évszakos változásokhoz (évgyűrűk, lombhullatás). Alkalmazkodás a nedves és a száraz környezethez (kételtűek – hüllők). Alkalmazkodás a hideghez és a meleghez (emlősök, madarak). Alkalmazkodás a táplálékforrás évszakos	Klímadigramok, szaktérképek alapján az egyes éghajlati övezetek és azok öveinek jellemzése. Az évi hőmérséklet- és csapadékjárás, a folyók vízjárása, a talaj és a természetes növénytakaró sajátosságainak összefüggései (esőerdő, szavanna, téri-tői sivatag zonalitása, valódi mérsékelt övben a lombhullató erdő, erdőssztyepp, sztyepp, mérsékelt övi sivatag zonalitása). Klímadigram alapján a mérsékelt övezet jellemzése, az óceántól való távolság és csapadékképződés összefüggésének kapcsolata. A hegységekben az éghajlati és növényzeti övek függése a hegység magasságától és földrajzi szélességétől. Bőrszövet (kutikula, gázcsere nyílások), szaporodásmód (megtermékenyítés módja), szervek (gumók), kapcsolata a környezet víztartalmával. A környezet évszakos változásaihoz való alkalmazkodás magyarázata néhány példán (monszun, hideg övezet). Szaporodási stratégia és a környezet kapcsolatának magyarázata néhány példán	< az élőlények környezete és viselkedése XVII. < szaktérképek I.

váltakozásához (vándorlás, téli álm).	(kérészeletűek, liánok, a rovarbeporzás változatai). A kültakaró, a légzés, a szaporodás alkalmazkodásának magyarázata néhány példán. A napi és évi életritmus és a környezet jellemzői összefüggésének elemzése néhány példán.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Külső geoszférák, aprózódás, mállás, kőzetminőség, erózió, a víz, a szél, a jég pusztító és építő munkája, állandó, változó, erősen változó koncentrációjú gáz, troposzféra, sztratoszféra, mezoszféra, exoszféra, ionoszféra, albedo, a hőmérséklet napi és éves járása, izoterma, izobár, termikus egyenlítő, fűnszél, harmatpont, relatív páratartalom, felhőtípus, talaj menti csapadék, hulló csapadék, időjárás-előrejelzés, ózonréteg, globális felmelegedés, savas csapadék, talajvíz, belvíz, rétegvíz, hévíz, vízrendszer, fertő, mocsár, láp, eutrofizáció, szakaszjelleg, gleccser, moréna, karsztjelenség, karsztforma. Szoláris éghajlati övezetesség, valódi éghajlati övezetesség, földrajzi övezetesség, övezet, öv, terület, vidék, zonális talaj, természetes élővilág, függőleges övezetesség, erdőhatár, hóhatár. Topográfiai fogalmak: Karib (Antilla)-tenger, Csád-tó, Tanganyika-tó, Szt. Lőrinc-folyó; Holt-tenger, Aral-tó, Jenyiszej, Ebro, Elba, Fekete-tenger, Rajna, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Olt, Szent Anna-tó, Vág, Visztula, Bodrog, Hernád, Szamos, Száva, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó. Golf-, Észak-atlanti-, Labrador-, Humboldt-, Oja-shio-, Kuro-shio-áramlás.	

10. évfolyam

Tematikai egység	VII. Haladó mozgások	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Helyváltoztatás, viszonyítási pont ismerete. Méretek, mértékegységek, mérés fogalma. Út-idő kapcsolat, sebesség, átlagsebesség jelentése. Egyenes vonalú mozgások, körmozgás jelenségének ismerete. Gyorsulás fogalmának bevezetése. Az erő fogalma, mérése. Az erő kapcsolata a sebességváltozással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti környezet állandóságának és változásának leírása, magyarázatának megismerése. A nyugalom és mozgás viszonylagosságának felismerése. A mozgó testek állapotának leírásához használható mennyiségek, mértékegységek megismerése, mérése, összefüggéseik alkalmazása. Az egyenes vonalú mozgások jellemzése, összevetése a hétköznapi haladó mozgások tapasztalataival. A mozgások	

	okát jelentő erő fogalmának megalkotása, hatásának, mértékének értelmezése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák <i>Mit jelent a „minden szakadatlan mozgásban van” kijelentése? Milyen fizikai mennyiségekkel lehet mérni, leírni az egyszerű mozgásokat? Milyen hatás vezethet a mozgások okának felderítéséhez? Milyen törvények írják le a mozgások során létrejövő jelenségeket? Hogyan lehet értelmezni, alkalmazni a fogalmakat, törvényeket a hétköznapi megismerés során megfigyelhető mozgásokra, változásokra?</i>		
1. Mozgásban Az egyenes vonalú egyenletes és egyenletesen gyorsuló mozgások jellemzése és összehasonlítása. Pálya, út, elmozdulás. A vonatkoztatási rendszer. Átlagsebesség, pillanatnyi sebesség. A gyorsulás. A szabadesés. A nehézségi gyorsulás.	Összefüggések meghatározása a mozgó testek által megtett távolságok és a mozgás közben eltelt idő között, kísérletek, mérések elvégzése az összefüggések igazolására. Az egyenes vonalú mozgások megkülönböztetése és összehasonlítása: adatok és grafikonok elemzése, a mozgások mért, számított értékei alapján.	> matematika: arányosságok, függvények
2. Az erő A lendület származtatása, a lendületváltozás alapján bevezetett erő fogalma. A mozgásokról szerzett tapasztalatok, megfigyelések magyarázata Newton törvényei alapján: a tehetetlenség törvénye, a dinamika alapegyenlete, a hatás-ellenhatás. A nehézségi erő, a súly. A rugalmas alakváltozás. A súrlódás jelensége: csúszási súrlódás, tapadási súrlódás, gördülési ellenállás.	A newtoni mechanika kialakulásának történeti bemutatása. Newton törvényeinek értelmezése és alkalmazása a mozgások sajátosságainak elemzésére, a hétköznapi mozgások tapasztalatainak magyarázatára: kísérletek bemutatásával, értelmezésével, megtervezésével. Egyszerű kísérletek tervezése, elvégzése, mérések végrehajtása.	> művészettörténet: a barokk kor művészete és tudománya > az égitestek mozgása I., XVI > fémek nyújtása, alakítása az ötvösművészetben > súrlódás a kerámiaművészetben (korongozás)

3. Az energia A mechanikai energia létrehozása, fajtái, átalakításuk: mozgási energia, helyzeti energia, rugalmas energia.	A mechanikai energia fajtáinak megkülönböztetése: az egyes energiák értékét meghatározó tényezők megállapítása egyszerű kísérlettel, következtetés az energiafajták átalakításának lehetőségeire, megoldásaira.	> megújuló energiaforrások XVIII.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helyzetmeghatározás, távolságmérés, időmérés, egyenes vonalú egyenletes és egyenletesen gyorsuló mozgások, lendület, Newton törvényei, tehetetlenség, erő, hatás-ellenhatás, mechanikai energia.	

Tematikai egység	VIII. Periodikus mozgások		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A körmozgás jellemzői. A rezgések jellemzői. A hullámok terjedése. A hang fizikai jellemzői, a hallás. Ultrahangok jelentősége. A Föld rengései. Zajszennyezés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A periodikus mozgások kialakulásának és sajátosságainak: kinematikai és dinamikai jellemzőinek megismerése. Jelentőségük értékelése: természeti, technikai, művészi és hétköznapi példák segítségével. A körmozgás, rezgőmozgás, hullámmozgás összefüggésének felismerése, rendszerbe foglalása. A hangok fizikai jellemzőinek, az akusztikai lánc: hangkeltés, hangterjedés, hallás folyamatának megismerése, értelmezése. Az ultrahangok jelentőségének bemutatása, az alkalmazás példáin keresztül.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Milyen fizikai alapok biztosítják a természetben, a hétköznapi életben kialakuló periodikus mozgásokat? Hogyan magyarázható a körmozgás, rezgőmozgás, hullámmozgás jelensége, a jellemzőik, összefüggéseik, gyakorlati példák alapján?</i> <i>Hogyan értékelhető a hanghullámok szerepe, jelentősége a megismerés: az érzékelés, észlelés folyamatában?</i>			
1. Körforgás A körmozgás kinetikai és dinamikai leírása: a mozgást	A periodikus mozgások típusainak, jellemzőinek		

jellemző fizikai mennyiségek jelentése, mértékegysége (kerületi sebesség, fordulatszám, szögsebesség, periódusidő, centripetális gyorsulás, centripetális erő). A forgási állapot kialakulása: a perdület fogalma, hatása a forgó testek mozgására.	megismerése, a leírásukhoz, értelmezésükhöz szükséges fogalmak, összefüggések értelmezése. A kialakulásukhoz szükséges feltételek vizsgálata, a mozgások sajátosságainak, törvényszerűségeinek, hatásainak, gyakorlati jelentőségüknek a bemutatása – hétköznapi példák segítségével – képek, ábrák, animációk, egyszerű kísérletek bemutatásával, elemzésével.	> forgómozgás, egyensúly a táncművészetben
2. Mechanikai rezgések, hullámok A rezgőmozgás kialakulása, jellemzői, a rezonancia jelensége. A körmozgás és a rezgőmozgás kapcsolata. Az ingamozgás, a Föld forgása. A hullámok keletkezése, fajtái, terjedésük: visszaverődés, törés, elhajlás, interferencia, a polarizáció. Az állóhullámok kialakulásának jelensége.	A természetben, a hétköznapiakban, a művészetben megjelenő periodikus mozgások felismerése, a folyamatok fizikai háttere fontosságának értékelése. A Foucault-inga kísérlet megismerése és értelmezése. A hullámterjedés gyakorlati jelentőségének bemutatása, alkalmazások elemzésével. A teljes természeti környezetre (mikrovilágtól a földi környezeten át a Világegyetemig) érvényesen a rezgések, hullámok megjelenésének, hatásának megfigyelése, összevetése. A rezgéskeltés és a hullámterjedés kísérleti bemutatása.	> matematika: a periódusos jelenségek matematikai leírása, az időbeli változások ábrázolása < a Föld mozgása I., VI. < a rezgő részecskék állapota, energiaátadása III., VI., XIV < földrengések, lemeztektonika, ár-apály jelensége V., VI.
3. A hangok világa A hangok fizikája: a hangok keletkezése, terjedése, a hallás folyamata. A hangok szerepe a természetben, a zenében, az ultrahangok jelentősége a természetben, a technikában,	A hangkeltés, hangterjedés kísérleti bemutatása. A hangok jelentőségének bemutatása, értékelése az emberi megismerés folyamatában, a zenei hangok kialakulásában.	> zene: a fizikai rezgések, hullámok, fizikai jellemzők (frekvencia, amplitúdó, hangnyomás, intenzitás) szerepe a zenei hangok kialakulásában, tulajdonságaik

a gyógyászatban.	Hangszerek hangképzésének, hangminőségének összehasonlítása. A Doppler-hatás megismerése, értelmezése.	meghatározásában (hangerősség/hangosság, hangmagasság, hangszín) > légzés és hangképzés XI. > hangzók képzése (magyar nyelv) > modern csillagászat XV.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Körmozgás, periódusidő, fordulatszám, kerületi sebesség, szögsebesség, forgómozgás, perdület, frekvencia, amplitúdó, rezgőmozgás, hullámmozgás, hullámhossz, állóhullámok, hangok, hallás, ultrahangok.	

Tematikai egység	IX. Szerves szénvegyületek		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Növényi és állati tápanyagok, élelmiszerek. Szénhidrátok (szőlőcukor, keményítő). Alkohokok, szerves savak (ecetsav), zsírok, olajok, fehérjék. Természetes és szintetikus szerves anyagok. A földgáz és a kőolaj keletkezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerves vegyületek sokféleségének megismerése, nyersanyagként és energiaforrásként történő felhasználásuk jelentősége. A szerves vegyületek összetétele, szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggések felismerése és alkalmazása. A szerves vegyületek előfordulása és jelentősége az élő rendszerek felépítésében és működésében. A hétköznapiakban előforduló szerves vegyületek megismerése, hatásaik, jelentőségük értékelése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Mi az oka a szerves szénvegyületek sokféleségének?</i> <i>Hogyan ismerhető meg a szerves molekulák szerkezete, térbeli alakja? Mi a jelentősége ennek az ismeretnek?</i> <i>Milyen módon kapcsolódhatnak össze a kisebb szerves molekulák óriásmolekulákká, illetve hogyan bonthatók le ezek alkotóegységeikre? Hogyan értelmezhető az oxidáció és a sav-bázis folyamat a szerves molekulák körében?</i> <i>Mi a jelentősége a szénvegyületeknek az energiatermelésben, az élő szervezetek felépítésében és működésében?</i> <i>Milyen felhasználási területei és egészségre gyakorolt hatásai vannak a szerves vegyipari termékeknek?</i>			
1. Szénhidrogének A szerkezet variációi: példák szerkezeti izomériára. A szénvegyületek tetraédres szerkezete telített	Kísérlet: gyertya égése és a láng szerkezete. A tapasztalatok értelmezése.	< oxidáció II.	

szénhidrogénekben, példa térszerkezeti izomériára (kiralitás, van 't Hoff). Legfontosabb kémiai reakcióik. A szénhidrogének oxidációja, jelentőségük az energia felhasználásban. Biogáz. Szénhidrogének közvetlen kémiai átalakításaival létrehozható szerves vegyületek tulajdonságai, felhasználásuk (halogenidek, műanyagok). A műanyagok okozta környezeti károk megszüntetésének lehetőségei.	Oxidáció, szubsztitúció, addíció és polimerizáció megkülönböztetése, példák, gyakorlati jelentőségük felismerése (pl. műanyagok). Szubsztitúciós reakciókkal létrehozható néhány vegyület (egyenlet). A felhasználás környezeti következményeinek elemzése. Térszerkezet és izoméria bemutatása pl. pálcikamoddell. Az eltérő szerkezet néhány lehetséges gyakorlati következményének megfogalmazása (pl. oktánszám).	< a kőolaj mint ásványkincs V. > freonok hatása az ózonra XVIII., üvegházhatás XVIII. < összeg- és szerkezeti képlet II.
2. Oxigéntartalmú szénvegyületek A funkciós csoportok szerepe az oxigéntartalmú vegyületek megkülönböztetésében, rendszerezésében. Az alkoholok kémiai sajátosságai, gyakorlati jelentőségük, élettani hatásai. A legfontosabb karbonsavak előfordulásának és felhasználásának jellemző területei. Az észterek szerepe az élővilágban. Tisztítószerek és kozmetikumok összetevői, hatóanyagai (felületaktív anyagok, membránok). A szénhidrátok csoportosítása, felépítése, élettani jelentősége.	Tetszőleges vegyület azonosítása funkciós csoport (oxo, hidroxil, éter, karboxil, észter) alapján. Észterképződés és hidrolízis felírása. Karbonsav sav-bázis reakciójának felírása. Az észterek legfontosabb csoportjainak (zsírok, olajok) és a belőlük nyerhető szappanok szerkezetének bemutatása. Kísérlet: szőlőcukor és keményítő tulajdonságainak vizsgálata, magyarázata.	< sav-bázis reakciók II. < felületaktív anyagok III. < fotoszintézis egyenlete II. > vércukorszint XI.
3. Nitrogéntartalmú szénvegyületek		

Ammónia és aminosav sav-bázis sajátosságai. A fehérjék kialakulása, kémiai összetétele, szerkezete, tulajdonságai. A fehérjék szerepe az élő szervezetek felépítésében és működésében, az enzimek hatásának magyarázata. A fehérjék mint kolloidok. Az élelmiszerek összetevői, hatásuk az egészség megőrzésére.	Peptidkötés kialakulása és hidrolízise (egyenlet). Enzimhatás magyarázata a kulcs-zár modell alapján. Enzimmérgek hatásának értelmezése. Teljes értékű fehérjék magyarázata.	> aminosavsorrend, fehérjeszintézis (DNS) XII. < katalízis III. a gyapjú, a selyem szerepe a textilművészetben
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szénhidrogének, földgáz és kőolaj, funkciós csoportok, alkoholok, karbonsavak, észterek, lipidek, tisztítószeres és kozmetikumok, felületaktív anyagok, membránok, szénhidrátok, édesítőszeres, fehérjék, kolloid rendszerek, enzimek, műanyagok.	

Tematikai egység	X. Sejtbiológia		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Sejt, sejttípusok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Struktúra és funkció összefüggéseinek vizsgálata az élőlényekben. Alapegységek (sejtek) sokaságának (szövetek) rendeződési módjaival a csoporttulajdonságok megértése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Milyen alapegységekből épülnek fel az élő szervezetek? Hogyan szerveződnek?</i> <i>Milyen összefüggések (korrelációk) figyelhetők meg az egyes struktúrák és funkciók között?</i> <i>Hogyan határol, és miképpen köt össze a külvilággal a sejthártya?</i> <i>Mi a sejteket tagoló belső terek szerepe? Hogyan jöhetnek létre a sejtalkotók? Miképpen üzennek egymásnak a sejtek?</i> <i>Mely működésekhez szükséges energiabefektetés, és hogyan jutnak a sejtek ehhez az energiához?</i> <i>Milyen anyagokat kell kívülről fölvennie a sejteknek, és melyek azok, melyeket maga is elő tud állítani?</i>			
1. Szerveződési szintek A sejt mint az élet alapegysége (Pasteur). Baktériumok, gombák, növények, állatok sejtjei (membrán, sejtfal, sejtmag, szintest, zárványok, üregek).	Az ősnemzést cáfoló kísérletek céljának és módszerének megfogalmazása, a következtetés levonása.	> az élet keletkezésének kérdése XVI. > fertőzések és az immunrendszer kapcsolata XI.	

Az egysejtűek alkalmazkodása a változatos életterekhez. Az egysejtűek gyakorlati jelentősége, felhasználása. Soksejtűek szerveződési szintjei: a sejtalkotó, a sejt, a szövet és a szerv.	Baktérium, állati és növényi sejt fölismerése, a látható különbség megfogalmazása. Lebontó, élősködő, szimbionta és autotróf egysejtűek gyakorlati fontosságának megfogalmazása (élesztő, járványos betegségek, bélbaktériumok). A szerveződési szint és a rendszertani csoport megkülönböztetése.	< diffúzió, ozmózis III. > korrelációk és az evolúció elmélete(i):XVI.
2. A sejt részei és kapcsolatai A határoló membrán szerepe a sejt életében. Táplálkozás endocitózissal és sejten belüli emésztéssel. Anyagok továbbítása és kijuttatása. A membrán fehérjeinek szerepe: jelfogás, rögzítés, pumpák. Ingerület-továbbítás. Aktív és passzív anyagszállítás. Sejtváz, ostor, csilló. Kettős membránnal határolt sejtalkotók: sejtmag, szintest, mitokondrium. Elmélet eredetükről, ennek bizonyítékai (Margulis).	A membrán-elkülönítő (lipidek) és -összekapcsoló (fehérjék) szerepének magyarázata. Aktív és passzív szállítás megkülönböztetése, példák. A membránfehérje-funkciók értelmezése és jelentőségük megfogalmazása: ingerlékenység (idegsejt), azonosító jel (immunológiai összeférhetetlenség), jelfogó (hormon receptor), rögzítő. A sejtszervecskék belső szimbiózis elméletét alátámasztó érvek megfogalmazása.	< micellák III; membránlipidek IX. > fehérjék IX. > idegrendszer, hormonok, immunitás XI. > szimbiózis XVIII
3. A sejtek energiaforgalma Az anyagcsere felderítésének néhány módszere (izotópos nyomjelzés, enzimmérgek hatása). Az ATP mint általános energiaátadó molekula. A fotoszintézis két lépése és termékei. Az erjedés és a biológiai oxidáció elkülönítése (Pasteur). Erjedési típusok. A biológiai oxidáció termékei.	Az enzimek anyagcserében betöltött központi szerepének magyarázata, gátlásuk vagy aktiválásuk szerepének megfogalmazása. Sejtmérgekkel szembeni fokozott óvatosság indoklása (cianidok, gombamérgek). A fotoszintézis és a biológiai oxidáció helyszíneinek és kapcsolatának elemzése. A minőségileg változatos táplálkozás	< enzimek IX. < izotópok II. > környezetszennyezés XVIII. < globális anyagáramlás XVIII. < redoxi-reakciók II. > emésztés, felszívás XI.

Zsákutcák az anyagcsere-térképen (esszenciális aminosavak, vitaminok, tejcukor-érzékenység).	szükségességének magyarázata.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sejt, sejtmag, szövet, szerv, korreláció, lebontó, élősködő, szimbionta, autotróf, membrán, belső emésztés, receptorfehérje, aktív és passzív transzport, erjedés, vitamin, diéta.	

Tematikai egység	XI. Az emberi szervezet		Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Az élőlény mint nyílt rendszer. Energianyerési módok az élővilágban. A legfontosabb szerves molekulatípusok. A sejt energianyerő folyamatai.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szervezet rendszerszerű szemléletének erősítése. A felépítés és a működés közötti kapcsolat értelmezése az egyes szervrendszerek vizsgálatakor. A szervrendszerek egészségét fenntartó, és betegségeik kockázatát csökkentő életmód elsajátítása, szokások, értékrendek, gyakorlati készségek erősítése. Gyakoribb veszélyes állapotok felismerésének képessége. Rendszerszemlélet és oksági gondolkodás fejlesztése a szabályozó rendszerek működését feltáró kísérletek értelmezése során. Az absztrakt gondolkodás fejlesztése az életfolyamatok szabályozásáról és vezérléséről alkotott modell általánosításával, az idegi és hormonális szabályozás közötti hasonlóságok és különbségek, valamint az egységes (neuroendokrin) rendszerbe kapcsolódás felismerése során.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák (1) <i>Miért van szükségünk a különféle tápanyagokra? Hogyan függenek össze a sejtekben zajló folyamatok a táplálkozásunkkal?</i> <i>Mi történik az elfogyasztott ételekkel a tápcsatornában és mi történik velük a szervezetben ezután?</i> <i>Milyen minőségi és mennyiségi szempontokat kell figyelembe venni a megfelelő táplálkozás érdekében?</i>			
1. Emésztés, felszívás Az emésztés alapfolyamatai és helyszínei. Emésztőnedv és enzim. Termelődésének szabályozása (Pavlov). A felszívás helyszínei. A máj szerepe.	A táplálkozás szervezet- és sejtszintű folyamatainak összefüggésbe hozása. A nyílt rendszer működésének értelmezése az anyagcsere példáján. A tápcsatorna-szakaszokban végbemenő élettani folyamatok értelmezése, ennek alapján	< nyílt rendszerek IV. < hidrolízis IX. < sejtanyagcsere X.	

Az egészséges táplálkozás feltételei.	folymatelemzés (ábrázolás, ábraelemzés). Egy szerv több funkciójának értelmezése a máj példáján. Vita a különböző táplálkozási szokások (pl. vegetarianizmus) előnyeiről és veszélyeiről.	
Problémák (2) <i>Milyen folyadékterek fordulnak elő a szervezetünkben? Mi a kapcsolatuk? Miből áll, hogyan keletkezik, hogyan és miért alvad meg a vér?</i> <i>Hogyan biztosítja a szív a vérkeringés irányát és változó teljesítményét? Mi az erek feladata?</i> <i>Miért változó a vizelet mennyisége és összetétele? Hogyan függ ez össze a belső környezetünk viszonylagos állandóságával?</i>		
2. Keringés és belső környezet Az egyirányú keringés fölismerése, oka (billentyűk, Harvey). Vér, vérplazma és nyiroknedv különbsége. A bennük keringő tápanyagok és bomlástermékek. Az oxigén szállítása. A szív részei és működése. Artériák, vénák és kapillárisok kapcsolata, működése. Vérnyomás, pulzus, mérése. Vérzés, vérzéscsillapítás, sebkezelés. Véralvadás. A keringési rendszer egészsége, betegségei (magas vérnyomás, trombózis, infarktus). A tüdő és a vese szerepe a kiválasztásban. A szűrletképzés és visszaszívás folyamata és lépései. A vízvisszaszívás szabályozása. A kiválasztó rendszer egészsége.	A nedvkeringés rendszerszemléletű értelmezése, a testfolyadékok megkülönböztetése és összefüggésük felismerése. A véralvadás folyamatának egyszerű magyarázata, a trombózisos betegségekkel való összefüggésbe hozása. Struktúra-funkció kapcsolat elemzése az érrendszer és a szívműködés példáján. Körfolyamat értelmezése a szívciklusban. Vérnyomás- és pulzusmérés: önvizsgálat és osztálytársakon; statisztikai átlag számolása és ábrázolása. A vese felépítése és a benne végbemenő élettani folyamatok összefüggésbe hozásán alapuló folyamatelemzés (ábrázolás, ábraelemzés).	< ozmózis, kolloidok III. < tápanyagok IX. < szén-dioxid, szénsav reakciói II. < enzimek IX. < nyomás IV.

Problémák (3-5)

Mi a légzés élettani szerepe, hogyan függ össze a légzés a sejteinkben zajló folyamatokkal? Hogyan megy végbe a ki- és belégzés folyamata? Hogyan szabályozza a szervezet a légzés teljesítményét?

Hogyan és miért változik a be- és kilélegzett levegő összetétele? Mi az összefüggés a légzés és a hangképzés között?

Hogyan kapcsolódnak egységes rendszerré a csontjaink? Milyen mechanikai elvek alapján írható le mozgásunk? Hogyan épül föl a bőrünk, milyen szerepet játszik életműködéseink szabályozásában?

Hogyan ápolhatjuk a bőrünket? Milyen kép él bennünk a testünkről? Hogyan változott a szépségideál a múltban, és mi határozza meg a jelenben? El tudjuk-e fogadni a saját testünket?

3. Légzés

A légutak és a tüdő fölépítése, a légcsere mechanizmusa.
A légzőmozgásokat befolyásoló hatások (léghólyagok feszülése, szédioxid-szint). Védekező reflexek.
Hangadás.
A légzőrendszer egészsége.

4. Mozgás

A csontok kapcsolódási módjai, ezek funkciói. Az ízületek fölépítése.
A csont-izom rendszer mint emelő.

A mozgási szervrendszer egészsége, a sérülések megelőzése.

5. A bőr felépítése és szerepe.

Az erek, a zsírszövet és a mirigyek szerepe a hőszabályozásban. Bőrflóra, pattanás, mitesszer, hámlás.
A bőr regenerációja.
Bőrpigment, éghajlati alkalmazkodás, a napozás

A légzés szervezet- és sejtszintű folyamatainak összefüggésbe hozása.
A légutak és a tüdő felépítésének, a bennük végbemenő élettani folyamatoknak az elemzése (ábrázolás, ábraelemzés).
A gégeműködés összekapcsolása a fizikai ismeretekkel.
Légszennyezési adatok értelmezése. A dohányzás kockázatainak elemzése.

A csontok mechanikai szerkezete, kémiai összetétele és biológiai funkciója közötti összefüggések megfogalmazása.
Csontváz(makett), koponya tanulmányozása: a csont – izom kapcsolatok mechanikai értelmezése (emelő-elv). Az izomrendszer összhangjának elemzése (hajlító-feszítő).
Elsősegélynyújtás különböző típusú mozgásszervi sérülések esetén.

A bőr funkcióinak és felépítésének kapcsolata a szervezetszintű

< biológiai oxidáció: II, X.

< gázok III.

< redoxi- és sav-bázis reakciók II.

< rezgő mozgás, rezonancia: VIII.

> daganatos megbetegedések XII.

< mechanika VII.

< emelőelv VII.

< hőleadás, hőszigetelés IV.

< sugárzástípusok XIII.

hatása, veszélyei. A bőr higiénéje. A napsugárzás (UV) károsító hatása, a bőrreakció felismerhetősége, veszélyessége.	működésekkel – hőszabályozás elemzése. Bőrbetegségek: tünetek felismerése. Érvek gyűjtése a testképre ható divatok veszélyeiről.	
Problémák (6) <i>Hogyan őrizheti meg a soksejtű szervezet önazonosságát változó körülmények között is?</i> <i>Hogyan üzenhetnek egymásnak sejtjeink?</i> <i>Milyen kapcsolat van az idegi és a hormonális szabályozás között? Mi jellemzi munkamegosztásukat?</i> <i>Miben különbözik az idegsejt felépítése és működése a többi sejtétől?</i> <i>Hogyan képes válaszolni az idegrendszer a külső és belső ingerekre? Hogyan állítják elő és továbbítják az idegsejtek a jeleket? Milyen szabályozó rendszerek őröködnek létfenntartó életműködéseink felett?</i> <i>Hogyan alkalmazkodik szervezetünk a testi és lelki terheléshez?</i> <i>Melyek az idegrendszert érintő fontosabb rendellenességek, megbetegedések? Mit tehetünk megelőzésük érdekében?</i>		
6. Idegi-hormonális rendszer A szabályozottság jellemzői: állapotérzékelés, negatív visszacsatolás. Technikai analógiák (Cannon). A belső összhang (homeosztázis) fenntartásának módjai, a kémiai (hormonok) és az idegi információátadás. Szabályozó (inzulin) és irányító-vezérlő (adrenalin, tiroxin) hatású hormonok. A cukorbetegség felismerése, típusai, okai, kezelése. A reflexek felismerése (Descartes, Pavlov). Az inger fogalmának értelmezése. Vegetatív működések szabályozása – stresszválaszok. Idegi-hormonális kölcsönhatások. Stressz és egészség (Selye). Érzékszerveink (látás, hallás).	A hormonhatás specifikusságának magyarázata a hormon-receptor kapcsolódás alapján. A szabályozás és vezérlés fogalmainak alkalmazása a hormonális és idegrendszer működésének magyarázatakor. Az idegi és hormonális szabályozás összehangoltságának magyarázata a hipotalamusz-hipofízis rendszer felépítése és működése alapján. Elvégzett reflexvizsgálat értelmezése. A vegetatív szabályozás elemzése példákön. Az emberi szem és fül részeinek fölismerése, a részek és funkciók kölcsönös megfeleltetése.	< sejtmembrán fehérjék X. > génműködés szabályozása XII. > ökológiai szabályozottság XVIII. > nemi működések hormonális szabályozása XII. > kémiai és viselkedési függőségek XVII. < hangok VIII. > fény XIII.

Problémák (7)

Miért van szükségünk biológiai „önvédelemre”? Mit jelent az önazonosság, és mi veszélyezteti ennek megőrzését?

Hogyan győzi le szervezetünk a fertőzéseket? Miért következhet be az átültetett szervek kilökődése?

Mi a magyarázata a védőoltások hatékonyságának? Milyen betegségeket sikerült leküzdeni, vagy visszaszorítani ezen a módon?

Mi gyengíti, és mi erősíti immunrendszerünket? Milyen következménye lehet a meggyengült immunvédelemnek?

7. Immunitás

Az immunrendszer működésének felismerése (Semmelweis, Jenner).
A védetség kialakítása (Pasteur).
Az immunrendszer részei, gyulladás és fajlagos immunválasz.
Vércsoportok, véradás, szervátültetés.
Túlműködés (allergia) és működési zavarok.
Stresszhatások és immunitás.

Az immunrendszer működését feltáró kísérletek és az arra adott magyarázatok értelmezése.
Vérátömlesztés szabályainak értelmezése. A védőoltások indokoltságának értelmezése.
A testi és lelki egészség közötti összefüggés biológiai magyarázata.

< membránfehérjék mint antigének IX., X.

> társas viselkedés XVII.

lámpaláz leküzdése az előadóművészetben

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Tápanyag, alapanyagcsere, tápcsatorna, emésztőenzim, emésztés, felszívódás, légcsere, gázcsere, légutak, légzőrendszer, légzési perctérfogat, gége, hangszalag, asztma, folyadékter, vér, nyirok, véralvadás, trombózis, artéria, véna, kapilláris, vérkör, kamra, pitvar, szívbillentyű, szív ciklus, perctérfogat, vérnyomás, ízület, függesztő öv, vázizom, ín, szalag, bemelegítés, nyújtás, hám, irha, bőralja, szőrtüsző, verejtékmirigy, faggyúmirigy, pigment, homeosztázis, vezérlés, szabályozás, negatív visszacsatolás, hormon, receptor, belső elválasztású mirigy, hipotalamusz, agyalapi mirigy-, pajzsmirigy-, hasnyálmirigy-, mellékvese-hormonok, idegsejt (neuron), reflexkör, vegetatív idegrendszer, agytörzs, agykéreg, dúc, mag, ideg, pálya, szürkeállomány, fehérállomány; fertőzés, járvány, higiénia, szerzett (specifikus) immunitás, antigén, antigén felismerés, antitest (immunglobulin), nyiroksejt (limfocita), Rh és ABO vércsoportrendszer, védőoltás, immunizálás, allergia.

11. évfolyam

Tematikai egység	XII. Nemzedékről nemzedékre – Genetika és szexualitás	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	A sejt fölépítése. Vércsoport-antigének. A fehérjék szerkezete. Élettan: hormonok hatásmechanizmusa, visszacsatolások.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ-kifejeződés folyamatainak megértése az élővilágban. A véletlen szerepének és a valószínűség fogalmának alkalmazása. Vizsgálati módszerek, tudományos eredmények és ezek érvényességi körének értelmezése. A vezéreltség, szabályozottság általános mechanizmusainak megértése a szaporodás és az öröklődés kapcsolatainak példáján. Az egyirányú és a körfolyamatok közti különbség megértése a nemi működések példáján. A felelős párkapcsolatok gyakorlását és a pályaválasztást segítő önismeret fejlesztése. Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének megértése. Az érveken alapuló vitakultúra fejlesztése, a felelős állásfoglalás iránti igény felkeltése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Mi magyarázza az öröklött tulajdonságok megjelenését vagy eltűnését? Milyen mértékben befolyásolhatja a környezet vagy a nevelés az öröklött jellegek megnyilvánulását? Mi az oka és jelentősége biológiai sokféleségünknek?</i> <i>Miből vannak, hol vannak és hogyan működnek a gének? Mi rögzíti bennük az információt? Mi hangolja össze sejtjeink génműködését? Miért jönnek létre daganatos megbetegedések? Miért fejlődünk, öregszünk, és miért halunk meg?</i> <i>Hogyan, miért és milyen mértékben avatkozhat bele az ember a genom működésébe?</i> <i>Mi magyarázza az ivaros úton létrejött utódok sokféleségét, az ivarsejtek és az ivarsejteket létrehozó egyedek különbségeit, a férfi és nő biológiailag eltérő jellemzőit?</i> <i>Ismeretek: A gének szerepe a tulajdonságok örökítésében, a sejtműködés vezérlésében, a nemi különbségek kialakításában, a sokféleség megteremtésében és fenntartásában.</i>			
1. Mendeli genetika Mendel szemléletmódja (a gén mint szerkezet nélküli egység), módszere, eredményei. Allélkölsönhatások (dominancia). Példák emberi tulajdonságok öröklődésére. A beltenyésztés és kockázata (állattenyésztés). Példák hajlamok öröklésére. Kockázati tényezők és gének kölcsönhatása. Az egyén és a társadalom együttélése öröklött hiányokkal (diéta). A környezet hatása mennyiségi jellegek	Mendel módszereinek, eredményeinek és ezek érvényességi körének értelmezése. Öröklött jelleg megjelenésének számszerű megadása (az öröklésmenet ismeretében). Következtetés allélkölsönhatásra (az eloszlás ismeretében). Családfa elemzése, ikervizsgálatok értelmezése. Kockázati tényező és elővigyázatosság értelmezése genetikai példán. Minőségi és mennyiségi jelleg megkülönböztetése.	> matematikai valószínűség > állatok és növények nemesítése XVI. > öröklött viselkedésformák XVII. < anyagcsere-zavarok XI.	

öröklésére, sok gén – egy tulajdonság kapcsolat.	Mennyiségi eloszlás grafikus megjelenítésének értelmezése.	
2. Molekuláris genetika A genetikai kapcsoltság és oka (kromoszómák). A számtartó és a számfelező osztódás; a sejtciklus. A nukleinsavak alapförlépítése. A vírusok szaporodása, vírus okozta betegségek. Testi és ivari kromoszómák. A DNS megkettözödése, információáramlás a fehérjék szintézise során (gén > fehérje > jelleg). A mutációk típusai, gyakoriságuk, lehetséges hatásaik, mutagén tényezők (sugárzás, vegyületek).	Az osztódások szerepének értelmezése a testi és ivarsejtek létrejöttében és a genetikai sokféleség fenntartásában. A biológiai információ fogalmának értelmezése az örökítő anyag példáján. A nukleinsavak örökítő szerepének bizonyítása. Kodon-szótár használata. Génmutáció következményének értelmezése kodon-szótár segítségével. Mutagén hatások kerülésének, illetve mérséklésének módjai – magyarázat.	< a fehérjék szerkezete IX. < a sejt felépítése X. > irodalom, informatika: információ > elektromágneses és radioaktív sugárzások típusai XIII., XIV. > mutációk és evolúció XVI. > vegyszerek és mezőgazdaság XVIII.
3. A génműködés szabályozása Példa a génműködés szabályozottságára. A szabályozott működés zavara (daganatos betegségek). Össejtek. A környezeti tényezők génmódosító hatásai (epigenetika). Tartós károsodás (szövetelhalás) és regeneráció. Az öregedés lehetséges okai. A géntechnológia lehetőségei, kockázatai és néhány alkalmazása (genetikailag módosított élőlények, génterápia). A genomika céljai.	Szabályozott génműködés értelmezése ábra alapján (pl. operon). Jó- és rosszindulatú daganat közti különbség értelmezése, daganatra utaló jelek fölismerése. Az egyéni különbségek szerepének magyarázata a gyógykezelésekben. A személyre szabott orvoslás biológiai hátterének megfogalmazása. A génterápia módszerének és etikai problémáinak összevetése, információforrások kritikus értékelése.	< szabályozottság XI. > molekuláris törzsfák XVI.

4. Szexualitás és egyedfejlődés Ivaros és ivartalan szaporodásformák az élővilágban. Klónozás. Kromoszomális, elődleges és másodlagos nemi jellegek. A férfi és női ivarsejtek, ivarszervek felépítése, működése, a nemi működések szabályozása. Fogamzásgátlás. Családtervezés és lehetőségei. A megtermékenyülés, a méhen belüli élet fő jellemzői. A magzati élet védelme. Születés, a születés utáni élet fő szakaszainak biológiai jellemzői.	Az ivartalan és az ivaros szaporodás összehasonlító jellemzése. Az ivarsejtek összevetése. A ciklikus működések megértése. A családtervezés lehetőségei kapcsán érvek és tények megbeszélése. A magzat egészséges fejlődését biztosító feltételek magyarázata. Filmek, folyamatábrák, makettek értelmezése.	> állatok és növények nemesítése XVI. < szabályozottság, hormonok XI.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gén, allél, domináns, recesszív, homo- és heterozigóta, hajlam, beltenyésztés, kapcsoltság, kromoszóma (testi, ivari), mitózis, meiózis, mutáció, differenciálódás, összejt, transzgén, GMO, genomika. Ivartalan és ivaros szaporodás (szexualitás), klónozás, tüsző, sárgatest, nemi hormon, ovuláció, menstruáció, megtermékenyülés, beágyazódás, magzat, méhlepény.	

Tematikai egység	XIII. Elektromágnesség	Órakeret: 14 óra
Előzetes tudás	Elektromos és mágneses jelenségek, az elektromos töltés, mágneses pólusok. A Föld mágnessége. Az elektromos vezetők, szigetelők. Az elektromos egyenáram, váltakozó áram. Generátorok, motorok. Az elektromos energia előállítása, szállítása, az elektromos hálózatok. Az elektromos áram élettani hatásai. A fény fizikájának alapjai, a fény felbontása. A látás fizikai alapjai. A fényjelenségek gyakorlati alkalmazásai, hatásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A elektromos és mágneses jelenségek, kölcsönhatások összefüggésének megállapítása, az elektromágnesség fogalmának megalkotása, jelentésének feldolgozása. Az elektromos áram kialakulásának folyamata, az elektromos energia előállításának és felhasználásának lehetőségei, jelentősége. Az áram kémiai és mágneses hatása gyakorlati alkalmazásának bemutatása. Az elektromágneses hullámok kialakulásának, teljes spektrumának megismerése. A fény hullámmodelljének, a látás folyamatának értelmezése. Színek	

jelentőségének bemutatása a természetben és a művészetben. A fényterjedésén alapuló optikai eszközök használatának elemzése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák <i>Hogyan alakította ki az elektromos és mágneses alapjelenségek megfigyelése, magyarázata a gyakorlati elektromosság és az elektromágnesség felhasználásának lehetőségeit? Milyen következményekkel jár az elektromos áram felhasználása gépek, készülékek működtetésében? Milyen lehetőségeket biztosít az áram kémiai és mágneses hatásának alkalmazása? Milyen hullámok alkalmazását teszi lehetővé az elektromágneses sugárzás teljes spektruma? Hogyan terjed a fény, mi jellemzi a látható fény hullámtartományát? Milyen optikai eszközök működése alapszik a fény terjedési jelenségein?</i>		
1. Mezők kölcsönhatása Az elektromos áram kialakulása, vezetők és szigetelők. Áramvezetés folyadékokban, a galvánelemek kialakulása, működése. Az elektromos munka és teljesítmény. A mágneses mező jellemzése, az elektromos mező és a mágneses mező kölcsönhatása, az elektromágneses indukció jelensége.	Az elektromosság, az elektromágnesség technikai fejlődését megalapozó elméleti tudás kialakulásának és kibontakozásának rendszerezése források elemzésével, időskálák készítésével: korok, tudósok, kísérletek, felfedezések. Az áramvezetés tanulmányozása kísérletek, modellek-szimulációk segítségével. Az elektromos fogyasztás mértékének elemzése a háztartások adatai alapján. Az indukciót bemutató kísérletek értelmezése és elemzése.	< az elektromos töltések, elmozdulás az anyagokban, a szigetelők szerkezete II. < az elektromos áram kémiai hatása III. > gépek, készülékek a kerámia- és ötvösművészetben
2. Elektromos hálózatok A váltakozó feszültség és váltakozó áram jellemzői. A váltakozó áram előállítása, szállítása, a transzformátor felépítése és működése.	Az elektromos és a mágneses jelenségeken, kölcsönhatásokon alapuló technikai eszközök működése fizikai alapjainak bemutatása és értelmezése, modellek, ábrák, animációk megalkotásával, felhasználásával.	

3. Elektromágneses sugárzás Az elektromágneses sugárzás spektruma, az elektromágneses hullámok gyakorlati alkalmazása. A fény színekre bontása, hullámként való terjedése, a látás fizikai alapjai. A geometriai optika alapjai, az optikai eszközök működése.	Az elektromágneses hullámok kialakulásának, terjedésük törvényszerűségeinek megismerése, az elektromágneses sugárzás teljes spektrumának, alkalmazási lehetőségeinek bemutatása. A fény kettős természetéből adódó terjedési jelenségek vizsgálata kísérletekkel, modellek értelmezésével.	képzőművészet: a színek szerepe, jelentősége, az optikai illúziók hatása < látáshibák XI.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromos áram (egyenáram, váltakozó feszültség és áram) elektromos és mágneses mező, elektromágneses indukció, transzformátor, elektromágneses spektrum, elektromágneses hullámok, hullámoptika, geometriai optika.	

Tematikai egység	XIV. Modern fizika		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az atom fogalma, felépítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a modern fizika témaköreinek, vizsgálati módszereinek megkülönböztetése. A modellalkotáson és a matematikai módszereken alapuló tudományos gondolkodás fejlődésének megértése. Az atomfizika és az atommagfizika alapvető fogalmainak, jelenségeinek megismerése. A tudományos felfedezések gyakorlati alkalmazásainak megismerése: az energiatermelésben, a technikában, a gyógyászatban.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák Hogyan változott meg a fizika elmélete és gyakorlata az anyag szerkezetéről alkotott tudás fejlődésével? Hogyan járultak hozzá az anyagi világ megismeréséhez az atom felépítését leíró, magyarázó modellek? Hogyan segítette elő az atommagon belüli kölcsönhatások megismerése a nukleáris energia termelését? Milyen hatása van a nukleáris sugárzásnak az élő rendszerekre? Milyen technikai alkalmazások – diagnosztikai és terápiás módszerek – teszik lehetővé az atomfizika felfedezéseinek gyógyászati alkalmazását? Milyen anyagvizsgálati módszerek alkalmazására nyílik lehetőség?			

1. Részecske és/vagy hullám A fény kettős természete, a foton. Az elektron kettős természete. A fénykibocsátás, fényelnyelés elmélete. Az atomok elektronszerkezete. A kovalens kémiai kötés. Elektronok több atom vonzásában: delokalizáció. Atomrács, rétegrács, fémek.	Az elemi részek természetének megismerése, az elektron és a foton részecske-hullám jellegének értelmezése. A vonalas színekép értelmezése a Bohr-modell (pályák) segítségével. Mengyelejev rendszerének értelmezése az atomok héjszerkezete alapján. Kovalens kötés magyarázata elektronpárokkal. Gyémánt, benzol, grafit, fémek elektronszerkezetének és fizikai tulajdonságainak kapcsolatba hozása.	< spektrum XIII. < molekulák II.
3. Radioaktivitás Erős kölcsönhatások. Izotópatomok. A kötési energia. Természetes és mesterséges radioaktivitás. Gyógyászati diagnosztikai és terápiás módszerek. Anyagvizsgálati módszerek fizikai hátterének megismerése.	A radioaktív sugárzás káros és gyógyító élettani hatásainak azonosítása. Az anyagvizsgálati módszerek fizikai alapjainak, technikai megvalósításainak megkülönböztetése, jelentőségük felismerése.	< a sugárzások élettani hatásai XII.
4. Energiatermelés A maghasadás. A láncreakció. Az atombomba, az atomreaktor, az atomerőmű. A magfúzió.	A nukleáris energiatermelés jelentőségének értékelése, megvitatása. A maghasadáson és magfúzió alapuló energiatermelés lehetőségeinek összehasonlítása.	társadalmi ismeretek: a nukleáris energiáról alkotott nézetek, vélekedések, ítéletek > fenntarthatóság XVIII.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Atom, atommag, elemi részek, elektronszerkezet, foton, izotóp, erős kölcsönhatás, kötési energia, radioaktivitás, anyagvizsgálat, láncreakció, maghasadás, magfúzió, atombomba, atomreaktor, atomerőmű.	

Tematikai egység	XV. Csillagászat: a Világegyetem múltja és jövője – az Univerzum tudományos megismerésének lehetőségei és korlátai		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Nap, Naprendszer, a bolygók mozgása, általános tömegvonzás, Kepler törvényei, üstökösök, meteorok, meteoritok, kisbolygók, a Hold jellemzői.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Világegyetem objektumainak, szerkezetének megismerése, az űrkutatás céljának, korszerű módszereinek, eredményeinek, korlátainak számbavétele. A Naprendszer felépítése, a bolygók összehasonlítása. A Nap és a Hold hatásának felismerése a Föld életére. A megismerés lehetőségeinek számbavétele: távoli galaxisok azonosítása, megfigyelése során szerzett tudás jelentősége. A Világegyetem jövőjével kapcsolatos elméletek megismerése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák <i>Hogyan változtak a Világegyetem megismerésével összefüggő elméletek?</i> <i>Hogyan bővült a Világegyetem megfigyelésének technikai háttere, melyek az űrkutatás korszerű módszerei, eszközei, korlátai és lehetőségei?</i> <i>Milyen fizikai, kémiai sajátosságok jellemzik a Világegyetem objektumait?</i> <i>Mi az ember helye, szerepe, lehetősége az Univerzum egészében, a természeti környezet megismerésének folyamatában?</i>			
1. Az Univerzum megismerése A földi megfigyelések kiterjesztésének lehetőségei az Univerzumra: az űrkutatás módszereinek, eszközeinek fejlődése, sikerei, eredményei, korlátai. Távolság, összetétel, mozgásállapot vizsgálatára szolgáló módszerek.	Az ember tudományos megismerő tevékenysége lehetőségeiről, problémáiról, eredményeiről, korlátairól való tájékozódás, forrásfeldolgozás, érvelés, vita alapján. A Világegyetem szerkezetéről, anyagairól szerzett mai tudás legfőbb megállapításainak, következtetéseinek rendszerezése, összehasonlítása, elemzése.	< a tér mértékei, nagyságrendjei, a távolság és a hely meghatározása I.	
2. A Naprendszer és az azon túli világ A Nap, a Hold sajátosságainak	A Naprendszer objektumaival összefüggő ismeretek összefoglalása, a	> a kémiai elemek kialakulása, fejlődése, a kémiai anyagok a	

megismerése, hatásuk a földi életre. A csillagfejlődés folyamata, a kémiai evolúció. A Naprendszer bolygóinak összehasonlítása mozgásuk, fizikai paramétereik, anyaguk, légkörük alapján. A távoli galaxisok felfedezésének eredményei, az exobolygók kutatása.	kutatásra váró problémák megismerése, a lehetőségek bemutatása, megvitatása.	Világegyetem egészében és a földi környezetben XVII.
3. Az űrkutatás Az űrkutatás irányai, költségei, társadalmi hatásai, a kísérletek eredményeinek hasznosítása a földi körülmények között.	Az Univerzum kutatása eredményeinek, hatásainak értékelése. A technikai eszközök tökéletesítésének, a fejlesztés szerepének megítélése a Világegyetem megismerésében: adatok, kísérletek, filmek, források, képek elemzése. A Világegyetem keletkezésével, jövőjével összefüggő tudományos elméletek, nézetek, legfőbb megállapítások megvitatása.	filozófia: az ember helye, szerepe az Univerzumban, az emberiség múltja és jövője.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Űrkutatás, Nap, Hold, Naprendszer, csillagfejlődés, bolygók, exobolygók, galaxisok.	

12. évfolyam

Tematikai egység	XVI. Kibontakozás – evolúció a Földön	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Élőlények és élőlénycsoportok alkalmazkodása környezetükhöz. Földtörténeti események lemeztectonikai magyarázata. Az alkalmazkodások evolúciós értelmezése. A fejlődés jellemzői az egyéni életben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudománytörténeti folyamatok értelmezése a modellek, az elképzelések, az egymást váltó vagy egymást kiegészítő elméletek megszületéseként és háttérbe szorulásaként. A véletlen szerepének és a valószínűség fogalmának alkalmazása. Evolúciós, környezet- és természetvédelmi szempontok összekapcsolása. Módszerek, tudományos eredmények és ezek érvényességi körének elemzése.	

	Természeti értékek és károk, környezeti károk felismerése, a cselekvési lehetőségek felmérése, a környezet iránti felelős magatartás erősítése. A fejlődéstörténeti rendszer vizsgálatát szolgáló módszerek értelmezése. A kőzetbolygó, mint változó rendszer bemutatása. Az oksági gondolkodás erősítése. Helyes időképzet kialakítása, az események sorrendiségének felismerése. A környezet iránti felelősségérzet növelése. Megalapozott érvelés kialakulása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák <i>Milyen volt az ősi Föld? Hogyan nyerte el mai arculatát?</i> <i>Mikor és hogyan jelent meg rajta az élet, és az hogyan befolyásolta környezetét? Miből következtethetünk ezekre a változásokra? Hogyan lehet megállapítani a kőzetek és az ősmaradványok korát?</i> <i>Miből következtethetünk a kontinensek egykori helyzetére, az ősi éghajlatra, és miért fontos ez a jelenben?</i> <i>Hogyan alkalmazkodnak az élőlénycsoportok a változó körülményekhez? Hogyan befolyásolta ezt a folyamatot az ember szándékosan (nemesítés), vagy akaratlanul (járványok kialakulása)? Milyen vizsgálatok alapján következtethetünk az élőlények evolúciós múltjára, és mi jelezhető előre a jövőből? Mikor és hogyan befolyásolhatják kis változások (pl. egyéni döntések) a jövőt meghatározó folyamatokat?</i>		
1. A biológiai evolúció gondolata Darwin és kortársainak érvei a fajok változása mellett. Az evolúció darwini leírása. A populációgenetikai modell (véletlen, öröklődő variációk gyakoriság-változása). Szelekció-típusok. A genetikai változatosságot növelő és csökkentő tényezők. A fossziliák értelmezése: az egykori élőlények rekonstrukciója (korreláció), a lelet kora. A korreláció elve: összefüggés az egyes szervek között (Cuvier) – néhány példán. Rezisztens kórokozók, gyomok megjelenése és	Az evolúciós gondolat változásának értelmezése. Populációgenetikai folyamatok értelmezése. A korreláció-elv alkalmazása. A módszerek korlátainak, feltételeinek elemzése. Érvek és ellenérvek összevetése, az evolúció mechanizmusaira vonatkozó információforrások kritikus felhasználása. Korreláció elemzése néhány példán (kételtű bőre – légzése – környezete).	< mutációk XII. < izotópos kormeghatározás XIV.

terjedése. Vitatott kérdések (irányultság, önszerveződés, emberi evolúció).		
2. A geoszférák története Az élettelen geoszférák történetének és a bioszféra evolúciójának főbb mozzanatai: az élet keletkezése, az eukarióta sejt kialakulása, az oxidáló légkör kialakulása, a soksejtű szerveződés, az élővilág szárazföldre lépése, az emberi tudat (önreflexió). Fajok nagy rendszertani egységeinek kihalása. A földtani kormeghatározás a kőzetek ásványainak izotópjai és a feltárt ősmaradványok alapján. A paleobiogeográfiai, paleomágnesességi vizsgálati módszerek. A hegységképződési ciklusok, a Kaledóniai-, Variszkuszi-, Eurázsiai- és Pacifikus-hegységrendszerek keletkezése. A tömeges kihalások (perm és kréta végi) lehetséges okai. Jégkorszakok és interglaciálisok: lehetséges öngerjesztő (pozitív) és gátló (negatív) visszacsatolásos ciklusok.	Az élet spontán keletkezésével kapcsolatos néhány fő probléma értelmezése (a genetikai információ eredete, a működőképes enzimek létrejöttének kis valószínűsége). Tájékozódás a földtörténeti időskála eseményei közt (az élet megjelenése, nagy kihalások, hegységképződések hatása a földtörténetre, jégkorszakok). Magyarázatkeresés földtani eseményekre a kőzetek, földtani formák és ősmaradványok alapján. Érvek megvitatása a Föld (Naprendszeren belüli) különleges helyzetével kapcsolatban (hőmérséklet, anyagi összetétel, mágneses tér, a Hold szerepe). Az oxidáló légkör kialakulásának feltételezett módja, következményeinek elemzése. A kőzetlemezmozgások hatása az éghajlatra, az élővilágra (állatföldrajzi határvonalak, ásványkincsek). A tömeges kihalások lehetséges okai mellett és ellen szóló geológiai-csillagászati érvek összevetése. A jégkorszakok hatásának értelmezése az északi félteke élővilágára, az	< nyílt rendszerek IV. < légkör VI. < oxidáció II., X. < fotoszintézis II, X. < lemeztectonika V. < modern csillagászat XV.

	ember elterjedésére.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Evolúció, kiválogatódás (szelekció), fosszília, korreláció, törzsfá, jégkorszak, kormeghatározás.	

Tematikai egység	XVII. Környezet és viselkedés		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Öröklött és tanult magatartásformák, társas szükségletek, a kísérletezés módszerei és célja.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A viselkedés és a környezet kapcsolatának megfogalmazása, és ezen keresztül az állati és emberi viselkedés mint alkalmazkodási és környezetátalakító folyamat bemutatása. A pályaválasztást elősegítő önismeret, az önellfogadás, a társak iránti együttérzés fejlesztése. A személyes felelősség, valamint a szülők, a család, a környezet fontosságának felismerése a függőségek megelőzésében. Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása. Az emberfajták és kultúrák sajátosságainak és közös értékeinek fölismerése. A fogyasztékkal élő emberek megértése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák: Hogyan deríthető ki, hogy mit érzékelnek az állatok, és ebből mi a fontos számukra? Van-e célja és funkciója az állati (és emberi) viselkedéseknek? Mi az állati tájékozódás alapja? Miben közegek az emberi és az állati csoportok, és miben különbözünk egymástól? Hogyan befolyásolják a közösség elvárásai egyéni életünket és egészségünket? Mi ébreszti föl és mi gátolja az emberi együttműködés és agresszió formáit?			
1. A viselkedés kutatása			
Az inger, a kulcsinger és a motiváció. Az öröklött és tanult magatartásformák és azok kombinációi (Lorenz). Jelentős kutatók módszerei, tapasztalatai és magyarázatai (Pavlov, Skinner, Köhler). Az állati és az emberi tájékozódás és tanulás típusai.	Az öröklött és tanult magatartásformák megkülönböztetése példák alapján. Vizsgálati módszer és eredmény kapcsolatának megfogalmazása etológiai példákon. Különböző tanulási módszerek gyűjtése, összehasonlítása különböző	< rexflex az idegélettanban XI. < öröklött jellemzők: XII. emberi viselkedésformák művészeti alkotásokban	

Memória és a tanulás (rövid- és hosszú távú memória, felidézés).	szempontok alapján (pl. hatékonyság). Az állati viselkedés megfigyelése, a tapasztalatok rögzítése és értelmezése (pl. természetfilm alapján).	
2. Evolúció és viselkedés A társas kapcsolatok típusai, szerepük a faj fennmaradásában. A segítőkészség génszintű (Hamilton) és csoportszintű magyarázata.	Szaporodási stratégiák, az állati viselkedés és a környezet összefüggéseinek elemzése (pl. területiális viselkedés, hierarchia). A gén- és csoport szelekciós magyarázat előnyeinek és problémáinak összevetése.	> territórium XVIII. < szelekció, növénynevelés XI.
3. Az ember mint társas lény Az állati és az emberi kommunikáció jellemzői. Az emberi csoportokra jellemző társas viszonyok: utánzás, empátia, tartós kötődés (párkapcsolat, család), csoportnormák és ezzel kapcsolatos érzelmek. A szabálykövetés és-teremtés, az idegen csoportoktól való elkülönülés és az eltérő csoportok közti együttműködés biológiai háttere. Az ember, mint megismerő lény (utánzás, belátás, párbeszéd, gondolati sémák, előítéletek). A megküzdési stratégiák. A depresszió, a feloldatlan stressz káros hatásai (agresszió, apátia, testi tünetek), a megelőzés és a feloldás lehetséges módjai.	<i>Az állati és emberi kommunikáció formáinak összevetése vizsgált példákon keresztül.</i> Az agressziót és gondoskodást kiváltó tényezők különbségeinek megfogalmazása az állatok és az ember között. Bizonyítás, meggyőzés, művészi hatás, manipuláció, reklám, előítélet fölismerése és megkülönböztetése. A kémiai és a viselkedési függőségek közös jellegzetességeinek fölismerése.	< szabályozottság XI. kommunikációs eszközök metakommunikáció (művészetek) < stresszreakciók XI.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reflex, kulcsinger, motiváció, adaptáció, tanulás, kommunikáció, agresszió, altruizmus, kulturális öröklődés, kötődés, empátia,	

	agresszió, csoportnorma, verbális/nem verbális kommunikáció, stressz, megküzdés, függőség.

Tematikai egység	XVIII. Ökológia – fenntarthatóság	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Élettelen környezeti tényezők és hatásuk az élőlényekre, a tűrőképesség, a faj.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életközösségek vizsgálatán keresztül az azokra jellemző kölcsönhatások megismerése. Az életközösségek változásának, az anyagkörforgás folyamatainak megfigyelésén és vizsgálatán keresztül a ciklikus és lineáris változások megismerése. A terepen végzett vizsgálatok során a természeti rendszerek leírására szolgáló módszerek használata. Összetett technológiai, társadalmi és ökológiai rendszerek elemzése. Lokális és globális szintű gondolkodásmód fejlesztése. Evolúciós magyarázat keresése biológiai és ezzel összefüggő fizikai, földrajzi, történelmi tényekre; az ember szerepének kritikus vizsgálata. A környezeti kár, az ipari és természeti-időjárás katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségei. Egészség- és környezettudatos magatartás kialakítása a hétköznapi élet minden területén, bekapcsolódás környezetvédelmi tevékenységekbe. Az ismeretek alkalmazása a fenntarthatóság és autonómia érdekében a háztartásokban és kisközösségekben.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák: <i>Mely fajok és miért élnek közös élőhelyen? Milyen kölcsönhatások kapcsolják össze az együtt élő fajokat? Mi határozza meg egy élőlény szerepét az életközösségben? Mi magyarázza, hogy egyes fajok egyedszáma közel állandó, másoké hirtelen változásokat mutat?</i> <i>Hogyan határozzák meg a természeti feltételek az emberi létet? Milyen mértékig és mennyire tartósan befolyásolhatjuk e feltételeket? Mik a történelem biológiai tanulságai? Milyen gazdálkodási és gondolkodási- életmódbeli formák lehetnek fennmaradásunk feltételei?</i>		
1. A populációk Egyed feletti szerveződési szintek leírására szolgáló néhány módszer. A populáció és életközösség (társulás) fogalma, jellemzői. A biológiai (ökológiai) indikáció. Populáción belüli és populációk közti	Biológiai jelzések (bioindikációk) megfigyelése és megfejtése. Az élőlények közötti kapcsolatok rendszerének elemzése. Összetett ökológiai rendszerek elemzése az interneten és az írott	< szabályozás XI. < viselkedésökológia XVII.

kölcsönhatások: a szabályozás megvalósulása a populációk és a társulások szintjén. Járványok, hernyórágás: véletlenszerű és kaotikus létszámingadozások.	szakirodalomból gyűjtött anyagok alapján.	
2. Az életközösségek Az életközösségek vízszintes és függőleges elrendeződésének okai. Táplálékpiramis (termelő-, fogyasztó-, lebontó szervezetek). Táplálkozási hálózatok (biológiai produkció, biomassza). Gyöngyvirágtól lombhullásig: ciklikus folyamatok. Beerdősülés és leromlás: egyirányú változások.	Életközösségek jellemzőinek vizsgálata terepen, a tapasztalatok rögzítése és értelmezése. A biológiai rendszerek térbeli és időbeli változásait leíró grafikonok, diagramok értelmezése. Mennyiségi és minőségi változások okainak elemzése. Struktúra és funkció összefüggéseinek elemzése egyed fölötti szerveződési szinteken.	< nyílt rendszerek IV.
3. Bio-geokémiai ciklusok A szén, oxigén és nitrogén körforgása a természetben. A Gaia-hipotézis (Lovelock). Emberi hatások (fokozódó üvegházhatás, az ózonréteg sérülése, savas esők, nitrátosodás). A környezeti kár fogalma. Hulladék (gazdálkodás). Megújuló és nem megújuló energiaforrások. A fosszilis és nukleáris energiaforrások kiaknázásának természeti következményei.	A legfontosabb vegyületek (víz, szén-dioxid, ammónia, nitrogén, nitrátok, szerves molekulák) átalakulási útjainak nyomon követése az egyes geoszférákban, egészségre gyakorolt hatásuk elemzése. Példák a globális körfolyamatok szabályozottságára. A környezeti kár csökkentési lehetőségeinek megfogalmazása (határértékek, adózás, szerződések). A klímaváltozás lehetséges hatásainak elemző értékelése (egészségügy, mezőgazdaság,	< a légkör összetétele, felmelegedése VI. < lemeztectonika V. < gázok sugárzáselnyelése XIII. < az éghajlat és a zonalitás VI. < energia VIII. < atomenergia XIV.

	életközösségek átalkaulása). Az energiaforrások felhasználásának elemzése grafikonok, adatok alapján. Előnyök és hátrányok összevetése.	
4. Történeti ökológia Az ember tájformáló hatása a történelem során (felszínformák, talaj, talajerózió, talajszennyezés, felszíni és felszín alatti vizek, vegetáció, életközösségek). Mikro- és makroklimatikus hatások. A járványok történelemformáló szerepe. Népeségrobbanás és -fogyatkozás okai és következményei (betegségek, védőoltások, technológiai újítások). A növekedés határai.	Önpusztító civilizációk és a természeti környezettel tartósan összhangban maradó gazdálkodási formák működésének elemzése (túllegeltetés, szikesezés, okai). Ártéri-fokos gazdálkodás elemzése ábra alapján. Példák elemzése a földművelés, erdőszet, bányászat, ipar, vízgazdálkodás természetformáló hatásaira. Agrártájak és természetközeli tájak életközösségeinek összehasonlítása. Járványok biológiai feltételeinek magyarázata (esettanulmány).	< külső erők hatásai VI. < folyók szakaszjellege VI. < fertőzések XI.
5. Természetvédelem - környezettudatosság A természeti környezet terhelése (levegő, talaj, felszín alatti vizek, szennyezőanyag-kibocsátás, fajok kiirtása, az élőhelyek beszűkítése és részekre szabdalása, fajok behurcolása, megtelepítése). Fajok, területek és a biológiai sokféleség védelme. A természetvédelem lehetőségei.	Természeti kár elemzése példák: az okok társadalmi hátterének, elkerülhetőségének értelmezése (talaj: a termőföld védelme; víz: szennyvíztisztítás, ivóvíz, légszennyezés-csökkentés, hulladékgazdálkodás, zaj- és rezgésvédelem). Természetvédelmi intézkedések hatékonyságának elemzése konkrét példák.	< nyílt rendszerek IV. < karsztvíz, ivóvíz VI. < radioaktivitás XIV. < hangok VIII. < genetikai sokféleség XII.

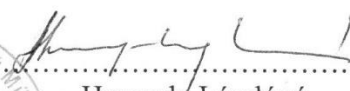
	A természetvédelem genetikai hátterének értelmezése.	
6. Fenntarthatóság Ökológiai lábnyom. Az energia- és anyagfelhasználás csökkentésének lehetőségei. Az ökológiai krízis társadalmi-szemléleti hátterének fő tényezői (fogyasztás, városodás, városiasodás, fosszilis energia felhasználása, globalizáció).	A fenntartható gazdálkodás biológiai feltételeinek megfogalmazása. Az ökológiai lábnyom csökkentése lehetőségeinek megfogalmazása az iskolai, illetve lakókörnyezetben. Autonómia és együttműködés lehetőségeinek elemzése.	< nyílt rendszerek IV.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fajlista, korfa, szimbiózis, predáció, élősködés, antibiózis, versengés, antibiotikum, rezisztencia, a környezet eltartóképessége, diverzitás, biomassa, táplálékpiramis. Fenntarthatóság, biológiai sokféleség, ökológiai lábnyom, erózió, kibocsátás (emisszió), határérték, környezeti terhelés.	

LEGITIMÁCIÓS NYILATKOZATOK

A Rajkó–Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola nevelőtestülete véleményezés után elfogadja az intézmény Pedagógiai Programját, egyetért célkitűzéseivel.

Budapest, 2024. augusztus 27.

Hunyady Lászlóné
Igazgató

A Rajkó–Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola fenntartója – a Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány – jóváhagyja az intézmény Pedagógiai Programját.

Budapest, 2024. augusztus 27.

Dr. Berendy Beatrix
a Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány
kuratóriumának elnöke

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

Rajkó-Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola

Többcélú közös igazgatású köznevelési intézmény

(Az intézmény székhelye: 1074 Budapest, Rottenbiller u. 16-22.; OM azonosítója: 039907)

PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁRÓL

Készítette:

Marosi Beatrix

tanügyigazgatási szakértő

Ig. szám: SZ027502

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETÉS	3
1. A szakértő adatai.....	3
2. Megbízás tárgya	3
3. Felhasznált dokumentumok, jogszabályok	3
4. Alkalmazott módszerek.....	4
5. A szakértői vizsgálat célja.....	4
II. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELEMZÉSE	5
1. A jogszabályi kritériumok érvényesülése	5
2. Fenntartói szempontok érvényesülése/Alapító okirattal történő megfelelés.....	10
3. Szakmai, pedagógiai tartalom érvényesülése	10
4. Megvalósíthatóság.....	10
5. Formai megfelelés.....	10
III. ÖSSZEGZÉS	11
IV. ÁLLÁSFOGLALÁS	11

I. Bevezetés

1. A szakértő adatai

Név: Marosi Beatrix

Szakterület: tanügyigazgatás

Szakértői igazolvány száma. SZ027502

Elérhetőség: beatrix.marosi@gmail.com

2. Megbízás tárgya

A *Rajkó-Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola* pedagógiai programjának ellenőrzése, szakértői vélemény kialakítása.

3. Felhasznált dokumentumok, jogszabályok

- 2011. évi CXCV. Törvény a Nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.)
- 229/2012.(VIII.28.) Kormányrendelet az Nkt. végrehajtásáról
- 2019. évi LXXX. Törvény a Szakképzésről
- 12/2020.(II.7.) Kormányrendelet a Szakképzési Törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXII. Törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1999. évi XLII. Törvény a nemdohányzók védelméről
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 5/2020. (I. 31.) Kormányrendelet a NAT -ról
- A 2020-as Nat-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók
- Az új 2020-as NAT – alapján kiadott- 2020.09.01-től érvényes új kerettantervek (miniszteri közlemények OH)
- A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény
- 11/2020 (II.7.) Kormányrendelet a felnőttképzési törvény végrehajtásáról
- 3/2011. (I.26.) NEFMI rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervei programjának bevezetéséről és kiadásáról (felmenő, 2. sz. melléklet)
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről (továbbiakban Vhr.)
- 100/1997.(XII.22.) Kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 2023. SZAKMAJEGYZÉK a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló - a 292/2023. (VII. 6.) Korm. rendelettel módosított - 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet szerint
- 1997.évi CLIV törvény az egészségügyről
- 26/1997. (IX.3.) NM - rendelet iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997.(XII.22) Kormányrendelet a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról

- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 402/2023. (VIII. 30.) Kormányrendelet A pedagógusok új életpályájáról szóló törvény szerinti felzárkózó és a kedvezményezett települések listájáról, valamint egyes közneveléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről + szakmai ajánlások
- A minden tanévben kiadott Tanév rendje rendelet (32/2024.(VIII.8.) BM rendelet)

4. Alkalmazott módszerek

- Dokumentumelemzés
- Konzultáció

5. A szakértői vizsgálat célja

A szakértői vizsgálat célja, hogy

- összevesse a **Rajkó-Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola** pedagógiai programját a törvényi szabályozással és megfeleltesse a hatályos jogszabályokkal,
- valamint megvizsgálja, összhangban van-e a pedagógiai program az intézmény alapító okiratában meghatározott alapeladatokkal.

II. A pedagógiai program elemzése

1. A jogszabályi kritériumok érvényesülése

Szabályozandó terület	Jogszabályi hivatkozás	Igen	Nem	Részben	Megjegyzés
A pedagógiai program alaki, formai megfelelősége					
A nevelési-oktatási intézmény által kiadmányozott iratnak tartalmaznia kell	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 85.§ (1)				
a nevelési-oktatási intézmény nevét		x			
a nevelési-oktatási intézmény székhelyét		x			
az iktatószámot		x			
az irat aláírójának nevét, beosztását		x			
keltezés		x			
nevelési-oktatási intézmény körbélyegzőjének lenyomatát		x			
A pedagógiai program hatályba lépésének szabályozása		x			
A pedagógiai program eljárásjogi megfelelősége	Nkt. 26.§ (1), 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 117.§				
A nevelőtestület döntése a pedagógiai program elfogadásáról (nem átruházható), határozat		x			
Az intézményvezető, fenntartó jóváhagyása		x			
Véleményezési eljárások (legitimáció)	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 118.§-122.§				
A nevelőtestület képviselőjének aláírása vagy az elfogadásról szóló jegyzőkönyv megléte		x			
Az iskolaszék (ha van) aláírása vagy jegyzőkönyvi véleménye			x		Nincs
Az intézményi tanács (ha van) aláírása vagy jegyzőkönyvi véleménye			x		Nincs
diákönkormányzat		x			
szülői szervezet		x			
szakmai munkaközösségek véleménye		x			
A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	Nkt.26.§ (1), 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 82.§ (3) 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 23 § (1) a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról				
KIR felület (közzétételi lista)		x			
intézményi honlap/könyvtár		x			
Tartalmi elemek					
I. Nevelési program	Nkt. 26.§; 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7.§ (1)				
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai		x			

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok		x			
A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	26/1997. (IX.3.) NM rendelet 2.§ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128 §, 80 §	x			
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok		x			
A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	Nkt. 62.§ (5)-(7), 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról 401/2023 (VIII.30) Korm.rend 28-32 §	x			
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	1997. évi XXXI. törvény 67/A.§, 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet Nkt. 1., 3§ (6), 4§ (3),(13)., 27§ (5) (9), 51§ (5), 56/A§, 60§ (4), 97§ (1a)	x			
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	DÖK Nkt. 48§	x			
A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	Nkt. 3.§ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 33§ (3), 68§, 71§, 74A§-75§, 131-132§, 139§	x			
A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64-78.§, 104.§, 177.§	x			
A felvétel és az átvétel – Nkt. keretei közötti – helyi szabályai, valamint szakképző iskola tekintetében a szakképzésről szóló törvény felvételre, átvételre vonatkozó rendelkezései	Nkt. 45.§, 49-53. §; 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 21-23.§, 28.§, 50.§	x			
Az elsősegély-nyújtási alapisme-retek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128.§	x			
II. Helyi tanterv	Nkt.26.§ (2), (5); 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7.§				
A választott kerettanterv megnevezését, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezése	110/ 2012. (VI.4.) Korm.rendelet a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról;	x			+ új NAT AMI alapprogram

	51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről; 22/2016. (VIII.25) EMMI rendelet, valamint a 2020.09.01-től érvényes új mellékletei; 26/2018. (VIII.7.) EMMI rendelet A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. EMMI rendelet módosításáról				
A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, órászáma		x			
Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét	Tankönyvjegyzék Nkt. 93A§-93F§ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 184/A§-184/M§	x			
A Nat-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	5/2020 (I.31.) Korm.rend.	x			
A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját, ha azt nem az Nkt. 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezik meg	Nkt.27.§ (11); 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 141.§	x			
A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai		x			
Középiskola esetén azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése, amelyekből a középiskola tanulóinak		x			

közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá annak meghatározása, hogy a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát					
Középiskola esetén az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei		x			javítani a linkeket
Előrehozott érettségi vizsgával teljesített tanulmányi kötelezettség esetén a teendők	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 74.§	x			átnézni
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei	Nkt. 54.§ (2), 62.§ (1)	x			
A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei		x			
Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	26/1997. (IX.3.) NM rendelet 5.§ (3)	x			
A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag		x			roma kultúra
A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	1997. évi XXXI. törvény 67/A§	x			nevelési programba
A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 81.§; Nkt. 80.§ (9) NETFIT	x			nevelési programba
A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek		x			
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek		x			
Középiskola esetében a 11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények		x			
Szakképző iskola esetén a szakmai program		x			
Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ		x			

A nevelőtestület és az intézményvezető döntése alapján a pedagógiai program tartalmazza az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszereket, beleértve a témanapokat, témaheteket és a projektoktatást is		x			
Az iskola pedagógiai programjában a) az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje b) az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai c) a tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei		x			
Az alapfokú művészeti iskola pedagógiai programja a 7. § (1) bekezdésben foglaltakon kívül meghatározza: a) az iskola nevelési programján belül az egyes művészeti ágak oktatásának cél- és feladatrendszere, b) az iskola helyi tantervén belül ba) az egyes tanszakok, ezen belül a tantárgyak általános fejlesztési követelményei, bb) a művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga követelményei és témakörei	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 9.§	x			
A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók esetén a fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 11.§		x		Nincs az alapító okiratban
A gimnázium, szakgimnázium szóbeli vizsgát szervez, a pedagógiai program tartalmazza a vizsgával kapcsolatosan meghatározott követelményeket	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 39.§	x			
A felnőttoktatásra érvényes intézményi felvételi követelmények	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 143.§	x			
A felvételtörvény történő rangsorolás esetében a tanuló különleges helyzetének szempontjai	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 40.§	x			
A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, az írásbeli, szóbeli, gyakorlati vizsgarészeket, az értékelés szabályai	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 65.§	x			
Könyvtárpedagógiai órák tartása	20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 66.§	x			

2. Fenntartói szempontok érvényesülése/Alapító okirattal történő megfelelés

Az intézmény alapító okiratában foglalt feladatok ellátását megfelelően szolgálja az egységes pedagógiai program.

3. Szakmai, pedagógiai tartalom érvényesülése

Szakmai szempontból igényes, a köznevelési intézmény feladatellátását jól szabályzó dokumentum. tartalmát tekintve összhangban van a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel.

A program megfelelő alapot ad a nevelőtestület tagjainak az egységes pedagógiai gondolkodás megteremtéséhez.

4. Megvalósíthatóság

A program jól átgondolt, a nevelési célkitűzésekkel összhangban van, amely figyelembe veszi a tanulók egyéni jellemzőit, életkori sajátosságait. Illeszkedik az iskola nevelőtestülete által megfogalmazott küldetéséhez.

A vonatkozó jogszabályi rendelkezések által biztosított feltételek mellett a programban megfogalmazott célkitűzések megvalósíthatóak, illeszkednek a nevelés-oktatás folyamatába.

5. Formai megfelelés

A pedagógiai program szerkezetileg jól áttekinthető, szövegében követi a nemzeti köznevelési törvényben és a 20/2012. EMMI rendeletben meghatározott tartalmi sorrendiséget. A tartalomjegyzék illeszkedik a szöveghez. A mellékletek jól kiegészítik/részletezik a helyi tantervet.

III. Összegzés

A **Rajkó-Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola** pedagógiai programja és annak mellékleteiben található helyi tantervek megfelelnek a jogszabályi előírásoknak. A kialakított koncepció szakmailag átgondolt, következetes. A nevelőtestület filozófiája, pedagógiai hitvallása megalapozott, a megfogalmazott értékek nyomon követhetőek a program egészében.

A pedagógiai program tartalma illeszkedik a jogszabályi környezethez, a fenntartó fejlesztési terveihez, tartalmazza az alapító okiratban megjelölt feladatok teljesítésének lehetőségét.

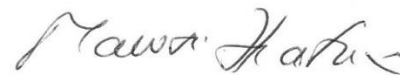
A dokumentum rendezett és áttekinthető, követi a jogszabályok által meghatározott tartalmi sorrendiséget és tükrözi az intézmény sajátos, egyéni arculatát.

IV. Állásfoglalás

A dokumentumelemzés és a konzultációk során megállapítottam, hogy a **Rajkó-Talentum Alapfokú Művészeti Iskola és Középiskola** (többcélú közös igazgatású köznevelési intézmény; az intézmény székhelye: 1074 Budapest, Rottenbiller u. 16-22.; OM azonosítója: 039907) pedagógiai programja és annak mellékletei egységes szerkezetbe foglalt, egységeinek feladatellátása összehangolt, programja megfelel a hatályos jogszabályoknak. A dokumentum egységesen szolgálja az intézmény alapító okiratában meghatározott nevelési-oktatási feladatok teljesítését, szakmai szempontból átgondolt, megalapozott.

A módosított pedagógiai program bevezetését a 2024/2025. tanévtől megalapozottnak és a jogszabályoknak megfelelőnek találtam.

Budapest, 2024. augusztus 30.

Marosi Beatrix

közoktatási szakértő

Szakértői igazolvány száma. SZ027502